

1930

KOLEDAR

DRUŽBE SV. MOHORJA V CELJU

Vsebina.

Niša kraljevska rodovina; papež Pij XI.; vladike Slovincem; kalendarij in ime- nik svetnikov in godov	2 do 32	Svetovni pregled (J. Š.)	89 do 96
Kolednik	33 do 37	Radio — Ljubljana (Janko Mlakar)	97 do 101
Božična družina (Magajna Bogomir)	38 do 42	Zima leta 1929 (V. Bohinec)	101 do 104
Narodi zemlje (Albin Zalaznik)	43 do 48	Novi naš kulturni zavod Nar. galerija	105 do 106
Mali Indijanci bodo zakurili	48 do 49	Nekaj važnejših dogodkov	106 do 109
Kaj bo z nami (dr. Anton Breclj	49 do 55	Naši življenjepisi	110 do 112
Majk Pajk (Anton Komar)	56 do 60	Iz gospodinjstva in gospodarstva	113 do 115
Iz zvezdoznanstva (J. Nadrah)	61 do 65	Glasnik Družbe sv. Mohorja	115 do 116
Nekaj o divjem vinu in njegovem učinku z zdravniškega stališča (dr. A. Schwab)	66 do 67	Seznamek župnij, krajev, poverjenikov in število udov Družbe sv. Mohorja	117 do 126
O zobnih boleznih (dr. J. Oblak)	68 do 71	Mohorjevo knjigo v vsako hišo!	127
Pridelki zemlje (V. Bohinec)	71 do 77	Poštna pristojbine in pripombe	128 do 129
Obnovitev cerkvene države	78 do 80	Sejmi v Sloveniji, na Koroškem in v Julijski Krajini	130 do 133
Papež Pij XI. — zlatomašnik (dr. G. R.)	80 do 82	Uganke (rebusi)	na strani 143 do 169
Dva nova slovenska škofa	82 do 83	Pesmi: Sveti večer, Tistikrat..., Mi — samo- tari..., Očetu, Biseri, Kaj vse mamica zna, Darčku se toži po domu, Temni se zarja, Stari mlinar, Uspavanka, Mladi mlinar.	
Svetovaclavski jubilej	83 do 87		
Razgled po katoliškem svetu (dr. L. E.)	87 do 89		

Naznanilo.

Gospodje poverjeniki naj blagovolijo letošnje knjige tako razdeliti, da dobi vsak družbenik petero knjig, namreč:

1. Koledar za leto 1930.
2. Slovenske Večernice. 82. zvezek.
3. Zgodovina slovenskega naroda. Dr. J. Mal.
4. Grče. Sl. Savinšek.
5. Življenje svetnikov. 6. zvezek.

Za doplačilo:

1. Knjiga o življenju. Dr. Aleš Ušeničnik.
2. Iz Kaire v Bagdad. Dr. Anton Jehart.
3. Dr. Janez Ev. Krek, Izbrani spisi. 2. snopič.
4. Palček. V. Riha—Bradač.
5. Molitvenik. Janez Pristov, D. J.

Vsak družbenik naj prejme svoje knjige v tisti dekaniji ali župniji, v kateri se je vpisal. — Na poznejše izpremembe stanovišča se pri tolikem številu družbenikov ni moglo ozirati. — Vse stroške (za poštino, voznino, tovarnino, omot itd.), katere imajo gospodje poverjeniki za pošiljatev denarja in za prejem knjig, naj jim družbeniki povrnejo.

Vsakemu zavoju so priložene vpisovalne pole za prihodnje leto. Vpisovalne pole naj se po končani nabiri z denarjem vred franko dološljejo zanesljivo do 5. marca 1930 na naslov: Družba sv. Mohorja v Celju.

Nabira udov naj se blagovoljno prične takoj pri oddaji letošnjih knjig in konča z mesecem februarjem. Pri vsaki vpisovalni poli je več položnic. Ker je denar drag in je škoda, če leži brezplodno v predalih, prosimo gospode poverjenike, da naj tudi letos pošiljajo nabrano udnino Družbi sproti, morda mesečno.

Dosmrtniki naj se vsako leto zglašajo pri gosp. poverjeniku, po katerem želijo v jeseni dobiti knjige, posebno v tistih krajih, kjer je več gospodov poverjenikov.

Na prepozna oglašila ali naročila brez denarja se po družbenih pravilih Družba ne more ozirati.

Celje, meseca oktobra 1929.

Družbeni odbor.

log. 22. v. 53.

3

1852

1930

KOLEDAR

DRUŽBE SV. MOHORJA

IZDALA IN ZALOŽILA DRUŽBA SV. MOHORJA V CELJU
NATISNILA MOHORJEVA TISKARNA V CELJU, R. Z. Z. O. Z.
(FRAN MILAVEC, CELJE)

II 1825/40

NAŠA KRALJEVSKA RODOVINA:

ALEKSANDER I,

kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev, rojen 17. decembra 1888 na Cetinju;
regent od 24. junija 1914; kralj od 17. avgusta 1921.

MARIJA,

kraljica, rojena kot romunska kraljična 9. januarja 1899, poročena 8. junija 1922.

PETER,

prestolonaslednik, rojen 6. septembra 1923 v Beogradu.

TOMISLAV,

kraljevič, rojen 19. januarja 1928 v Beogradu.

PAVEL,

kraljevič, rojen 28. junija 1929 na Bledu.

PAPEŽ PIJ XI,

rojen 31. maja 1857 v Desio pri Milanu z imenom AHIL RATTI; za mašnika
posvečen 20. decembra 1879; apostolski nuncij na Poljskem 6. junija 1919;
kardinal in nadškof v Milanu 13. junija 1921; za papeža izvoljen dne
6. februarja 1922, kronan 12. februarja 1922.

VLADIKE SLOVENCEM:

DR. FRANČIŠEK BORGIA SEDEJ,

nadškof goriški, rojen 10. oktobra 1854 v Cerknem, posvečen za nadškofa
v Gorici 25. marca 1906.

DR. ANTON BONA V. JEGLIČ,

škof ljubljanski, rojen v Begunjah 29. maja 1850, posvečen 12. septembra
1897 za škofa v Sarajevu, od 22. maja 1898 škof v Ljubljani.

DR. ANDREJ KARLIN,

škof lavantinski, rojen 15. novembra 1857 v Stari Loki na Gorenjskem,
posvečen za škofa 19. marca 1911 v Trstu, škof v Mariboru od 29. julija 1923.

DR. ADAM HEFTER,

knez in škof krški, rojen 6. dec. 1871 v Prienu na Bavarskem, posvečen za
škofa 7. februarja v Solnogradu, ustoličen v Celovcu 12. februarja 1915.

DR. ALOJZIJ FOGAR,

škof tržaški, rojen 27. januarja 1882 v Pevmi pri Gorici, posvečen za škofa
14. oktobra 1923 v goriški stolnici.

NA VADNO LETO 1930

ima 365 dni (med temi 65 nedelj in praznikov po starem štetju) ter se začne in konča s sredo.

Z A Č E T E K L E T A 1930

Občno in državno leto se začne novega leta dan, 1. januarja.

Cerkveno leto se začne 1. adventno nedeljo, dne 30. novembra.

ASTRONOMIČNI LETNI ČASI

Pomlad se začne dne 21. marca ob 9. uri 30 minut.

Poletje se začne dne 22. junija ob 4. uri 53 minut.

Jesen se začne dne 23. septembra ob 19. uri 36 min.

Zima se začne dne 22. decembra ob 14. uri 40 min.

Ure se štejejo od 1 do 24, t. j. od polnoči do polnoči.

GODOVINSKO ŠTEVILO

Zlato število 12	Rimsko število 13
Epakta XXX	Nedeljska črka E
Solčni krog 7	Letni vladar: Saturn.

NEBESNA ZNAMENJA

Pomlad:

Jesen:

oven ♈	tehtnica ⚖
bik ♉	škorpion ♏
dvojčka ♊	strelec ♐

Poletje:

Zima:

rak ♋	kozel ♈
lev ♌	vodnar ♎
devica ♍	ribi ♐

PREMAKLJIVI PRAZNIKI

Ime Jezusovo 5. januarja.	Binkošti 8. junija.
Sv. Družina 12. januarja.	Sv. Trojica 15. junija.
Sedemdesetnica 16. febr.	Sv. Rešnje Telo 19. junija.
Pepelnica 5. marca.	Srce Jezusovo 27. junija.
Žal. Mati božja 11. aprila.	Angelska nedelja 31. avg.
Velika noč 20. aprila.	Roženv. nedelja 5. okt.
Nedelja varstva sv. Jožefa 11. maja.	Posv. cerkvá 19. oktobra.
Križevno 26., 27., 28. maja.	Kristus Kralj 26. okt.
Vnebohod 29. maja.	Zahvalna nedelja 2. nov.
	Prva adv. ned. 30. nov.

Od božiča do pepelnice je 70 dni = 10 tednov.

Z zvezdico (*) zaznamovani prazniki: svečnica, oznanjenje Marije Device, velikonočni ponedeljek, binkoštni ponedeljek, rojstvo Marije Dev., sv. Štefan niso več cerkveno zapovedani prazniki.

POSTI IN ZDRŽKI

1. Pomladne (postne) kvatre 12., 14. in 15. marca.
2. Poletne (binkoštné) kvatre 11., 13. in 14. junija.
3. Jesenske kvatre 17., 19. in 20. septembra.
4. Zimske (adventne) kvatre 17., 19. in 20. decembra.

1. Dnevi zgolj zdržka (da se ne sme uživati meso, pa se sme večkrat najesti do sita) imajo *.

2. Dnevi zgolj posta (sme se uživati meso, pa se sme le enkrat do sita najesti) imajo †.

3. Dnevi strogega posta (se ne sme uživati meso in se sme le enkrat do sita najesti) imajo ††.

Razen tega naj se vsak vernik ravna po predpisih svoje škofije.

ZNAMENJA ZA MESEČNE SPREMEME

Mlaj ☾ ščip ali polna luna . ☽
Prvi krajec ☾ Zadnji krajec ☽

MRKI SOLNCA IN LUNE

V letu 1930 bosta mrknila sonce dvakrat in luna dvakrat; v srednji Evropi bo prav malo viden le lunin mrk dne 7. oktobra.

Dne 13. aprila nastopi delni lunin mrk, in sicer ob 6:21 ter konča ob 7:36. Viden bo v južno-zahodni Evropi in v severno-zahodni Afriki, na Atlantskem oceanu, v Severni in Južni Ameriki in deloma tudi na Tihem oceanu.

Dne 28. aprila bo mrknilo sonce polno, in sicer začne mrk ob 17:20 in konča ob 22:46. Mrk bo viden v severno-zahodni Aziji, na severnem delu Tihega oceana in Ledenegega morja, v Severni Ameriki in na Atlantskem oceanu.

Dne 7. oktobra bo delno mrknila luna; začetek ob 19:46, konec ob 20:27. Ta prav malenkosten mrk bo viden v Evropi, Aziji, Afriki ter na Indijskem oceanu in v Avstraliji.

Dne 21. in 22. oktobra bo popoln mrk solnca, ki se začne ob 20:4 ponoči in konča ob 1:23 jutraj. Viden bo le v vzhodni Avstraliji, na južnem Tihem oceanu in na južnem koncu Južne Amerike.

VREMENSKI KLJUČ

s katerim vsakdo lahko zvê za vreme celega leta naprej, ako le vê, kdaj se izpremeni luna (t. j.: ob kateri uri nastopi prvi krajec ☾, ščip ☽, zadnji krajec ☽ in mlaj ☾). — Ta vremenski ključ je napravil slavni zvezdoslovec J. W. Herschel in dunajska kmetijska družba ga je l. 1839 spoznala za najbolj zanesljivega. Pomeni pa, kadar se izpremeni luna:

Ob uri	Poleti	Pozimi
od 24. do 2.	lepo	mrzlo, če ni jugozapadnik
od 2. do 4.	mrzlo in dež	sneg in vihar
od 4. do 6.	dež	sneg in vihar
od 6. do 10.	spremenljivo	dež ob severo-zapadniku, sneg ob vzhodniku
od 10. do 12.	veliko dežja	mrzlo in mrzel veter
od 12. do 14.	veliko dežja	sneg in dež
od 14. do 16.	spremenljivo	lepo in prijetno
od 16. do 18.	lepo	lepo
od 18. do 22.	lepo ob severu ali zapadniku, dež ob jugu ali jugozapadniku,	dež in sneg ob jugu ali zapadniku
od 22. do 24.	lepo	lepo

O p o m b a. Celo leto se razdeli na dva dela, t. j. na poletje in na zimo; za poletje velja čas od 15. aprila do 16. oktobra, ostali čas pa velja za zimo.

PROSINEC

JANUAR

H.

V.

PO HRVATSKO: SIJEČANJ. — PO SRBSKO: JAHYAP. — PO ČEŠKO: LEDEN. —
PO POLJSKO: STYCZEN. — PO RUSKO: ЯНВАРЬ.

1 S	Novo leto. Obrezovanje Gospodovo.	16 Č	Marcel, papež; Berard, m.
2 Č	Makarij (Blaženko) Aleks.	17 P	Anton, pušč.; Marijan.
3 P	Genovefa, dev.; Antér, p.	18 S	Sv. Petra stol v Rimu.
4 S	Tit, škof; Angela Fol.	19 N	2. po razgl. Gospodovem.
5 N	Ned. po n. letu. Ime Jezus.	20 P	Marij in tovariši, mučenci.
6 P	Telesfor, papež, mučenec.	21 T	Fabijan in Sebastijan.
7 T	Sv. Trije kralji. Razgl. G.	22 S	Neža (Janja), dev., m. (
8 S	Valentin (Zdravko), škof.	23 Č	Vincencij (Vinko), muč.
9 Č	Severin, opat; Teofil. ☽	24 P	Zaroka Marije Device.
10 P	Julijan in Bazilisa, muč.	25 S	Timotej, škof; Evgenij, m.
11 S	Pavel, pušč.; Viljem, škof.		Spreobrnjenje Pavla.
12 N	Higin, papež, mučenec.	26 N	3. po razgl. Gospodovem.
13 P	1. po razgl. Gospodovem.	27 P	Polikarp, škof, Pavla, vd.
14 T	Sv. Družina. Alfred, opat.	28 T	Janez Zlatoust, cerkv. uč.
15 S	Veronika Mil., devica.	29 S	Roger, Egidij in Odorik.
	Feliks (Srečko) Nol. ☼	30 Č	Frančišek Sal., c. uč. ☼
	Maver, opat; Habakuk.	31 P	Martina, dev., mučenica.
			Peter Nol., sp.; Marcela.

- ☽ Prvi krajec dne 8. ob 4:11 (sneg, vih.).
☼ Ščip dne 14. ob 23:21 (lepo).
☾ Zadnji krajec dne 21. ob 17:07 (lepo).
☼ Mlaj dne 29. ob 20:07 (dež in sneg).

Solnce stopi v znamenje vodnarja
dne 20. ob 19:33.
Dan zraste za 1 uro in 1 minuto.
Dan je dolg od 8^h 25' do 9^h 26'.

Okrog 3400 pr. Kr. kralj Menes, ustanovitelj egipčanske države.

J A N U A R I M A 3 1 D N I

Človek ima pred sabo življenje in smrt; kar hoče, mu bo dano.

(Sv. pismo. Sir 15, 16.)

Nedelja po novem letu: Jožef in Marija se vrneta z detetom iz Egipta. (Mt 2, 19—23.) / Božja previdnost ravna naša pota. — 1. po razglasenju Gospodovem: Dvanajstletni Jezus v templju. (Lk 2, 42—52.) / Spomni se, da posvečuješ Gospodov dan. — 2. po razgl. Gosp.: O ženitnini v Kani Galilejski. (Jan 2, 1—11.) / Marija posredovalka med nami in Jezusom. — 3. po razgl. Gosp.: Jezus ozdravi stotnikovega hlapca. (Mt 8, 1—13.) / Gospod reci le besedo, in ozdravljena bo moja duša.

Z A P I S K I

1. I. 1863 osvoboditev sužnjev v Zedinjenih državah Sev. Amerike.
2. I. 1905 Japonci zavzamejo Port Arthur.
8. I. 1918 Wilson proglasi »14 točk«.
10. I. 1920 začetek Zveze narodov.
18. I. 1871 obnovitev nemškega cesarstva.

Če plohe v prosincu jamejo dreti,
ženjice poleti nimajo kaj žeti.

Če Vinka solnce peče,
v sode vince teče.

Prosınca gorkota, jeseni sirota.

V prosincu mrzlo da poka,
bo v jeseni sadje in moka.

SVEČAN

KIA

FEBRUAR

PO HRVATSKO: VELJAČA. — PO SRBSKO: ФЕБРУАР. — PO ČEŠKO: ÚNOR. —
PO POLJSKO: LUTY. — PO RUSKO: ФЕБРАЛЬ.

1 S	Ignacij (Ognjeslav), šk.	15 S	Favstin, muč.; Jordan, sp.
2 N	4. Svečnica. Darov. Gosp.*	16 N	1. predpepelnična nedelja.
3 P	Blaž, škof, mučenec.		Julijana, devica, mučenica.
4 T	Andrej Korsini, škof.	17 P	Francišek Kle; Gregorij.
5 S	Agata, devica, muč.	18 T	Simeon, škof, mučenec.
6 Č	Amand, škof; Doroteja. ☽	19 S	Konrad, puščavnik.
7 P *	Romuald, op.; Julijana, vd.; Rihard, kralj.	20 Č	Sadot, škof, in tovariši, mučenci. ☾
8 S	Janez od Mata; Emilijan.	21 P *	Irena (Miroslava), devica.
9 N	5. po razgl. Gospodovem.	22 S	Sv. Petra stol; Margareta Kortonska.
	Apolonija, devica, muč.		
10 P	Sholastika, devica, Sotéra, devica, muč.; Viljem, pušč.	23 N	2. predpepelnična nedelja.
11 T	Lurška Mati božja.		Peter Damiani, cerkv. uč.
12 S	Sedem sv. Ustanoviteljev.	24 P	Matija (Bogdan), ap.
13 Č	Katarina Ričijska, devica; Georgij II., papež. ☼	25 T	Valburga, dev.; Feliks, p.
14 P *	Valentin (Zdravko), muč.	26 S	Matilda, devica; Viktor.
		27 Č	Gabriel od žal. M. b.
		28 P *	Roman, op.; Antonija Fl. ☼

☽ Prvi krajec dne 6. ob 18-26 (lepo).

☼ Ščip dne 13. ob 9-39 (dež in sneg).

☾ Zadnji krajec dne 20. ob 9-44 (sneg).

☉ Mlaj dne 28. ob 14-33 (dež in sneg).

Solnce stopi v znamenje rib

dne 19. ob 10-0.

Dan zraste za 1 uro 28 minut.

Dan je dolg od 9^h 29' do 10^h 57'.

480 pr. Kr. Grki premagajo Perzijane pri Salamini.

F E B R U A R I M A 2 8 D N I

Jaz sem luč sveta; kdor hodi za menoj, ne hodi v temi, ampak ima luč življenja.

(Zveličar. Jan 8, 12.)

4. po razgl. Gosp.: Jezus med viharjem v ladjici spi. (Mt 8, 23—27.) / Tudi v največjem viharju življenja smo v božjih rokah. — 5. po razgl. Gosp.: Prilika o pšenici in ljuliki. (Mt 13, 24—30.) / Edino živo krščanstvo prekvasi človeško družbo. — 1. predpepelnična: O delavcih v vinogradu. (Mt 20, 1—16.) / Bog, ki nas je ustvaril brez nas, nas ne bo zveličal brez nas. — 2. predpepelnična: Prilika o sejavcu in semenu. (Lk 8, 4—15.) / Božja beseda obrodi v preprostih, ne v prevzetnih srcih.

Z A P I S K I.

- 2. II. 962 Oton Veliki kronan za rimskega cesarja.
- 4. II. 1815 rojen Josip Juraj Strossmayer v Osjeku.
- 8. II. 1725 umrl ruski car Peter Veliki.
- 22. II. 1848 revolucija v Parizu.
- 23. II. 303 cesar Dioklecijan začne preganjati kristjane.

Če na svečnico od strehe kane prejko od sveče, ne bo še kmalu konec zime.

Ako sneg delj ko sedemnajst tednov leži, slaba letina sledi.

Če ptiči ujeti so tolsti, mastnati, bo dosti snega še in mraza prestati.

SUS'EC

MAREC

V.

PO HRVATSKO: OŽUJAK. — PO SRBSKO: MAPAT. — PO ČEŠKO: BŘEZEN. —
PO POLJSKO: MARZEC. — PO RUSKO: MAPTЪ.

1	S	Albin (Belko), šk.; Hadr.	17	P †	Patrik, škof; Jedert, dev.
2	N	3. predpepelnična nedelja. Simplicij, p.; Neža (Janja).	18	T †	Ciril Jeruzal., cerkv. uč.
3	P	Kunigunda, ces.; Marin.	19	S †	Jožef, ženin Marije Dev.
4	T	Pust. Kazimir; Lucij, pap.	20	Č †	Aleksandra, m.; Janez P.
5	S††	Pepelnica. Jan. Jož. od Kr.	21	P††	Benedikt, op.; Serápcion.
6	Č †	Perpetua in Felicita.	22	S †	Lea; Katarina Gen. C
7	P††	Tomaž Akvinski, c. uč.	23	N	3. postna nedelja. Jožef Oriol; Pelagija, m.
8	S †	Janez od Boga, spozn. D	24	P †	Gabriel, arhangel.
9	N	1. postna nedelja. Franciška Rim.; Gregorij.	25	T †	Oznanjenje Marije Dev.
10	P †	40 mučencev; Makarij.	26	S †	Sredpostna. Emanuel, m.
11	T †	Sofronij, škof; Krištof M.	27	Č †	Janez Dam., cerkv. učen.; Rupert, škof.
12	S †	Kvatre. Gregorij Vel., pap.	28	P††	Janez Kap.; Sikst III.
13	Č †	Teodora, m.; Kristina, m.	29	S †	Ciril, muč.; Bertold, sp.
14	P††	Kvatre. Matilda; Pavlina. E	30	N	4. postna (sredpostna). Janez Klimak, opat. E
15	S †	Kvatre. Klemen M., spozn.	31	P †	Modest, šk. krški; Benjam.
16	N	2. postna nedelja. Hilarij.			

D Prvi krajec dne 8. ob 5:0 (dež).

E Ščip dne 14. ob 19:58 (dež in sneg).

C Zadnji krajec dne 22. ob 4:13 (sneg).

E Mlaj dne 30. ob 6:46 (dež in sneg).

Solnce stopi v znamenje ovna
dne 21. ob 9:30. — Začetek pomladi.

Noč in dan sta enako dolga.

Dan zraste za 1 uro 45 minut.

Dan je dolg od 11^h 1' do 12^h 46'.

323 pr. Kr. umrl Aleksander Veliki.

M A R E C I M A 3 1 D N I.

Ako boš iskal Gospoda, svojega Boga, ga boš našel, če ga boš le iskal iz vsega srca in z vso bridkostjo svoje duše.

(Sv. pismo. V. Moz 41, 29.)

3. predp.: Jezus ozdravi slepca. (Lk 18, 31—43.) / Vera odpre duši oči, da ume skrivnosti sv. vere. — 1. postna: Jezus trikrat skušan. (Mt 4, 1—11.) / Skušnjav ne zmagaš razen z božjim orožjem. — 2. postna: Jezus se na gori izpremeni. (Mt 17, 1—9.) / Ne v hrupu sveta, v samoti se nam razodeva Bog. — 3. postna: Jezus izžene hudiča iz mutca. (Lk 11, 14—28.) / Kdor ni s Kristusom, je zoper njega. — 4. postna (sredp.): Jezus nasiti pet tisoč mož. (Jan 6, 1—15.) / Brez božjega blagoslova je prazno naše delo.

Z A P I S K I.

- 3. III. 1861 odpravljeno kmečko podložništvo v Rusiji.
- 13. III. 1848 revolucija na Dunaju.
- 15. III. 44 pr. Kr. umorjen Julij Cezar.
- 17. III. 1861 Viktor Emanuel I. oklican za »kralja Italije«.
- 30. III. 1856 sklenejo Rusi in Francozi mir v Parizu.

Če sušec vabi ovčice na paše zelene,
jih mali traven spet v hleve sežene.

Če sušec grmi — lakota beži.

Če v sušcu more kmet orati,
bo v malem travnu moral počivati.

Kar sušca zeleni,
se rado posuši.

MALITRAV.

APRIL

H.

V.

PO HRVATSKO: TRAVANJ. — PO SRBSKO: АПРИЛ. — PO ČEŠKO: DUBEN. —
PO POLJSKO: KWIECIEN. — PO RUSKO: АПРѢЛЬ.

1	T †	Hugo, šk.; Venancij, šk.	16	S †	Benedikt Jožef Labre.
2	S †	Frančišek Pavl.; Leop. G.	17	Č †	Veliki četrtek. Anicet, p.
3	Č †	Rihard, škof; Hionija, d. m.	18	P††	Veliki petek. Apolonij, m.
4	P††	Izidor Sev., šk., cerkv. uč.	19	S †	Velika sobota. Leon IX.
5	S †	Vincencij (Vinko); Irena.	20	N	Velika noč. Vstaj. Gosp.
6	N	5. postna (tiha) nedelja. Sikst I., p.; Krescencija. ☽	21	P	Neža (Janja) Mont., d. ☾ Veliki ponedeljek.*
7	P †	Herman Jož.; Epifanij.	22	T	Soter in Gaj, papeža.
8	T †	Albert, škof; Julija Bill.	23	S	Adalbert (Vojteh), škof, m.
9	S †	Marija Kleof.; Tomaž T.	24	Č	Jurij, m.; Fidelis Sigm., m.
10	Č †	Ecehiel, prerok; Mehtilda; Marko Bolonjski.	25	P *	Marko, evang.; Ervin.
11	P††	Dev. Marija sedem žal.	26	S	M. B. dobrega sveta.
12	S †	Julij I., papež; Angelus.	27	N	1. povelik. (bela) nedelja.
13	N	6. postna (cvetna) nedelja. Hermenegild, muč.; Ida. ☼	28	P	Peter Kanizij; Peregrin.
14	P †	Justin, muč.; Valerijan, m.	29	T	Pavel od Križa, spozn. ☼
15	T †	Teodor, muč.; Peter G.	30	S	Peter, muč.; Robert, opat.
					Katarina Sienska, devica; Marijan, mučenec.

☽ Prvi krajec dne 6. ob 12:25 (deževno).

☼ Ščip dne 13. ob 6:49 (spremenljivo).

☾ Zadnji krajec dne 20. ob 23:09 (lepo).

☉ Mlaj dne 28. ob 20:08 (dež in mrzlo).

Solnce stopi v znamenje bika
dne 20. ob 21:06.

Dan zraste za 1 uro 38 minut.

Dan je dolg od 12^h 49' do 14^h 27'.

146 pr. Kr. Rimljani razrušijo Kartagino.

A P R I L I M A 3 0 D N I

Ne bodi za poroka čez svoje moči; če si pa sprejel poroštvo,
misli na vračilo.

(Sv. pismo. Sir 8, 16.)

5. postna (tiha): Judje hočejo Jezusa kamenjati. (Jan 8, 46—59.) / Pot resnice vodi skozi točo psov in laži. — 6. postna (cvetna): Jezus jezdi slovesno v Jeruzalem. (Mt 21, 1—9.) / Od slave do križa je samo en korak. — Velikonočna: Jezus vstane od mrtvih. (Mk 16, 1—7.) / Do vstajenja vodi bogovdano trpljenje. — 1. povelik.: Jezus se prikaže ob zaprtih durih. (Jan 20, 19—31.) / Kes je velesila, iz katere kali prenovljenje človeštva.

Z A P I S K I

- 2. IV. 568 Langobardi odidejo iz Pannonije v Italijo.
- 6. IV. 1909 Peary doseže severni tečaj.
- 13. IV. 1829 proglaš. enakopravnost katoličanov v Angliji.
- 16. IV. 1346 Dušan Silni kronan za carja Srbov in Grkov.

Slana v aprilu je bolj nevarna
kot poleti toča in suša soparna.
Dež v aprilu je res
božji dar iz nebes.
Če je mali traven preveč gorak,
se veliki traven obrne naopak.
Kolikor pred sv. Markom žaba reglja,
toliko po sv. Marku počiva molkla.

VELIKI TRAV.

MAJNIK

H.

V.

PO HRVATSKO: SVIBANJ. — PO SRBSKO: MAJ. — PO ČEŠKO: KVETEN. —
PO POLJSKO: MAJ. — PO RUSKO: MAJ.

1 Č	Filip in Jakob ml., apost.	17 S	Pashal Bajl.; Bruno, škof.
2 P *	Atanazij, c. uč.; Sekund.	18 N	4. povelikonočna nedelja.
3 S	Najdenje sv. križa. Aleks.		Erik, kralj; Aleksandra, d.
4 N	2. povelikonočna nedelja.	19 P	Peter Celestin, papež.
	Florijan (Cvetko), muč.	20 T	Bernardin S.; Bazila. C
5 P	Pij V., papež; Irenej šk. D	21 S	Feliks (Srečko) Kantal, sp.
6 T	Janez Ev. pred l. v.; Judita.	22 Č	Emil (Milan); Margarita.
7 S	Varstvo sv. Jožefa.	23 P *	Janez Krstnik de Rossi.
8 Č	Prikazen Mihaela arhang.	24 S	Marija Dev. pomoč kr.
9 P *	Gregorij Nac., škof; Beat.	25 N	5. povelik. (križeva) ned.
10 S	Antonin, škof; Janez Av.		Gregorij VII., pap.; Urban.
11 N	3. pov. Varstvo sv. Jožefa.	26 P	Filip Neri, spozn. }
	Frančišek H.; Mamert, šk.	27 T	Beda (Veda) Čast. Križeva.
12 P	Pankracij, m.; Imelda. ☉	28 S	Avguštin, škof. ☉
13 T	Servacij, muč.; Peter Reg.	29 Č	Kristusov vnebohod.
14 S	Bonifacij, m.; Pashal I., p.	30 P *	Ivana Orleanska, dev.
15 Č	Izidor, kmet, spozn.; Zofija.	31 S	Angela, dev.; Kocijan, m.;
16 P *	Janez Nepom.; Ubald, šk.		Petronila, devica.

D Prvi krajec dne 5. ob 17-53 (lepo).

☉ Ščip dne 12. ob 18-29 (lepo).

C Zadnji krajec dne 20. ob 17-22 (lepo).

☉ Mlaj dne 28. ob 6-37 (spremenljivo).

Solnce stopi v znamenje dvojčkov
dne 21. ob 20-42.

Dan zraste za 1 uro 15 minut.

Dan je dolg od 14^h 30' do 15^h 45'.

313 po Kr. cesar Konstantin da svobodo krščanstvu.

Rahel odgovor utolaži jezo, trda beseda vnema srd.

(Sv. pismo. Preg 15. 1.)

2. povelikon.: Jezus dobri pastir. (Jan 10, 11—16.) / Javno delo bi bilo uspešnejše, da je več dobrih pastirjev in manj najemnikov. — 3. povelik.: Jezus napoveduje svoj odhod. (Jan 16, 16—22.) / Čim bolj krščansko živiš, tem več boš prestal, a za zmago in veselje. — 4. povelik.: Jezus obeta učencem sv. Duha. (Jan 16, 5—14.) / Ni vse, kar se človeku zdi hudo, vedno res tako. — 5. povelik.: Jezus uči o moči molitve. (Jan 16, 23—30.) / Kdor ne moli, zaupa zgolj sebi; kdor moli, zaupa Bogu.

Z A P I S K I

- 5. V. 1789 začetek franc. revolucije.
- 5. V. 1821 umrl Napoleon I. na otoku Sv. Helene.
- 20. V. 1498 Vasco de Gama dospe okoli Afrike v Indijo.
- 23. V. 1915 Italija napove vojno Avstro-Ogrski.
- 29. V. 1453 Turki zavzamejo Carigrad.

Ta mesec cedi najobilnejše, druga polovica njegova najbolj zdrave rose.
Mokri trojaki — tolst božič.
O sv. Urbanu žito ni še dobljeno ne izgubljeno.
Če veliki traven večerno roso napaja, bo dosti vina in obilna klaja.

ROZ'NIK

JUNIJ

H.

V.

PO HRVATSKO: LIPANJ. — PO SRBSKO: JUNE. — PO ČEŠKO: ČERVEN. —
PO POLJSKO: CZERWIEC. — PO RUSKO: ИЮНЬ.

1	N	6. povelikonočna nedelja. Fortunat, sp.; Kuno.	16	P	Jošt, opat; Francišek Reg.
2	P	Erazem, šk.; Marcelin, m.	17	T	Adolf, škof; Nikander.
3	T	Klotilda, kr.; Pavla, d. ☽	18	S	Efrem Sirski, cerkv. uč.
4	S	Francišek Kar., spozn.	19	Č	Presveto Rešnje Telo. Julijana; Gervazij in P. ☾
5	Č	Bonifacij, škof; Valerija, m.	20	P *	Silverij, papež, mučenec.
6	P *	Norbert, šk.; Bertrand, šk.	21	S	Alozij (Vekoslav), spozn.
7	S††	Robert, sp.; Babtista Var.	22	N	2. pobinkoštna nedelja. Pavlin Nol., šk.; Ahacij.
8	N	Binkošti. Prihod sv. Duha. Medard, škof; Pacifik.	23	P	Agripina, devica, muč.
9	P	Binkoštni ponedeljek.*	24	T	Kres. Rojstvo Jan. Krstn.
10	T	Margareta, kr.; Bogomil.	25	S	Viljem, opat; Henrik.
11	S †	Kvatre. Barnaba; Marc. ☼	26	Č	Janez in Pavel, muč. ☉
12	Č	Janez Fakund, spozn.	27	P *	Srce Jezusovo. Hema.
13	P††	Kvatre. Anton Padov., sp.	28	S	Vidovdan. Irenej, škof.
14	S †	Kvatre. Bazilij, cerkv. uč.	29	N	3. pobinkoštna nedelja. Peter in Pavel, apostola.
15	N	1. pobink. Presv. Trojica. Vid in tovariši, mučenci.	30	P	Spomin sv. Pavla; Luc.

☽ Prvi krajec dne 3. ob 22:56 (hladno).

☼ Ščip dne 11. ob 7:12 (spremenljivo).

☾ Zadnji krajec dne 19. ob 10:00 (dež).

☉ Mlaj dne 26. ob 14:47 (obilo dežja).

Solnce stopi v znamenje **raka** dne 22.
ob 4:53. — Začet. poletja. Dan zraste
do 21. za 19 min. in se zopet skrči do
30. za 3 min. Najdaljši dan in najkrajša
noč. Dan je dolg od 15^h 46' do 16^h 2'.

395 cesar Teodozij razdeli rimsko cesarstvo v vzhodni
in zahodni del.

V miru si lahko z mnogimi ljudmi, svetovavec pa ti bodi med tisoči eden.

(Sv. pismo. Sir 6, 6.)

6. povelikon.: O pričevanju sv. Duha. (Jan 15, 26—27; 16, 1—4.) / Mnogi napadajo vero, ker je ne poznajo. — **Binkoštna**: O sv. Duhu in o ljubezni. (Jan 14, 23—31.) / Usoda Cerkve je vedno enaka. — 1. pobink.: Jezusu je dana vsa oblast. (Mt 28). / Zaverovanost vase vodi v krivično sodbo o bližnjem. — 2. pobink.: Prilika o veliki večerji. (Lk 14, 16—24.) / Prevelike časne brige so poguba duši. — 3. pobink.: Priliki o izgubljeni ovci in o izgubljenem denarju. (Lk 15). / Misel božja o grešniku je redko po sodbi ljudi.

Z A P I S K I

- 2. VI. 1848 otvorjen slovanski kongres v Pragi.
- 8. VI. 1508 rojen Primož Trubar.
- 9. VI. 1815 končan dunajski kongres.
- 18. VI. 1815 Napoleon I. premagan pri Waterloo.
- 28. VI. 1919 Francozi in Nemci sklepajo mir v Versailles-u.

Kakor vreme na Medarda kane,
tako ves mesec ostane.
Sever, ki v tem mesecu pogosto vleče,
nam v deželo obilo žita privleče.
Če kres deži — orehov ni.
Ako se kukavica dolgo po kresu
oglaša, draginjo prinaša.

MALI SRPAN

JULIJ

PO HRVATSKO: SRPANJ. — PO SRBSKO: ЈУЛИЈЕ. — PO ČEŠKO: ČERVENEC. —
PO POLJSKO: LIPIEC. — PO RUSKO: ИЮЛЬ.

1 T	Presv. Rešnja Kri; Teobald.	16 S	Devica Marija Karmelska.
2 S	Obiskovanje Marije Dev.	17 Č	Aleš, sp.; Marcelina, d.
3 Č	Leon II., p.; Bernardin. ☽	18 P *	Friderik (Miroslav), muč.
4 P *	Urh, škof; Berta, dev.	19 S	Vincencij (Vinko) Pavl. ☾
5 S	Ciril in Metod, apostola.	20 N	6. pobinkoštna nedelja. Margareta, devica, muč.
6 N	4. pobinkoštna nedelja. Izaija, prer.; Bogomila.	21 P	Prakseda, dev., muč.
7 P	Vilibald, škof; Pulherija.	22 T	Marija Magd. (Majda), sp.
8 T	Evgenij III., papež; Elizab.	23 S	Apolinarij, škof, mučenec.
9 S	Nikolaj in tov., mučenci.	24 Č	Kristina, d., m.; Magd. P.
10 Č	Amalija; Veronika J., dev.; Felicita, muč. ☼	25 P *	Jakob (Radoslav) st., ap. ☼
11 P *	Pij I., pap.; Olga; Savin, m.	26 S	Ana, mati Marije Device.
12 S	Mohor in Fortunat, muč.	27 N	7. pobinkoštna nedelja. Pantaleon, mučenec.
13 N	5. pobinkoštna nedelja. Anaklet, p.; Franč. Solan.	28 P	Viktor (Zmagoslav), pap.
14 P	Bonaventura, cerkveni uč.	29 T	Marta, dev.; Beatrika.
15 T	Vladimir, kralj; Henrik, kr.	30 S	Abdon in Senen, muč.
		31 Č	Ignacij (Ognjeslav) Lojola.

- ☽ Prvi krajec dne 3. ob 5:03 (dež).
☼ Ščip dne 10. ob 21:01 (lepo).
☾ Zadnji krajec dne 19. ob 0:29 (lepo).
☼ Mlaj dne 25. ob 21:42 (spremenljivo).

Solnce stopi v znamenje leva
dne 23. ob 15:42. Začetek pasjih dni.
Dan se skrči za 55 minut.
Dan je dolg od 16^h 2' do 15^h 7'.

843 frankovska država se razdeli v Verdunu na tri dele.

Dobrodelnost je kot vrt, poln blagoslova; usmiljenje ostane na večne čase.

(Sv. pismo. Sir 40, 17.)

4. pobink.: Čudežni ribji lov. (Lk 5, 1—11.) / Bog ne tehta dela po uspehih, ampak po duhu, v katerem ga vršiš. — 5. pobink.: O grehu v misli in besedi. (Mt 5, 20—24.) / Hudoben jezik je nevarnejši od noža. — 6. pobink.: Jezus nasiti štiri tisoč mož. (Mk 8, 1—9.) / Glad po spoznanju resnice je večkrat hujši od telesne lakote. — 7. pobink.: O lažnivih prerokih. (Mt 7, 15—21.) / Nesreča za narod so vodniki, ki delajo ljudskim strastem po godu.

Z A P I S K I.

- 3. VII. 1866 Prusi premagajo Avstrijce pri Kraljevem gradcu.
- 4. VII. 1776 Zed. drž. Sev. Amerike proglasé svojo neodvisnost.
- 14. VII. 1789 francoski revolucionarji zavzamejo Bastiljo.
- 15. VII. 1099 križarji osvojé Jeruzalem.
- 24. VII. 1923 sklenjen mir s Turčijo.

Če na Marijino obiskovanje deži,
potem dež štirideset dni trpi.
Ako mravlje preko navade mravljišča
znašajo, zгодні in hudo zimo oznanjajo.
Če na dan sv. Marjete deži,
orehov pričakovati ni;
seno se ne more posušiti,
lešniki bodo črvoviti.

VELIKI SRP.

AVGUST

H.

V.

PO HRVATSKO: KOLOVOZ. — PO SRBSKO: AVGUST. — PO ČEŠKO: SRPEN. —
PO POLJSKO: SIERPIEN. — PO RUSKO: AVGUST.

1	P *	Vezi sv. Petra. Mak. br.	17	N	10. pobinkošna nedelja.
2	S	Porciunkula; Alfonz M. L.	18	P	Hiacint, sp.; Julijana, d.
3	N	8. pobinkošna nedelja.	19	T	Helena (Jelena), cesarica.
4	P	Najdenje sv. Štefana; Lidiya.	20	S	Ludovik T., šk.; Julij, m.
5	T	Dominik (Nedeljko), spozn.	21	Č	Bernard, opat, cerkv. uč.
6	S	Marija Devica Snežnica.	22	P *	Ivana Franč. Šantalska, d.
7	Č	Gospodovo spremenjenje.	23	S	Timotej, m.; Hipolit, šk., m.
8	P *	Kajetan; Donat, škof, muč.			Filip (Zdenko) Ben., sp.
9	S	Ciriak in tovariši, muč.	24	N	11. pobinkošna nedelja.
10	N	9. pobinkošna nedelja.	25	P	Jernej, ap.; Ptolomej.
11	P	Lavrencij, m.; Pavla, d., m.	26	T	Ludovik, kr.; Patricija, d.
12	T	Suzana, dev., m.; Tiburcij.	27	S	Zefirin I., p.; Bernard Of.
13	S	Klara, dev.; Hilarija, muč.	28	Č	Jožef Kal.; Antuza.
14	Č††	Janez Berhm.; Kasijan, m.	29	P *	Avguštin, c. uč.; Hermes.
15	P	Evzebij, sp.; Atanazija, d.	30	S	Obglavljenje Janeza Krst.
16	S	Vnebovzetje Mar. Dev.			Roza Limanska, devica.
		Rok; Joahim, oče M. D.	31	N	12. pob. nedelja. Angelska
					Rajmund (Rajko), sp.

- Prvi krajec dne 1. ob 13:26 (sprem.).
 Ščip dne 9. ob 11:58 (veliko dežja).
 Zadnji krajec dne 17. ob 12:31 (sprem.).
 Mlaj dne 24. ob 4:37 (dež).
 Prvi krajec dne 31. ob 0:57 (lepo).

Solnce stopi v znamenje device
dne 23. ob 22:27. — Konec pasjih dni.
Dan se skrči za 1 uro 34 minut.
Dan je dolg od 15^h 4' do 13^h 30'.

Okrog 1450 Ivan Gutenberg iznajde tisk.

Kjer vidiš, da je mnogo rok, zaklepaj. Vse kar izdaš, preštej in pretehtaj; prejeme in izdatke vse zapiši.

(Sv. pismo. Sir 42, 7.)

8. pobink.: O krivičnem hišniku. (Lk 16, 1—9.) / Rabi premoženje tako, da ti rodi večnih vrednot. — 9. pobink.: Jezus joka nad Jeruzalemom. (Lk 19, 41—47.) / Blagor mu, kdor prizna božje obiskanje. — 10. pobink.: Prilika o farizeju in cestninarju. (Lk 18, 9—14.) / Bog hoče ponižne vere. — 11. pobink.: Jezus ozdravi gluhonemega. (Mk 7, 31—37.) / Strast lahko ogluši človeka tako, da ga ozdravi le izredna božja pomoč. — 12. pobink.: Prilika o usmiljenem Samarijanu. (Lk 10, 23—37.) / Čim več je notranjega krščanstva, tem več je samarijanske ljubezni.

Z A P I S K I.

10. VIII. 955 Oton Veliki porazi Ma-
džare na Leškem polju.
15. VIII. 1914 otvor. Panamski prekop.
23. VIII. 476 konec zapadnorimskega
cesarstva.
24. VIII. 79 strašni izbruh Vezuva.
26. VIII. 1278 Rudolf Habsb. porazi
Premisla Otakarja pri Suhih Krutih.

Ako je vreme na sv. Lavrencija in
sv. Jerneja lepo bilo, se tudi v je-
seni ne bo skazilo.

Če je o sv. Jerneju zrel grozd dobiti,
bo dosti sladkega vina piti.

Hladne rose sadje in žita zorijo,
pa tudi večkrat očrvavijo.

KIMOVEC

SEPTEMBER

H.

V.

PO HRVATSKO: RUJAN. — PO SRBSKO: СЕПТЕМБАР. — PO ČEŠKO: ZÁŘÍ. —
PO POLJSKO: WRZESIEŃ. — PO RUSKO: СЕПТЯБРЬ.

1	P	Egidij (Ilij), opat; Verena.	16	T	Kornelij, p.; Ljudmila, vd.
2	T	Štefan, kralj; Maksima, m.	17	S †	Kvatre. Lambert, šk.; Hild.
3	S	Evfemija; Doroteja in tov.	18	Č	Jožef Kup.; Zofija in Irena.
4	Č	Rozalija, devica; Ida, grof.	19	P††	Kvatre. Januarij in t., m.
5	P *	Lavrencij Just., škof.	20	S †	Kvatre. Evstahij in tov.
6	S	Caharija, prerok; Peregrin.	21	N	15. pobinkoštna nedelja.
7	N	13. pobinkoštna nedelja. Marko in tovariši, muč.	22	P	Matej, apostol in evang.
8	P	Rojstvo Marija Device. ☉	23	T	Tomaž Vil.; Mavricij.
9	T	Peter Klaver, sp.; Serafina.	24	S	Linus, pap.; Tekla, muč.
10	S	Nikolaj Toledski, spozn.	25	Č	M. D., rešitelj. ujetnikov.
11	Č	Prot in Hiacint, mučenca.	26	P *	Gerard, škof, muč.
12	P *	Ime Marija. Macedonij, šk.; Gvido; Valerijan.	27	S	Kamil in tov., m.; Kleofa.
13	S	Frančišek K.; Mavrilič, šk.	28	N	16. pobinkoštna nedelja.
14	N	14. pobinkoštna nedelja. Povišanje sv. križa. Notb.	29	P	Venčeslav, kralj, muč.
15	P	M. D. sedem žal. Nikom. ☾	30	T	Mihael, arhangel; Evt. ☽
					Hieronim (Jerko); Zofija, d.

☉ Ščip dne 8. ob 3:48 (dež in mrzlo).

☾ Zadnji krajec dne 15. ob 22:13 (lepo).

☼ Mlaj dne 22. ob 12:42 (lepo).

☽ Prvi krajec dne 29. ob 15:58 (sprem.).

Solnce stopi v znamenje **tehtnice**
dne 23. ob 19:36. — Začetek jeseni.

Dan in noč sta enako dolga.

Dan se skrči za 1 uro 40 minut.

Dan je dolg od 13^h 26' do 11^h 46'.

1519—1522 Španci prvič objadrajajo zemljo.

Razumnega hlapca ljubi kot sebe, ne krati mu svobode, ne puščaj ga v uboštvu.

(Sv. pismo. Sir 7, 22.)

13. pobink.: Jezus ozdravi deset gobavih. (Lk 17, 11—19.) / Mnogo prosimo, malo se zahvaljujemo, ker smo sebični. — 14. pobink.: O božji previdnosti. (Mt 6, 24—33.) / Krščanstvo zahteva zase vsega človeka, doma in zunaj doma. — 15. pobink.: Jezus obudi mladeniča v Najmu. (Lk 7, 11—16.) / Materinstvu gre spoštljivo usmiljenje. — 16. pobink.: Jezus ozdravi vodeničnega in govori o ponižnosti. (Lk 14, 1—11.) / Kdor hoče biti povsod prvi, je sam sebi in drugim v napotje.

Z A P I S K I

- 2. IX. 31 Avgust premaga Antonija pri Akciju.
- 2. IX. 70 Tit razruši Jeruzalem.
- 5. IX. 1905 Rusi in Japonci sklenejo mir v Portsmouth-u.
- 6. IX. 1914 Francozi porazijo Nemce ob Marni.
- 27. IX. 1825 prva železniška vožnja.

Kakršno vreme prvi dan kane, rado ves mesec tako ostane.
Na sv. Mateja vreme ugodno, bo ostalo tako štiri tedne prihodno.
Če ptice selivke pred sv. Mihielom ne leté, se pred božičem ni bati zime trdé.

VINOTOK

OKTOBER

H.

V.

PO HRVATSKO: LISTOPAD. — PO SRBSKO: OKTOBAR. — PO ČEŠKO: ŘÍJEN. —
PO POLJSKO: PAŹDZIERNIK. — PO RUSKO: OKTЯБРЬ.

1 S	Remigij, šk.; Janez Dukl.	16 Č	Gal, opat; Gerard Maj.
2 Č	Angeli varuhi; Leodegar.	17 P *	Margareta Mar. Alakok.
3 P *	Kandid, muč.; Felicija, d.	18 S	Luka, evangelist; Just, m.
4 S	Frančišek Ser., sp.; Edvin.	19 N	19. pob. Posvečev. cerkvá.
5 N	17. pobink. Rožnega venca.		Peter Alkant., sp.; Etbin.
	Placid in tovariši, mučenci.	20 P	Janez Kancij, sp.; Felicijan.
6 P	Brunon, spozn.; Sagar, šk.	21 T	Uršula in tov., muč. ☉
7 T	M. D., Kralj. sv. r. venca. ☼	22 S	Kordula, m.; Fides (Vera).
	Justina, devica.	23 Č	Klotilda, d., m.; Severin šk.
8 S	Brigita, vdova; Simeon.	24 P *	Rafael, arhangel; Kristina.
9 Č	Dionizij in tovariši, muč.	25 S	Krizant in Darija; Krišpin.
10 P *	Frančišek Borgia, sp.	26 N	20. pobink. Kristus Kralj.
11 S	Aleksander Sauli; Nikazij.		Evarist, papež, muč.
12 N	18. pobinkoštna nedelja.	27 P	Frumencij, šk.; Antonija, d.
	Maksimilijan, škof, muč.	28 T	Simon in Juda, ap.; Cirila.
13 P	Edvard (Slavoljub), kr.	29 S	Narcis, škof; Ida, dev. ☽
14 T	Kalist, papež; Just, škof.	30 Č	Alfonz Rodríguez; Angelus.
15 S	Terezija, dev.; Avrelija. ☾	31 P††	Volbenk, škof; Krištof.

☼ Ščip dne 7. ob 19:56 (lepo).

☾ Zadnji krajec dne 15. ob 6:12 (dež).

☉ Mlaj dne 21. ob 22:48 (lepo).

☽ Prvi krajec dne 29. ob 10:22 (sprem.).

Solnce stopi v znamenje škorpijona
dne 24. ob 4:26.

Dan se skrči za 1 uro 42 minut.

Dan je dolg od 11^h 43' do 10^h 01'.

16.—19. X. 1813 Napoleon I. premagan v bitki narodov
pri Lipskem.

O K T O B E R I M A 3 1 D N L

Kjer pijanost kraljuje, ni nobene skrivnosti; tam pravice pozabijo in pravde ubogih prevržejo.

(Sv. pismo. Preg 31, 4—5.)

17. pobink.: O največji zapovedi, Mesija sin Davidov. (Mt 22, 34—46.) / Strast zlorablja tudi najsvetejše stvari. — 18. pobink.: Jezus ozdravi mrtvoudnega. (Mt 9, 1—8.) / Vera v pomoč božjo dela čudovite stvari. — 19. pobink.: Prilika o kraljevi ženitnini. (Mt 22, 1—14.) / Kdor zameta klic božji, mu ni pomoči. — 20. pobink.: Jezus ozdravi sina kraljevega uradnika. (Jan 4, 46—53.) / Vera zahteva ponižno srce, zato napuh ne veruje.

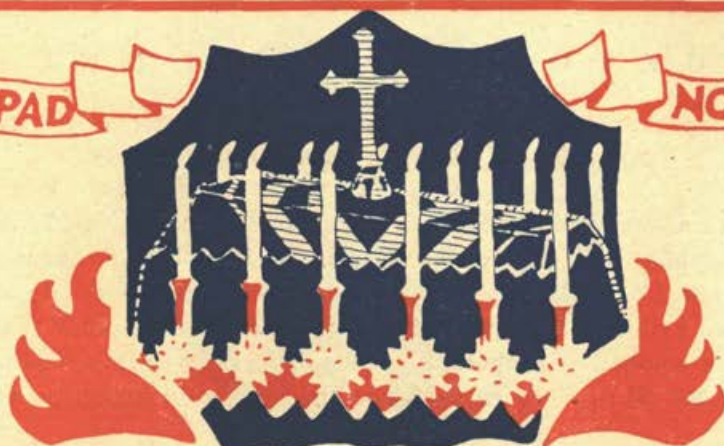
Z A P I S K I

- 12. X. 1492 Krištof Kolumb odkrije Ameriko.
- 24. X. 1648 sklenjen westfalski mir po tridesetletni vojni.
- 30. X. 1905 car Nikolaj II. dá Rusiji ustavo.
- 31. X. 1517 začetek reformacije po Martinu Lutru.

Sv. Gal — deževen ali suh — prihodnjega poletja ovaduh.
 Konec vinotoka dež — rodovitno leto.
 Prej ko v kozoprsku listje odpade, rodovitnejše bo prihodnje leto.
 Če se drevje pozno obleti, huda zima sledi.

LISTOPAD

NOVEMB.

PO HRVATSKO: STUDENI. — PO SRBSKO: HOBEHAP. — PO ČEŠKO: LISTOPAD. — PO POLJSKO: LISTOPAD. — PO RUSKO: HOEAP.

1 S	Praznik vseh svetnikov.	16 N	23. pobinkoštna nedelja.
2 N	21. pobink. Zahvalna.	17 P	Otmār; Neža (Janja) As.
3 P	Just, vojak, mučenec.	18 T	Gregorij Čudodelnik, škof.
4 T	Spomin vern. duš. Viktorin.	19 S	Odon, opat; Roman, muč.
5 S	Karel Bor.; Vital; Modesta.	20 Č	Elizabeta, kr.; Poncijan.
6 Č	Caharija in Elizabeta.	21 P *	Feliks (Srečko) Val. ☼
7 P *	Lenart (Lenko); Jelena. ☼	22 S	Darovanje Marijino. Kol.
8 S	Janez Gabriel Perb., muč.		Cecilija, d., muč.; Filemon.
9 N	22. pobink. Varstvo M. D.	23 N	24. pobinkoštna nedelja.
10 P	Teodor (Božidar), muč.	24 P	Klemen (Milivoj); Felicita.
11 T	Andrej Avelin, sp.; Trifon.	25 T	Janez od Križa, spoznav.
12 S	Martin (Davorin), škof.	26 S	Katarina, devica, muč.
13 Č	Martin, pap.; Avrelij, šk.	27 Č	Silvester, opat; Leonard P.
14 P *	Stanislav Kostka, sp. ☾	28 P *	Virgilij, škof; Bernardin.
15 S	Jozafat Kunčević, šk., muč.	29 S	Gregorij III., papež. ☽
	Leopold (Levko), kralj;	30 N	1. adventna nedelja.
	Jedert, devica.		Andrej (Hrabroslav), ap.

- ☼ Ščip dne 6. ob 11:28 (mrzlo, veter).
 ☾ Zadnji krajec dne 13. ob 13:27 (dež).
 ☼ Mlaj dne 20. ob 11:21 (mrzlo, veter).
 ☽ Prvi krajec dne 28. ob 7:18 (sneg).

Solnce stopi v znamenje **strelca**
 dne 23. ob 1:35.
 Dan se skrči za 1 uro 16 minut.
 Dan je dolg od 9^h 58' do 8^h 42'.

11. XI. 1918 podpisano premirje med Francozi in Nemci.

Tri reči pretresejo zemljo: hlapec, če se vladarstva polasti, bedak, če se naje, in zoprna ženska, če jo kdo vzame v zakon.

(Sv. pismo. Preg 30, 21.)

21. pobink.: Prilika o neusmiljenem hlapcu. (Mt 18, 23—35.) / Usmiljenja je vredno samo usmiljeno srce. — 22. pobink.: O davku cesarju. (Mt 22, 15—21.) / Glej na stvar, ne na ljudi! — 23. pobink.: Jezus obudi Jajrovo hčer. (Mt 9, 18—26.) / Le napuh zametuje, česar ne ume. — 24. pobink.: O razdejanju Jeruzalema in poslednji sodbi. (Mt 24, 15—35.) / Tudi grehe narodov doseže božja pravica. — 1. adventna: O poslednji sodbi. (Lk 21, 25—33.) / Kdor noče Kristusa-Odrešenika, bo moral sprejeti Kristusa-Sodnika.

Z A P I S K I

- 11. XI. 1927 podpisana francosko-jugoslovanska zvezna pogodba.
- 16. XI. 1869 otvorjen Sueški prekop.
- 21. XI. 1806 Napoleon I. proglasi »kontinentalno zaporo«.
- 26. XI. 1812 izbruhne požar v Moskvi, zasedeni od Napoleona.
- 27. XI. 1865 rojen Janez Ev. Krek.

Če sv. Martin suši in zmrzuje,
kmet voljno zimo pričakuje.
Če sv. Martin še listje obdrži,
huda zima sledi.
Mecanova špica pade vselej na
kopno zemljo.
Sneg, ki na sv. Andreja zapade,
sto dni leži in žita mori.

GRUDEN

DECEMBER

PO HRVATSKO: PROSINAC. — PO SRBSKO: DEKEMBAR. — PO ČEŠKO: PROSINEC. — PO POLJSKO: GRUDZIEN. — PO RUSKO: ДЕКАБРЬ.

1	P	Edmund in tovariši, muč.	17	S †	Kvatre. Lazar, šk.; Vivina.
2	T	Bibiana; Pavlina, m.	18	Č	Gracijan, škof; Teotim, m.
3	S	Frančišek Ksaverij, spozn.	19	P††	Kvatre. Urban V.; Favsta.
4	Č	Barbara, dev., muč.	20	S †	Kvatre. Evgenij in Mak. ☉
5	P *	Saba, opat; Krispin, muč.	21	N	4. adventna nedelja.
6	S	Miklavž (Nikolaj), škof. ☉			Tomaž, apostol.
7	N	2. adventna nedelja.	22	P	Demetrij, muč.; Flor, muč.
8	P	Ambrozij, škof, cerkv. uč.	23	T	Viktorija (Zmagoslava).
9	T	Brezmadežno Spoč. M. D.	24	S††	Adam in Eva; Hermina.
10	S	Peter Four., šk.; Delfina.	25	Č	Božič. Rojstvo Gospodovo.
11	Č	Lavret. Mati božja. Melh.	26	P	Štefan, prvi mučenec.*
12	P *	Damaz, papež; Hugolin.	27	S	Janez Evangelist, apostol.
13	S	Aleksander, mučenec. ☾	28	N	Nedelja po božiču. ☽
14	N	Lucija, d., m.; Otilija, dev.			Nedolžni otroci. Kastor.
15	P	3. adventna nedelja.	29	P	Tomaž, škof, muč.; David,
16	T	Spiridion, opat; Konrad Of.			kralj; Kalist, mučenec.
		Kristina, dekla; Valerijan.	30	T	Evgenij, škof; Liberij, škof.
		Albina, dev. muč.; Evzebij.	31	S	Silvester, pap.; Melanija.

☉ Ščip dne 6. ob 1:40 (mrzlo).

☾ Zadnji krajec dne 12. ob 21:07 (dež).

☉ Mlaj dne 20. ob 2:24 (sneg, vetrovno).

☽ Prvi krajec dne 28. ob 4:59 (sneg, vih.).

Solnce stopi v znamenje kozla dne 22. ob 14:40. — Zač. zime. Dan se skrči do 21. za 20 min. in zraste do 31. za 4 min. Najkrajši dan, najdaljša noč. Dan je dolg od 8^h 40' do 8^h 24'.

1. XII. 1926 podpisana v Londonu locarnska pogodba.

DECEMBER IMA 31 DNI

Ne govori, kaj je vzrok, da so bili prejšnji časi boljši. Tako vprašanje je neumno. (Sv. pismo. Pridg 7, 11.)

2. adventna: Janez Krstnik pošlje svoja učenca do Jezusa. (Mt 11, 2—10.) / Resničnost krščanstva izpričujejo dejanja. — 3. adventna: Janez Krstnik pričuje o Kristusu. (Jan 1, 19—28.) / Značaju je resnica nad vse, tudi kadar ni prijetno. — 4. adventna: Janez Krstnik poklican v službo predhodnika. (Lk 3, 1—6.) / Vsako poboljšanje izvira iz pokore. — Nedelja po božiču: Simeon in Ana oznanjujeta Gospoda. (Lk 2, 33—40.) / Kristus je in ostane znamenje, ob katerem se ločijo duhovi.

ZAPISKI

- 2. XII. 1823 Monroe proglasi geslo:
»Amerika Američanom«.
- 2. XII. 1804 Napoleon I. kronan za
cesarja Franconov.
- 25. XII. 497 frankovski kralj Klodvik
se dá krstiti.
- 25. XII. 800 Karel Veliki kronan za
rimskega cesarja.

Če je rimska cesta čista in svetla,
se kmet dobre letine nadeja.

Če ta mesec grmi,
prihodnje leto viharje rodi.

Če na sveti večer vina v sodih vró,
prihodnja letina dobra bo.

Zelen božič — bela velika noč.

Abecedni imenik svetnikov in godov.

Tu so naštetni oni godovi in imena svetnikov, ki so pri nas najbolj v navadi. Popoln ni, zlasti ni marsikaterega imena, ki ga ljudje po svoje krajšajo in oblikujejo. Če kak član naše Družbe želi pojasnila, naj se oglasi; radi mu bomo ustregli.

Večkrat pa želijo starši dati otroku ime, ki ga med svetniki ne najdemo. Ali imajo pravico? Opozarjamo najprej: Naša, skozi stoletja v Slovencih udomačena imena so za nas najlepša in zaeno tudi značilna. Do tega spoznanja so prišli

zlasti slovenski izobraženci, ki dajejo svojim otrokom zopet krepka, stara imena: Peter, Miklavž, Majda, Meta, Špela, Janez, Marko, Vid itd. Če bi pa le kdo želel dati posebno ime, velja za katoličane sledeča zapoved: »Želja sv. cerkve je, ne stroga zapoved, da starši dajejo otrokom imena svetnikov. Če pa starši izrečno žele dati drugo ime, naj se doda krščencu še ime kakega svetnika in se obe imeni zapišeta v krstno knjigo.« Dolžnost katoličanov je, da se ravna po tej odredbi

A.

Abdon (in Senen), muč., 30. jul.
Abraham, očak, 9. okt.
Ada glej Adelhajda.
Adalbert (Vojteh), škof, 23. apr.
Adam (in Eva), prvi starši, 24. dec.
Adela glej Adelhajda.
Adelhajda, vdova, 16. dec.
Adolf, škof, 11. febr.
Adolf, spozn., 12. jun.
Adolf, škof, 17. jun.
Adrijan, muč., 8. sept.
Afra, muč., 24. maja.
Afra, muč., 9. avg.
Agapa, dev., muč., 5. marca.
Agapit (Ljubo), muč., 18. avg.
Agapit, papež, 20. sept.
Agata (Doroslava), d., m., 5. febr.
Agaton, papež, 16. febr.
Agaton, muč., 7. dec.
Agridina, dev., muč., 23. jun.
Ahacij (in tov.), muč., 22. jun.
Ahilej (in Nerej), muč., 12. maja.
Akvilina, dev., 13. jun.
Alban (Belo), muč., 21. jun.
Albert, škof, muč., 8. apr.
Albert Vel., spozn., 15. nov.
Albin (Belko), škof, 1. marca.
Albina, dev., muč., 16. dec.
Albuin (in Ingenuin), šk., 5. febr.
Aleksander (Šaša), škof, 23. apr.
Aleksander, papež, muč., 3. maja.
Aleksander Sauli, 11. okt.
Aleksander, muč., 12. dec.
Aleksandra, muč., 20. marca.
Aleksandra, dev., muč., 18. maja.
Aleš, spozn., 17. jul.
Alferij, opat, 12. apr.
Alfonz, škof, 23. jan.
Alfonz Lig., škof, 2. avg.
Alfonz Rodr., spozn., 30. okt.
Alfred, opat, 12. jan.
Alojzij Gonzaga, spozn., 21. jun.
Amadej, spozn., 30. marca.
Amalija (Ljubica), 10. jul.
Amand, škof, 6. febr.
Ambrož, škof, cerkv. uč., 7. dec.
Ambrozij Sien., bl., 20. marca.
Ana, mati Marije Device, 26. jul.
Ana, prerokinja, 1. sept.
Anaklet, papež, 13. jul.
Ananija, muč., 25. jan.
Ananija, muč., 1. dec.
Anastazij, muč., 22. jan.

Anastazij, papež, 27. apr.
Anastazij, muč., 7. sept.
Anastazija, muč., 6. febr.
Anastazija, muč., 15. apr.
Anastazija, dev., 14. avg.
Anastazija, muč., 25. dec.
Andrej (Hrabrosi.) K., šk., 4. febr.
Andrej Bobola, 21. maja.
Andrej Avelin, spozn., 10. nov.
Andrej, apostol, 30. nov.
Angela Folinjska, vdova, 4. jan.
Angela, dev., 10. maja.
Angela Meriči, dev., 31. maja.
Angelina, 21. jul.
Angelus, spozn., 12. apr.
Angelus, 30. okt.
Anicet, papež, 17. apr.
Antia, muč., 18. apr.
Anton, pušč., 17. jan.
Anton Padovanski, 13. jun.
Anton M. Caharija, spozn., 5. jul.
Antonija, dev., muč., 29. apr.
Antonija, muč., 4. maja.
Antonija, dev., 27. okt.
Antonin, škof, 10. maja.
Antonin, muč., 22. avg.
Antonin, muč., 2. sept.
Antonina, muč., 1. marca.
Antuza, muč., 27. avg.
Anzel, škof, cerkv. uč., 21. apr.
Apolinarij, škof, muč., 23. jul.
Apolonij, muč., 18. apr.
Apolonija, dev., muč., 9. febr.
Arkadij, muč., 12. jan.
Atanazij, škof, cerkv. uč., 2. maja.
Atanazija, vdova, 14. avg.
Avguštin, škof, ap. angl., 28. maja.
Avguštin, škof, cerkv. uč., 28. avg.
Avrea (Zlata), dev., muč., 19. jul.
Avrelij, škof, 12. nov.
Avrelija, dev., muč., 15. okt.

B.

Baldomir, spozn., 27. febr.
Baltazar (Boltežar), kralj, 6. jan.
Bara glej Barbara.
Barbara, dev., muč., 4. dec.
Barbea, muč., 29. jan.
Barnaba, apostol, 11. jun.
Bazilij, škof, cerkv. uč., 14. jun.
Bazilisa (in Julijan), muč., 9. jan.
Beatrika, muč., 29. jul.
Beda (Veda) Čast., c. uč., 27. maja.
Belo glej Alban.

Benedikt, opat, 21. marca.
Benedikt Niger, spozn., 4. apr.
Benedikt Jožef, spozn., 16. apr.
Benedikta, muč., 4. jan.
Benedikta, dev., 6. maja.
Benedikta, dev., muč., 8. okt.
Benigen, muč., 13. febr.
Benigen, muč., 1. nov.
Benjamin, muč., 31. marca.
Benon, škof, 26. jun.
Benvard (s tov.), škof, 25. okt.
Benvenut, škof, 22. marca.
Berard, muč., 16. jan.
Bernard, škof, 12. marca.
Bernard, opat, 20. avg.
Bernard Ofiški, spozn., 26. avg.
Bernardin Foski, 27. nov.
Bernardin Sienski, spozn., 20. maja.
Berta, dev., 4. jul.
Bertold, spozn., 29. marca.
Bertram, škof, 3. jul.
Bertrand, patr. oglejski, 6. jun.
Bibijana, dev., muč., 2. dec.
Blaž, škof, muč., 3. febr.
Blaženko glej Makarij.
Bogdan glej Deodat.
Bogdan glej Matija.
Bogo glej Bogomir.
Bogoliub glej Teofil.
Boğomil, škof, 10. jun.
Boğomila, 6. jul.
Boğomir (Bogo, Božo), šk., 8. nov.
Bojan glej Mohor.
Boltežar glej Baltazar.
Bonaventura, škof, c. uč., 14. jul.
Bonifacij, muč., 14. maja.
Bonifacij, papež, 25. maja.
Bonifacij, škof, muč., 5. jun.
Bonifacij, papež, 25. okt.
Boris, kralj, 2. maja.
Boštjan glej Sebastijan.
Božena glej Natalija.
Božidar glej Teodor.
Božo glej Bogomir.
Branimir glej Frančišek.
Branko glej Frančišek.
Breda glej Friderika.
Brezmad. spočetje M. D., 8. dec.
Brigita, dev., 1. febr.
Brigita, vdova, 8. okt.
Bronislava, nuna, 7. sept.
Brunon, škof, 17. maja.
Brunon, spozn., 6. okt.
Budislav glej Gregor.

C.

Caharija, papež, 15. marca.
 Caharija, prerok, 6. sept.
 Caharija (in Elizabeta), 5. nov.
 Cecilija, dev., muč., 22. nov.
 Celestin, papež, 6. marca.
 Celestin, papež, 19. maja.
 Cenon, muč., 5. apr.
 Ciprijan, škof, muč., 14. sept.
 Ciprijan (in Kornelij), mučenca, 16. sept.
 Ciprijan (in Justina), m., 26. sept.
 Ciriak (Larg in Smaragd), muč., 8. avg.
 Ciril Aleksandrijski, škof, 9. febr.
 Ciril Jeruzalemski, škof, cerkv. uč., 18. marca.
 Ciril, muč., 29. marca.
 Ciril (in Metod), slovanski apost, 5. jul.
 Cirila, muč., 5. jul.
 Cirila, dev., muč., 28. okt.
 Cita, dev., 27. apr.
 Cvetana, Cvetka glej Flora.
 Cvetko glej Florijan.

D.

Damaz, papež, 11. dec.
 Damijan (in Kozma), m., 27. sept.
 Daniel (Dana, Danica, Danilo), prerok, 21. jul.
 Daniel (in tov.), muč., 10. okt.
 Danilo glej Daniel.
 Darij, muč., 19. dec.
 Darinka glej Darija ali Martina.
 Darovanje Marijino, 21. nov.
 Davorin glej Martin.
 Demeter, muč., 9. apr.
 Deodat (Bogdan), muč., 8. nov.
 Deziderij (Željko), škof, 23. maja.
 Didak Jožef, bl., 21. marca.
 Dinko glej Dominik.
 Dionizij, škof, muč., 9. okt.
 Dizma, desni razbojnik, 25. marca.
 Dobrega sveta Dev. Marija, 26. apr.
 Dominik (Vladimil), spozn., 4. avg.
 Dominika, muč., 6. jul.
 Donat, škof, muč., 7. avg.
 Donat, spozn., 29. okt.
 Dora glej Doroteja.
 Doroslava glej Agata.
 Doroteja (Dora), d., m., 6. febr.
 Doroteja (in tov.), d., m., 3. sept.
 Dragica glej Karel.
 Drago, spozn., 16. apr.
 Dragotin glej Karel Bor.
 Dula, muč., 25. marca.
 Dušan glej Spiridion.

E.

Eberhard, škof, 8. jan.
 Eberhard, škof, 23. jun.
 Eberhard, škof, 28. nov.
 Ecehiel, prerok, 10. apr.
 Edita, dev., 16. sept.
 Edmund, škof, 16. nov.
 Edmund (in tov.), muč., 1. dec.
 Edvard, kralj, muč., 18. marca.

Edvard, kralj angl., 13. okt.
 Efreim, cerkv. uč., 18. jun.
 Egidij (Roger in Odorik), 28. jan.
 Egidij od sv. Jožefa, 7. febr.
 Egidij (Ilij, Tilen), opat, 1. sept.
 Eleonora, dev., 21. febr.
 Eleverterij, škof, muč., 20. febr.
 Eleverterij, papež, muč., 26. maja.
 Elija, prerok, 20. jul.
 Elizabeta (špela), kraljica, 8. jul.
 Elizabeta (in Caharija), 5. nov.
 Elizabeta, kraljica, 19. nov.
 Elizej, prerok, 14. jun.
 Ema, vdova, 19. apr.
 Emanuel, muč., 26. marca.
 Emeram, škof, muč., 22. sept.
 Emerencijana, dev., muč., 23. jan.
 Emerik, vojvoda, spozn., 5. nov.
 Emigdig, škof, muč., 9. avg.
 Emil (Milan), muč., 22. maja.
 Emilija (Milica), dev., 17. avg.
 Emilijan (Milan), škof, 11. sept.
 Emilijana (Milena), dev., 5. jan.
 Engelbert, škof, 7. nov.
 Epigmenij, muč., 24. marca.
 Erazem, škof, muč., 2. jun.
 Erazma (s tov.), muč., 3. sept.
 Erik, kralj, 18. maja.
 Erna glej Ertruda.
 Ernest, škof, 12. jan.
 Ertruda (Erna), dev., 11. sept.
 Etbin, opat, 19. okt.
 Etelbert, kralj, 25. febr.
 Eva (in Adam), prvi starši, 24. dec.
 Evald, muč., 3. okt.
 Evarist I., papež, muč., 26. okt.
 Evfemija (in tov.), d., m., 3. sept.
 Evfrazija, dev., 13. marca.
 Evgenij, muč., 24. jan.
 Evgenij, papež, 8. jul.
 Evgenij (in Makarij), m., 20. dec.
 Evgenij, škof, 30. dec.
 Evgenija, dev., 25. dec.
 Evalija, dev., muč., 12. febr.
 Evstahij (in tov.), muč., 20. sept.
 Evstohija, dev., 13. febr.
 Evstohija, dev., muč., 2. nov.
 Evtihij, m. iz Mezop., 14. marca.
 Evtihij, muč. iz Tracije, 29. sept.
 Evtihijan, papež, muč., 8. dec.
 Evzebij, muč., 6. marca.
 Evzebij, duh., spozn., 14. avg.
 Evzebij, škof, muč., 16. dec.

F.

Fabij, muč., 31. jul.
 Fabijan (in Sebastijan), m., 20. jan.
 Fabiola, vdova, 27. dec.
 Favsta, vdova, 19. marca.
 Favstin (in Jovita), m., 15. febr.
 Felicijan (in Primož), muč., 9. jun.
 Felician, škof, muč., 20. okt.
 Felicitia, muč., 7. marca.
 Felicitia s 7 sinovi, muč., 10. jul.
 Felicitia, muč., 23. nov.
 Feliks (Srečko), duh., muč., 14. jan.
 Feliks, škof, 21. febr.
 Feliks Kantal, spozn., 21. maja.
 Feliks (in Fortunat), 18. jun.

Feliks (in Nabor), muč., 12. jul.
 Feliks Val., spozn., 20. nov.
 Ferdinand, kralj, 30. maja.
 Fides (Vera), dev., muč., 1. avg.
 Filemon (in Apolonij), muč., 8. marca.
 Filip (in Jakob), apost., 1. maja.
 Filip Neri, spozn., 26. maja.
 Filip (Zdenko) Benicij, sp., 23. avg.
 Filomena, dev., 11. avg.
 Firmin, škof, muč., 25. sept.
 Firmin, škof, 11. okt.
 Flavijan, muč. (v Rimu), 28. jan.
 Flora (Cvetka, Cvetana), d., 12. jun.
 Flora, dev., muč., 24. nov.
 Florentin, škof, 16. okt.
 Florentina, dev., 20. jun.
 Florijan (Cvetko), muč., 4. maja.
 Fortunat, spozn., 1. jun.
 Fortunat (in Feliks), 18. jun.
 Fortunat (in Mohor), muč., 12. jul.
 Frančišek (Branimir, Branko) Sa-
 leški, škof, cerkv. uč., 29. jan.
 Frančišek Kle, muč., 17. febr.
 Frančišek Pavl., spozn., 2. apr.
 Frančišek Hier., 11. maja.
 Frančišek Kar., spozn., 4. jun.
 Frančišek Regij, spozn., 16. jun.
 Frančišek Solan., spozn., 24. jul.
 Frančišek Kald., spozn., 13. sept.
 Frančišek Seraf., spozn., 4. okt.
 Frančišek Borgia, spozn., 10. okt.
 Frančišek Ksaverij, spozn., 3. dec.
 Frančiška Rimska, vdova, 9. marca.
 Friderik (Mirko, Miroslav), škof, muč., 18. jul.
 Fridolin, opat, 6. marca.
 Frumencij, škof, 27. okt.

G.

Gabriel od Žal. M. B., 27. febr.
 Gabriel, nadangel, 24. marca.
 Gaj (in Soter), pap., muč., 22. apr.
 Gal, opat, 16. okt.
 Gala, vdova, 5. okt.
 Gaspar (Gašper), kralj, 6. jan.
 Gavdioz (Veselko), škof, 25. okt.
 Genovefa, dev., 3. jan.
 Gentilij, muč., 5. sept.
 Gerard, muč., 8. marca.
 Gerard, škof, muč., 24. sept.
 Gerard Majella, 16. okt.
 Germana, dev., 15. jun.
 Gervazij (in Protazij), muč., 19. jun.
 Gizela, kraljica, opatinja, 7. maja.
 Godfrid (Bogomir), škof, 8. nov.
 Godhard, škof, 5. maja.
 Gorgonij, muč., 9. sept.
 Gracijan, škof, 18. dec.
 Gregorij, papež, 13. febr.
 Gregorij, papež, 17. febr.
 Gregorij Nis. (Budisl.), šk., 9. marca.
 Gregorij Vel., papež, 12. marca.
 Gregorij Nacijan, škof, 9. maja.
 Gregorij, papež, 25. maja.
 Gregorij Čudodelnik, škof, 17. nov.
 Gregorij, papež, 28. nov.
 Gvido, spozn., 12. sept.
 Gvidon, opat, 31. marca.

H.

Habakuk, prerok, 15. jun.
 Hadrijan, muč., 8. sept.
 Hedviga (Vika), 17. okt.
 Helena (Jelena, Jelka), kr., 15. apr.
 Helena, dev., 22. maja.
 Helena, mati Konstantina Vel., 18. avg.
 Hema, vdova, 27. jun.
 Henrik Suzo, spozn., 2. marca.
 Henrik, kralj, spozn., 15. jul.
 Hermağor (Bojan) glej Mohor.
 Herman Jožef, spozn., 7. apr.
 Hermenegild, muč., 13. apr.
 Hervart, škof, 16. marca.
 Hiacint, spozn., 17. avg.
 Hiacint (in Prot), muč., 11. sept.
 Hiacinta, dev., 30. jan.
 Hiacinta, dev., 6. febr.
 Hieronim Miani, spozn., 20. jul.
 Hieronim, cerkv. uč., 30. sept.
 Higin, papež, muč., 11. jan.
 Hilarij (Radovan), c. uč., 14. jan.
 Hilarij (in Tacijan), m., 15. marca.
 Hilarija, muč., 12. avg.
 Hilda, 18. nov.
 Hildegarda, opatinja, 17. sept.
 Hipolit (in Kasijan), muč., 13. avg.
 Hipolit, škof, muč., 22. avg.
 Honorij, škof, 30. sept.
 Hrabroslov glej Andrej.
 Hrizogon, muč., 24. nov.
 Hugolin (in tov.), muč., 13. okt.
 Hugon, škof, 1. apr.
 Hugon, škof, 10. avg.

L

Ida, devica, 13. aprila.
 Ida, grofinja, 4. sept.
 Ida, devica, 29. okt.
 Ignacij (Igo, Ognjeslav), šk., muč., 1. febr.
 Ignacij Lojola, spozn., 31. jul.
 Igo glej Ignacij.
 Ime Marijino, 12. sept.
 Ingenuin (in Albuin), šk., 5. febr.
 Inocencij, papež, 22. jun.
 Inocencij, papež, 28. jul.
 Irena (Miroslava), dev., 21. febr.
 Irena, dev., muč., 5. apr.
 Irena (s tov.), muč., 18. sept.
 Irenej, škof, 5. maja.
 Irenej, spozn., 28. jun.
 Irenej, škof, muč., 4. jul.
 Irenej, škof, muč., 15. dec.
 Irmina, dev., 24. dec.
 Ivan glej Janez.
 Ivana (Jana, Joana) Val., vd., 4. febr.
 Ivana Orleanska, dev., 30. maja.
 Ivana Franciška Šantalska, 21. avg.
 Ivo, spozn., 19. maja.
 Izabela, kraljica, 4. jan.
 Izabela, dev., 31. avg.
 Izaija, prerok, 6. jul.
 Izak, menih, 11. apr.
 Izidor, škof, muč., 2. jan.
 Izidor, škof, cerkv. uč., 4. apr.
 Izidor, kmet, spozn., 15. maja.

J.

Jakob (Radoslav) ml., ap., 1. maja.
 Jakob st., apostol, 25. jul.
 Jakob, pušč., 6. avg.
 Jakob iz Marke, spozn., 28. nov.
 Jana glej Ivana.
 Janez Zlatoust, šk., c. uč., 27. jan.
 Janez Milošćinar, škof, 30. jan.
 Janez Matajski, spozn., 8. febr.
 Janez Jožef od Kr., opat, 5. marca.
 Janez od Boga, spozn., 8. marca.
 Janez Damaščan, c. uč., 27. marca.
 Janez Kapistran, sp., 28. marca.
 Janez Klimak, opat, 30. marca.
 Janez Ev. pred lat. vrati, 6. maja.
 Janez Kolumbin, bl., 31. jul.
 Janez Sarkander, bl., 17. marca.
 Janez Nepomučan, sp., 16. maja.
 Janez de Rossi, sp., 23. maja.
 Janez, papež, muč., 27. maja.
 Janez Fakund, spozn., 12. jun.
 Janez Franc, spozn., 16. jun.
 Janez Krstnik, rojstvo, 24. jun.; obglavljenje, 29. avg.
 Janez (in Pavel), muč., 26. jun.
 Janez Gualbert, opat, 12. jul.
 Janez Berhmans, spozn., 13. avg.
 Janez Kancijan, spozn., 20. okt.
 Janez Gabriel Perb., muč., 7. nov.
 Janez od Križa, spozn., 24. nov.
 Janez Evangelist, 27. dec.
 Januarij, škof, muč., 19. sept.
 Jedert Brab., dev., 17. marca.
 Jedert, dev., 15. nov.
 Jelena glej Helena.
 Jelisava glej Elizabeta.
 Jelka glej Helena.
 Jernej, apostol, 24. avg.
 Jernej, škof, blaž., 19. okt.
 Joahim, oče Marije, 20. marca in ned. v osmini Mar. vnebovzjetja.
 Jona, prerok, 21. sept.
 Jordan, spozn., 15. febr.
 Jošt, opat, 16. jun.
 Jovita (in Favstin), muč., 15. febr.
 Jozafat Kunčević, šk., m., 14. nov.
 Jožef, ženin M. D., 19. marca.
 Jožef Oriol, 23. marca.
 Jožef Kal., spozn., 27. avg.
 Jožef Kupertin, spozn., 18. sept.
 Juda (in Simon), apost., 28. okt.
 Judita, muč., 6. maja.
 Jukund, škof, 14. nov.
 Jukunda, dev., muč., 27. jul.
 Julij, spozn., 31. jan.
 Julij, papež, 12. apr.
 Julij, senator, muč., 19. avg.
 Julij, muč., 1. jul.
 Julij, muč., 20. dec.
 Julija, dev., 22. maja.
 Julija, dev., muč., 10. dec.
 Julijan (in Bazilisa), muč., 9. jan.
 Julijan, škof, 28. jan.
 Julijan, škof, 8. febr.
 Julijan, muč., 19. febr.
 Julijana, vdova, 7. febr.
 Julijana, dev., muč., 16. febr.
 Julijana Falk, dev., 19. jun.

Julijana, dev., muč., 17. avg.
 Jurij, muč., 24. apr.
 Just, škof, 28. maja.
 Just, muč., 14. julija.
 Just, muč., 18. oktobra.
 Just, muč., 2. novembra.
 Justin, muč., 14. apr.
 Justina, dev., muč., 26. sept.

K.

Kajetan, spozn., 7. avg.
 Kalist, papež, muč., 14. okt.
 Kamil Lelijski, spozn., 18. jul.
 Kamil (in tov.), muč., 25. sept.
 Kancijan glej Kocijan.
 Kandid, muč., 3. okt.
 Kanut, kralj, muč., 19. jan.
 Karel (Dragotin) Bor., šk., 4. nov.
 Karmelska Mati božja, 16. jul.
 Kasijan (in Hipolit), muč., 13. avg.
 Kastor, muč., 28. marca.
 Katarina Riči, dev., 13. febr.
 Katarina Gen., 22. marca.
 Katarina Švedska, 22. marca.
 Katarina Sienska, dev., 30. apr.
 Katarina, dev., muč., 25. nov.
 Kazimir, spozn., 4. marca.
 Kilijan, škof, 8. jul.
 Klara, devica, 12. avg.
 Klavdij, muč., 30. okt.
 Klavdij (in Simforijan), m., 8. nov.
 Klemen Mar. Dvofak (Hofbauer), spozn., 15. marca.
 Klemen, papež, muč., 23. nov.
 Klet (in Marcelin), šk., m., 26. apr.
 Klotilda, kraljica, 3. jun.
 Klotilda, dev., muč., 23. okt.
 Kocijan (in tov.), muč., 31. maja.
 Koloman, muč., 13. okt.
 Konrad Plac., pušč., 19. febr.
 Konrad, škof, 26. nov.
 Konstancija, dev., muč., 19. sept.
 Konstantin, muč., 29. jan.
 Kordula, dev., muč., 22. okt.
 Kornelij (in Ciprijan), m., 16. sept.
 Korona, muč., 14. maja.
 Kozma (in Damijan), m., 27. sept.
 Krispin, škof, 19. nov.
 Krispin, muč., 5. dec.
 Kristijan, muč., 17. febr.
 Kristina, dev., muč., 24. jul.
 Kristina, dekla, 15. dec.
 Kristof Milanski, 11. marca.
 Kristof, muč., 25. jul.
 Kristof, 31. okt.
 Krizant (in Darija), muč., 25. okt.
 Ksist glej Sikst.
 Kunigunda, cesarica, 3. marca.
 Kutbert, škof, 20. marca.
 Kvirin, muč., 30. marca.

L.

Ladislav, kralj, 27. jun.
 Lambert, škof, muč., 17. sept.
 Larg (Cirijak in Sm.), muč., 8. avg.
 Lavra, nuna, 17. jun.
 Lavrencij (Lovro), muč., 10. avg.
 Lavrencij Just, škof, 5. sept.
 Lavretanska Mati božja, 10. dec.

Lazar, škof, 17. dec.
 Lea, 22. marca.
 Lenart glej Leonard.
 Leon, papež, cerkv. uč., 11. apr.
 Leon, papež, 19. apr.
 Leon, škof, 22. apr.
 Leon, papež, 28. jun.
 Leon, papež, 3. jul.
 Leonard (Lenart), opat, 6. nov.
 Leonard Portom., spozn., 26. nov.
 Leopold Gaj., 2. apr.
 Leopold, vojvoda, spozn., 15. nov.
 Lidija, vdova, 3. avg.
 Lin, papež, muč., 23. avg.
 Ljubica glej Amalija.
 Ljubo glej Agapit.
 Ljudmila, vdova, 16. sept.
 Lovro glej Lavrencij.
 Lucij, papež, muč., 4. marca.
 Lucija, dev., muč., 13. dec.
 Lucijan, muč., 7. jan.
 Ludgar, 26. marca.
 Ludovik Tol., škof, 19. avg.
 Ludovik, kralj, 25. avg.
 Ludovika Marillac, bl., 15. marca.
 Ludovik Bertr., spozn., 10. okt.
 Luka, evang., 18. okt.
 Lurška Mati božja, 11. febr.

M.

Magdalena (Majda, Magda) Paciška, dev., 29. maja.
 Magdalena, spokornica, 22. jul.
 Makarij (Blaženko), Al., op., 2. jan.
 Makarij, škof, 10. marca.
 Makarij (in Evgenij), muč., 20. dec.
 Maksencij, muč., 12. dec.
 Maksim, škof, muč., 29. maja.
 Maksima, muč., 26. marca.
 Maksimilijan, škof, 21. febr.
 Maksimilijan, škof, muč., 3. okt.
 Maksimilijan škof, muč., 12. okt.
 Mamert, škof, 11. maja.
 Marcel, papež, muč., 16. jan.
 Marcela, vdova, 31. jan.
 Marcelijan (in Marko), m., 18. jun.
 Marcelin (in Klet), šk., m., 26. apr.
 Marij (in tov.), muč., 19. jan.
 Marije bl. Device godovi:
 Zaročka z Jožefom, 23. jan.
 Očiščenje (Svečnica), 2. febr.
 Lurška M. B., 11. febr.
 Oznanjenje M. D., 25. marca.
 M. B. dobrega sveta, 26. apr.
 Pomočnica kristjanov, 24. maja.
 Obiskanje Marijino, 2. jul.
 Karmelska M. B., 16. jul.
 Marija Snežnica, 5. avg.
 Vnebovzetje M. D., 15. avg.
 Rojstvo Marije Device, 8. sept.
 Ime Marija, 12. sept.
 Marija 7 žalosti, petek po tihni nedelji in tretjo ned. v sept.
 Rešiteljica ujetnikov, 24. sept.
 Rožnenska Kraljica, prvo nedeljo v oktobru.
 Darovanje Marijino, 21. nov.
 Brezmadežno spočetje, 8. dec.
 Lavretanska M. B., 10. dec.

Marija Kleofova, 9. apr.
 Marija Magd. (Majda, Magda), 22. jul.
 Marija Magd. Pazzi, dev., 29. maja.
 Marijan, muč., 17. jan.
 Marijan, spozn., 19. avg.
 Marijana glej Ana.
 Marin, muč., 26. dec.
 Marjeta (Marg., Meta), d., 28. jan.
 Marjeta Kort., spok., 22. febr.
 Marjeta, kraljica, 10. jun.
 Marjeta, dev., muč., 13. jul.
 Marjeta Alakok, dev., 17. okt.
 Marko, evang., 25. apr.
 Marko (in Marcelijan), m., 18. jun.
 Marko (in tov.), muč., 7. sept.
 Marta (in tov.), muč., 19. jan.
 Marta, dev., 29. jul.
 Martin (Davorin), škof, 11. nov.
 Martin, papež, muč., 12. nov.
 Martina, dev., muč., 30. jan.
 Matej, apostol, 21. sept.
 Matija (Bogdan), apostol, 24. febr.
 Matilda, dev., 26. febr.
 Matilda, kraljica, 14. marca.
 Maver, opat, 15. jan.
 Mavricij (in tov.), muč., 22. sept.
 Medard, škof, 8. jun.
 Mehtilda, dev., 10. apr.
 Melanij, škof, 6. jan.
 Melhijad, papež, muč., 10. dec.
 Melhior, kralj, 6. jan.
 Metod (in Ciril), slov. apost., 5. jul.
 Mihael, nadangel, 29. sept.; njegova prikazen, 8. maja.
 Miklavž glej Nikolaj.
 Milan glej Emilijan.
 Milena glej Emilijana.
 Milica glej Emilija.
 Milka glej Ljudmila.
 Mirko glej Friderik.
 Miro, škof, 8. avg.
 Miroslav glej Friderik.
 Miroslava glej Irena.
 Modest, škof krški, 31. marca.
 Mohor (in Fortunat), muč., 12. jul.
 Monika, vdova, 4. maja.

N.

Nabor (in Feliks), muč., 12. jul.
 Nada, 24. sept.
 Narcis, škof, 29. okt.
 Natalija (Božena), muč., 27. jul.
 Natalija, spozn., 1. dec.
 Nazarij, muč., 12. jun.
 Nerez (in Abilej), muč., 12. maja.
 Neža, dev., muč., 21. jan.
 Neža Praška, 2. marca.
 Neža, dev., 20. apr.
 Nicefor, patriarh, 13. marca.
 Nikolaj (in tov.), muč., 9. jul.
 Nikolaj Tol., spozn., 10. sept.
 Nikolaj (Miklavž), škof, 6. dec.
 Nikomed, muč., 15. sept.
 Norbert, škof, 6. jun.
 Notburga, dev., 13. sept.

O.

Obglavljenje Jan. Krst., 29. avg.
 Obiskanje Marijino, 2. jul.

Očiščevanje Marijino, 2. febr.
 Odilo, opat, 1. jan.
 Odon, opat, 18. nov.
 Odorik (Roger in Egidij), 28. jan.
 Ognjeslav glej Ignacij.
 Olga, 11. jul.
 Onezim, muč., 16. febr.
 Orest, muč., 9. nov.
 Oskar, škof, 3. febr.
 Otilija, dev., 13. dec.
 Otmir, opat, 16. nov.
 Oznanjenje Marijino, 25. marca.
 Ožbolt, kralj, muč., 5. avg.

P.

Pankracij, muč., 12. maja.
 Pantaleon, muč., 27. jul.
 Pashal, spozn., 17. maja.
 Pastor, spozn., 26. jul.
 Patricij (Patrik), škof, 17. marca.
 Pavel, prvi pušč., 10. jan.
 Pavel od Križa, spozn., 28. apr.
 Pavel, škof, 7. jun.
 Pavel (in Janez), muč., 26. jun.
 Pavel (in Peter), apost., 29. jun.; njegovo spreobrnjenje, 25. jan.
 Pavla, vdova, 26. jan.
 Pavla, dev., muč., 3. jun.
 Pavlin, oglejski škof, 11. jan.
 Pavlin Nol., škof, 22. jun.
 Pavlina, 14. marca.
 Pavlina, muč., 6. jun.
 Pavlina, dev., 2. dec.
 Pavlina, dev., 31. dec.
 Pelagija, muč., 23. marca.
 Pelagija, spozn., 17. dec.
 Peregrin, spozn., 27. apr.
 Peregrin, spozn., 28. jul.
 Perpetua (in Felicita), m., 6. marca.
 Peter, škof, 9. jan.
 Peter Nol., spozn., 31. jan.
 Peter Dam., škof, c. uč., 23. febr.
 Peter Kanizij, 27. apr.
 Peter, muč., 29. apr.
 Peter Regalat, spozn., 13. maja.
 Peter Celestin, papež, 19. maja.
 Peter (in tov.), muč., 2. jun.
 Peter (in Pavel), apost., 29. jun.
 Peter Klaver, spozn., 9. sept.
 Peter Alcantara, spozn., 19. okt.
 Peter Zlatoslav, cerkv. uč., 4. dec.
 Peter Fourier, škof, 9. dec.
 Petra stol (v Rimu), 18. jan.
 Petra stol (v Antiohiji), 22. febr.
 Petra vezi, 1. avg.
 Petronij, škof, 6. sept.
 Petronila, dev., 31. maja.
 Pij, papež, 5. maja.
 Pij, papež, 11. jul.
 Placid (in tov.), muč., 5. okt.
 Placida, dev., 11. okt.
 Platon, menih, 4. apr.
 Polikarp, škof, muč., 26. jan.
 Pomočnica kristjanov, 24. maja.
 Poncijan, papež, muč., 19. nov.
 Prakseda, dev., 21. jul.
 Primož (in Felician), muč., 9. jun.
 Priska, dev., muč., 18. jan.
 Prokopij, spozn., 27. febr.

Prot (in Hiacint), muč., 11. sept.
Protazij (in Gervazij), muč., 19. jun.
Pudencijana, dev., 19. maja.
Pulherija, dev., 7. jul.

R.

Radegunda, kraljica, 13. avg.
Radgand glej Radegunda.
Radovan glej Hilarij.
Rafael, nadangel, 24. okt.
Rajmund Penjaforški, 23. jan.
Rajmund, spozn., 31. avg.
Rane sv. Franciška, 17. sept.
Regina, dev., muč., 7. sept.
Remigij, škof, 1. okt.
Rihard, kralj, 7. febr.
Rihard, škof, 3. apr.
Robert, opat, 29. apr.
Robert, opat, 7. jun.
Roderik, muč., 13. marca.
Roger (Egidij in Odorik), 28. jan.
Rojstvo Marijino, 8. sept.
Rok, spozn., 16. avg.
Roman, opat, 28. febr.
Roman, muč., 9. avg.
Romana, dev., 23. febr.
Romuald, opat, 7. febr.
Roza Limanska, dev., 30. avg.
Rozalija, dev., 4. sept.
Rozina, vdova, 13. marca.
Rožnenska Kraljica, prvo nedeljo v oktobru.
Rudolf, muč., 17. apr.
Rudolf, škof, 26. jun.
Rudolf (in tov.), muč., 27. jul.
Rupert, škof, 27. marca.

S.

Saba (Sava), muč., 12. apr.
Saba, opat, 5. dec.
Sabina, muč., 29. avg.
Sadot, škof (in tov.), m., 20. febr.
Saloma Mar., 22. okt.
Salvator, spozn., 18. marca.
Saturnin, muč., 29. nov.
Savin, muč., 11. jul.
Sebastijan (in Fabijan), m., 20. jan.
Sekunda, dev., muč., 10. jul.
Senen (in Abdon), muč., 30. jul.
Serafin, spozn., 12. okt.
Serapion, škof, 21. marca.
Sergij, muč., 7. okt.
Servacij, škof, 13. maja.
Severin, opat, 8. jan.
Severin, škof, 23. okt.
Severin, škof, 21. dec.
Sholastika, dev., 10. febr.
Sibila, dev., 17. avg.
Sidonij (Zdenko), škof, 23. avg.
Sigmund (Žiga), 11. maja.
Sikst, papež, 28. marca.
Sikst, papež, 6. aprila.
Sikst, papež, 6. avg.
Silverij, papež, 20. jun.
Silvester, opat, 26. nov.
Silvester, papež, 31. dec.
Simeon, škof, muč., 18. febr.
Simeon, muč., 24. marca.
Simeon, škof, 21. apr.

Simeon, starček, 8. okt.
Simforijan (in Klavdij), m., 8. nov.
Simforoza, muč., 18. jul.
Simon (in Juda), apost., 28. okt.
Simon-otrok, muč., 24. marca.
Simplicij, papež, 2. marca.
Slavka, Slavko glej Alojzij.
Smaragd (Cir. in Larg), m., 8. avg.
Snežnica Marija, 5. avg.
Sofronij, škof, 11. marca.
Sonja glej Zofija.
Soter (in Gaj), pap., m., 22. apr.
Sotéra, dev., muč., 10. febr.
Spiridion (Dušan), opat, 14. dec.
Spočetje brezmadežno, 8. dec.
Spomin sv. Pavla, 30. jun.
Srečko glej Feliks.
Stanislav (Stanko, Stana), šk., 7. maja.
Stanislav Kostka, spozn., 13. nov.
Suzana, d., (in Tiburcij), m., 11. avg.

Š.

Šaša glej Aleksander.
Štefan, opat, 17. apr.
Štefan, papež, muč., 2. avg.
Štefan, kralj ogrski, 2. sept.
Štefan, prvi mučenec, 26. dec.;
najdenje njegovo, 3. avg.

T.

Tacijan (in Hilarij), m., 15. marca.
Tarbula, dev., muč., 22. apr.
Tarzici, muč., 15. avg.
Tarzila, dev., 24. dec.
Tekla, dev., muč., 23. sept.
Telesfor, papež, muč., 5. jan.
Teobald, pušč., 1. jul.
Teodor (Božidar), spozn., 7. jan.
Teodor, muč., 15. apr.
Teodor, muč., 9. nov.
Teodora, muč., 13. marca.
Teodozija, dev., 2. apr.
Teofil (Bogoljub), muč., 8. jan.
Teotim (in tov.), muč., 18. dec.
Terezija, dev., 15. okt.
Tiburcij (in tov.), muč., 14. apr.
Tiburcij (in Suzana), muč., 11. avg.
Ticijan, škof, 3. marca.
Tilen glej Egidij.
Timotej, škof, 24. jan.
Timotej, muč., 22. avg.
Tit, škof, 4. jan.
Tomaž Akvinski, sp., c. uč., 7. marca
Tomaž Tol, muč., 9. apr.
Tomaž Vilan., škof, 22. sept.
Tomaž, škof, 3. okt.
Tomaž, apostol, 21. dec.
Tomaž, škof, muč., 29. dec.
Trifon, muč., 10. nov.
Turibij, škof, 24. marca.

U.

Ubald, škof, 16. maja.
Udalrik glej Urh.
Urban, papež, 25. maja.
Urban, škof, 7. dec.
Urban, papež, 19. dec.
Urh, škof, 4. jul.
Uršula (in tov.), dev., m., 21. okt.

V.

Valburga, dev., 25. febr.
Valentin (Zdravko), škof, 7. jan.
Valentin, muč., 14. febr.
Valentina, dev., 25. jul.
Valerija, muč., 5. jun.
Valerijan (in tov.), muč., 14. apr.
Valerijan, spozn., 12. sept.
Vekoslav glej Alojzij.
Venancij, škof, muč., 1. apr.
Venancij, muč., 18. maja.
Venčeslav, kralj, 28. sept.
Vendelin, spozn., 20. okt.
Venefrida, dev., muč., 3. nov.
Vera glej Fides.
Veronika, dev., 13. jan.
Veronika Jul., dev., 9. jul.
Veselko glej Gaudios.
Vid, muč., 15. jun.
Vigilij, škof, muč., 26. jan.
Vika glej Hedviga.
Viktor (Zmagoslav), spoznavalec,
26. febr.
Viktor, muč., 10. marca.
Viktor, muč., 12. apr.
Viktor, muč., 28. jul.
Viktor, škof, 23. avg.
Viktorija, dev., muč., 11. febr.
Viktorija, muč., 17. nov.
Viktorija, dev., muč., 23. dec.
Viktorin, muč., 25. febr.
Viktorin, škof, muč., 3. nov.
Vilibald, škof, 7. jul.
Vilibrord, škof, 7. nov.
Viljem, papež, 10. febr.
Viljem, opat, 6. apr.
Viljem, škof, 8. jun.
Viljem, opat, 25. jun.
Vincencij (Vinko), muč., 22. jan.
Vincencij Fer., spozn., 5. apr.
Vincencij Pavl., spozn., 19. jul.
Virgilij, muč., 13. sept.
Virgilij, škof, 27. nov.
Vital, muč., 28. apr.
Vital, muč., 4. nov.
Vivina, dev., 17. dec.
Vladimir, kralj, 15. jul.
Vnebovzetje Marijino, 15. avg.
Vojslava, dev., 27. maja.
Vojte (Adalbert), škof, 23. apr.
Volbenk (Volfgang), škof, 31. okt.

Z.

Zaroka Marijina, 23. jan.
Zdenko glej Sidonij, Filip.
Zdravko glej Valentin.
Zefirin, papež, 26. avg.
Zlata glej Avrea.
Zmagoslav glej Viktor.
Zofija, 15. maja.
Zofija (in tov.), muč., 18. sept.
Zofija, vdova, 30. sept.
Zofronij, škof, 11. marca.

Ž.

Žalostna Mati božja, petek po tihi
nedelji in tretjo nedeljo v sept.
Željko glej Deziderij.
Žiga glej Sigmund.

»Kajža je rajža.«

Dober gospodar ima sto in sto skrbi. Izmed stoterih skrbi je prevažna skrb ta, da najprej in jasno ve, kaj ima. Gospodar, ki mu ni skrb za vse najmanjše in največje, kar je njegovo, je slab gospodar. Dober gospodar ve, kaj ima na gruntu, ve, kakšna je zemlja: kam s pšenico, kam z deteljo, ve za gozde in debla v njih, ve za orodje, ve za troške in dohodke, ve za vse svoje ljudi in jim že od zibeli usmerja pot v življenje. Nič se mu ne izgubi, vse hrani, da mu pride čez sedem let prav. Slab gospodar je pa garáč: da le danes mine, kaj bo jutri, mu ni mar. Škode, ki bi jo zamašil s stotakom, ne popravi in čaka, da je jurja premalo za popravilo. Otroke rodi, ko mu pa odrase samosrajčnik, ga pahne kakor telička na pašo — ven, kamorkoli: pasi se po mili volji, da se preživiš, ali pa pogini.

Pa so gospodarji tudi veliki in mali: gruntarji in kajžarji. Gruntarju je hiša široka dovolj in polje prostrano, da ni trda ne za kruh ne za obleko in tudi dota se nabere. V kajži je tesna, močnik redek in še premalo ga je za vse. Zato morajo otroci po svetu: »Kajža je rajža«. Pa tudi tak dober gospodar jim usmerja življenje in bajte in kajže so že dale ob močni roki in bistri modrosti gospodarja boljših ljudi kot široki gruntje s slabimi gospodarji.

Zakaj vam to koledujem? Priliko sem vam hotel nakoledovati. Kakor je s posestvi, takšna je z narodi in državami. Tudi narod je gospodar, in zemlja, kjer biva, je grunt, ki potrebuje posebno modrega gospodarstva in stoterih skrbi. Pa so narodi kakor gospodarstva: veliki in mali. In gospodarji narodov, so modri in prebrisani, ali pa vnemarni in nespametni. Prvi vedo za vse, otmo iz zemlje vsak pri-

hodek, skrbe za svoje, kjerkoli so, tudi v tujini. Drugi, garáči, so veseli tujih najemnikov, ki posnemajo smetano z njih domovine, siratko pa pljajo sami. Svojih jim ni mar, ko se raztepejo po svetu. Veseli so, da so se jih iznebili, da ni doma toliko potiske in gneče.

Poglejmo sami sebi odkritosrčno v obraz in si izprašajmo vest: Kakšni gospodarji smo Slovenci?

Gospodarstvo.

Da smo kajžarji, o tem ni dvoma. V veliki družbi svetovnih narodov smo pritlikavčki. Nič ne de. Tudi bajtarji imajo pravico do življenja. Gre samo za to, kako živimo, kakšno skrb imamo sami zase?

Velika brezposelnost, zlasti pozimi, trume izseljencev so najboljši dokaz, da nas naša zemlja táka kakor je sedaj in s tem gospodarstvom ne more vseh preživljati. Danes celò trden kmet toži, da ni denarja. Kaj šele tak, ki nima gozda, ki niti za dom ne pridela in odprodati nima kaj. Tudi napol učenega sveta je od sile mnogo brez zaslužka. — Ne smemo trditi, da smo vsega tega vzrok sami.

Naš narod ni bil doslej nikdar kar samostojen gospodar na svoji zemlji. Bil je odvisen od tujih gospodarjev, ki so tiščali na njegov svet, posnemali smetano, on je pa garál, tlačnil in bil več en težak. Tako je bilo, ko so gospodarile graščine, tako se je začelo, ko so tujci poiskali našega bogastva v vodi in pod zemljo. Čigave so skoro vse večje tovarne na slovenski zemlji? Kjer ropoče kak mlinček in bijejo stope, kjer nabija kovač ob naklo — tam je Slovenec gospodar. Kjer pa se pno kvišku velikanski dimniki, kjer brne turbine in se zajema z veliko žlico dobiček, tam je

gospodar tuji kapital in tuji gospod. Čigavi so milijoni dobička, ki ga izvrta iz zemlje slovenski rudar? Bajtarji smo bili in nismo imeli ne kapitala ne učenosti dovolj, da bi bili sami vse to imeli zase. Je pač tako: prazen aržet, čagov mož. Za Slovence je pri teh podjetjih res kos trdega kruha — drugega nič.

Toda vsako obgodrnjavanje teh razmer je neumno. Kar je zamujeno, je zamujeno. Mi vemo, da nam gre trda in je treba gledati v bodočnost. Vse naše gospodarstvo bo treba prav korenito preurediti. Kdor misli, da bo danes s pšenico tekmoval z Banatom, se moti. Banat in Mačva preorjeta ogromna polja, ne gnojita ne pleveta — a so pridelki deseterni do osemnajsterni. Pri nas gnóji, obračaj in obračaj zemljo, plevi in pestuj njivico kot cmeravo dete, pa ti da petkratni pridelek, redko več. Ali boš tekmoval z Banatom? Ne moreš. Zato je treba usmeriti prihodke od drugod. Kako? — Ni to lahka reč. Delati morajo vse oblasti, delati mora vsak sam.

Prvo je, kar bi moglo zvišati prihodke, umna živinoreja. Rediti in gojiti prvovrstno plemensko živino, ki naj bi se za Balkan od države vsa nakupovala samo doma, ne v tujini. (Deloma se to že vrši, dasi so le še začetki.) Rédi samo tisto živino, ki ti kaj nese. Čemu so ti težke mrhe v hlevu, ko ne moreš žrebet drago prodati? Vsaka taka kobila se ti letno zajé, da te boli. V hleve dobre molznice, na polje umetnih travnikov, da bo vsak teden denar. Kjer moreš prodati mleko, živo mleko kar izpred hleva, prodaš najbolje. Kjer tega ni mogoče, morajo biti mlekarne. Pa ne kake kisalnice — prvovrstni izdelki presnega masla se vsi prodajo, prvovrstni siri tudi.

Sadja r s t v o ? Kaj koristijo celi vozovi sadja, ko ne dobiš nič zanj. Kvečjemu napraviš slab jabolčnik ali nakuhaš žganja. Sadja manj — to pa samo prvovrstne sorte. Semena za vrte dobivamo iz tujine. Sadik (dreveščkov, vrtnic itd.) še mnogo preveč iz tujine. Slovenija je po vseh prilikah v vsej državi najbolj pripraven kraj za pridelovanje semen za zelenjadarstvo, gojo sadnih dreves, okrasnih grmov, vrtnic. Za vse to delo pa ne zadošča površno težaško delo, za tako delo je treba duha in srca in je treba uka, uka in še uka. Naš greh, naš veliki greh je, da se le presplošno sodi: za obdelavo zemlje je vsak bedak dober. Kakšna zmota! Drugi greh je, da se delo na vrtu, na grudi obsoja kot premalo gosposko. Ti moj Bog! Hanaški kmet ne spusti sina prej na polje, dokler nima fant mature v žepu.

Videl sem na Solnograškem gospodično, ki je bila hči posestnika, kateri je redil 24 plemenskih konj in 70 krav. Pravili so, da ji je določenih 60.000 goldinarjev dote (torej danes milijonarka)! Pa je bila ob štirih zjutraj v hlevu med deklami, je molzla, krmila živino, sploh delala kot prva dekla. In pri nas? Če oče prikopari nekaj tisoč, »se morajo iti vsi otroci visoko gospodo«: židane dekleta, avtomobile, postopanje in veseljačenje pa zajemanje iz očetove blagajne, dokler ne pride vse skupaj na boben. Prav ta gosposka bolezen se polašča danes vseh slojev. Srednje šolanih deklet in fantov je na kupe brez zaposlenosti. Po večini zaradi tega, ker je vzor takih ljudi — pisarna in biti za »slúgata« ali pa biti za polirja pri gradbah; pa ni polir, komaj poraben pomerkač, toda gospod je. In prav tisti, ki so več studirali, dobili duševno podlago, bi morali biti pri delu, naj je vrtno, naj je kmečko, naj je obrtno — prvovrstni mojstri-delavci, ne pa gosposde in gospodične. Zdi se, da je pri naši obrti premalo duhovnega dela, premalo uma, duše, srca. Zakaj tujec v istem času in z istimi sredstvi naredi bolje in več nego mi? Zato ker se uči in uči. Pri nas pa često fantalin, ki ni niti za dobrega pomočnika zrel, hoče biti takoj mojster. Kakšne mojstrnije so izdelki takih, vemo vsi. To ni pretiranost, to so tožbe onih, ki imajo opravka s tem.

Seveda, ljudje sami od sebe tega ne zmorejo. Zato je potreba šol.

»Saj imamo šol mnogo, preveč celb,« poročete.

Res je. Hvala Bogu, da jih imamo. Toda na žalost niso take, kakor bi morale biti. Vse skoraj po enem kopitu. Učiteljico pošljejo na kmete, pa ne loči ječmena od pšenice, pa uči o pantrih in tigrih, o pasmah domače živine nima pojma, zahteva za ponazorilo sliko o vzornem hlevu in obesi na steno tirolsko reč, dasi ima pred nosom v vasi res živ, vzoren hlev, naš, slovenski. Ali je kriva tega sama? Ni. Šole, ki so jo vzgajale, so zanič. To čuti že vsak, in se je takoj pokazala skrb obeh oblasti, da se osnujejo gospodinske nadaljevalne šole, šole za kmetijski pouk po občinah. Kaj pa šola za posle, za služkinje? Ne smejajte se. Da, tudi te je treba. Koliko žená, kmetiških in mestnih, se ubija brez služkinje ter si ubija zdravje in jemlje sebe družini, otrokom. Pa jih vprašajte, zakaj vlečejo sáme? Vzdih vam bo odgovor: Saj je ne dobim primerne. Ne zna ne pomiti ne pomesti, ne zna ne v hlevu in v otroški sobi. Več

trpim, ko jo učim, nego bi sama vse opravila. Zato je nimam. Res, imamo poslov mnogo, ki so samo zlato, kljub temu je poselsko vprašanje prepereče. Urediti je treba razmerje med gospodarjem in poslom, oskrbeti jih za starost — za bolezen itd. Predvsem pa jih je treba za službo pripraviti, usposobiti. Torej — posebno šolo zanje. Vsaka šola pa bi morala imeti, naj je obrtna, kmetijska, tehnična, kot geslo zlat napis: Tu se vzgajajo prvovrstni, kvalificirani delavci, ne pa gospice in gospodki.

Še en greh je nad nami. Državni računi tožijo, da preveč uvažamo, premalo izvažamo. Če gospodar več zapravi, kot skupi, mu voz leti pod pot. Čemu toliko zelenjadarske, čisto nepotrebne robe iz tujine — zato, da se pol meseca prej nasiti lačna sla z novo solato in krompirčkom. Domač pridelek pa gni neprodan. In čemu ta malomarnost, da se ne osnuje zadruga zelenjadarjev, ki bi vsako noč vsaj po en vagon zelenjadi mogli poslati na naše letovišarsko dalmatinsko obrežje, ki v vročih mesecih strada povrtin?

Čemu torej ta koleda? Ali bo pregnala bedo, poredila prazne mošnjičke? Ne bo jih. Toda toliko naj pove vsem tisočem in tisočem: vsi, prvi vse oblasti in vlade, vse občine, vse zadruge, vsa prosvetna društva, potem pa vsak sam premisljaj, uči se, delaj, napreduj, sicer nas bo teža časov spravila na beraško palico.

Koliko nas je in kje smo?

Sveto pismo nam pripoveduje o Tobiju tole:

»Ko se je pa mladi Tobija mudil v tujini, je začel njegov oče silno žalovati in mati Ana je prejkovalala, da se ni dala utolažiti, ter je rekla: Oh, oh, moj sin! Zakaj sva te poslala na tuje, tebe, svetlobo najinih oči, palico najine starosti, tolažbo najinega življenja, upanje najinega zaroda.«

Zakaj je šel Tobija na tuje? Gospodarske prilike so ga prisilile. Tudi Slovence silijo gospodarske nepravilnosti, da morajo otroci iz kajže po svetu za kruhom. Toda, ali mati Slovenija misli na svoje otroke noč in dan, kakor je mislila Ana Tobijeva? Priznajmo si tudi ta greh: mati Slovenija misli premalo nanje in zato menda tudi otroci pozabljajo svojo mater. Tako premalo skrbi za po vsem svetu raztepane otroke nima zlepa kak narod in ne kaka druga država. Boljša se. Ustanovljene so že pisarne in uradi za izseljence, celo list imamo za ta namen (Slavijo), oblasti se trudijo in upamo, da se izboljša. Velika Nem-

čija, skrbna Češkoslovaška vesta za vsakega svojega človeka po vsem svetu. Mnogo store Poljaki, tudi Italijani. Za njimi moramo, tembolj ker smo majhni in je vsakega tisoča naših ljudi, ki se izgube, zelo škoda.

Koliko pa nas je sedaj?

Prav natančno na to vprašanje ni mogoče odgovoriti. Je pač vzrok, kakor sem ga navedel: mati se ne briga za otroke, otroci pa zanje ne. Vendar pa številke, ki so dokaj trdne, tako govore, da nas je okroglo dva milijona. Tudi tako govore številke, da nas na en milijon v Jugoslaviji priraste na leto kakih dobrih sto tisoč; približno vsaj polovico tolik bi bil prirastek tudi zunaj Jugoslavije — in bi se potemtakem morali pomnožiti v desetih letih Slovenci vsaj za pol drugi milijon, če ne za dva. Toda, žal, teh milijonov ni nikjer. Slovenci potonejo v morju drugih narodov, za katere vlečejo in delajo, za domovino in za naš narod so izgubljeni, čeprav ne vsi, vendarle večina.

Izmed teh dveh milijonov nas je v Jugoslaviji — 1.024.000. Vsi ostali so izven mej naše narodne države.

Največ Slovencev izven SHS je v Italiji, kjer bivajo strnjeni na svoji zemlji, na svojih domovih. Vseh je tamkaj 375.000. Uradno so našli izmed teh Slovencev tistih, ki jim je občevalni jezik izključno slovenski, 52.000. Vsi drugi so bili, seveda od svojih gospodarjev, vpisani kot taki, ki se pogovarjajo po laško. Trd gospodarski boj bijejo tamkaj naši bratje; vse tršega kot mi. Zato se trumoma izseljujejo, zlasti v Južno Ameriko, v Argentino. Toda slovenska zavest pa je pri večini odlična. Kakor kraški hrasti stoje; dasi so pravični svoji državi, nikdar ne pozabijo, da so otroci slovenske matere in je za nobeno ceno ne zataje. Naš ponos so, naj bodo tudi naša velika ljubezen.

Naša sosednja Koroška, ki je bila nekdanj zibelka slovenstva, odkoder so zapisane najstarejše besede našega jezika (v brižinskih spomenikih), ima danes 115.000 Slovencev. Izmed teh je 40.000 narodno zavednih, drugi govorijo doma, ali vsaj umejo še slovenski, občevalni jezik pa je nemški. Slovenskih šol nimajo; le po nekaterih se prvo leto otroci nauče slovenskih črk, do čitanja ne pridejo, ker ni slovenskih učnih knjig. Sila razmer je taka, da grozi slovenskemu naraščanju narodna smrt, ako Društvo narodov kaj kmalu pravično ne reši vprašanja glede narodnih manjšin in za

ves svet zahteva vsakemu narodu dati to, kar mu gre po božjih in človeških pravicah. Kar oteti morejo, otimajo prosvetna društva, slovenska pesem (združeni zbori), versko življenje, nabožne knjige in dva časopisa.

Avstrijska Štajerska bi utegnila imeti še 50.000 Slovencev. Vsi ti so po večini doseljenci, ki že dolgo bivajo tam, pa tudi še prvotni, domačini na strnjenem ozemlju v Špilah in Radgoni. Naselili so se kot rudarji v Leobnu, v Judenburgu. Prekmurci se selijo zlasti v radgonski okraj; tudi v Burgenlandu in na Madžarskem jih je kakih 8000. V Gradcu je Slovencev 11.277, dasi so jih našteali le 675. V Leobnu jih je 3687, našteali so jih le 198! Kako tonemo, tonemo!

Na jugu naše države (izven Slovenije) biva Slovencev 60.000. Največ jih je v Zagrebu. Sam zagrebški župan je ob priliki, ko je bratski Zagreb slavil našega rojaka, slikarja Jakopiča, izjavil, da je sedmina zagrebškega prebivalstva slovenska — torej od 25 do 30 tisoč. V Zagrebu imajo Slovenci svoja društva, toda le peščica jih je v njih. Po večini opravljajo preprosta dela, prav malo je izobražencev in učenega stanu. Hrvatje sami pravijo, da so v Zagrebu vse služkinje, vsi hlapci in vsi nakakarji — Slovenci.

V Beogradu je Slovencev od 3 do 5 tisoč. So služkinje, obrtniki, sezonski delavci, vrtarji; mnogo je že uradnikov in vojakov, zlasti pri kraljevi gardi. Slovincem sta ustanovila duhovnika Medved in Uлага »Društvo samostojnih katoliških deklet« in »Zavetišče za brezposelne slovenske služkinje« (ima nad 150 članic); tudi slovensko Orlico imajo in še slovenski pevski zbor je v Beogradu. Seveda je vse to, kar je doslej storjenega po požrtvovalnih možeh, komaj kaplja tega, kar bi se moralo še storiti v Zagrebu in Beogradu. Treba bi bilo otroških zavetišč, vrtcev, posredovalnega urada. Vsakega Slovenca in Slovenke bi morala biti prva pot do takega urada in do doma, kjer se zgledi, prenoči in ostane v vedni zvezi s takim uradom in domom, dokler služi v teh mestih.

Da so Slovenci povsod po Balkanu in drugod po državi poraztreseni, je znano; kakih 20 do 25 tisoč jih utegne biti. Med njimi na čelu ogromnega dela škof dr. Janez Francišek Gnidovec in z njim 36 raznih duhovnikov in redovnih bratov ter 28 sester različnih samostanov. Mnogi Slovenci so poskusili srečo na Ovčjem in na Kosovem polju. Nekaj jih je še tam. Slovenske oblasti se trudijo, da bi se

naseljevanje Slovencev, zlasti Primorcev, uredilo in bi se jim na neobdelani pa tako rodovitni zemlji omogočile strnjene naselbine z oblastnimi in državnimi podporami. Če se posreči to urediti, potem bi Slovenci imeli Ameriko in Argentino v domovini.

Kje pa bivajo še drugod Slovenci? Še kakega pol milijona jih pogrešamo. Na to je edino pravilni odgovor:

Po vsem svetu. Res ni dežele na zemlji, kjer bi ne bilo Slovencev. Amerika, Afrika, Azija, Avstralija — vse celine jih imajo. Vsa velika svetovna mesta so njih bivališča. Toda za veliko večino vseh teh ne ve domovina nič, vedo tuintam njih domači, pa še ta vez se v nekaj letih ohladi in pretrga. Saj še celo za kakih deset misijonarjev ne vedo več, kam so zgineili. Znani so nam le tisti, ki bivajo dokaj strnjeno v raznih deželah, in tisti, ki še niso dolgo v tujini in so še v tesni zvezi z rojaki.

V Združenih državah severoameriških jih je največ — krog 252.000 in največ skupaj jih je v Clevelandu. Takoj spočetka, ko je pri nas zaslovela Amerika kot dežela Koromandija, so se trumoma vsipali vanjo Slovenci, se doseljevali vsako leto in množili slovenski živeli. Skoro vsi so tam dobro organizirani. Imajo svoje zasebne slovenske šole, imajo krasne cerkve, imajo izobraževalna društva, svoje časopise, tudi umetnike, pesnike, slikarje, tiskarne, zavarovalne družbe itd. Žive jako zavedno narodno in državno življenje. Mnogo Slovencev je že v odličnih službah (so zdravniki, notarji, duhovniki, učitelji, celo državnega pravdnika že imajo med seboj), večina pa jih seveda dela po tovarnah, v rudnikih, na farmah (kmetijah). Brez dvoma je tu še najboljše življenje za Slovence; toda odkar ni pritoka novih doseljencev, se opaža, da mladi naraščaj požablja jezik in domovino in se staplja z Američani v eno. Tudi v **Kanadi** je kakih 5000 Slovencev, ki delajo po kmetih in nekateri dobro zaslužijo.

V Nemčiji imamo drugo večjo naselbino Slovencev in Porenju na Vestfalskem. Rudarji so. Že pred svetovno vojno so bili tam. Danes jih je krog 30.000. Tudi ti so precej dobro organizirani. Imajo 27 slovenskih moških društev (sv. Barbare) in več ženskih. Zanje so skrbeli nemški duhovniki, ki so se naučili slovensko, danes je stalno med njimi slovenski duhovnik (J. Kalan). Vendar prihajajo tožbe, da se tudi tu Slovenci poizgubljajo in topé v Nemce, zlasti zato, ker niso deležni zadostne skrbi in ljubezni iz domovine.

Na Francosko, v Belgijo in tudi na Holandsko se selijo rudarji po vojni. V Franciji, zlasti v pokrajini Calais, je Slovencev krog 10.000. Redkokje jih je kaj več skupaj. Potaknjeni so po vseh ogromnih rudarskih podjetjih. Edina vez jim je slovenski duhovnik (sedaj župnik Zupančič, na vzhodu pa duhovnika Hafner in Kastelic). V Belgiji jih je tudi 2000 in 2000 v Holandiji.

V Argentino v Južni Ameriki se seli zadnje čase prav mnogo ljudi iz Jugoslavije, tudi Slovencev. Doslej jih je že tam 16.000, vseh Jugoslovancev pa je 80.000. Vsi ti tisoči žive, kamor jih zanese. Nobene zveze, nobene organizacije nimajo. Niti ene cerkve ni enega duhovnika nimajo. Tudi nobene šole nimajo, nobenega denarnega zavoda. Edino v Buenos Aires imajo Slovenci 4 društva. Kako se Slovenci poznajo, mi dokazuje tole: V Buenos Aires je kakih 5000 Slovencev. Tam je bivala slovenska deklica več mesecev in ves ta čas ni našla niti enega Slovenca. Večina Slovencev se preživlja s poljedelstvom. Tudi v kamenolomih in opkarnah delajo. Vsi pa soglasno trdijo, da se denar krvavo služi, in marsikdo vzdihuje: »Ko bi bil doma tako delal, bi imel tudi Ameriko doma.« Razen v Argentini so Slovenci tudi v Braziliji (5000), v Urugvaju (400), in v Čile (300). So pa tudi daleč na jugu prav blizu Ledenege morja. Edina večja naselbina Slovencev v Afriki je v **Egiptu**. Tam so zvečine Primorci in Primorke. Šolske sestre imajo v Kairi dom za služkinje, kjer odmeva slovenska pesem in živi slovenski duh. Vseh sodijo, da je 5000.

Doslej omenjeni kraji bi bile poglobitve naselbine Slovencev. Toda kdo ve za vse druge? Kdo ve, koliko je naših rojakov še živih v Rusiji, kjer so ostali v ujetništvu in se niso še vrnili? So po osrednji Afriki kot misijonarji, so v Indiji, na Kitajskem. So v Bolgariji. (Pred kratkim je tam naletel Slovenec, ki se je slučajno mudil na Bolgarskem, na slovensko usmiljeno sestro, ki ni čula 25 let slovenske besede. Solze so jo polile, govoriti pa

slovenski ni več znala.) Slovenci so v Perziji, v Tiflisu, v Avstraliji, v Sveti deželi: kratko in malo: Slovenci so po vsej zemlji. Vse močje posle vrše, po večini jedo najtrši kruh, le nekaterim gre bolje. Toda eno lastnost imajo vsi: kakor doma tako tudi v tujini ni Slovencev bogatašev in težkih milijonarjev: usoda kajžarja in trpina ga spremlja povsod.

Bridko koledovanje tako, jeli?

Mali naš narodič po vsem svetu razmetán, od nikogar spoštovan, in skoro od nikogar poznan... Naj je bridko, toda potrebno je. Le v površnih obrisih smo mu pogledali v obraz, a zvedeli dovolj, da je tega našega narodnega greha, te sramotne brezbriznosti, vendarle že dovolj. Ako mi sami sebe ne spoštujemo, kdo bi nas ne preziral in ne zaničeval? Razmišljajmo in izprašujmo si vest, kako bi popravili, kar je zagrešenega. Bodi nam vsaj tole za vodilo:

Več ljubezni do bratov, ki se pehajo po svetu za kruhom. Več zveze z njimi s pismom, s knjigo, s časopisom. Kako bi bili veseli knjig, časopisov, že prebranih! Kje je urad, kje društvo, ki bi jih zbiral in pošiljalo? Ali moremo zameriti očitek ameriških Slovencev, ki pravijo: Domovina nas pozna samo tedaj, ko ji dišijo dolarji!

Javne oblasti naj razvijejo vso delavnost in skrb za uboge izseljence. Mati Slovenija, jokaj za otroki kakor Tobijeva Ana za sinom v tujini in noč in dan misli nanje. Vsi oblastniki v državi, vsak državlján zase delaj, da se naša domovina gospodarsko uredi in okrepi. Za milijone in milijone ljudi je še belega kruha v Jugoslaviji: v zemlji, pod zemljo — povsod. Naj se zganejo roke, ki bi dvigale te zaklade — o, čemu nam potem tujina, ko imamo Ameriko in Argentino in Afriko doma?

Kdaj pride čas, ko se bodo tisoči bratov, ki tako hrepene po domovini, vrnili na rodno grudo? Ne vemo.

To pa vemo, da je ta čas odvisen od naše ljubezni, od našega dela in od našega poštenja.

SVETI VEČER

V nizkem kotu jaselce,
lučke pred njimi gore,
drobni pastirci z ovčicami,
glej, po gričku zelenem hite.

Marija pri jaslih sedi,
Jezusa v gorko začinja;
zadaj sveti Jožef stoji,
sólza se v očeh mu utrinja.

Sivi ded pa pravi tako,
da bo bakla svetila —
kakor zvezda trem Modrim —
in ga k Božičku vodila.

Gospodinja za mizo sedi,
mladeža zre gospodarja,
ki zamišljen hodi okoli peči
in z novo se zibko ukvarja.

Gustav Strniša.

TISTIKRAT . . .

Stopil bom pod vaša okna,
 tiho, da ne boste čuli
 tistikrat.
 In bom videl svečice prižgane,
 čul pozabljene molitve drage,
 angele bom videl pluti,
 s tihimi in belimi perutmi
 nizko, nizko k vam:
 zvezd visokih blagi smeh
 vaši deci bo blestel v očeh
 in vam.

Dolgo bom skoz okna gledal:
 če se mi bo prikazala,
 izza jasec nasmehljala,
 z vašo pesemco se oglasila,
 z vašo lučko se mi zaiskrila,
 moja davna pravljica — mladost.

Dolgo bom skoz vaša okna gledal,
 tiho, da ne boste čuli
 tistikrat . . .

Anton Žužek.

MI — SAMOTARJI . . .

V sveti noči sanje cveto.
 Tako cveto rože, kadar je maj...
 V sveti noči spomini gredo
 v procesijah tihih v preteklost nazaj...

V sveti noči je sladka bridkost
 in solza v očeh — najdražji kristal.
 (Daleč, o, daleč za nami mladost.
 Na grobu stremljenj je korak nam obstal.)

V sveti noči je vse skrivnost:
 kdor jaslic in svečic in smrečice nima,
 temu je zvok iz davnine — ljub gost
 in čudežna slutnja miru — posestrima.

Svetonočnega čara zavist naj ne ruši;
 mi samotarji praznujemo
 ga kot izgnanci z odpovedjo v duši:
 Tuje se sreče radujemo. *Mirko Kunčič.*

BOŽIČNA DRUŽINA

Magajna Bogomir.

Alenka doživlja svoj božič. Matí je; družino ima: moža, sina Matijčka in hčerko Alenčico.

V kotu v baraki sedi Alenka in misli. Vra-biča vidi in misli na ptice: »Lepo je njina. Pomladi pletejo gnezda in do zime otroci že dorastejo in so veliki, ko pride mráz, so godni vsi, da nato k toplemu solncu zbežijo. Za tiste, ki ostanejo, skrbijo dobri ljudje. — Njenih ptičkov pa ne vidi nihče. Ljudje se boje barak. Kdo bi stopal med črne stene, ko je vendar med rdečimi zavesami prelepo. Za Alenko nihče ne ve in za mala dva in za očeta, ki ima leseno no-go in hodi pred kolodvor ljudem snažiti čevlje. Še solnce — oj, to solnce! Poleti sveti čez strehe visoke hiše prav v barako — to solnce poleti, ko bi bilo tudi sicer gorko. Pozimi ga skrrije visoka hiša in same sence pa-dajo na barako. Kot mračne sanje so. Med pod in strop se stiskajo. Ob kupu slame in za pečjo so vse črne in je videti le dvoje gorečih oči, ki jih pošilja ogenj v peči skozi železna vratica. Da je le brat Janez ostal dober! Sam Bog ga je poslal pred prazniki. Kot strah je že stala zima

pred vrati. Mala dva sta se tresla v kotu, ko so se prve snežinke kotalile po strehi barake in drsele mimo okna. Spomnil se je brat izpod Karavank na sestro v mestu, naložil je drv na voz in jih pripeljal k baraki.«

»E, da ni tista vojna prišla,« je govoril, »e, tista vojna, pa bi nam bilo dobro vsem. Matija bi še imel no-go in bi služil v tovarni — kakor prej — goldinarje težke — dvajset na mesec. Pet bi jih bilo za sobico in kuhinjo, deset bi jih odštel za ljubi kruhek in pet bi jih ostalo, da bi lahko obula in povila ta ljubi mali živžav. Še za božično potico in velikonočni kolač bi ostalo, kajne, Alenka! Še jaz bi kračo ali kaj takega primeknil. Skazilo se je vse in nisem imel kaj, da bi naložil v nahrbtnik. Le drv sem nasekal v hosti, jeseni že, da se po-suše do zime. No da, Alenka, več skoraj res nisem mogel. Moja gmajna kaže suha rebra in srce te zaboli, da bi sekal malo smrečico ali mlade bukvice, ki imajo lubje še skoraj kot mleko. Kovača pa ne najdeš zlepa v mojem žepu. Skoraj me prime včasih — veš, Alenka — smiliš se mi — prime me, da bi prodal tale

voz in kravo in gmajno in kočo in se preselil v tržiške fabrike. Zdrav sem in bi že napredel toliko, da bi nam bilo dovolj. Morda bi tudi ti kaj pomagala v predilnici.«

Tako je govoril brat Janez izpod Karavank in še smejal se je, ko je odhajal. Strah ga je bilo, ko je stal v baraki, pa pomagati ni mogel. Kako bi vendar pustil on bajto in tisto reber in voz in živinčel! Videla ga je, kako je hodil včasih po hosti in božal stebelca mladih drevesc. Kot otroci so mu drevesca od takrat, ko mu je umrla žena Majda, ne da bi mu dala sina. Še njej, Alenki, bi ne bilo prav, če bi prodal. Saj se še v sanje povrača okajena kuhinja in sobica proti vrtu, kamor je hodil nekoč Matija, ko je bil še fant in jo prosil za nagelj z okna. Verjela je takrat vanj in se ni zmotila. Vsakega drugega bi ubila tolika nesreča. Piti bi začel, kleti in tepsti ženo in otroke. Matija pa je rekel: »Saj veš, Alenka, hudo je, a živeti morava, zaradi malih vsaj.« Zrezljal je iz klade stol na tri noge in odšel z njim pred kolodvor snažit čevlje ljudem. Iz ljubezni do nje in malih sedi tam vsak dan v snegu in mrazu, da preskrbi za sproti. Vsak večer pa dvigne mala dva na kolena, ju ujčka in jima poje le vesele, da sence zbežijo in bi samo solnce iz poletja zasijalo v barako. Drugi možje, barakarji, pijó. Iz žalosti nad neveselim življenjem pijó. Pijejo vsako soboto in vsako nedeljo. V barakah se trudijo žene s šivanjem, otroci se plazijo bosi po vlažnih podih. Obrazki so jim v bedi ko usehle rožice in skoraj na jok so že pozabili. Očetje pa pijó vsako soboto in vsako nedeljo. Ni dovolj moči v njih, da bi ubili žalost nad bedo, da bi deci vlivali v srca boj za zarjo, ki mora priti nekoč in mladim povezati duše v svetlobo z zlatimi žarki.

Ob peči sedi Alenka. Dvoje pramenov ji gori iz ognja v obraz. Alenka se smeje. Matija je še vedno tisti zvesti fant in naj le udarja njegova lesena noga v pod.

Alenka se smeje tiho, tiho. V srcu ji je tako gorko. Pod srcem bije novo življenje. Še tretji pride to zimo na svet. In naj bo deklica in naj bo sinek. Rdeča lička bo imel otrok kot jih ima Matijček, kot jih ima Alenčica. V baraki na kupu slame bo rojen in vendar naj ne bo nikdar malemu obupno srce, kot ni bilo. Malemu, ki se je rodil v Betlehemu na slami.

Kot da ni zime nikjer, kot da ni mračne teme, kot da sijajo same tople zvezde v barako, se smeje Alenka na božični večer.

Matijček se ob njej igra z muco, ki jo je oče zrezljal iz lesa. Črna muca ima velike oči

in strmi plaho v kot, kot da ni božičnega večera nocoj. Danes je hodil Matijček z materjo po mestu. V izložbe se je oziral in zagledal za visokim steklom vse drugačno muco. V bel kožušček je bila odeta in njene oči so bile kot dve zlati lučki. »Jo, kako bi jo rad imel,« je zaklical materi, ona pa ga je pobožala po kodrih in pokazala s prstom na listek, ki je visel muci krog vratu. »Veš, kaj je napisano na njem? Dvajset dinarjev stane ta muca.« Tako hudo majhen je Matijček, pa je zaslitil, kaj se pravi dvajset dinarjev, in ni prosil več.

»Take muce ne boš dobil, pač pa masleni kolač. Gotovo ga prinese oče zvečer.« V mlado srce se je hipoma zarisala nova slika: masleni kolač! Matijček ni bil žalosten radi lesene muce, dasi je bila druga vsa lepa kot iz pravljice.

Samo enkrat je jedel Matijček masleni kolač. Šli so on, Alenčica in mati s črnim vlakom tja, kjer je doma stric Janez, in stric Janez je pripravil masleni kolač. Samo tri leta je imel takrat, pa se spominja še sedaj, ko jih ima že več kot štiri in mu Alenčica, ki jih ima že sedem in hodi že dve leti v šolo, niti čez glavo ne more stopiti več, če ne sede na tla. Rozin pa ni imel stričev kolač. »Nekaj silno dobrega so rozine,« je rekla mamica. »Kolač, ki ga prinese oče, bo imel rozine v rumeni sredici.«

»Kolač z rozinami... Kaj, mamica, od samega medu so slajše rozine?«

»Od samega medu so slajše,« pritruje Alenka in se smeje. Še Alenčici se svetijo oči.

»Mama, kako je vendar smešen naš mali! Zjutraj je tožil, da ga zebe, in jokal bi kmalu, kot kak razmazanček, ki joka ob vsaki mrzli burjici, dasi sem mu jaz še svojo odejo ogrnila čez posteljico. Sedaj bi pa le na kolač mislil, ta Matijček.«

Samo Alenka ve, kaj je masleni kolač. Kot iz ljubezni je zgrajen in sladke rozine v njem so ure, ki jih očka presedijo v mrazu na trinožniku pred kolodvorom. Pa kaj bi to pravila in kaj bi mislila na to! Z nasmehom in svetlimi očmi malih dveh bo tisočkrat preplačan kolač.

Skozi lino gleda v noč in pričakuje njega. »Alenčica, težka je že noč. Pojdi gledat, če oče prihaja!«

»Ti, mami, pa lučko prižgi tačas,« pravi Alenčica in zbeži skozi vrata v sneg.

Alenka prižiga petrolejko. Lučka gori in je vsa zlatorumena. Alenki žari obraz v njej. Matijček je vesel in kliče proti črnim sencam, ki so zbežale iz kotov: »Huš, huš!« Te grde

črne sence! V obraz se mu pačijo, ko leži na posteljci, in mamica mora takrat prižgati luč, da ne bi kričal. »Huš, huš,« pravi lučka, in ni jih več grdih senc. Pripoveduje mati: »Ko hodi božič po svetu, zbežijo vse sence. Zvonovi zvonijo: bim-bom, cin-cin in sto lučk zabrli po širnem nebu.«

»Bim-bom, cin-cin, zvonijo zvonovi,« kliče Matijček in skače po baraki. Alenka beži za sinkom, ujame ga v naročje, privije lička na lica, očke na oči, usteca na usta in se smeje, smeje: »Kako je vendar smešen naš mali!«

* * *

»Joj, kaj je videti,« kliče Alenčica pred vrati.

»Joj, kaj je videti onkraj snega!«

In že se je iztrgal Matijček iz naročja, beži na prosto, beži v sneg, mati za njim:

»Alenčica, Alenčica, kaj vidiš?«

Kot angel stoji Alenčica na belem snegu in kaže z ročico proti visoki hiši.

»Matijček!«

»Alenčica!«

»Pojdimo,« pravi mati.

Tiho, tiho stopajo po visokem snegu med drevesi čez vrt. »Tiho, tiho,« pravi mati, »da se ne prebudi strašni pes Muri, ki je privezan za vogalom, in ne zalaja grdo. Ljudje bi prišli potem in nas zapodili.«

Gredo trije: mati, hčerka, sinek. »Pst,« šepeta Alenka. »Pst, pst,« prišepetavata mala dva. Strašni pes Muri je zbučen. Gleda v tri sence, ki se pomikajo proti oknu. Visoka žena, mali angelc v belem krilu in čudno majčkeno bitje, ki koraca v ozadju in je skoraj sneg večji od njega. Od nekje zvonijo zvonovi. Pes Muri posluša, čudi se, gleda, pomežikuje z očmi in ne ve, ali bi lajal ali ne. Tiho godrnja predse. Gobec je stisnil med taci, in bele pare puhajo iz nosnic v mraz, kot ogenj se mu svetijo oči. Voha pes Muri v prostor. Čudno kot nikdar je nocoj. Zakaj bi lajal, ko stopajo proti razsvetljenemu oknu ljudje in jim luč iz sobe barva obraze.

Alenčica se je povzpela na prizidek in gleda skozi okno. Nič je ne zebe, dasi se mora držati z ročicami za mrzli sneg, ki se je stisnil prav do šip. Matijčka pa je dvignila mati in malemu se rišejo v zenice čudovite slike.

Stric Janez je včasih pravil pravljice, potem pa je rekel, da niso po resnici in da so se jih ljudje izmislili kar tako. Kako bi vendar ne bile po resnici, ko se vendar vidijo skozi okno.

Čudovito lepe so in podobne se morejo pokazati komaj v sanjah.

Žive lučke so na drevesu. Vrh drevesa je zvezda. Sama po sebi se vrti in njeni betki udarjajo glasno v viseče srebrne zvonce. Krog drevesca plešejo angeli. Svila jim je za obleko in kodri so razpleteni v stotero valov. Res, kot angeli so ti srečni otroci bogatih ljudi. Alenčica bi se sramovala svoje obleke, če bi se ji živa slika ne zdela nekaj nadnaravnega, komaj komaj mogočega. Na rdečem stolu sloni gospa. Roko upira v valovite lase in njen srebrni šal pada na rožaste preproge na tleh. Pred njo stoji sinja miza prepolna igrač, ki jim Alenčica in Matijček niti imena ne vesta. Otroci rajajo krog drevesa in trgajo z vej rumene kruhke, sladka, zlata, sladkorna jabolka in sočne pomaranče. Gospa je pričela urejati igrače. Otroci vriskajo. Gospa poje srebrno pesem. Nekje izza zavese se čuje godba in se družijo z zvoki zvoncev, ki jih poraja vrteča se zvezda.

In se smejejo mati Alenka, hčerka Alenčica in sinek Matijček. O, stric Janez, nisi govoril dovolj, ko si pravil o Deveti deželi. Mati se je ozrla v hčerko in sinka in vidi, kako so se ukovale Alenčičine oči v punčko na mizi, ki je kot živa, in kako strmi mali v konjička, ki je dovolj velik, da bi ga jahal. Tiha žalost ji plane v dušo. »Pojdimo, otroci,« pravi. »Hitimo, morda se je že povrnili oče.«

Trije se vračajo. V uti se čudi pes Muri. Poltiho cvili in velike oči mu strme v noč.

Alenčica je žalostna. Matijček misli, misli. »Zakaj je tam tako lepo,« vprašuje mater.

Mati misli, misli. »Ne vem, moj mali, zakaj je tam tako lepo. Nihče ne ve tega.«

»Mami, si videla punčko,« vprašuje Alenčica.

»Tisto, ki je plesala krog drevesa?«

»Tisto, ki je ležala na mizi. Prav v mene so gledale njene oči.«

Mati se smehlja drobno.

»Morda ti za novo leto kupim prav tako.«

»Prav tako?« Alenčica gori veselje iz oči.

»Si videla belega konjička na mizi?«

Mati se smehlja.

»Sem videla. Tudi tebi kupim takega.«

Matijček zavriska v veselju.

Stopajo skozi vrata.

V cerkvi zvone zvonovi. Udarci valovijo v široko mesto. Redke snežinke drse med zvoki. Pes Muri se je domislil nečesa in laja zamolklo v noč.

* * *

Enajsta ura. Olje v svetiljki dogoreva. Ogenj gasne v peči. Trije sede na slami. Tesno se stiskajo drug v drugega. Trije pogledi so v pričakovanju uprti v vrata.

»Moj Bog!«

Alenki dreveni v grozi telo.

Zunaj je zapel človek. Glas te pesmi je rezek in hripav, kot da se je daljna žalost vse-sala vanjo. Nikdar slutena, nikoli pričakovana groza se budi Alenki v srcu.

»Oče, kolač,« zakriči Matijček in steče očetu naproti. Alenčica opazuje mater. Drobnost telesce se ji vse trese, kot da prihaja strah v barako.

Skozi vrata prihaja oče in poje, kot ni pel še nikdar. Ta pesem ni prav nič podobna onim, ki jih je pel, ko je na kolenih ujkjal otroka.

»Kakšen si, Matija; kakšen si!« zajoka Alenka.

Oče utihne. Nerodno stopa proti ležišču in temno udarja lesena noga v pod.

»Tu je masleni kolač, žena!«

S koščeno mrzlo roko odpenja suknjo. Prsti se mu tresejo, ko odvija papir.

Matijček vriska, vriska, grize v rumeni kruhek in zaživi v veselju nad sladkostjo rozin.

Oče ga opazuje in zopet se zasmeje kot nekoč, a le za hip. Sede na slamnati kup. Oči se zazro široko v prostor. S strahom se ozira Alenka vanje.

Nikdar še ni videla jokati moža.

»Alenka, Alenka!«

»Si pil danes, kajne,« vprašuje žena in že odpušča v svojem srcu.

Matija se smehlja.

»Alenka, samo Janezu sem povedal takrat, ko je drva pripeljal. Trgalo in grizlo je, veš, in še sneg pred trinožnikom je bil včasih okrvavljen. Pa nisem verjel. Janez mi je dal nekaj denarja, da bi šel. Tebi je rekel takrat, da nima denarja, dasi ga je prinesel tebi. Do danes sem hranil, da ti kupim ruto za božično noč. Pa sem šel — odpusti — gotovosti sem hotel — in sem šel k zdravniku danes in je rekel, da še nisem izgubljen. Tudi zame je ustvarjeno solnce na gorah. Ozdravi me kljub temu, da nisem prišel takrat, ko sem prvič kri pljuval. Dal sem mu denar — odpusti, da ti nisem kupil rute.«

* * *

Minila je polnoč. Na kupu slame spita Alenčica in Matijček. V odejo in cunje sta poviti telesci. Z zaprtimi očmi strmita obrazka

navzgor daleč v samo neskončnost. Med zvezdami se igra Alenčica s svileni punčko. In glej, vsaka zvezda se preraja v punčko. Žive rože so njihove oči. Prav nad rimsko cesto jezdi Matijček ognjenega konjička skozi morje ozvezdij. V sanjah se smejeta otroka.

»Glej, čudovito lepa je gospa Marija,« pravi Alenčica malemu bratu, »in sam Božec Jezus je ob njej.«

»Sami angelci so tvoje punčke,« pravi Marija Alenčici.

»Če mi daš še voziček, vprežem vanj konjička in te popeljem s seboj, Božec! Daj mi še voziček, Božec,« prosi Matijček Marijinega otroka in že je vprežen konjiček in voziček je velik in je srebrn in lahak kot neme snežinke. Matijček vriska in vozi skozi prostor Marijo, Bogca, Alenčico in vso trumo angelov-punčk...

Papir na oknu se upogiba v snegu, ki prši vse dolge ure vanj. Petrolejka je ugasnila.

»Bi dal še poleno v peči?« vprašuje mož. Alenka prikima.

»Konec januarja bo rojen tretji, kajne?«

»Konec januarja.«

»Kam naj bi s teboj tiste dni, Alenka! Jesti ne bo kaj in malo bo poginilo v mrazu.«

Alenka ovije možu roko krog vratu. Smehlja se in mu gleda v oči.

»Ne govori tako, Matija! Pojdem k blagajni. Morda se usmilijo gospodje.«

»Ne hodi,« ugovarja mož s čudnim poudarkom, in Alenka ve, da mora tudi to upanje zavreči.

Rada bi zadržala jok in se smeje. Težko je imeti vesel obraz, ko polje grenkost skozi dušo, a Alenka se smeje le zato, da bi radi nje ne bil mož še bolj žalosten.

»Nekaj mesecev bi še vzdržal pred kolo-dvorom, Alenka. Da bi se le rojstvo tretjega dobro končalo in da ga le ohranimo življenju.«

»Matija, pomlad pride, ozeleneli bodo vrtovi, solnce posije gorko in pozdraviš se.«

»Morda ozdravim, samo pomlad je daleč, žena! Mine mesec in praviš — jutri bo prišla — pa je ni; mine drugi — uro že — misliš — pa bo prišla in je ni. Čakaš tretji in četrti, ko pa pride, spoznaš, da deževje uničuje cvetje in da dreve nevihte s hudourniki z gora.«

Alenka molči. Nič več ne ve, kaj bi govorila, in njeno zlato srce se maje v svojem upanju.

* * *

Svita se. V cerkvi bije ura sedem. Jutro.

»Kaj danes?« »Kaj danes?« Božič. Otroka spita še vedno s smehljaji na ustnicah.

K prvi maši zvoní. Mož vstaja.

»Ne bi šel danes rad pred kolodvor, a moram.«

»Ne hodi danes,« prosi Alenka.

»Je kruha še kaj?«

»Je. Shranila sem za danes.«

»Ne pojdem.«

Otroka se budita. Dve glavicí se zasmejeta izpod cunj.

»Božič je danes. Molimo,« pravi Alenka.

Med štiri vlažne stene lije molitev.

* * *

»Odpri, Alenka!«

»Stric Janez, stric Janez,« zakliče Matijček. Odejo meče s sebe in v sami srajčki bi rad tekel k vratom.

»Počakaj, neugnanec!«

Alenka odpira vrata.

Stric Janez razbija s čevlji po tleh in otresa sneg s suknje. Široko se smeje.

»Pasja noga, tu pri vas je sama megla. Srečne praznike, Alenka in Matija, in vidva zimska polha pod odejo! Zakuri no, Alenka! Vsa drva zmeči v tisti okrogli zaboj. Saj zebe še mene, ki imam bolj kosmato kožo ko medved. Otrok ti bo zmrznil pod srcem. Mesnine sem prinesel. Ne boš — zlomek, sem rekel — zadnjega prašiča pa ne, ko sem prodajal bajto, brinje na gmajni in lisko z vozom. Vse to prodam, sem rekel, samo klal bom pa le jaz in sem klal že pred tedni. Posušilo se je dobro. Posušilo pa se je že v Tržiču. Ne čudi se, Alenka! Kar mora biti, naj bo! Kaj bi človek čincal in se cmeril! K fabrikantu sem šel in sem dejal: 'Za en stroj odpravim jaz.' Premeril me je z očmi in mi obljubil takoj po štiri kovače na dan in sem udaril z njim. Bajto in drugo sem pa dal Dolinarju za nekaj jurjev. 'Dušo krščansko mora rešiti človek,' sem si mislil. Matija je človek in ti si tudi nekaj in mala dva. Že zadnjič sem gledal Matijo in sem si mislil: 'Eno leto na toplem, na solncu, pa bo ugnal vraga iz prsi v pekel.' Pa mala dva! Ko

mi je Majda umrla, sem se žalostil, da mi ni sina pustila v spomin. Je že bilo tako prav; saj nas bo velika družina sedaj. Na, vrzi to mesnino v lonec!«

Alenka občuduje brata. Nemogoče je postalo mogoče. To, kar je najbolj ljubil, dom, v katerega je Majdo pripeljal in ki je bil kot posvečen v njenem spominu, je prodal zato, da bi pomagal sestri in njeni družini.

»Ljubi brat, kdo ti bo to poplačal?«

»E, kdo bi poplačal! Kaj bi poplačal! Duša krščanska je več vredna kot sedemsto bajt. Ali naj ti Matija zmrzne z jetiko pred kolodvorom? Radi mrtve Majde mi je bilo res nekoliko težko, a ti si ji bila včasih vsa dobra in v bolezní si ji stregla vse noči. Jaz sam sem se tudi naveličal delati le za davke. Še za tobak mi je zmanjkovalo včasih. Po pravici in resnici povedano, da mi je tudi dolgčas. Nimam svojih in vzljubil sem tvoja dva ptiča in bi jima rad pripravil toplo gnezdo, da se razvijeta in poletita v široki svet. V plesnobi bi pa še hrasti segnili, kaj šele táko mladje. Kar v culo poveži te svoje stvari in po maši se odpeljemo. Matija potrebuje solnca in naše gore mu ubijejo vraga, ki se mu je naselil v pljuča. Stari v Tržiču sem tudi ukazal, naj lepo opremi kvartir. Tak vrzi no mesnino v lonec!«

V barako se vrača smeh. Vroča molitev je razbila štiri vlažne stene.

Matijček je hud. »Tak daj mi no hlače,« kliče mamici. »Stric Janez, tisto povej, kako so hudobcu ukovali kremplje v peklenska vrata.«

* * *

V silnih krogih se vijejo gore mimo vlaka. Solnce pada v beli sneg. Vse ozračje je polno zdravja. Krajina je veselje. Krajina je prelepa. Krajina je vriskajoča belo-zlata molitev. Krajina je novi dom božje družine. Zlato solnce plava nad gorami in zlati plašč njegove rdečine je odel zemljo.

V silnih krogih prihajajo gore nasproti. Kot nova pesem je opoldansko zvonjenje zvonov.

NARODI ZEMLJE

Albin Zalaznik.

»Naraščajta in množita se in polnita zemljo!« Tako je govoril Bog našemu prvemu očetu in naši prvi materi. In tako se je zgodilo. Človeški rod se je razmnožil in število njegovih članov je bilo kmalu kaj ogromno. Pretesna je postala Adamovim otrokom prvozna domovina; povežali so svoje stvari v cule in se začeli razhajati na vse strani širnega sveta. Pa glej, več ko so posedli sveta, več jih je bilo, vedno več! Množenja ni hotelo biti konec. Skrivnostna beseda, spregovorjena na začetku vekov, je dejstvovala dalje in budila v življenje vedno več rodov, plemen, narodov in ras. Vso zemeljsko oblo so naposled prepregle pisane množice bitij in že za davne dobe kralja Salomona, se lahko reče, ni bilo več zemljine niti menda večjega otoka brez žive priče iz potomstva Adamovega.

Kakih *t i s o č j e z i k o v* se glasi dandanes po vseh koncih in krajih sveta in približno enako bo število narodov, ki se prerivajo po zemlji. Do podrobnosti nihče ne ve, koliko je ljudi na svetu. Vendar pa splošno sodijo, da ni zmotno, ako jih cenimo že blizu *d v a t i s o č m i l i j o n o v* (na dve milijardi). Po veri je katoličanov 272,860.000; pravoslavnih 120 milijonov; protestantov 171 milijonov; torej je vseh kristjanov okroglo 564 milijonov. Vsi drugi narodi so nekristjani, deloma še pogani.

K nekaterim izmed njih, takim, ki so radi svoje številčne sile ali radi česa drugega vredni zanimanja, namerava letošnji koledar napraviti prav kratko potovanje ter vas vabi, da ga spremita.

Število **Jugoslovancev** (Srbov, Hrvatov in Slovencev) cenimo na blizu 12 milijonov. Zlasti če uvažujemo Jugoslovane tudi onstran državne meje, smemo reči, da smo to število več nego dosegli. Več jasnosti nam prinese drugo ljudsko štetje v Jugoslaviji, ki bo v kratkem.

Vzemimo teh okroglih 12 milijonov južnih Slovanov za merilo ter napravimo z njim skok k največjemu slovanskemu narodu, k **Rusom**. To vam je velikan! Le pogledjte sliko! Morebiti vam v prvem hipu pogum malo upade, ko obstanete pred orjakom. Kako naj mali Jugoslovan napravi, da pogleda velikemu vzhodnemu bratu dobro v obraz? Da bi mu želel s svojim lastnim merilom izmeriti velikost, bi moral stopiti na precejšnje lestve. Kajti pomislite —

Rusov je nekaj čez 110 milijonov duš! Seveda je moralo v tej ogromni množici ljudi nastati sčasoma nekaj večjih razlik. Zato delimo Ruse v tri skupine: največje **Velikorusov**, za polovico manjše je število **Malorusov** ali **Ukrajincev**, čisto zadaj pa so **Belorusi**. Rusi so od nekdaj narod poljedelcev in živinorejcev. Njih zemlja krije v sebi neizmerne zaklade in kdo ve, kaj se bo iz nje še rodilo. Vzhodnim Slovanom napovedujejo mnogi veliko bodočnost. Po veri so večinoma pravoslavni, pišejo s cirilico, ki jo pa namerava sedanja boljševiška vlada odpraviti.

Zapadni sosedje Rusov so **Poljaki**. Prebivajo ponajveč v porečju Visle, glavne poljske reke. Kakih 20 milijonov jih bo. Tudi pri njih sta poljedelstvo in živinoreja najvažnejši panogi gospodarstva. Imajo pa na jugu in jugozapadu svoje domovine tudi velika rudninska najdišča. Znana je sol v Vielički in Bohniji pri Krakovu; še bolj pa je po Evropi menda znan gališki petrolej. Gornja Šlezija, ki deloma pripada poljski državi, je bogato založena z izvrstnim črnim premogom in železno rudo. Kjer pa ležita ta dva zaklada drug poleg drugega v zemlji, se zato tam kovinska obrtnost prebivalcem kar sama ponuja. Tudi znatno tkalstvo imajo Poljaki; središče tej industriji je polmilijsko mesto Lodž, ki se ponša z nazivom »poljski Manchester« (Manchester). Manchester je mesto na Angleškem, v katerem je nad 80 odstotkov prebivalcev (mož) zaposlenih po predilnicah in tkalnicah.

Kdor potuje iz Varšave, glavnega mesta Poljske, na Dunaj, ta mora skozi Moravsko, kjer stanujejo **Čehi**. Danes so s svojimi krvnimi brati Slovaki združeni v eni državi; zato govorimo navadno o **Čehoslovakih**. Njih skupno število se suče okoli 10 milijonov. Čehi na zapadu v marsičem nadkriljujejo Slovake na vzhodu. Vidimo to med drugim v gospodarstvu. Češka je skrbno obdelana zemlja; umni češki kmet jo izkorišča do tolike mere, da je polovica Češke njiva, a tudi v ostali polovici skoroda ne najdeš koščka povsem neplodnega sveta. Isto velja o Moravski. Hkrati pa je Češka ena izmed prvih rudarskih in obrtnih dežel Evrope. Vzemimo samo Plzno. Kdo ni slišal o plznskem pivu? In komu niso znani Škodovi zavodi — ogromne železne tovarne? Pa še zlata Praga zraven, pa Budejevice z ogromnimi pivovarnami, dalje Liberec, znan po tovarnah za tkanine, in toliko drugih krajev. Vsa severna Češka je ena sama velika tekstilna tovarna V primeri z vsem tem nudi

Slovaška precej skromnejšo sliko. Posebno v industriji ima pred sabo še dolgo pot, preden bo na stopnji čeških dežel. Bila je pač od svojih prejšnjih gospodarjev Madžarov in Nemcev zanemarjana, kakor naše jugoslovanske dežele.

O naših sosedih **Bolgarih** čujemo vedno dosti. Marsikdo težko razume, zakaj niso z nami kar najtesneje združeni, ko pripadajo vendar družini Južnih Slovanov. Zgodovina se je izkazala glede njih muhasta, ko jih je tirala od Srbov vedno bolj proč, namesto da bi jih z njimi zbliževala, kar bi bilo obema bratoma v največjo korist. Koliko veselje, ko bi danes zrl na zemljevidu Evrope Veliko Jugoslavijo od Triglava do Črnega morja! Jugoslavija bi namah pridobila šest milijonov prebivalcev in kakšno zemljo! To ne bi bilo kar si bodi. Kajti Bolgari so narod zdravih, krepkih kmetovalcev, kar dokazuje poleg drugega visoko število stoletnikov med njimi. Po veri so zvečine pravoslavni, globoko verni in pobožni.

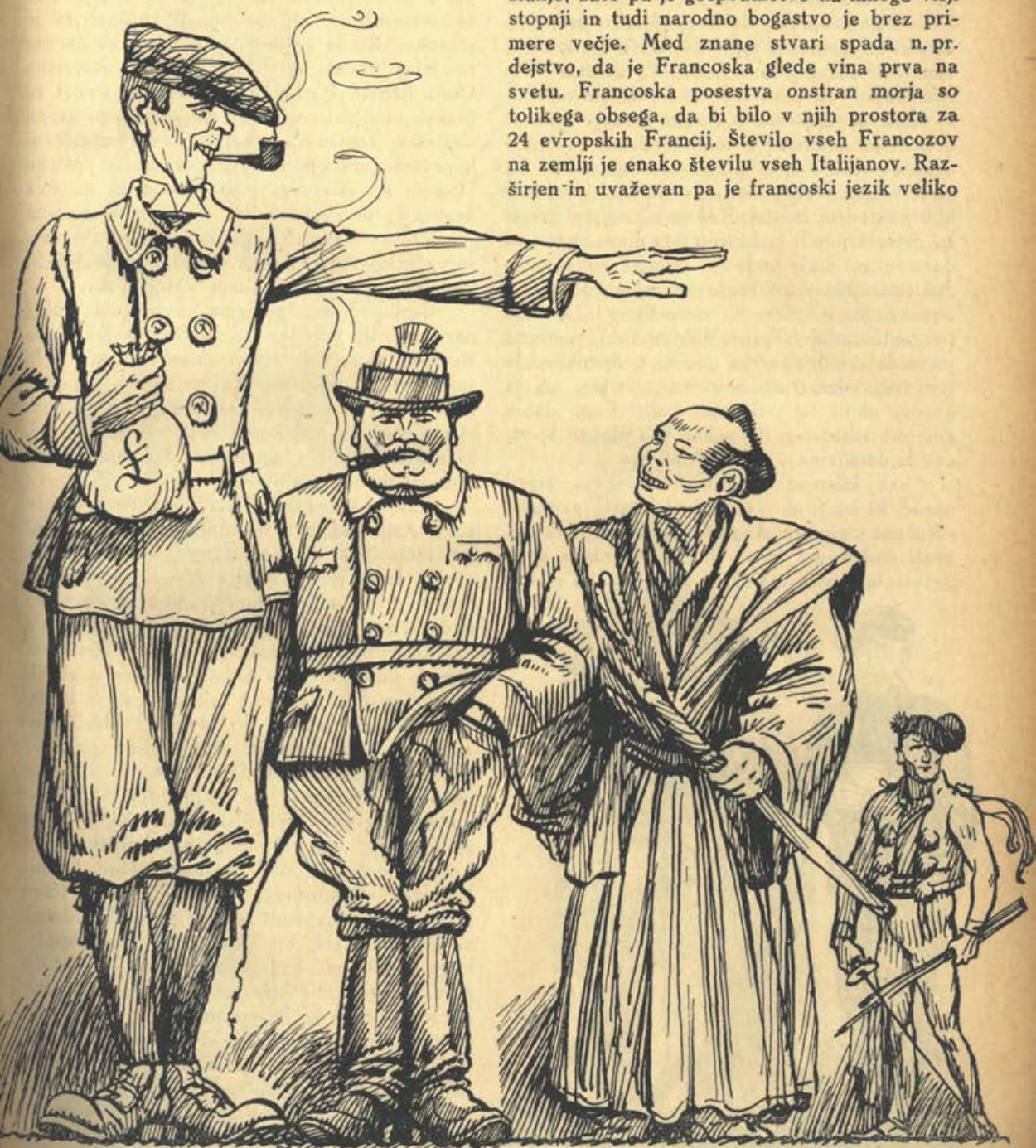
Drugi naši sosedje so **Madžari**. Hrvatska-Slavonija je bila dolgo v njihovi oblasti. Še močnejše je madžarsko gospostvo čutila naša Vojvodina. Iz te dobe je v tem delu Jugoslavije še ohranjenih par stitsoč madžarskih naseljenec. Vseh Madžarov skupaj bo približno deset milijonov, od teh 8 milijonov v njihovi narodni državi. Madžari so mongolskega pokolenja in so se vrinili med severne in južne Slovane kakor klin in jih razdelili. Ko bi se to ne bilo zgodilo, bi bila danes skoraj gotovo v osrednji Evropi mogočna enotna slovanska država, ki bi segala od Severnega morja do Carigrada in do Jadrana. Bila bi pravo srce Evrope po legi in po prirodnem bogastvu: bogata žita, živine, lesa, rud, premoga, petroleja. Žal, da nam je bila zgodovina tako sovražna!

V zadnjem času se češče govori o prijateljstvu med Madžarsko in Italijo. Ta stvar Jugoslavijo kolikor toliko zanima, ko so poleg Ogrov tudi **Labi** naši mejaši. V mejah Italije živi danes preko 40 milijonov ljudi, najnovejše italijanske cenitve pa trdijo, da je poskočilo celokupno število tistih, ki jim je italijanščina materinski jezik, že na 50 milijonov. Laška zemlja slovi kot vrt, ki ves tone v solncu in gorkoti. Res je dežela ponekod rajska. Nasadi in vinogradi dajejo obilo južnega sadja in vina, ki gre po dobrem delu v inozemstvo ter donša lepe denarje. Severna Italija je nepregledna ravnina, dobro namočena, zelo rodovitna in gosto obljudena. So pa marsikje v državi tudi močvirnat, pusti in zanemarjeni predeli. Če bi

še te pretvorili v njive in vrtove, bi imeli menda vsi Italijani dovolj hrane doma. Tako pa silijo trumoma v tujino. Država Italija velja za velesilo. Vendar ji do popolnega razmaha nekaj manjka, kar bo tudi v bodoče bridko čutila: v italijanski zemlji ni črnega premoga. Sicer izkoriščajo vedno vele-

poteznejše svoje vodne sile na severu, kjer imajo znatne elektrarne. Kljub temu ostane dejstvo, da so navezani na inozemstvo, zlasti na Veliko Britanijo, da dobijo premog. Brez tega jim številne ladje ne bi mogle na morje.

Popolna velesila je **Francija**, naša zaveznica. Prebivalstvo ji za malenkost zaostaja za Italijo, zato pa je gospodarstvo na mnogo višji stopnji in tudi narodno bogastvo je brez primere večje. Med znane stvari spada n. pr. dejstvo, da je Francoska glede vina prva na svetu. Francoska posestva onstran morja so tolikega obsega, da bi bilo v njih prostora za 24 evropskih Francij. Število vseh Francozov na zemlji je enako številu vseh Italijanov. Razširjen in uvaževan pa je francoski jezik veliko

bolj od laščine. Med drugim je francoščina jezik diplomatov, vobče pa jezik omikancev.

Dežela vina je tudi **Španija**. Motil bi se, kdor bi si jo predstavljal kot svet večne pomladi. Samo na južni in vzhodni obali se košati zimzeleno rastlinstvo z oranžami, citronami, oljkami, vinogradi in drugim, v notranjosti pa se razprostirajo kaj obsežne pustinje. Zato se kopiči prebivalstvo ponajveč v primorju. Španci so nastali iz mešanja starejših narodov, zlasti Rimljanov in Germanov, deloma celo Arabcev. Pred 400 leti so si z velikimi odkritji v Ameriki ustvarili največjo državo tedanje dobe. Njih ameriške kolonije so dajale v izobilju sadežev vseh vrst in mnogo žlahtnih kovin. Pa se je vse že v enem stoletju omajalo, v naslednjih pa docela zrušilo. Ker so bili vajeni živeti na račun kolonij, so zanemarjali domače gospodarstvo in niso znali te zamude nikoli več dohiteti. Danes so bivše španske kolonije v Južni in Srednji Ameriki samostojne ljudovlade (Argentina, Čile, Peru, Mehika itd.), ohranila pa se je v njih španska govorica. Španščina je radi tega eden izmed svetovnih jezikov, saj ga govori okoli 50 milijonov ljudi. Radi slabih gmočnih razmer se še vedno seli mnogo Špancev iz domovine v Južno Ameriko.

Vse lastnosti, kakršnih si mora želeli narod, ki mu je do velike bodočnosti, najdemo združene v značaju **Angležev**: delavnost, vztrajnost, podjetnost in pa, kar ni morda zadnje, pravicoljubnost. Angleži so v 16. stoletju razbili

orjaško brodogradnjo, s katerim so hoteli Španci napasti njih otok. Od tega dogodka se je pomorska in kolonialna sila darovitega angleškega naroda dosledno večala. Zadnji velikanški uspeh so dosegli v svetovni vojni. Le eno izgubo večjega pomena beležijo v teh 350 letih. Trinajst njihovih kolonij v Severni Ameriki se jim je v 18. stoletju izneverilo ter si priborilo neodvisnost. Iz teh osvobojenih kolonij se je sčasoma razvila velesila, ki danes brez dvoma prednjači vsemu svetu. Je to Severoameriška Unija (USA). Pa kaj je sijaj in mogočnost te države velikanke v bistvu drugega nego uspeh angleške zmožnosti? Saj so Severoameričani le potomci angleških izseljencev. Tu- in onstran Oceana se glasi isti jezik. Govorita ga dva brata, ki ju svet naziva s skupnim imenom Anglosasov. Čez 130 milijonov jih je. Po veri so večinoma protestantje. Vendar pa je dobrih 8 milijonov na Angleškem katoličanov.

Jezikovni družini Germanov pripada poleg par manjših narodov še kakih 90 milijonov **Nemcev**. O njih ne bomo obširno razpravljali, saj jih precej poznamo. Kaj so Nemci, je pokazala svetovna vojna, ko se je moral proti njim strniti skoroda celokupni svet v bojno zvezo, ki nima primere v zgodovini. To daje za bodočnost mnogo misliti.

Kar so Germani v Evropi in Ameriki, to so v Aziji **Japonci**. Kakor so si Nemci med leti 1866—1871 domače razmere temeljito preuredili in se jim je nato v obnovljeni narodni državi pričel sijajen razvoj, tako so se okoli istega časa zdramili Japonci ter jeli s hlastno naglico sprejemati pridobitve evropske kulture. Ker so jako darovito ljudstvo in ker ima njih domovina obilo naravnih zakladov, so se lahko v kratkem povzpeli do stopnje velesile — edine v Aziji. Svet je strmel nad nečuvno hitrim razvojem naroda, ki je iz stoletne okostenelosti kar s par skoki dohitel višino vodilnih narodov zemeljske oble. Kljub temu so si seveda ohranili mnogo posebnosti, ki jim koreninijo v narodni prošlosti. Med lepimi lastnostmi japonskega človeka opaža tujec zlasti izredno snažnost. Nikar pa misliti, da so se je naučili šele od Evropecev! Nekaj posebnega je dalje njih smisel za cvetlice. Povsod jih goje, največ vidiš krizantem. Važna sestavina narodne hrane je Japoncem riž. Iz njega proizvajajo tudi neko pivo, ki se imenuje saké. Poglavitna pijača pa jim je čaj. Poleg čajevca uspeva na južnih otokih, n. pr. na Formozi, še kafrov lovor. Skoraj vsa kafa, kar je je na svetovnem trgu, je doma z Japonskega. —

Vera Japoncev je v glavnem češčenje in oboževanje rajnih. Vseh Japoncev je do 80 milijonov.

Prvo omiko so prejeli Japonci v davni davnini od Kitajcev, ki se lahko hvalijo, da je njih dežela ena najstarejših zibelk človeške izobrazbe. Papir, tiskarstvo, smodnik, kompas, porcelan — vse to so prastare iznajdbe Kitajcev. Tega se dobro zavedajo in zato gledajo precej z vrha dol na vse tujce, češ, v primeri z nami ste zelo mladi. K tujcem štejejo prav tako tudi Japonce, dasi so z njimi vred člani iste, namreč mongolske rase. Vendar se zdi, da so začeli izza l. 1912, ko so spodili svoje cesarje, prednost zapadne omike nekoliko bolj uvaževati. Morda je pa navsezadnje prava sreča (zlasti za Evropo), da so bili ves čas tako trmoglavi in nepristopni. Kajti pomislimo: da je 400 milijonov Kitajcev z enako vnemo kakor petkrat manjše japonsko ljudstvo hitelo urejevati svoje narodne sile, bi se danes dvigal v Aziji orjak, ki bi se pred njim svet tresel. Edina obramba pred povodnijo »rumene nevarnosti« bi bila tesna združitev vseh narodov belega plemena. No, zaenkrat Kitajec pridno obdeluje svojo zemljo in ne misli nič hudega. Zemljo pa obdeluje nekako tako kakor mi

svoje vrtove. Zato ni malo pridelka: prosa, pšenice, stročnic, največ pa riža in čaja. Kljub temu, da je Kitajec skromen in ne uživa toliko hrane kakor mi, se vendar dostikrat izkaže, da v domačih žitnicah ni dovolj zaloge. Recimo, da je letina kedaj nekoliko slabša — že nastane v pregosto naseljeni deželi lakota, ki pobere na tisoče ljudi. Z lakoto pa rad tekmuje veletoč Hoangho, ki često poplavlja severno Kitajsko. Vrne se v strugo šele, ko ugonobi nebroj človeških življenj. — Kitajci so po veri budisti in konfucijanci — pogani. Katoličanstvo se polagoma širi. Imajo pa že svoje rojake za škofe.

Še bolj nego Kitajce smemo smatrati **Indijce** ali Hindujce za zgovoren primer naroda, ki si kljub svoji številčni sili ne more pomagati nikamor. Ali ni čudno slišati, da četrtemilijonska peščica Angležev popolnoma zadostuje za vzdrževanje reda in miru v deželi, ki premore preko 300 milijonov ljudi? Razlaga za to je po dobrem delu indska vera. Ta deli Inde v strogo ločene stanove, takozvane kaste. Član ene kaste vidi v članu druge povsem tuje bitje. Skupnost jezika in narodnost nima pri tem nobenega pomena. Človek, ki ni v nobeni kasti, se imenuje paria. Kastniki ga najrajši niti ne pogledajo. Na ta način je kaj verjetno, da se gospostvo Angležev še dolgo ne bo dalo omajati, dasi se čezdalje bolj pojavljajo med njimi klici po neodvisnosti od Angležev.

Morda še manj nade, da se bodo kmalu dokopali do kake moči na svetu, imajo **zamorci**. Domovina jim je Afrika. Prišli so kot sužnji tudi v Severno in Južno Ameriko, kjer žive sedaj kot svobodni državljani. Množijo se hitro. Če štejemo zraven še mulate, ki so nastali iz mešanja belokožcev in črncev, dobimo za črno raso približno enako število članov v Novem svetu, kakor jih je v Starem.

Drži se pa črne rase obilo nesreče. Zgodovina tega plemena je prepojena s solzami in s krvjo nebrojnih žrtev. Že Španci so črne sužnje tirali v Ameriko na svoje kmetije in v svoje

rudnike. Dober kos gorja gre pa tudi na rovaš **Arabcem**, ki so stoletja in stoletja lovili sužnje po pokrajinah zamorcev v notranjosti Afrike. Obenem so širili svojo vero v Allaha in svoj jezik. Danes je trgovina s sužnji v zadnjih zdihljajih, ker jo evropski narodi, ki imajo kolonije v Afriki, precej strogo zatirajo. V srednjem veku so ustanovili Arabci svetovno državo, ki je segala od Pirenejev preko Severne Afrike in Prednje Azije do vrat Indije. Kulturo pa so v tej državi razvili tako, da so se celo krščanski narodi tedanje Evrope hodili učiti k njim. Izza one dobe je arabščina tako razširjena, da velja do današnjega dne za trgovski in svetovni jezik v deželah islama. Število ljudi, ki občejuje v tem jeziku, cenimo na 48 do 50 milijonov. Pristnih, čistokrvnih Arabcev bo vsekakor manj.

S tem smo si v prav kratkih obrisih ogledali le nekaj narodov, in sicer tistih, ki so nam sorodni po krvi (Slovani), tistih, ki so naši mejaši in onih, ki so mnogokrat omenjeni po knjigah in časopisih. Slike nam nazorno kažejo posamezne narode po noši, po značilnosti in tudi po velikosti. 1. slika nam predstavlja (od leve na desno) Ruse (110 milijonov), Poljake (20 milijonov), Jugoslovane (12 milijonov), Čehoslovake (10 milijonov). 2. slika kaže (od leve na desno) Angleže (krog 130 milijonov), Nemce (90 milijonov), Japonce (80 milijonov), Špance (50 milijonov). 3. slika upodablja Francoze (50 milijonov), Lahe (50 milijonov), Madžare (10 milijonov), Bolgare (6 milijonov). 4. slika kaže Kitajce (400 milijonov), Indijce (300 milijonov), zamorce (morda krog 100 milijonov), Arabce (48 milijonov). Osebe, ki predstavljajo narode, so na vsaki skupini v pravih razmerjih. Posamezne skupine v primeri s prvo (z Rusom) si je treba misliti še nekoliko povečane, zadnjo (Kitajca itd.) celo trikrat. Za koliko, povedo številke. Če bi naslikali pravo razmerje med skupinami, potem bi seveda vsi Slovani, razen Rusov, skoro izginili.

MALI INDIJANČKI BODO ZAKURILI

V brazilskih pragozdih še žive družine in rodovi Indijancev. Ne menijo se za omiko Evropecev in žive po svojih običajih. Tam otročaji nimajo vžigalic. Ako si hočejo v gozdu zakuriti, poiščejo dvojce lesov: mehkega in trdega. S trdim lesom vrta jo v mehki, suh

les. Ko se nabere nekaj drobnega prahu krog luknjice, kjer vrta leseni »sveder«, si z nohtovi po golih telesih naberejo loja. (Saj vemo, da kožo ohranja voljno loj, ki se nabira po posebnih žlezicah.) Ta loj si potem naberó izza nohtov ter ga pomešajo z lesenim prahom.

Nato začno s posebno naglico svedrati v deblo. Ob tem drgnjenju se razvije toplota, ki vname prah. K njemu pritakne Indijanček suho bilko, listje — in ogenj zagori. — Ko bi naši otroci morali delati ogenj še na ta način, bi pač bilo

mного požarov manj. Zakaj naši so preveč nepočakani, da bi vztrajali pri tem opravku tako dolgo kot Indijančki. (Slika je iz letošnjega leta in jo je poslala uredništvu prijateljica Mohorjeve družbe iz Brazilije.)

KAJ BO Z NAMI

Sestavil dr. Ant. Breclj v Ljubljani.

Pregled javnega skrbstva v Sloveniji.

Iz evangelija že vemo, da bomo imeli ubožce vedno in povsod. Malokdo pa se zaveda, koliko siročine je v nas Slovenci, kako silno narašča pri nas število onih, ki sami iz svojih moči ne morejo več živeti in zahtevajo pomoči. Kdo naj to pomoč nudi? Spričo tako razširjene bede vseh vrst in neverjetnih oblik je zasebna dobrodelnost nezadostna. Že v prejšnjih dobah so nastale verske in druge dobrodelne organizacije za omiljevanje splošne bede, v novjšem času pa se je razvila nova panoga javne uprave pod imenom socialne politike, družabnega ali javnega skrbstva v delokrogu državne, oblastne in občinske uprave; po načelu samopomoči so si ogroženi sloji in stanovi napravili posebne zaščitne ustanove.

Naša domovina Slovenija je majhna in borna; že od pamtiveka ne more preživljati vseh rodnihih otrok. Že pred vojno so se Dolenjci trumoma izseljevali v Ameriko, drugi so

dreveli v rudnike in plavže na Vestfalsko, Goričani in Notranjci so tiščali v Trst, Štajerci pa v Gradec in gorenještajerske rudnike in tovarne. Dočim so sinovi drugih narodov tudi v tujini ohranjali svojo narodnost in z domovino vzdrževali duševne in gmotne stike, je slovenski izseljenec tonil v daljni ali bližnji tujini in krepil tuj rod. Mati Slovenija je ob tem ostajala borna.

Vojna je Slovenijo prizadela še posebno kruto. Neposredne vojne grozote, opustošenje Goriške, begunstvo, nasilno raztrganje naroda na tri kose so poleg splošne razrvanosti nezaceljene rane, ki jemljejo narodu življenjsko moč. Odtrgana od morja je izgubila Slovenija dve močni gospodarski opori: delavec dobro plačano delovno poprišče, kmet pa priročno tržišče za glavne svoje pridelke, zlasti mleko itd. Nastopila je silna brezposelnost med delavstvom, v kmetiskem gospodarstvu so zavladali bridki dnevi — trda kriza: pridelki so brez prave cene, potrebščine silno drage.

Res, da se je osnovalo v Sloveniji mnogo novih obrtnih in veleobrnih podjetij in mnogo starih razširilo, res, da je dobilo dosti domačega delavstva doma zaposlitve, a navzlic znatni povojni industrializaciji se Slovenija sploh proletarizira v slabšem zmislu, ker paverizacija (obubožanje) raste in zajema kroge izobražencev, uradnike in javne nameščence in dobršen del kmetskega delovnega ljudstva.

Pred vojno so največ industrijski in rudniški delavci ter prometni uslužbenci zahtevali od javnih činiteljev pomoči in dosegli precej uspehov v obliki zakonov o zaščiti dela in socialnega zavarovanja, dandanes pa se število ljudi, ki zahtevajo javne pomoči, množi v vseh stanovih in raste v brezmejnost. Iskreni moške iz delavskih vrst priznavajo, da kmetom povprečno trša prede ko delavcem.

Vsi ti pojavi kažejo, da preživlja slovenski narod težke čase. Razvidna pa je tudi potrebnost in važnost javnega skrbstva, ki se o njem pri nas tako malo vé in hoče o njem vedeti. Zato priobčujem pregledno poročilo o nalogah in stanju javnega skrbstva v Sloveniji.

I. Zdravstvo.

Zdravje, največja zemska dobrina slehernemu človeku, je delavcu edino premoženje; zakaj zdravje pomeni delovno moč. Pokvarjeno zdravje popravljati in upostavljati je težavna in draga zadeva, ki si jo lahko privoščijo le imovit človek. Ker pa je zdravstveno stanje ljudstva odločilnega pomena za splošno stanje, je bilo zdravstvo že od nekdaj v ospredju javnega zanimanja in prva panoga javnega skrbstva, ki se je prilično uredila že pred dobrim pol stoletjem.

1. Mestne občine z lastnim statutom morajo same skrbeti za zdravljenje siromašnih občanov, manjše, podeželske, pa so združene po zdravstvenih okrožjih, ki imajo svoje okrožne zdravnike, nastavljene in plačane od oblastnih samouprav, druge stroške za zdravljenje siromakov pa nosijo okrožja sama. Tako imamo v Sloveniji nad 120 okrožnih in kakih 10 mestnih oziroma občinskih zdravnikov, ki nudijo siromakom zdravniško pomoč brezplačno, drugim pa po zmagljivih cenah.

2. Zvečine je preskrbljeno tudi za babiško pomoč, občine in okrajne blagajne nastavljajo babice, ki naj pomagajo siromašnim materam na javne stroške, drugim pa po določenih cenah. Ker pa je mnogo občin in okrajev

tako siromašnih, da ne zmorejo teh stroškov, je ljubljanska oblastna samouprava sprejela uredbo, ki naj omogoči babiško pomoč vsem, tudi najbolj oddaljenim in siromašnim krajem tako, da oblast postavlja na svoje stroške okrožne babice. Ta uredba se je pravkar začela izvajati, upamo, na veliko korist najbednejšim materam in novorojencem.

3. Mnogo ljudi je med nami, ki se nimajo kje zdraviti, ker so brez doma ali bivajo kje prav za silo; mnogo bolzni je takih, ki se dajo uspešno zdraviti le s posebnimi pripomočki. V te svrhe je javna uprava ustanavljala javno dostopne splošne bolnice. Večinoma so te bolnice oblastne (v Ljubljani dve, po ena v Brežicah, Celju, Mariboru, Murski Soboti, Ptuj in Slovenjgradcu, skupno z nad 2000 posteljami), dve sta redovni (Usmiljeni bratje v Kandiji in Nemški viteški red v Ormožu, obe s 164 posteljami), zdravstveno okrožje v Novem mestu ima žensko bolnico, občina Krško občinsko bolnico (obe s 181 posteljami), bratovske skladnice imajo pet bolnic (Trbovlje, Jesenice, Črna, Krmelj in Velenje z okroglo 220 posteljami), v Konjicah je bolnica Slov. rdečega križa (z okroglo 60 posteljami). Skupaj torej nad 2400 postelj za splošne bolzni. V vseh teh bolnicah dobivajo vso oskrbo in zdravljenje siromaki brezplačno, drugi pa po zmernih cenah. Pripominjam, da znaša oskrbnina v ljubljanskih bolnicah za samoplačnike in zavarovance raznih ustanov 30 Din dnevno, dejansko pa stane vsak oskrbovanec dnevno v splošni bolnici povprečno nad 40 Din, v ženski bolnici pa okoli 50 Din. V primeri s cenami v Avstriji, Čehoslovaški in Italiji obratujejo naše bolnice poceni, vendar poskušamo te za nas težke stroške znižati že v bližnjem času.

4. Za zdravljenje tako razširjene tuberkuloze (jetike) ima ljubljanska samouprava Zdravilišče na Golniku (160 postelj, a se pravkar razširja na 200 do 220 postelj); Zdravilišče v Topolščici (s 96 posteljami) služi v iste svrhe in je v upravi ministrstva za narodno zdravje in soc. politiko. Zdravljenje v teh zdraviliščih je seve mnogo dražje ko v bolnicah.

5. V zvezi z zdravstvenimi zavodi so hiralnice, ki sprejemajo ljudi z neozdravnimi boleznimi, ljudi, potrebne nege in oskrbe. Število teh nesrečnikov silno narašča. V mariborski oblasti imajo dve oblastni hiralnici (v Ptuj in Vojniku z okroglo 360 posteljami), v ljubljanski pa je samo za-

se bna (Hiralnica sv. Jožefa v Ljubljani s podružnico v Mengšu z nad 300 posteljami), last Usmiljenih sester, in mala, pravkar ustanovljena hiralnica Križarskega reda v Metliki (do 20 postelj). Ljubljanska občina ima lepo urejeno Zavetišče za svoje hiralce, Kranjska hranilnica namerava upostaviti svoje nekdanje Zavetišče za neozdravno bolne. Vsi ti zavodi ne zadoščajo naraslim potrebam. Zato je ljubljanska oblastna skupščina dala na novo preosnovanim okrajnim blagajnam izrecno nalogu, da pomagajo občinam pri nalogah hiralnega skrbstva. Mišljeno je s tem ustanavljanje hiralnic po okrajih, oblast bo podpirala to prizadevanje s svojimi sredstvi (letos je 1 milijon dinarjev v proračunu).

6. Obupen je položaj glede oskrbe duševno bolnih v Sloveniji. Do prevrata so imeli Kranjci bolnico za duševne bolezni na Studencu, prvotno zgrajeno za 200 bolnikov, a bilo jih je v njej nad 300, mirnejše (umobolne hiralce) so že pred vojno oddajali v oskrbo Hiralnici sv. Jožefa. Veliko kranjskih bolnikov te vrste je bilo v Trstu in nekaj v Gorici, vsi štajerski pa v Feldhofu pri Gradcu. Po prevratu so bili vsi ti nesrečniki poslani »domov«; na Studencu so jih zgnetli blizu 500, na prostor za enega sta prišla dva, če ne trije, nekdanjo prisilno delavnico so spremenili v zavod za umobolne z 250 posteljami, okoli 200 in čez jih je v Hiralnici sv. Jožefa v Ljubljani in Mengšu. Stiska v teh zavodih je tolika, da o pravem zdravljenju ni govora, da treba bolnike predčasno in neozdravljene odpuščati in da je sprejem stalno omejen na najnujnejše, najbolj nevarne primere. Tako je stanje v edinem zavodu za duševno bolne v Sloveniji, zunaj zavoda pa jih tava med nami najmanj kakih 300 bolnikov, potrebnih oskrbe in zdravljenja v zavodih te vrste.

Obe slovenski oblastni samoupravi sta se načelno zedinili, da rešita vprašanje oskrbe in zdravljenja skupaj in sicer nameravata napraviti novo bolnico za duševne bolezni za kakih 600 bolnikov kje v sredi Slovenije, zavod na Studencu pri Ljubljani naj se preuredi za hiralnico (za okoli 300 hiralcev), v mariborski oblasti naj se napravi nova hiralnica (za okoli 300 umobolnih hiralcev).

V zvezi s tem je prepotrebna ustanovitev zdravilišča za alkoholike in pa vzgajališča za manj nadarjeno (duševno okvarjeno) mladino.

Slovenija bo morala samo v te svrhe žrtvovati kakih 50 do 60 milijonov dinarjev.

7. S tem pa še ni izčrpan pregled zdravstvenih potreb v Sloveniji. Vsem bolnicam treba izpopolnitve v opremi in novih oddelkov, zlasti v glavnih bolnicah, ljubljanski in mariborski, treba oddelka za tuberkulozo, oddelka oziroma posebne bolnice za nalezljive bolezni. Vsa Slovenija pogreša zavoda za ortopedijo, to je za zdravljenje okrnjenih in telesno kakorkoli okvarjenih ljudi (po rojstvu, boleznih in nezgodah); vsako leto spomladi in poleti se obnavlja klic po lastnem cenenem morskem okrevališču (in zdravilišču) za otroke in odrasle. To so samo splošne zdravstvene potrebe v glavnem. Koliko pa je še posebnih, krajevnih, n. pr. bolnica v Kočevju in drugo.

8. Ne glede na te žrtve za izpolnitev zdravstvenih ustanov, ki nas čakajo v najbližji bodočnosti, in navzlic sedanjim nedostatom stane zdravstvo po odbitih prihodkih ljubljansko oblastno samoupravo letnih 20 milijonov, mariborsko pa blizu 10 milijonov dinarjev (razlika je največ v tem, da se vseh 900 umobolnikov zdravi v ljubljanskih zavodih, dasi jih pripada pol mariborski oblasti). Za vzdrževanje javnega zdravstva, kolikor ga nudita oblastni samoupravi, pride na vsakega človeka v Sloveniji letnih 25 Din, v ljubljanski oblasti pa celo 40 Din stroškov!

II. Higiena.

Druga panoga medicine, enako važna poleg zdravstva v ožjem zmislu, je higiena, ona zdravstvena stroka, ki nas uči bolezni preprečevati in zdravje utrjevati.

Higienskega dela je bilo v naših krajih precej opravljenega, država, dežela in občine so imele vsaka svoj higienski delokrog določen. Stanovanjska, živilska, obrtna, prometna, šolska in drugovrstna higiena je pred vojno lepo napredovala; s cepljenjem so bile v naših krajih zatrte koze, z vodovodi in pravilnimi vodnjaki so izginjali legarji (vročinske bolezni) in druge kužne bolezni prebavil; visoko se je dvigala higiena po mestih, vse javne in zasebne naprave so se presojale tudi z zdravstvenih ozirov, celo na kmetih so se uspešno uveljavljali higienski vidiki.

Mnogo higienskega dela je med vojno zastalo, in brž po vojni je sila razmer, prav posebno stanovanjska stiska in splošna razrva-

nost uničila mnogo pridobitev. V naši mladi državi je dobila higiena krepko oporo in ž njo velik razmah. Ustanovile so se postaje za pobijanje malarije, trahoma, pasje stekline in veneričnih bolezni po raznih krajih naše domovine. V Ljubljani je zrastel Higienski zavod, ki vodi in podpira higienska prizadevanja v Sloveniji. V zavodu samem je bakteriološko in kemično preiskovališče, središče higienske propagande in uredništvo poljudnega glasila »Zdravje«. Zavod vzdržuje šolske poliklinike v Ljubljani, Mariboru in Celju, prireja higienske razstave in predavanja, ustanavlja Zdravstvene domove (doslej v Lukovici in na Raki), daje tehnično in materialno pomoč za gradnjo vodovodov, napravo vodnjakov in kopališč. Higienski zavod razpolaga v te svrhe z 2.300.000 Din državnega denarja. Ljubljanska oblastna samouprava ima za povzdigo higiene (asanacijo vasi) 2.200.000 Din v svojem proračunu, mariborska 1.100.000 Din. Torej nad pet in pol milijonov državnih in oblastnih sredstev, občine pa dajo gotovo še več za preskrbo s pitno vodo, za napravo javnih kopališč, stranišč itd.

Mnogo zdravstveno koristnih naprav ustanavljajo razne javne in zasebne ustanove (šole, železnica, bolniške blagajne, bratovske skladišnice), malone vse telovadne, sportne in prosvetne organizacije skrbijo za zdravstveno povzdigo svojega članstva. Pohvalno je posebej omeniti prizadevanje »Svete vojske« v borbi proti tako razpaslemu alkoholizmu, največjemu škodljivcu slovenskega naroda v zdravstvenem, npravstvenem, prosvetnem in gospodarskem pogledu.

Vse to javno in zasebno higiensko delo pri nas kaže vidne uspehe, največ koristi pa imajo najširši in gmotno najbolj šibki sloji našega naroda.

III. Skrbstvo za vojne žrtve.

Svetovna vojna se je končala že pred desetletjem, vojnih žrtev pa, ki trpe silno, je še mnogo med nami.

Med vojno in prve čase po njej je bilo skrbstvo za vojne begunce kolikor toliko urejeno. Javno skrbstvo je prenehalo, beguncev pa je še polno med nami; rojakov, ki jim je na rodni zemlji onemogočeno najskromnejše življenje, prihaja čimdalje več v Slovenijo, izobražencev, obrtnikov, delavcev in zadnje čase celo kmetov. Mati Slovenija je uboga, nima ne hiše, ne kruha dovolj za dosedanje otroke, s skrbjo se ozira naokrog,

kako in kje naj pomore tudi tem svojim ne-boglencem. Težka zadeva, doslej docela nerešena, ki jo mora naša javnost poznati in priznati za svojo dolžnost.

Oskrba vojnih invalidov, vojnih vdov in sirot je slejkoprej v državni upravi. V naših krajih je mnogo teh vojnih oškodovancev, ki so v bednem položaju ter kličejo na pomoč druge javne in zasebne činitelje ter obremenjuje druge panoge javnega skrbstva pri oblastnih in občinskih samoupravah (ubožno in mladinsko skrbstvo).

IV. Skrbstvo za siromake.

Občina je dolžna skrbeti za svoje, po zakonu v njo pristojne siromake. Izšel je sicer že l. 1922 nov zakon, da je občina dolžna skrbeti za siromake, ki v njej prebivajo. Ta zakon se ni izvršil, ker še danes ni izvršljiv, dokler nimamo novega splošno veljavnega zakona o ureditvi občin in domovinske pravice.

Kako izvršujejo občine to svojo dolžnost, je znano; siromakom je na sploh gorje celo v gmotno dobro podprtih občinah. Tako n. pr. sprejema celo Ljubljana samo nekaj siromašnih hiralcev v svoje Zavetišče, drugi živetarijo zunaj z mesečno podporo od 50 do 100 Din. Po kmetskih občinah siromak še živi, dokler lazi od hiše do hiše, ko pa obnemore, je po njem, le malokje imajo občinske hiše za reveže.

Najhuje je po oddaljenih hribovitih krajih. Mlad človek odrine v svet, ker doma ni zanj ne dela ne jela. Ko mu je svet izčrpal delovno moč, vrže onemoglega siromaka v naročje »domovni« občini, kjer ga komaj kdo še pozna. Časih pade ta izseljenec v tujini kot žrtev dela, njegovi nepreskrbljeni svojci pridejo na ramena občini, ki je niso še nikdar videli in morda ne poznajo niti »domovinskega« jezika. Kako naj siromašna občina izpolnjuje svoje zakonite dolžnosti, ko še drugih svojih bremen za šolstvo, pota in druge nujne občinske potrebe ne zmaguje navzlic 500—1000 % in višjim dokladam na davke!

Oskrba siromakov in hiralcev sta sicer dve različni, a vendar sorodni zadevi, ki naj se skupno rešujeta s pomočjo okrajnih blagajn. Okrajne blagajne naj po okrajih zenačujejo bremena za siromašno skrbstvo, ki so posamičnim občinam pretežka, okrajnim blagajnam siromašnih okrajev pa je zagotovljena oblastna podpora. Upati je, da se na ta način uredi ubožna preskrba vsaj kolikor toliko povoljno za oskrbovance in po zmagljivih bremenih za javno upravo.

V. Mladinsko skrbstvo.

V predvojni dobi so se bavile z izrejo in odgojo sirot in zapuščenih otrok zvečine samo dobrodelne kongregacije in organizacije, ki so dobivale podporo od občin, dežele in države, največ pa iz prostovoljnih darov zasebnikov in gospodarskih zavodov. Po vojni so bile razmere glede mladine žalostne, samo v Sloveniji so cenili število mladine, potrebne javne zaščite, takrat na 70.000! Dr. Korošec je kot minister že l. 1919 izdal Uredbo o zaščiti dece in mladine ter zasnoval mladinsko skrbstvo v vsej državi. To panogo javnega skrbstva je izročila država začetkom l. 1928 samoupravam.

1. Ljubljanska oblastna samouprava ureja splošno mladinsko skrbstvo po teh načelih: Mladinski dom v Ljubljani je nekaka matica, ki sprejema otroke, potrebne javnega skrbstva (sirote, polsirote, nezakonske in zapuščene otroke). Ako ima otrok kakega svojca, ki je dolžan zanj skrbeti, mora zanj plačevati oskrbnino po svoji plačilni zmožnosti, ali vso ali vsaj en del. Kjer nima otrok plačevanja zmožnih svojcev, mora plačevati zanj občina polovico, le siromašnim občinam se prispevek zniža ali popusti. Za vse te otroke pa ni prostora v Mladinskem domu, pa ga tudi ni treba. Ravna se po vodilu, naj otrok, ki nima sreče, da bi zrastel v okrilju svoje družine, dobi čim naravnejše nadomestilo, kar pa ni zavod, marveč kaka druga družina. Tako oddaja Mladinski dom zdrave otroke v predšolski dobi na reje kmetiškim družinam, zanesljivim v zdravstvenem in npravstvenem pogledu, proti primerni vzdrževalnini, za obleko in perilo skrbi Mladinski dom. Ta način oskrbe otrok v predšolski dobi se lepo obnaša; otroci, večinoma delavski in mestni sirotki, se počutijo na kmetih prav dobro in se boje zavoda v mestu, rejnice in kmečke družine pa že hočejo marsikaterega otroka sprejeti kar stalno za svojega.

Šoloobvezne otroke oddaja Mladinski dom šolskim zavodom in sličnim internatom, kakor sta Marijanišče in Lichtenturnov zavod v Ljubljani, Zayetišče sv. Jožefa v Št. Vidu nad Ljubljano, zavod šolskih sester v Repnjah i. dr. Po končanem 14. letu skrbi Mladinski dom, da pridejo oskrbovanci kot vajenci v obrt ali trgovino ali na kmete, drugim, ki so posebno nadarjeni za učenje, pomaga, da se izšolajo.

Ljubljanski oblastni odbor je sprejel začetkom l. 1928 od države te vrste oskrbovancev 60, zdaj (začetkom junija 1929) jih ima v svoji oskrbi nad 200!

Mariborski oblastni odbor je prevzel od države Dečji dom v Mariboru s 60 gojenci in se prizadeva, da svoje mladinsko skrbstvo razširi. Zato je kupil obširna poslopja v Celju.

2. Nekaj mladinskih zavodov imata obe oblasti skupno. Med nami je čimdalje več otrok, ki so doma in v navadni šoli težko vzgojilivi. Za take je posebno Vzgojališče za dečke v Ljubljani. To vzgojališče, ki ima prostora za kakih 40 dečkov s šolskimi prostori in delavnicami, je mnogo pretesno in prav slabo nastanjeno v nekdanji Prisilni delavnici, ki je spremenjena v del bolnice za duševne bolezni. Vzgojališče za deklice, v področju višjega deželnega sodišča za Slovenijo, je nameščeno ob ženski kaznilnici v Begunjah (pri Bledu). Vsekakor bo treba obema zavodoma najti primernejšo nastanitev v moralnem, higienskem in vzgojnem pogledu. Želeti je tudi, da se kak red zavzame za te neobogljene otroke, kakor so svoj čas Salezijanci sprejemali dečke te vrste v vzgojo. Oni dečki in deklice pa, ki so prišli že v navskrižje z obstoječim pravnim redom in ne morejo biti kaznovani radi mladoletnosti po kaznilnicah, naj pridejo v omenjeni vzgojališči!

Gluhonemnica v Ljubljani je zavod na višku svoje naloge, edina napaka je, da je pretesen. Doslej dobiva v njem okoli 100 gluhonemih dečkov in deklic osnovnošolsko izobrazbo in poleg tega se še vsi izuče v kaki obrti, da se usposabljaajo za samostojno življenje. Treba bo zavod povečati, ker v Sloveniji je še 60 gluhonemih, ki ne morejo biti deležni te posebne vzgoje — radi nedostajanja prostora.

Zavod za slepo mladino je nastal v Ljubljani po prevratu na novo kot nekaj privesek zavodu za slepe vojne invalide. Po sili razmer je bil zavod premeščen v Kočevje, kjer životari. Mladine je v njem 30, ki dobiva osnovnošolski pouk in se privaja ročnemu delu (pletarstvu, krtačarstvu, ženskim ročnostim) ter izobraža v glasbi. Oblastni samoupravi nameravata napraviti v Ljubljani v upravni zvezi z Gluhonemnico primernejše vzgojališče za slepo mladino.

(Za oskrbo odraslih slepcev, ki niso zmožni samostojnega življenja, se vneta prizadeva Kuratorij za slepce v Ljubljani, ki ima že precej sredstev, zbranih doma in od rojakov v Ameriki, da namerava že v bližnji bodočnosti postaviti nov Dom za slepce.)

V tem poglavju je omeniti tudi državni Zavod za socialno-higiensko za-

ščito de ce z dečjim domom Kraljice Marije v Ljubljani, kjer se zdravijo dojenci in mali otroci, kjer je posvetovalnica za matere v zadevah otroške odgoje, kjer je tudi šola za zaščitne sestre.

Prav mnogo je po mestih in industrijskih krajih dnevnih zavetišč za otroke, otroških vrtcev, ustanovljenih in vzdrževanih od občin, podjetij in karitativnih organizacij, kar pomeni veliko pomoč pri vzgoji ogroženega našega naraščaja.

Kaj vse to stane? Ljubljanska oblastna samouprava ima v letošnjem proračunu samo za mladinsko skrbstvo 3,760.000 Din, mariborska nad 600.000 Din, in vendar je še toliko pomoči potrebne mladine neoskrbljene!

VI. Zaščita delavstva.

Naša država je poljedelska, vendar imamo že precej razvito zakonodajo v prid delavstvu kot takemu. Na podlagi te zakonodaje ima Slovenija kot najbolj industrializirana pokrajina tudi najbolj razvito delavsko zaščito.

1. Država vrši po svojih obrtnih nadzornikih in drugih organih nadzorstvo, kako se izvajajo zakoniti predpisi glede delovnega časa, zaposlitve mladostnih delavcev, žensk in vajencev, glede varnostnih in zdravstvenih naprav po obratovališčih itd. Delavstvo želi, da bi ti državni činitelji pokazali več vneme in pobude, posebno pa krepkejšega poudarka pri svojem delu.

2. Delavska zbornica je važna pridobitev delavstva v naši državi, krepka podlaga nadaljnji družabni in gospodarski osamosvoji delavstva. Delokrog je Delavskim zbornicam na zunaj omejen, nadaljnji njih razvoj in prospeh je seveda odvisen od notranjih sil, ki naj jih razvije delavstvo v organizatornem, gospodarskem, prosvetnem in npravstvenem pravcu.

3. Za brezposelno delavstvo poslujejo Posredovalnice za delo v Ljubljani, Mariboru, Celju in Murski Soboti, ki so v veliko pomoč zlasti sezonskim delavcem. Izseljeniški komisariat v Zagrebu je državna ustanova, ki se bavi z zaščito naših prekomorskih izseljencev. V izpolnitev temu, zlasti z ozirom na naše izseljence v evropskih državah, sta ustanovili obe slovenski oblasti Oblastni izseljeniški urad. Sedanjim in bodočim izseljencem je urad na razpolago z zanesljivimi podatki in strokovnimi nasveti. Vendar usmerjamo delovanje tega urada na znotraj, da se izseljevanje naših ljudi

v tujino kolikor mogoče omeji in obrne v pokrajine naše države, kjer se nudi našim deloljubnim rojakom boljši kruh ko v daljni tujini. Seveda bo treba premagati marsikatero oviro, ki je na poti k temu cilju.

4. Izrednega pomena za naše delavstvo so ustanove, zgrajene na podlagi obsežnega zakona o zavarovanju delavcev za bolezni, nezgode in onemoglost. Žal, žal, da to lepo zamišljeno zavarovanje niti ni na pol izvedeno!

Splošno so zavarovani vsi delojemalci pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani za bolezni in nezgode, ne pa za starost ali onemoglost. Poročilo te ustanove za l. 1927 izkazuje 82.545 članov in 36,760.000 izdatkov.

Rudarji in kovinarji imajo svoje bratovske skladnice, kjer so zavarovani za bolezni, nezgode in onemoglost. Poročilo Glavne bratovske skladnice za l. 1928 izkazuje nad 16.000 članov ter nad 26.000 svojcev; izdatki za bolezni so znašali 10,800.000 Din, za nezgode 2,192.000 Din, za pokojnine 8,300.000 Din.

Pri direkciji državnih železnic v Ljubljani je poseben Humanitarni fond za zavarovanje železniških uslužbencev in delavcev. Število članstva v letu 1928 je znašalo 13.182, število svojcev okoli 30.000, izdatki 7,546.000 Din. Pripomniti je, da imajo stalni nameščenci tudi v boleznih svoje urejene plače in pri onemoglosti določene pokojnine.

So še druge ustanove, n. pr. Pokojninski zavod za nameščence in manjše bolniške blagajne z bolj omejenim delokrogom.

Razvidno je iz teh podatkov, da je preko 170.000 naših ljudi oskrbljenih za primere bolezni in nezgod, nekaj tudi za onemoglost in starost. Brezdvomno je v tem zavarovanju mnogo dobrega za zavarovance, a vendar ne brez škode za splošne koristi naroda radi nepopolnosti in enostranosti zavarovanja.

Ker nimajo kmečki posli in delavci nikaškega zavarovanja, drevi mladi kmetiški delovni naraščaj v domača in tuja mesta, rudnike in industrijske kraje, kmetije pa propadajo, ker ni delovnih moči. Od dela pohabljeni in izmzgani prihajajo mladi in starejši delavci z nepreskrbljenimi svojci domov v breme revnim kmečkim občinam. Ta dvojna škoda postaja v Sloveniji čimdalje bolj občutna radi na pol izvršenega in enostranskega zavarovanja ter zastarelega zakona o domovinstvu. Mesta, industrijski in rudniški kraji se šopirijo

na račun kmečkih občin in življenske sile vsega naroda. Zato je najbolj utemeljena zahteva zdravega narodnega gospodarstva, da se izvede zavarovanje zavsesloje delovnega ljudstva, tudi kmečkega, enakomerno in za bolezn, nezgode in onemoglost. Slovenija je ne samo zrela za splošno zavarovanje, marveč ga je tudi nujno potrebna, da ne onemore do mrtvila!

5. Ljubljanska oblastna samouprava je s svoje strani uspešno pokazala način, kako se odpomore stanovanjski bedi. Določeni je po uredbi 15 milijonov dinarjev, da se grade mala stanovanja, v prvi vrsti enodružinske hišice, ki naj postanejo popolna last stanovalcev. Tekom enega leta sta izdana že dva in pol milijona v te namene, v tem kratkem času je zrastle že nad 150 hišic s to javno pomočjo. Večinoma prihaja ta pomoč v prid delovnim slojem, ki pridno posegajo po njej.

VII. Sklepne misli.

Iz tega kar najkrajšega pregleda je razvidno, koliko neznanske bede je v Sloveniji. Nepregledne so skoraj naloge javnega skrbstva, ogromna so bremena za javno skrbstvo, da ječe pod njimi država, še bolj pa oblastne samouprave, najbolj pa občine. In vendar je še toliko gorja med našimi ljudmi! Kaj bo iz nas?

Gre za obstoj našega narodiča. Vsakdo izmed nas je dolžan po svojih najboljših močeh sodelovati, da se družabni razkroj v Sloveniji zaustavi in odpravi. S širokim pogledom na vse življenje in s sočutnim srcem do trpinov naj se proučuje, vodi in izvršuje javno skrbstvo v obstoječih samoupravah, oblastnih, okrajnih, in občinskih, ki jim pripada glavni del naloge, in pa po stanovskih in strokovnih ustanovah in organizacijah. Truda plemenitih in srčno izobraženih ljudi treba, da se povoljno uredi družabno skrbstvo v javnih upravnih telesih, da se razvije zdrav zmisel za uspešno samopomoč po organizacijah, ki naj jih kmalu prevzame duh požrtvovalne vzajemnosti.

Poleg vsega pa še ostane širo polje za dela krščanskega usmiljenja, kakor jih vrše že marsikje konference sv. Vincencija in sv. Elizabete, ki naj bi se razširile po vseh večjih krajih domovine s krepkim sodelovanjem vsega razumništva.

Ali pa naj vse to pisano gorje, ki se nam kaže v podobah telesnih in duševnih hiralcev, onemoglih siromakov, sirot, zapuščene, zane-marjene ali celo pokvarjene in delomržne mla-

dine, brezposelnih delavcev, razdrapanih družin, samó gojimo in gledamo?

Kakor v zdravstvu sploh, tako veljaj v zadevah javnega skrbstva, da ugotavljamo vzroke tolike družabne bede ter jih odstranjamo in bedo preprečujemo.

Vzroki bede so taki, ki jih niti ves narod ali celo močna država ne more brž odstraniti, kakor je n. pr. svetovna vojna sama in toliko njenih zločestnih posledic. Omajano gospodarsko življenje, ki tvori važen zunanji vzrok družabne bede, se da utrditi z izboljšanjem pridobitnih razmer v vseh panogah narodnega gospodarstva, posebno kmetijstva in industrije, s pravičnim porazdeljevanjem bremen in dajatev v državi in samoupravnih edinicah in izvajanjem drugih načel modrega narodnega gospodarstva.

Še več pa je družabnega gorja, ki kliče po javni pomoči, izvirajočega iz notranjih vzrokov, vzrokov, ki so kolikor toliko odvisni od miselnosti in dobre volje posameznikov. Ti notranji vzroki temelje v nevednosti, lahkomiselnosti in razbrzdanosti glede čisto zasebnega in deloma javnega življenja. Ne trdim, da so ti vzroki osebno zakriviljeni, zakaj mlad človek premnogokrat ni sam kriv, da odrašča v popolni nevednosti glede smotra svojega življenja, ni nič kriv, da ga družba zavaja z zgledi v lahkomiselnost, da ga nešteto vab celo pod geslom svobode in umetnosti spravlja v razbrzdanost in neomejeno užitkaželjnost. Dokler bo človek mislil in živel v mnenju, da sme poljubno urejati razmerje z drugim spolom in da si sme dovoljevati vse dosegljive užitke, bomo imeli med seboj množice strtih, družabno hirajočih ljudi in žrtev alkoholizma, ki je pri nas glavni vir družabnega zla. Naša družabna beda uplahne, ko se naš človek zave družabne odgovornosti, da je namreč odgovoren za bližnje in daljne posledice tudi svojega najbolj zasebnega življenja. Kdor lahkomiiselno uravnava svoje razmerje do drugega spola, ograža sam obstanek svojih najbližjih, kdor se zapija, čeprav na lastne stroške, dela ogromno škodo svojemu potomstvu, občini in narodu!

Poleg gospodarske in druge gmo tne zunanje obnove nam treba hkrati tudi notranje, duševne obnove našega naroda, da se družabno gorje zajezi in da začnemo živeti življenje, ki bo lepše od sedanjega. Duševna obnova je naloga vzgoje, naloga doma, cerkve in šole, ki naj usmerijo svoje vzgojno delo tudi iz družabnih vidikov.

MAJK PAJK

Povestica. — Anton Komar.

1.

Mister Mike Pike — po naše gospod Majk Pajk ali Miha Pajk — gleda s svoje kmetije na kalni Mississippi. Kalán je Mississippi, indijanski »Oče vodá«, in velik po včerajšnji hudi uri, ki se je znesla nad vso Minnesoto.

Na jug pogleduje Majk Pajk, na jug, kamor teče veletok, zakaj od tam si obeta zajemljivih novic. Pogleduje na reko in misli na svojo domovino in Evropo. Vse kaže, da se tam bliža konec velikanski štiriletni vojni, da bo nastopil skoro preobrat, saj Nemci že zdihujejo: Premagani smo, ker zmagati ne moremo.

Mož se zatopi v spomine.

Težko se je poameričanil Mihael Pajk, sedaj Mike Pike. Dokler je vzdrževal svoje slovensko ime Pajk, so mu rekli Peek, zapisal se je torej za Peeka, pa so ga imenovali Pika, in si je zopet mislil, če sem Pik, pa naj bom, naredil je Pike, da ne bo črk premalo, in glej, zadel je, sedaj so ga klicali za Pajka. Vendar se je imena pomen zelo predružačil, ko Pike pomeni v angleščini Ščuko; res, čuden je ta jezik angleški, reci pajk, piši ščuka.

Po naključju je prišel v Minnesoto. Že štirideset let je preteklo, kar se je tedanji Mihael Pajk, desetnik v svoji četi, udeležil vojaškega pohoda v Bosno. Naneslo je, da je nekoč s patroljo treh mož zadel ob troje turških vojakov. Turki so takoj streljali, oba njegova tovariša sta v boju padla, pa tudi dva Turka sta bila ranjena, da se nista mogla braniti. Tako je Pajk obvladal tretjega in ga proglasil za ujetnika. Ampak ta se ni dal rad ujeti, rotíl ga je, da je njegov brat, in mu ponudil tisoč turških zlatov, če ga izpusti. Na svetu pa je tako, da človeka zapelje nekaj ljubezen, nekaj korist. Pajk je vzel tisoč zlatov v turškem papirju in pustil bega — to je najbrž bil — oditi. Komaj je dobro spravil denar, že je prišla za njim njegova četa, in čudo, eden izmed dveh padlih tovarišev je — vstal. Ustrašil se je Pajk, da bo tovariš vse povedal. Hitro se je odločil, odstranil se skrivaj od čete, pri nekem kmetu kupil albansko obleko in skozi Črno goro pobegnil v Skader na Bojani. Nato je z grško ladjo šel v Carigrad. Tam je zamenjal turški papir za ameriškega — Turek in njegov denar je bil pošten — in se prepeljal čez veliko lužo v New York. Po mnogih poskusih, da si zagotovi obstanek, je slednjič za majhen

denar kupil pravico do enega deleža zemlje v Minnesoti, ki je takrat slovela kot nova, še malo poseljena država Unije; zakaj v domovino mu ni več kazalo zavoljo vojaškega prestopka v Bosni. Kar bo, bo! — Delal bo, pomagal si bo. Naselil se bo, veliko kmetijo bo imel, in ko si nekoliko opomore, bo pisal v Suho krajino Mestnikovi Marici, naj pride, če se upa, toliko bo že imel, da ji bo poslal vozni listek.

Najprej je postavil na svojem svetu leseno kočó iz hrastovih debel. Vlada ga je podprla z orodjem in semenom, z večletno davčno prostostjo in dolgoročnim posojilom za vprežno živino. Sprva mu je bil bližnji indijanski tabor sovražen, ko se je moral po pogodbi z vlado pred kratkim umekniti s tega predela, kjer je ležalo njegovo posestvo. Prvo leto so mu, ko ga ni bilo doma, razdrli kočó; drugo leto so mu jo ob enaki priliki kar zapalili in marsikaj odnesli. Toda vztrajal je in si vsakikrat večji in boljši dom naredil.

Tretje leto je pisal Marici, naj pride, če se upa. In upala se je. Kako je tedaj njegovo srce vriskalo in bilo prepolno hvaležnosti do Marice. Prišel ji je naproti v New York in tam vse pripravil za takojšnjo poroko. Pri poroki je on rekel: Yes, ona pa: Ja, ker se je bala, da drugače ne bo veljavno.

2.

Precej prej nego se pride do konca sveta, sta bila Majk in Meri že na novem domu. Našla sta vse v redu. Veljavni Indijanec, ki ga je bil Majk naprosil, je ostal mož-beseda in obvaroval imetje pred tatvino in poškodbo.

Majk je odslej mislil, da ve, za kaj skrbi, čemu se ubija. Napel je še bolj telo in duha, da osnuje trden temelj družini. Sam se čudi danes, kje je vzel tolikšno moč prvih dvajset let, ki jih ni hujših imel sam očak Jakob. Kolikor sta to dobo z ženo prestala skrbi, bridkosti, nezgod, bi bilo za celo knjigo. Resnico trdi pesnik Hiawathe: Ne, z neba ne pade jastreb sam na plen v pustinsko travo, kjer leži ranjeni bivol; koj ga vidi drugi jastreb, ki preži v neba višini, vidi ga, za njim spusti se; in za drugim pride tretji iz nevidne visočine, najprej pika, potlej jastreb: Črni poln je zrak peruti. — To je, skusil zlasti tisto leto, ko mu je hčerka umrla, sinček utonil, pa še povodenj vzela pol imetja. Takrat je ob Marici spoznal, kaj pomeni močna žena.

Pa tudi sreče mu je Bog dal polno pest. Skraja so mu bili Indijanci trajno sovražni, zelo škodoželjni; a ravnal je z njimi potrpežljivo in možato, marsikomu v potrebi pomagal, da so se sčasoma unesli ter mu radi opravili kakšno nujno delo, za kar jim je dajal primerno plačilo. Pajk je previdno povečaval mrežo in ujel sebi v korist marsikaterega indijanskega lovca, da mu je za živež, strelivo in druge potrebščine prinašal bobrovih in drugih kož, ki jih je Majk z dobrim dobičkom prodajal kanadskim kožuharjem. Njegovo veljavo v očeh preprostih otrok narave je še dvignil dogodek, ki je obenem prinesel čast njegovi ženi. Dogodek je v minnesotskih zgodbah takole opisan:

Neki dan, ko je Pajk sedel pri zajtrku, ga je Meri opozorila na veliko črno stvar zunaj, ki sta sprva mislila, da je črna svinja, nato pa spoznala, da je medved. Pajk je vzel puško, nabasano s šibrami, ker druge ni bilo pri roki, ter pohitel na lov. Pomeril je na medveda, toda šibre ga niso ubile. Medved se je spustil v reko in plaval na drugo stran. Majk Pajk je z dolgim nosom strmел za njim. Tu je zapljuskala voda, in ko se je ozrl, je zagledal svojo ženo, ki je v indijanskem čolnu k njemu priveslala. V čoln je bila dejala drvarsko sekiro. Nemudoma je skočil v čoln in se pogнал za zverjo. Posrečilo se mu je, da je medveda prehitel in ga nazaj obrnil. Blizu brega ga je zatel in sledil je kratek in obupen boj med Pajkom in medvedom, ki je v njem zmagal Pajk. Zver je tehtala 400 funtov. Indijanci, ki so bili priča temu junaškemu činu, so zagotavljali, da njih najboljši lovci ne bi napadli medveda na tak način. Odslej so spoštovali Pajka in se čudili njegovi hrabrosti. Niso pa prezrili, da je k temu uspehu največ pripomogla belolična žena, zakaj brez čolna in sekire bi bil mož stal in gledal, dokler bi zver ne ušla čez vodo in izginila onkraj.

Dobro posestvo je prinašalo Pajku z leti rastoče dohodke. Vozil je po reki nizdol štiri ure daleč v Red Wing živino, prašiče, pšenico, koruzo. Za vse to, zlasti pa za les belega in rdečega hrasta, je dobival težke dolarje, ki jih je nekaj izročal banki, nekaj rabil za napredek doma in za nakup Indijancem zaželenega blaga.

V takšnih brigah in mukah je moral Pajk izgubiti dvajset let, da je pred okolico zaslovel kot selfmademan (selfmedčmen) ali človek, ki se je sam naredil, pa da je dobil med Indijanci naziv bogatina.

Kakor je delal prvo dobo zavoljo potrebe, tako je nadaljeval v drugi zavoljo navade, samo

Marija Kronana.
(Lesen kip Ivana Napotnika.)

da je sedaj hitreje bogatel. Vendar kljub uspehom, kljub dobri ženi, kljub urejeni družini, to je čudno, ni srečen. Manjka mu nekaj in mu je manjkalo vsa leta. Kaj bi to bilo, je bolj slutil nego vedel: Domovina. O, ni je pozabil, domovine. Često mu ona hodi v spomin. Kolikrat ga je zanesla misel, kako prav bi bilo, ko bi se vsi Slovenci preselili v to plodno ravan, kjer bi postali svobodni in imovit narod. Ravan velikanska in z vodo preskrbljena kakor je ni enake ne v Afriki ne v Aziji. Zares, le Bog je mogel ustvariti te nedogledne samote z gozdi, pustinjami, pašniki, hribi, jezери, rekami. Na tem prostoru bi se lahko mogočen in krepak narod zarodil in preživiljal. Zakaj rdečmani ne bodo mogli obstati pred bledolčniki, razen če bi smeli mednje samo črnosuknježi kakor so bili Baraga, Čebulj in tovariši. Minil je čas Indijancem, ostal bo samo pravljični junak Hiawathe, ker je v njem zajeta njih narava in vera. — Z inorodnimi naselniki so prihajali tudi novi rojaki iz vseh kotov slovenske domovine. Tem se Pajk ni izmikal, celo rad je poslušal njih po narečjih različno govorico, ugotavljal, odkod je kateri, in užival vonj domače zemlje, da se mu je povečavalo skrito domotožje.

Istotako je ostal Majk Pajk zvest veri svojih očetov. Skoro vsako nedeljo je bil v Red Wingu pri božji službi. Tam se je sešel z rojaki, pogledal za otrokom, če ga je imel v šoli, često tudi obiskal župnika misijonarja, zlasti kadar je bil Slovenec. Bridko mu je bilo, ko je videl, s kolikšno versko mlačnostjo pripojó mnogi rojaki v deželo Dolarijo. Kaj, ko je njemu samemu vest očitala prav isto napako, prav istega duha. Ali ni bil tudi njemu vzor kup dolarjev? Rad pa je podpiral misijon med Indijanci. Zato je misijonar večkrat opravil božjo službo v njegovi hiši in govoril naselnikom angleško, Indijancem pa v njih jeziku. Vendar vedo minnesotske zgodbe, da bi se bil nekoč Majku Pajku kmalu hudo zameril.

Spomnimo se, da so Indijanci dali Pajku ime bogatina. Pa je prišel misijonar, ki tega ni vedel, in je v prepolni hiši Indijance tolažil tako: Oznanjam vam Gospodovo blagovest, ki govori danes o bogatini in Lazarju. Opominjam vas, da ljubite svoje ubožstvo in si ne želite zelo bogastva, zakaj povem vam, da je bolje, če resnično pobožno služite Bogu v svoji revščini in greste v nebesa z ubogim Lazarjem, kakor pa da bi brezbožno živeli v tujem obilju in bi se v pekel pogreznili z bogatinom.

Po tistem govoru Pajk ni bil dobre volje. A bil je toliko pameten, da si je nauk vzel k srcu in dal govorniku debel dar za reveže in misijon.

3.

Šele znani žvižg njegovega 50 tonskega parnika je Pajka prebudil iz spominov. Sedel je bil na klop pred svojo hišo iz obtesanih brun in pil ves čas tobak iz ameriške pipe. Sedaj je vstal in stopil na rob vrtnje ježe. Prišla sta najprej deček Majk in deklica Eni, da po angleško pozdravita »velikega« očeta-deda. Za njima sta prišla sin Žorž in žena mu Irka. Botrovala sta pri krstu prvemu otroku Majkove hčere Elise, ki je imela sodnika v Red Wingu, kajpak metodista, torej drugoverca, za moža. Vsa sinova družina je bila gosposko oblečena po modi leta 1918 in govorila angleško.

Sin je dal časnik očetu, rekoč po slovensko: »Dobre novice, oče, zmaga je že naša.« Po postavi in obrazu je bil sin zelo podoben očetu.

Oče je razgrnil ameriški list. Prevelike črke, da jih je bilo zamudno brati, so kričale: Sovražnikove vrste pri Solunu prebite! Vtisek na starca je bil navdih. Rekel pa je samo: Vendar! Trde poteze v obrazu so se mu sprostile, lepo je postalo njegovo pusto obličje, nekaj preroškega je leglo nanj, kakor da čuje Boga, ko vnovič reče zemlji: Bodi! Hkrati mu je segla grenka misel v srce, kako je z mlajšim sinom Tonijem, ki je kot poročnik odšel na vojno v Evropo in zadnjič pisal prav iz Soluna. Zato ni mogel oče priti do čiste radosti.

Sin Žorž je po kratki pomudi pri materi z avtom odpeljal družino na svoje posestvo više ob reki. Zavoljo Irke so govorili angleško.

Zvečer je rekel Majk ženi: »Meri, ko bo vojna minila, bi rad šel v domači kraj, ali pojdeš z mano?«

»Zakaj ne, morda bova lahko poiskala Tonija.«

Preteklo je štirinajst dni, pa je prišlo vojaško pismo, ki je v njem stalo:

Mister Mike Pike! S sočutjem naznanimo Vam in Vaši družini, da je Vaš sin, poročnik Antony Mike padel kot junak pred Solunom, dne 14. septembra 1918. Pokopan je bil z vsemi častmi, ki gredo častniku. Prisojena mu je zlata kolajna za hrabrost. Njegov grob se bo na državne stroške vzdrževal, kakor se spodobi. Bodi Vam v tolažbo, da je umrl za pravično stvar in v slavo Unije. Slava njegovemu

spominu! Vnovič izrečemo sočutje. — Solun, 23. septembra 1918. Iz vojne pisarne: Smith, tajnik.

Hudo je bilo Majku za tem sinom in mati je bridko jokala, zakaj obema je bil najbolj ljub, ker se je toliko vnemal za slovenski narod in jezik, celo za male indijanske rodove. Kot dijak v Red Wingu je zvedel, da ljubljanski dijaki nosijo kučme polhovke, takoj si je dal tudi on narediti čepico iz bobrovine pod imenom polhovke. In knjižnica, ki so v njej vsa boljša dela slovenskih pesnikov in pisateljev: on jo je spravil skupaj. Ko se je Amerika odločila, da pošlje tudi vojake v Evropo, se je z veseljem oglasil kot prostovoljec za Balkan. Sedaj pa je vsega konec. Čez osem dni je prišla v listih Tonijeva slika s častečim besedilom. To je bilo vse in konec.

Zima je bila huda. Mississippi je zmrznil. Lahko so hodili in vozili čezenj in po njem. Oče vodá je bil oče ledú.

Ampak začele so pihati sapice od juga, tam od Mehike in Zaliva, božale so ga in ogrevale mrzlo in togo Minnesoto, da so jo zmedile. Led na velereki se je začel lomiti in grmaditi na ožini med obema brdoma, naredil se je velikanski jez, da vode niso mogle odtekat in je zalila povodenj vso dolino tako visoko čez bregove, kakor še nikoli, kar ljudje pomnijo. Tudi Majkova hiša je šla po vodi. Preveč ni bilo škode, ker je bilo dovolj časa, da je večje vrednote spravil gor na pristavo. Parnik mu je ostal nepoškodovan. Z njim je odplul po reki navzgor sinu na pomoč, ako bi bilo treba. Pa sinove hiše ni dosegla voda, ki je hitro plahnela, ko se je jez predril. Takšen je bil konec potopa.

4.

Na pristavi je Majk počakal pomladi. Še bolj nego prej si je sedaj želel v Suho krajino. Rad bi še vsaj enkrat videl domači zvonik, videl dim iz domače hiše. Da, dim. Slajši bi mu bil nego vse dišave redwinske. Če bi zadišalo po suhi gnjati kakor velikonočni blagoslov!

O svetem Juriju sta stopila z ženo v New Yorku na prekooceanski brod. Na poti sta bila z ženo brez posla, brez obvezne družbe. Lahko sta se razgovarjala, s kakšnimi občutki, nadami ter pomisleki sta se pred štirideset in več leti vozila v nasprotno smer čez to široko lužo. Obnovila sta vse spomine na prve težke in poznejše lažje čase. Sita sta, denar imata, toda vsa leta sta v duhu stradala. O, koliko rojakov bi rado šlo z njima, ko bi mogli. Koliko mukotrpnih pogledov sta ujela med njimi,

ko so zvedeli, da kánita v Evropo. Niso imeli redke sreče ali pa niso znali. Tujina jih drži kakor ujetnike.

Potovala sta vseskozi brez presledka, le toliko sta prekinila vožnjo, da sta mogla na Brezje, slovensko božjo pot. Prečudno se je ženi obudila pobožnost, da je z njo tudi Majk šel k spovedi in obhajilu. Pa še na Bled sta šla in pozvonila s tistim zvonom na otoku. Majk je gledal jezero, milo se mu je storilo, toda mislil si je, kaj bo ta smrkovec proti Pepinskemu jezeru v Ameriki. Gledal je ribe — saj njegovo ime Pike pomeni ščuko — kleni so leni ležali vrh vode in solnčili svoje hrbte: v Pepinu so hitre postvri in v hosti okrog lahko streljaš divje purane in druge gozdne kokoške. Lep je pa le Bled!

Ljubljana se dela, zelo je zrastle in napredovala, odkar je ni videl. No, glavni kolodvor je neroden kolodvorček, le kako se mu je velik zdel, ko je odhajal s svojo četo v Bosno. »Kakšne tračnice bi moral imeti šele široki Mississippi, da bi mogel teči po njih!« se je smejal mister Pajk in kazal ženi Ljubljano, ki res teče po šinah. Sicer je opazil velike spremembe na svojih rojakihi. Za svetom hodijo. Vendar pa je ugotovil, da je pohlep po denarju nekoliko manjši nego v Ameriki.

Majk je najel avto do doma. Nekam nemiren je bil. Nemir se mu je še povečal, ko je voz krenil z državne ceste na deželno. Ta je ožja, toda gladka, voz teče med visokimi bukvami kaj rahlo. Gozdni ptiči se živo oglašajo. Še minuto ali dve, izza ovinka se bo spodaj pokazal rojstni kraj. Majk veli ustaviti, to kratko pot bo storil peš.

Že gleda Majk v domačo dolino, v bregove okrog, kjer so hoste odete z novim zelenjem, na polje tam dolí, ki mika oči kakor preproga iz raznobarnih leh. Krka, tukaj še ne trudna in lena, teče po globokem žlebu, mnogolično razritem. Vsa krajina se blešči v predpoldanskem sijaju. Cerkev se ponaša na brdu, križ na zvoniku žari. In tam pod goro je Majkov dom, lej zares, iznad strehe se dviga dim naravnost kvišku k sinjemu nebu, kjer se tu pa tam pase bela ovčica oblaček.

Majk gleda, gleda v raj, opoteče se kakor pijan, krili z rokama. Žena in voznik priskočita, da ga ujameta. Vidita: Prevzelo ga je. Domovina, ki jo je toliko let pogrešal, mu je hotela razgnati srce.

Počasi je vozil avto naprej. Majk si je opomogel po napadu. Mimo cerkve se je spomnil nedelje izza mladih let, kako je pod lipo čakal.

če bo tudi Marica prišla mimo. Sicer menda ni vedela, da najbolj čaka nanjo, pa se mu je vendar zdelo, da ve. Pobožno se je cerkvi priklonil in odkril.

Čez most gre avto, čez tisti most, ki so imeli vedno križe z njim župan in soseska. Nikdar ni hotel biti most, kakor se spodobi. Glej, sedaj ni nič slabši kakor drugod, iz betona je. Majkovi rojaki napredujejo za svetom. Pomagal jim bo, da ne bodo samo delali, ampak tudi kaj naredili.

Na razpotju je Grošev dom. Fantovala sta skupaj. Rad bi videl, kakšen je danes Tone Groš. Bogato mu cvetó jablane in hruške. Pred hišo je deklica, ki pojde po Groša.

Priklental je Groš ob palici, ves debel in zaripel v obraz. Nekdanji Miha in sedanji Tone sta se kmalu pogodila, da sta prava.

»Dolgo je, predruščila sva se.« Pajk je rekel, da nekaj reče.

»Upam, da je srce ostalo isto, svet se je pa premladil okoli nas. Doma boš videl, koliko

je ura.« Tako je pomenljivo dejal Groš in povabil: »Greš malo v mojo hišo, da nam spanja ne odneseš?«

»Hvala! Mudi se mi danes.«

»En kozarček ga pa moraš! Imam prav do brega in ti ga boš danes potreboval,« je Pajku sočutno velel Groš. »Katica, prinesi gospodu kozarček slivovca.«

Katica je hitro prinesla.

»Na tvoje in vseh rojakov zdravje.« Pajk je izpil in velel pognati proti rojstni hiši, ki ga je že pozdravljala izza zelenja.

Hiša očetova! — Kaj neki zvoni? Majku ne, kdo ve za Majka. Tako zvoni zadnjo uro. In res, njegovi sestri Ani zvoni. Na mrtvaški oder jo devajo. Mirno je njeno izmučeno in staro obličje. Majk vidi ljudi. Ne pozna jih. Tema mu pade na oči, zgrudi se brez besede. Zastonj ga obujate. Ni ga več. Prebudila ga bo šele angelska trobenta.

Minnesota! Dolar, dolar se tam dobi: Srce po višjem hrepeni!

OČETU

Dom je kakor prazen — gospodarja ni;
tuj in neprijazen zre v samotne dni.

Mrtvo je v družini — v njej glavarja ni;
vsi mehki spomini mrejo v žalosti...

Njiva ni zorana — oratarja ni;
kakor črna rana sred polja leži — —

V meni mračnem vnela več se zarja ni,
oče, kar požela smrt je Tvoje dni...

Dom, družina, gruda, jaz —
vse en žalosten obraz...
V eno prošnjo hrepeni:
Oče! Vrni se med nas
z dušo vsaj — v te težke dni!

Vinko Žitnik.

BISERI

Materi ob srebrni poroki.

Mati! Tvoje vroče solze
so najlepše izmed vseh,
biseri najlepši, dragi
blesketajo Ti v očeh.

Biseri so solze Tvoje
v srečnih in veselih dneh;
biseri se lesketajo,
kadar z lica zgine smeh.

Shranil rad bi solze Tvoje,
bisere iz Tvojih dni;
dušo z njimi, srce Tvoje,
Tebe, Mati, shranil bi.

Mati, daj mi solze svoje,
da jih shranim za spomin;
kadar v grobu Ti boš spala,
plakal bo nad njimi sin!

Vinko Rupnik.

IZ ZVEZDOZNANSTVA

I. Nadrah.

Gibanje nebesnih teles, navidezno in resnično.

Gotovo poznaš na nebesu Veliki voz. Sedem svetlih zvezd ima. Štiri od njih so kolesa, tri pa oje ali, če hočeš, konji. Oje je pri srednji zvezdi nalomljeno. Nad to srednjo zvezdo, komaj tretjino solnčnega premera daleč od nje, opazi dobro oko malo zvezdico, ki so ji že v davnih časih dali ime Alkor, to je Jezdec. Misli si zadnji kolesi zvezani z ravno črto in to črto v mislih podaljšaj štirikrat in pol, pa bo segala blizu zvezde, ki je približno tudi tako svetla kakor zvezde v Velikem vozu. To je Severna (Polarna) zvezda ali Severnica.

Lahko ti bo opazovati, kako se Veliki voz vsakih 24 ur enkrat zasučje okoli Severnice tako, da vozi nazaj, kakor bi bil s tisto ravno črto, ki si jo v mislih potegnil od njegovih zadnjih koles, privezan nanjo. In vse zvezde, kar jih vidiš na nebu, se vsak dan enkrat zasučjejo okoli Severnice in tudi solnce in mesec, sploh vse nebo. In Severnica se tudi zasučje okoli točke, ki je na sliki zaznamovana s križcem.

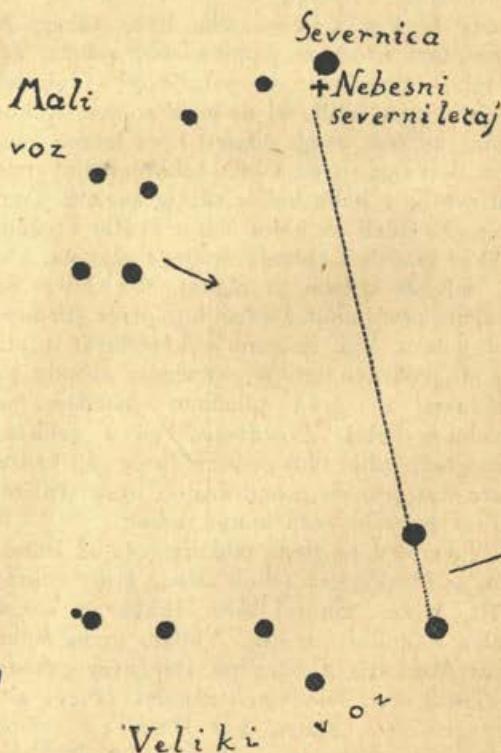
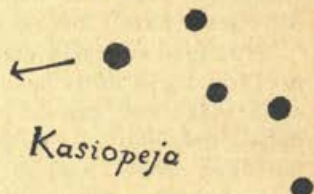
Večkrat se ti je že primerilo, da si sedel v železniškem vozu, ko je stal tvoj vlak na kolodvoru. Zraven je pa stal še drug vlak. Tvoj vlak se je začel premikati, tebi se je pa zdelo, da se premika tisti drugi vlak. Tako je tudi z gibanjem na nebu. V resnici se zemlja vrti, nam se pa zdi, kakor bi se vrtelo nebo.

Zemlja je velika krogla. Misli si, da gre ravno skozi sredo zemlje velik železen drog, ki je z enim koncem obrnjen naravnost proti Severni zvezdi, in da se okoli tega droga zavrti zemlja vsakih 24 ur enkrat. Ta drog bi bil zemeljska os. Tega droga v resnici ni, zemlja se pa vrti, kakor če bi bil, in pravimo, da se vrti okoli svoje osi. Če držiš ravno palico tako, da je obrnjena od tvojega očesa naravnost proti Severnici, ima palica isto smer kakor zemeljska os.

Ker je zemeljska os obrnjena vedno proti Severnici, vidimo to zvezdo vedno proti severu. Zato ponoči lahko po njej določiš štiri strani sveta: sever, jug, vzhod in zahod. Ker je iz tega vzroka vodnica mornarjem na morju, jo imenujemo tudi Morsko zvezdo.

Ponoči vidimo zvezde na nebu, pa ne vedno istih ob istem času. Meseca februarja vidimo na nebu najlepše zvezde, med njimi

krasnega Sirija, ki miglja kakor velik diamant. Februarja so še na vzhodni polovici južnega neba, ko se zvečer prikažejo na nebu. Marca so ob začetku noči že v sredi južne nebesne polovice. Aprila in v začetku maja so zvečer že na zahodu in konec maja jih več ne vidimo. Videli smo, kako so bile vsak dan bliže solnca, dokler se niso izgubile v njegovi svetlobi. Me-

seca junija se nahaja sonce sredi med njimi, in če bi takrat opoldne popolnoma otemnelo, bi se prikazale te zvezde tam, kjer bi moralo biti sonce. Konec julija jih zopet zagledamo na nebu, pa ne zvečer, ampak zjutraj pred solničnim vzhodom na vzhodni strani neba.

Iz tega opazovanja so spoznali ljudje že davno pred Kristusovim rojstvom, da se sonce pomika med zvezdami od zahoda proti vzhodu, vsak dan približno za dve svoji širini (dva solčna premera). V enem letu napravi okoli zemlje cel krog med zvezdami in se vrne na isto mesto nazaj, kjer je bilo pred 365 dnevi.

Pri tem solničnem gibanju je pa zopet ista prevara, ki jo doživljamo pri sukanju zemlje okoli njene osi. Zemlja prehodi v enem letu dolgo, nekoliko stegnjenemu krogu podobno pot okoli sonca, nam se pa zdi, kakor bi šlo sonce okoli zemlje od zahoda proti vzhodu. Na tej poti prehodi zemlja v eni sekundi 29.763 metrov. Čas, v katerem pride zemlja enkrat okoli sonca, je solnčno leto.

Planeti in meseci.

Zemlja se suče okoli sonca in prehodi svojo pot v enem letu. So pa še druga taka okrogla telesa, kakršna je zemlja, ki se sučejo okoli sonca. Imenujemo jih planete ali zvezde premičnice. Čim bliže solncu je planet, tem hitreje se pomika okoli sonca. Vsi so tako razvrščeni, da pota bolj oddaljenih oklepajo pota tistih, ki so bliže solncu. Kakor zemlja, so tudi drugi planeti brez lastne svetlobe, dobivajo pa od sonca toliko svetlobe, da nam svetijo z neba kakor svetle zvezde. Tudi zemljo bi videli na nebu kakor svetlo zvezdo, če bi jo gledali s kakega drugega planeta.

Najbliže solncu je planet **Merkur**. Še nekaj dni prej kakor v enem letu pride štirikrat okoli sonca. Vidi se samo nekaterikrat v letu eno ali poldruho uro po solničnem zahodu na zahodnem ali pred solničnim vzhodom na vzhodnem nebu. Zvezdogledi ga z velikimi daljnogledi vidijo tudi podnevi in se vidi kakor mesec kot prvi ali zadnji krajec, ozek srp itd. Merkur je malo večji kakor mesec.

Venera je glede oddaljenosti od sonca takoj za Merkurjem. Okoli sonca pride enkrat v $7\frac{1}{2}$ mesca. Skoraj tako velika je kakor zemlja, nekoliko manjša. Vidimo jo na nebu kakor Merkurja zvečer po solničnem zahodu ali zjutraj pred solničnim vzhodom, zvečer kot Večernico, zjutraj kot Danico, samo da ne zgine tako hitro z neba kakor Merkur,

ampak se vidi več mesecev in nekaj časa po dve, tri ure na dan. Z daljnogledom se vidijo na njej vse spremembe kakor pri luni, od ozkega srpa do polnega kroga. Venera je najsvetlejša med vsemi zvezdami in se vidi s prostim očesom tudi podnevi, če se človeku posreči, da jo išče na pravem kraju.

Tretji planet je **zemlja**, ki se od Venere in Merkurja odlikuje v tem, da ima svoj mesec.

Zunaj zemeljske poti je pot planeta **Marsa**, ki je precej manjši kakor zemlja: v zemeljsko oblo bi spravili šest Marsov. Svojo pot okoli sonca dokonča v enem letu in 322 dneh. Kadar ga zemlja dohiti tako, da ga ima ravno za seboj in sonce pred seboj, se vidi z zemlje vso noč. Ker je Mars takrat zemlji najbliže, se vidi kakor zelo svetla rdeča zvezda. Potem ga pušča zemlja vedno bolj za seboj in se vidi zato vedno manjši. Mars ima dva prav majhna meseca, ki imata ime Strah in Groza. Ker se z daljnogledom vidijo na Marsu neke ravne črte kakor kaki prekopi, mislijo nekateri, da bivajo na njem razumna bitja. Na severnem tečaju Marsa se vidi pol leta nekaj belega, in ko to zgine, se pobeli južni tečaj. To bi utegnil biti sneg ali vsaj slana. Zato mora biti na Marsu tudi voda.

Marsovo pot okoli sonca obkroža pot planeta **Jupitra**. Jupiter je največji med planeti. Če bi bil znotraj votel, bi se dalo vanj spraviti 1295 zemelj. Če bi spravili vanj vse druge planete, bi ostalo še veliko praznega prostora. Ker je pa petkrat tako daleč od sonca kakor zemlja, se vidi malo manjši in manj svetel kakor Venera. Vendar je Jupiter za naše oči na nebu navadno prva zvezda za Venero. Samo Mars se kosa z njim, kedar je zemlji najbliže. Ima devet mesecev, od katerih se vidijo štirje z navadnim ročnim daljnogledom. Zelo zanimivo je opazovati te mesece, ker stoje zaradi svojega gibanja okoli Jupitra vsako noč drugače. Za svojo dolgo pot okoli sonca potrebuje Jupiter skoro 12 let.

Skoro desetkrat tako daleč od sonca kakor zemlja je planet **Saturn**. Ta je posebno zanimiv zato, ker ima okoli sebe svetel pas, sestojč iz neizmerne števila majhnih nebesnih teles, ki se sučejo okoli njega. Saturnova prostornina je 745 krat toliko kakor zemeljska. Mesecev ima deset, pa jih je mogoče videti samo z velikimi daljnogledi, razen enega, ki se opazi že z manjšim daljnogledom. Za svojo pot okoli sonca potrebuje nad 29 let.

Zadnja dva velika planeta sta **Uran** in **Neptun**. Uran je devetnajstkrat, Neptun pa tridesetkrat tako daleč od sonca kakor zemlja.

Oba sta sicer veliko večja kot zemlja, Uran triinšestdesetkrat, Neptun pa oseminsedemdesetkrat, pa se vidita zaradi svoje velike oddaljenosti zelo majhna in jih opazujejo samo zvezdoznanci.

Zelo zanimivo je odkritje planeta Neptuna. Leta 1781 je zvezdoznanec Herrschel našel Urana, predzadnjega od sedaj znanih planetov. Zvezdoznanci so potem natančno izračunali njegovo razdaljo od solnca, čas, v katerem pride enkrat okoli solnca, in njegovo navidezno pot med zvezdami stalnicami na nebu. Vsi računi so bili točni. Toda glej! Novi planet se ni menil za te račune in se je premikal po drugačni poti, kakor so mu jo določili učenjaki. Kaj torej? Računi so bili popolnoma pravilni. Mora torej biti neka druga sila, ki moti Urana, da se ne drži poti, ki bi se je moral držati po natančnih računih. Kaj pa če je onstran Urana še kak planet, ki ga s svojo privlačno silo spravlja z njegove poti?

Učeni francoski astronom Leverrier je začel računati in je izračunal, kako velik in kako daleč bi moral biti planet, ki bi mogel motiti Urana na njegovi poti. Tudi je čisto natančno določil tisti del neba, kjer bi bilo treba iskati ta planet.

Isti dan, ko je Leverrier naznanil javnosti čudoviti uspeh svojega umskega dela, je našel berlinski astronom Galle z daljnogledom ta planet natančno na mestu, ki ga je bil izračunal Leverrier.

Morda Neptun tudi ni še zadnji planet. Mogoč bi bil še kak planet onstran Neptuna.

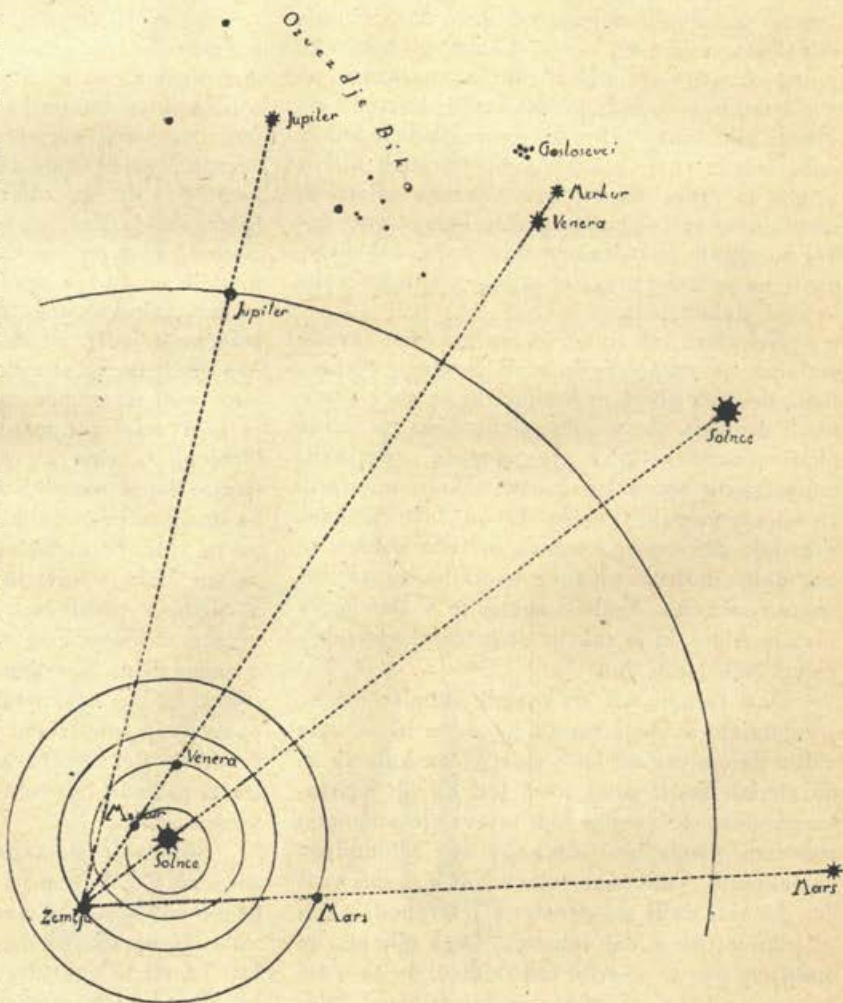
Solnce, premičnice (planeti) in stalnice.

Zdi se nam, kakor da bi bilo nebo, ki se razprostira nad nami, velika polkrogla, po-

veznjena na zemljo. Na tej polkrogli vidimo solnce, mesec in zvezde, kakor bi bilo vse to nanje pritrjeno. Mesec se nam zdi prav tako daleč kot solnce in vse zvezde ena poleg druge tako daleč kakor solnce in mesec. V resnici je pa vse drugače.

Solnce je od zemlje oddaljeno 150 milijonov kilometrov, malo manj. Svetloba, ki prehodi v eni sekundi 300 tisoč kilometrov, potrebuje od solnca do zemlje 8 minut 17 sekund, od najbolj oddaljenega planeta Neptuna pa 4 ure 8 minut.

V novejšem času so zmerili zvezdoznanci tudi oddaljenost drugih zvezd, ki se ne sučejo okoli solnca, ampak jih vidimo vedno na istem mestu, vedno v isti razdalji od drugih zvezd in jim zato pravimo stalnice. Najbližja naši zemlji je med stalnicama mala zvezdica

Pri planetov 27. aprila, 1930.

(v ozvezdju Centavra), ki se vidi le z velikimi daljnogledi. Od nje hodi svetloba na zemljo $4\frac{1}{6}$ leta in je torej ta zvezda nad 11 tisočkrat tako daleč od solnca kakor Neptun. Največja zvezda v Centavru je eno desetinko svetlobnega leta bolj oddaljena. Vse druge zvezde so še bolj daleč. Od nekaterih potrebuje svetloba pot do nas 100 let, 400 let in še več. Pravijo, da so zvezde, ki so od nas oddaljene nad tisoč svetlobnih let.

Med solncem in njegovimi planeti je torej velikanska praznina. Zvezde stalnice so od nas v tako silni daljavi, da si te daljave niti predstavljati ne moremo, ker presega vse naše pojme o daljavi.

Vsaka teh neštevilnih stalnih zvezd je solnce, polno svetlobe in gorkote kakor naše solnce, nekatere manjše, druge veliko veliko večje kakor solnce, ki obseva našo zemljo. In vsa ta solnca so zopet neizmerno eno od drugega oddaljena. Nam se vidijo, kakor bi bilo eno poleg drugega, le nekaj metrov narazen, pa znaša njihova razdalja milijarde kilometrov. Morda ima vsako teh solnc svoje planete kakor naše solnce in ti planeti svoje mesece kakor zemlja in drugi planeti okoli našega solnca in morda so na teh planetih rastline in živa bitja kakor na zemlji. Zaradi neizmernih daljav teh skrivnosti ne morejo razkriti nobeni še tako velikanski daljnogledi.

Nekatera teh solnc, ki jim pravimo zvezde stalnice, so se pokazala v daljnogledu sestavljena iz dveh ali še več solnc, ki se sučejo eno okoli drugega. Že z daljnogledom, ki povečuje okoli osemdesetkrat, je mogoče razstaviti nekaj takih dvojnatih zvezd: Okoli nekaterih se sučejo temne zvezde, ki od časa do časa zakrijejo del svojega solnca in tisto solnce za nas delno mrkne, njegova svetloba se za nas znatno zmanjša. Najbolj znana je v tem oziru zvezda Algol, ki jo zakrije njen temni spremljevalec vsak tretji dan.

Dasi se nam zdi, da zvezde stalnice nič ne spreminjajo svojega mesta na nebu in se nam vidijo danes vse na istih mestih, na katerih so jih gledali ljudje pred tisoč leti ali ob Kristusovem času, se vendar tudi te zvezde pomikajo ena sem, druga tja, vsaka po več kilometrov na sekundo. Tudi naše solnce hiti z vsemi svojimi planeti dalje po prostoru in prehodi okoli 20 kilometrov v eni sekundi. Tega gibanja ne opazimo, ker so zvezde tako daleč, da se v tej daljavi razdalja, ki znaša nekaj milijard kilometrov, niti razločiti ne more.

Solnce.

Izmed vseh nebesnih teles je solnce za nas največjega pomena. Če bi nam solnce ne dajalo svoje svetlobe in gorkote, bi bilo konec vsega življenja na zemlji.

Solnce je velikanska krogla. Če bi bilo votlo, bi šlo vanj en milijon 297 tisoč naših zemelj.

Solnčna površina je raztopljen; okoli in okoli samo ognjeno morje, ki razširja na vse strani svetlobo in gorkoto. Majhen del te svetlobe in gorkote dobivajo planeti, ki se sučejo okoli solnca, in njihovi meseci. Vse drugo se zgublja v svetovnem prostoru. Kolika je toplota na solncu, se ne da natanko določiti. Nekateri so jo cenili na več milijonov stopinj. Sedaj se zdi verjetno, da znaša 6.500°C .

V svetli površini solnca se prikazujejo pege, ki so včasih tako velike, da jih je mogoče videti s prostim očesom, če gledamo v solnce skozi temno barvano steklo. Veliko teh peg ima večji premer, kakor je premer naše zemlje. V sredi imajo solnčne pege temno jedro, ki ga obkroža širok rjavkast pas (penumbra). Kaj so te pege, še ni dognano. Najbolj verjetna je domneva, da so to velikanske udrtine v ognjenem morju, ki obkroža solnce, nekake jame, ki segajo do manj svetlega solnčnega jedra ali dna ognjenega morja, rjavi pas okoli pa so stranice teh jam. Nekaj dni se pege vidi na solncu, se zmanjša ali poveča ali se pretvori v več manjših peg, potem pa zgine. Ognjena tvarina na površini solnca odprtino (jamo) zopet napolni. Zvezdoznanci so mnenja, da imajo te pege velik vpliv na zemljo, dokazan pa ta vpliv še ni. Solnčnih peg ni vedno enako veliko. Leta, v katerih jih je največ in najmanj, si sledijo v presledkih po 11 let. Leta z največjim številom peg so bila 1906, 1917, 1928; z najmanjšim številom 1913, 1924. Sicer je pa solnce redko brez vsake pege in zadostuje za opazovanje peg ročni daljnogled, ki povečava šestkrat. Če povečava osemkrat, je še bolje. Imeti pa mora človek pri tem opazovanju zelo temna očala.

Solnčno pego zapazimo navadno na levem robu solnca. Potem jo vidimo vsak dan bolj na desno in 12. ali 13. dan nam zgine na desnem robu. To nam kaže, da se solnce vrti okoli svoje osi. Zavrti se enkrat v 25 dneh.

S solnčnimi pegami so v tesni zvezi takozvane protuberance. Ob popolnem solnč-

nem mrku se opazijo z daljnogledom velikanski plameni, ki se dvigajo daleč ven iz solnčne oble. To so izbruhi, nekoliko podobni vulkanskim izbruhom na zemlji. Solnce bruha iz sebe velikanske množine kovinastih par in raznih plinov v velikanske daljave: pare do stotisoč kilometrov daleč, pline do pol milijona kilo-

metrov. Te pare in plini padajo zopet, nekoliko ohlajeni, nazaj.

Kako na solncu vse kipi in vre in se premetava in peni in šumi in bobni! Groza preletava človeka, če si vse to prav živo predstavlja. So strašne skrivnosti stvarjenja, ki jim naš um ne bo segel nikoli do dna.

KAJ VSE MAJDICA ZNA

Prvi je Bog: ustvaril me je;
drugi je Sin: odrešil me je;
tretji je Duh: posvetil me je;
četrti Marija — najlepša gospa;
peti je angel — me k zvezdam pelja.

Potlej pa pride koj mamica zlata,
očka in solnce in pisana trata.

Mamica ujčka me, preden zaspim,
sladko kramljava, ko spet se zbudim.
Očka me s prstom širokim žgečká,
ko gre od doma, poljubček mi dá.

Solnce vsak dan skozi okno pokuka,
z žarkom me toplim za nosek pocuka:
»Majdica, vstani! Do osem že znaš
šteti — nauči se še očenaš!«

»Ej, ej, ti solnček! Me slabo poznaš:
Majdica tudi že zna očenaš . . .«

Mirko Kunčič.

DARČKU SE TOŽI PO DOMU

Darčku sanjarčku se toži po domu,
sólze debele po licih tekó mu.
Daleč je, daleč za črno goró
hišica bela, škrjanček nad njo.

Vsega že stradajo: mleka in kruha.
Teta celó je postala bolj suha.
Ko je zatisnila trudné oči
mamica zlata — na tuje so šli.

Očka zdaj dela po rudnikih črnih;
v njih ni škrjančkov, ni pesmic srebrnih.
Tesne so ulice mestne; ves dan
deci se toži po solncu poljan.

Darčku sanjarčku se toži po domu,
solze debele po licih teko mu.
Daleč je, daleč vse tam za goró:
hišica bela, škrjanček nad njo.

Mirko Kunčič.

NEKAJ O DIVJEM VINU IN NJEGOVEM UČINKU Z ZDRAVNIŠKEGA STALIŠČA

Dr. Anton Schwab.

Naše ljudstvo ima poseben dar, da točno označuje nove pojave s samolastnimi novimi izrazi. Vino iz samorodnih trt, posebno iz šmarnice, imenuje »divje vino« in prav ima. O učinku tega vina slišimo med ljudstvom najrazličnejša poročila, od katerih naj navedem tu le nekatera značilnejša in iz katerih lahko posnemamo bistvene lastnosti te pijače:

Nekoč smo čitali, kako sta se dva sicer mirna delavca napila iz dveh litrov šmarnice tolike pijanosti, da je eden od teh podivjal in tri osebe napadel s sekiro. Časopis, ki je prinesel to vest, je pripisoval toliko podivjanje slabi vzgoji; bil pa je pravi vzrok šmarnica. Neki gospod pa mi je pravil, da je bil priča, kako je začel sicer popolnoma miren kmet v hipni šmarnični blaznosti streljati na ljudi, dasi ni bil videti pijan. O šmarnici gre ljudski glas, da ne upijani, temveč ga »vrže«. Nekega župana sem vprašal, kaj misli o šmarnici, pa mi je dejal: »Šmarnice ne bom pil nikdar več. Enkrat sem je izpil v štirih urah dva litra. Pa sem bil tako pijan, oziroma tako slab — in slab sem bil neizrečeno — da sem padel. A pri padcu nisem imel več toliko moči, da bi uravnal padec naprej, akoravno sem bil pri popolni zavesti, ne, kar znak me je vrglo. Prišlo pa je do tega omamljenja precej naenkrat, da skoro nisem opazil.« Drugi pa zopet hvalijo šmarnico, in neka, sicer prav ugledna gospodinja je branila šmarnico in rekla: »Le naj izpijejo Oni enkrat pol litra šmarnice, pa bojo videli, kak' bojo fejest!« Kako »fejest« pa lahko postane človek, kaže slučaj nekega čevljarškega mojstra, ki je v Celju po užitku enega do dveh litrov šmarnice umrl. (Tudi tega je vrglo pri polni zavesti.) Neki viničar mi je rekel, ko sem ga vprašal, ali se ga šmarnica kaj prime: »Ne vem, kako je to, ni močna, pa če jo pijem, pred očmi mi tako mrgoli, da slabo vidim.« Ugleden posestnik iz Savinjske doline, ki pridela osem polovnjakov šmarnice na leto, pa mi je pravil takole: »Prvikrat, ko sem šmarnico pil, mi je bilo silno slabo, pozneje pa sem se je navadil, da sedaj ne čutim posebne škode od šmarnice, akoravno jo pijem vsak dan že dve leti, seve po malem. Dopade se mi posebno, ker je zelo sladka, to pa raditega, ker grozdje zgodaj dozori in ima iz tega razloga več sladkorja in ko povre več

alkohola, tako da je treba biti z večjimi količinami zelo previden in posebno, ker pravijo, da iz šmarnice ne povre navaden alkohol, temveč lesni alkohol (methylalkohol), ki je baje strupen.«

K tej izjavi, ki se ji vidi, da izvira od izkušene strani in da je poročevalec izobražen, pripomnim, da je tista snov, ki daje šmarnici »moč«, res čisto druga kot pri navadnem vinu. Vino iz šmarnice in iz drugih samorodnih trt vsebuje namreč namesto takozvanega aethylalkohola methylalkohol. Zatorej bo zanimivo zvedeti, kaj pravi znanost o učinkih methylalkohola.

Gottlieb Mayer (v Experimentelle Pharmakologie) piše: »Methylalkohol učinkuje slično kot drugi alkoholi, a je med vsemi alkoholi najmanj upijanjljiv, a najbolj strupen. Več ur in celo več dni po použitku le malih količin (8 do 10 gramov in še manj) nastopijo težka motenja, želodčna in črevesna, velika utrujenost ter slabost, v mnogih primerih stalno oslepljenje in ne redko nastopijo onesveščenja in smrt. Methylalkohol se spremeni v organizmu deloma v mravljinčno kislino, ki učinkuje posebno strupeno, deloma pa v formaldehyd (formalin), ki je manj škodljiv.«

Ako se napravi mravljinčna kislina v očesnih ganglijah (živčnih vozlih) in jih razjé, nastopi slepota. To je često poseben opomin, dasi so take nesreče, vsaj po uživanju šmarnice, redke. Jaz sam še nisem opazil takih primerov. Prosim gospode tovariše zdravnike, naj bodo na to okoliščino pozorni in naj poročajo o vsakem takem primeru. V primerih, kjer nastopi slepota mahoma iz sicer neznanih razlogov, se more misliti na šmarnico.

Bolj pogosto nastopa oslepelost, če se uživa methylalkohol v žganju in likerjih. Magdeburger Zeitung poroča iz Bitterfelda: Odvetnik in notar Mende je od zastrupljenja z methylalkoholom umrl. Pred nekoliko dnevi so postregli v stanovanju Mendetovim zbrani družbi z likerjem. Dan pozneje je nastalo pri Mendetu močno oslABLJENJE vidne možnosti. Otrovanje je dovedlo sedaj do smrti. Tudi pri dveh drugih udeležencih te družbe se je baje pojavila že popolna oslepelost. Pri drugih se

pa škodljivost ni opazila do sedaj, ker je kratko po užitku likerja nastalo (rešilno) »bruhanje«.

Kakor navadni alkohol, tako je tudi lesni alkohol tem bolj strupen, v čim bolj koncentrirani obliki ga uživaš. Ista količina spirita, ki, razredčena z mnogo vode, še ni nevarna zdravju in življenju, je lahko nerazredčena smrtna. Poraba likerjev, ki vsebujejo torej lesni spirit, mora biti brez izjeme prepovedana. Ni mi znano, ali že obstojajo v Jugoslaviji take naredbe. Okvare po šmarničnem strupu s tem še niso pri kraju. Slušajmo, kaj pravi znanost dalje: Šmarnica učinkuje »kumulativno«. Z methyalkoholom zastrupljena žival kaže še tretji, celo peti dan strup v krvi. Kaj pomeni to? To pomeni, da je strup tak, da ostane dolgo v telesu; če piješ šmarnico vsak dan in torej ne čakaš, da se telo strupa iznebi, se ga v telesu nabere vedno več in se kopiči v telesu (cumulus—kup). Tako kopičenje pa telo razjeda. Razjedanje se vrši počasi, tako da škodljivosti mnogo let ne opaziš. (V tem tiči posebna zavarost strupa in pa še posebna nevarnost.) Če se po mnogih letih čutiš bolnega in greš k zdravniku, ta dožene pri tebi n. pr. srčno oslabiljenje ali ledvično vnetje ali oslabiljenje živcev in mišičevja ali celo vrsto drugih bolezni, za katere se imaš zahvaliti šmarnici, a nihče ne sluti, odkod izvirajo te bolezni in kako da so nastale in ti piješ šmarnico še dalje in jo hvališ kot popolnoma zdravo in priporočljivo pijačo! Ker je torej škodljivost šmarnice dostikrat skrita, obstojajo v ljudstvu glede šmarnice dvomi, ki se pojavljajo tudi v časopisu. Tako je Slovenski Gospodar z dne 16. julija 1925 priobčil neko poročilo o šmarnici, ki je izzvalo precej prerakanja, a končalo brezuspešno z osebnostmi in zabavljanjem, ker nobena izmed vojskujočih se strank ni mogla navesti dovolj dokazov za svoje trditve.

Po gori podanih razlogih pa o škodljivosti šmarnice ni nobenega dvoma in suče se vprašanje le okoli tega, kaj se naj ukrene, da se izognemo škodljivosti divjega vina?

Nekatere važne odredbe proti šmarnici že imamo; tako glede novih nasadov, ki so prepovedani, in glede obvezne označbe gostiln: »tukaj se toči šmarnica«. A bistveno še manjka in to je določitev količine, katero smejo prodajati gostilničarji; potrebno bi bilo, da veliki župan odredi: Gostilničarji, ki prodajajo šmarnico, je gostom do

18. leta sploh ne smejo oddajati, drugim gostom le do pol litra na dan in na osebo in ne vsak dan. Važno je tudi, da se ne bavijo odslej vse protialkoholne zveze samo z bojem zoper alkohol, temveč še posebej vsi še v večji meri s šmarnico, tako da bo ljudstvo o njenem značaju in vplivu vsestransko in temeljito poučeno.

Ne smemo pa zamolčati, da ima šmarnica tudi svoje priporočljive strani! Šmarnica zgodaj zori in nje grozdje postane torej sladko, ima dober okus po »malc-sladkorju«; zadovoljuje se z manj natančnim obdelovanjem, ker raste kot divja trta bolj divje; nima trtnih bolezni, nima trtne uši, nima bistveno oidija in peronospor, radi debelih lupin je odporna proti vsakovrstni škodljivosti, rodi obilno, po cel škaf na eni trti. Grozdje šmarnic je izvrstno in ni prav nič škodljivo. Lesni spirit nastane šele po vrenju ali kisanju šmarničnega mošta, v grozdju samem ga še ni. Šmarnično grozdje bi se torej krasno uporabljalo za nealkoholično vino. Bilo bi to naravnost vzorna poraba šmarnice, ker bi se na eni strani izključile pogubne lastnosti, na drugi strani pa izkoristila vrlina te rastline.

Končno še beseda glede »izabele«. Dočim se nad »šmarnico« zadira ves svet, velja njena sestra »izabela«, ki ni nič drugega, nego rdeča šmarnica, kot vse časti vredna donositeljica grozdja in pijače. Izabela pa velja kot »poštenjša« le iz skrivnih razlogov, s katerih moramo potegniti zastor. Izabela pozneje zori, ostane torej bolj kisla, ima manj sladkorja in da manj lesnega alkohola in je le iz tega razloga manj škodljiva. So pa letniki, ko ima tudi mošt iz izabele po 19 stopinj sladkorja in izboren okus. To sem opazoval že leta 1917 in leta 1927 zopet. Takšna izabela pa ima v kljub svoji dobrini slabe lastnosti.

Vse one trte, katerih ni treba cepiti in katere rodijo kot »divjaki«, imenujemo »samorodne«. Vse te dajejo lesni alkohol in je njih vino zdravju škodljivo! Njih škodljivostim pa je izpostavljen vsak, ki o njih učinkovanju ni dovolj poučen. Dokler so ljudje na svetu, ki nočejo slišati niti sveta niti pouka, morejo odvracati zlo le najbolj odločni ukrepi oblasti, oziroma države. To zahteva skrb za zdravje, skrb za dober glas naših goric in skrb za gmotnost naših sodržavljanov, katerim daje pridelovanje pravega vina možnost obstanka in prehrane.

O ZOBNIH BOLEZNIH

Dr. I. Oblak.

Kako začne zob gniti? Največji del naše hrane so snovi, ki vsebujejo škrob (kruh, krompir itd.) in sladkor. Iz teh se tvorijo pod vplivom bakterij, ki jih je v vsakih ustih ogromne množine, kisline, predvsem mlečna kislina. Te kisline začno razjedati zobni email na onem mestu, kjer ima zob najmanj odporne sile. Zob se ne bo začel kršiti na onih mestih, ki sodelujejo pri grizenju; gniti začne redno v malih vdrtincah, ki tvorijo nekake ravne ali krive črte med vzboklinami na oni ploskvi zoba, ki grize in melje, ali pa na ploskvah, kjer se stikata po dva sosedna zob. Na takih mestih jed zastaja, tvori se na prej omenjeni način kislina; ta prežre emailno plast in doseže dentin (notranjo zobno kost), ki je neprimerno manj odporen. Tu pa gre stvar vse bolj hitro; jed, ki zastaja na tako nastalih jamicah, pretvarjajo bakterije v kisline, te žro in glodajo naprej; pridružijo se jim še bakterije, ki same razjedajo zob dalje.

V prerezu je načeti zob dostikrat tak, kot kaže slika. Na zobni površini je majhna luknjica, ki se pod emailom razširi kakor steklenica. Močnejši pritisk pri jedi na izpodjedeni email zadošča — pa imaš ogromno luknjo v zobu, o katerem si mislil, da je zdrav.

Zanimiva je podoba zobne gnilobe pri sladkosnedežih. Tam se začenjajo kaziti zobje na mestih, ki so obrnjeni proti ustnicam, in naenkrat v širših ploskvah ob zobnem mesu. To povzroči sladka slina tistim, ki stalno uživajo slaščice in sladkorčke. Ta način zobnega gnitja ima celo svoje strokovno ime: slaščičarska gniloba.

Na načeti zob opozarjajo posebni občutki. Neprijetno ti de, če vdihneš mrzel zrak, piješ mrzlo vodo, vročo kavo. Skomina te, če imaš v ustih sladko jed.

Tako se namreč oglašča živec, do katerega polagoma prodira gnitje. In pri tem ne moreš niti z gotovostjo reči, kateri zob je to, če že ni opaziti luknje v njem. Zdravniku boš skoro gotovo pokazal napačnega; ta mora sam poiskati pravo mesto.

Na nekaj bi tu opozoril naše žene. Nosnost ima često težke posledice v ustih. Ne bom razpravljal o znanstvenih vzrokih. Kajkrat se

ljude čudijo, zakaj se je komaj nekaj let poročena žena, prej tako cvetoča, kar hipoma postarala, zlasti še, ker je izgubila zobe. Za zdaj zadostuje naj opomin: po vsakem otroku naj si da žena zobovje pregledati. Imel sem slučaj, da sem našel 15 nakaženih zob pri taki ženi po porodu, dasi niti leto ni minulo, odkar sem ji bil vse zobe spravil v red.

Po omenjenih neprijetnih občutkih ne kaže drugega, kot da greš takoj k zdravniku, da ti zob zalije (plombira). Najboljši in najcenejši način je to, najmanj časa in najmanj dragih voženj v mesto to stane, saj je stvar pri enem obisku lahko odpravljena.

Če to priliko zamudiš, postane stvar resnejša. Pridejo bolečine, včasih bi mislil, da je glavobol, revmatizem, pol glave te boli. Spočetka se javljajo bolečine v daljših presledkih, pa se čimdalje bolj pogosté, zlasti se vračajo ponoči, ko te ne raztresa delo. In bolečina postane sedaj trajna, grozno boli — človek bi včasih znorel od bolečin.

In kako enostavna je tu pomoč! Zdravnik ti da na zob za dobro pšeno veliko množino snovi, ki omami živec, in kakor bi odrezal, si rešen bolečin.

Kaj se je zgodilo, zakaj te bolečine?

Bakterije so prodrle do pulpe (glej sliko v lanskem koledarju) in povzročile vnetje z neznoznimi bolečinami. Zdravnikov vložek ti omami zobni živec, čez par dni postane zob popolnoma neobčutljiv. S tenko nazobčano iglico ga zdravnik zdaj iztrga iz korenike, v izpraznjeno duplino se vloži iz bombaža zvita nitka, namočena v jedko razkuževalno tekočino. Vrneš se čez par dni, bolečine so davno prenehale, zdravnik napolni sedaj duplino v koreniki z razkuževalno pasto, to prekrije in zapre s cementom (ki ima pa z onim za beton samo ime skupno!), in napolni vso votlino v zobu s plombo.

Svarim pred mazači! Pride človek z bolečim zobom k zdravniku in ga prosi, naj mu izruva — recimo — prvi mali kočnik spodaj, na katerem je sam mogoče opazil luknjico in sam z gotovostjo ve, da ga samo ta boli. Četrť ure mu lahko prigo-varjaš, da ni ta pravi, da ga boli

Po gnilobi izpodjedeni email.

v resnici čisto zadnji zgoraj — ne da se pregovoriti. Zdravnik ima narediti pač po svoji pameti. Da mu vložek ali izruva zob, če ne gre drugače.

Sedaj si pa mislimo, da gre mož k mazaču — ali h kakemu stricu v vasi, ki je znan kot spreten zoboder, kakor je bil že njegov rajni oče, — ali pa h kakemu »gospodu doktorju« v mestu, ki nosi bel plašč in moderno kravato, ki »ordinira« v zakotni ulici, »inštrumente« ima spravljene pod posteljo, da lahko hitro vse skrije pri nepovabljenem policijskem obisku. No in ta privleče zarjavele klešče, prime natančno pokazani zob, izdere celega, ni se mu zdrobil. Kako bi se mu tudi, saj je zob še cel in nepokvarjen!

Čez par dni se mož vrne: niste mi izrvali pravega, oni zraven je! In še ta zraven gre za prvim, po nedolžnem obsojen.

Preveč pogosto se podobno dogaja, zato opozarjam na to.

Kaj pa, če ne iščeš zdravniške pomoči pri vnetju pulpe? Polagoma bolečine odjenjajo, lahko se v večji ali manjši meri vlečejo cele mesece. Pulpa razpade, segnije, bolečin je konec, ne pa bolezní. Ne povzroča vsaka bolezen bolečin! Lahko se takoj za vnetjem pulpe pojavi vnetje korenove kože in še dalje vnetje okostnice. Pa recimo, da so bolečine po pulpinem vnetju same prestale.

Korenika nosi sedaj v svoji duplinici razpadlo, smrdečo snov, v kateri je pomešana množica bakterij. Več let lahko mirno in počasi razpada zob, lahko se pa tudi neposredno po prejšnjih bolečinah začne nove, pa drugačne vrste.

Zobá se ne smeš dotekniti niti z jezikom in jo! če ugrizneš nanj. Mazač se bo sedaj težko zmotil, kar slepo se lahko verjame, da bo bolnik pokazal pravega.

Kaj se je zgodilo? Bolnik je krepko ugriznil, pritisk na duplinico je potisnil gnilo snov skozi malo luknjico v konici korenike kakor zamašek v buteljko. Korenova kožica je sedaj ranjena, bakterije iz duplinice so jo napadle — kožica se je vnela, otekla je. Pritisk na zob pritiska oteklo kožico, da že

dotik z jezikom zelo zaboli. Zdi se, kakor bi zob postal daljši.

Kako se pomaga tu? Če kožica še ni prizadeta, se odstrani z bodičasto iglico po malem košček za koščkom gnila snov iz duplinice. Pri največji pazljivosti se lahko zgodi, da potisne iglica čisto majhen, da, nevidljiv delček gnile snovi v kožico in povzroči na njej vnetje, ki ima težje posledice: vnetje okostnice z veliko oteklino in gnojenje. Ko je duplinica očiščena z ostro razkuževalno tekočino, vložimo vanjo s podobnim sredstvom prepojeno bombaževo nit, ki naj zatre in uniči bakterije, skrite po kotičkih in kanalčkih, ki vodijo iz dentina v duplinico. To vlaganje se mora včasih večkrat ponoviti; smrad iz korenike mora prenehati, duplinica mora biti popolnoma čista, nato se zaplombira.

Pri vneti kožici pustimo koreniko odprto, le košček bombaža vrh duplinice naj prepreči, da se ne zapre vse skupaj s hrano, obenem pa omogoči dostop zraka. Vnetje običajno hitro preneha, po par vložkih je zob goden za plombo.

Bolezen korenove kože pa postane lahko tudi dolgotrajna (kronična) in brez bolečin ali pa se ponavljajo v velikih ali manjših presledkih večje ali komaj pomembne bolečine, včasih samo na pritisk na čeljust na onem mestu, kjer tiči korenika. Navadno na konici korenike, lahko pa tudi na drugem mestu se kožica podebeli, zveča, nastane takozvani gránulom. Divje meso raste, bi se reklo po domače. Ta gránulom ima lahko obliko mehurčka, ki izceja gnoj, lahko pa tudi razne druge oblike.

Granulom se lahko veča, razje kosti okoli korenike — tudi velikost oreha lahko doseže prizadeto mesto. Če preje čeljustno kost, postane viden na čeljustni sluznici, prodre pa lahko tudi na licu ali bradi in povzroči tu brazgotino, ki kazi obraz. Šola se je naredila, pravijo. Od časa do časa se izcedi gnoj iz fistule — tako se namreč imenuje strokovno taka šola.

Granulom, skrit v kosti, spoznamo po obsegu in legi šole na podlagi rentgenove slike. Za primer prilagam

Brazgotina na licu od šole.

tako sliko, kjer znači svetlo mesto okoli korenike tak granulom; zdrave korenike tega nimajo.

Tak primer zdravimo z raznimi vložki, kar pa pogosto ne vede do uspeha. V takem slučaju je pač potrebna operacija. Prerežemo sluznico, odluščimo okostnico, da pridemo do kosti. Tu si izsekamo okence, v kolikor si ga ni naredil granulom že sam. Skozi to okence odstranimo bolno konico korenike z granulomom vred. Rana se zašije in zob je rešen.

Vnetje korenske kože pa se kaj lahko razširi na okostnico, v katero kožica prehaja. Tu se pa zopet začne navadno hude bolečine, čeljust okoli bolnega zoba začne otekati. Bolečine prejenjajo šele tedaj, ko je oteklina dosegla svoj višek, ki je včasih prav obsežen. Naredi se fistula, tu se izcedi gnoj — oteklina sedaj hitro splahne.

So tudi vnetja okostnice, ki ne povzročajo bolečin kljub močni oteklini.

Kakor sem se prepričal, je zelo razširjeno mnenje, da ne smeš k zdravniku, ko začneš otekati, čeprav so bolečine včasih neznosne. To mnenje je popolnoma napačno.

Včasih pa ima tako vnetje prav resne posledice. Gnoj lahko zaide tudi v nos ali v votline, ki jih tvorita lični kosti na vsaki strani nosu. Zdravljenje tedaj ni več tako enostavno.

Če se po takem vnetju ne išče zdravniška pomoč, se bolečine z oteklino lahko povračajo in v še hujši meri. Zob se ima torej izlečiti in plombirati ali pa izrvati.

Oteklina, združene z velikimi bolečinami, povzroča včasih zob modrosti, ko sili iz čeljusti.

Tu je pomoč včasih zelo težka, ker zaradi otekline ni mogoče odpreti ust.

Zobje z bolnimi koreniki ali pa zobje, ki ne morejo prodreti iz čeljusti, včasih razglodajo kost v obliki okrogle ali jajčaste dupline, ciste imenovane. Te dosežejo po več letih lahko velikost oreha ali celo jajca. Majhne votline najdemo samo z rentgenom, večje votline pa izbočijo kostno steno, ki se včasih tako stanjša pod pritiskom tekočine, ki napolnjuje vsako tako cisto, da je kakor papir. Tu ni težko spoznati bolezni. Velike ciste so lahko opaziti tudi na izbočenem licu. Tu pomaga samo temeljita operacija.

Pa tudi zdravi zobje so včasih taki, da jih je žalostno pogledati. Tako je često videti, da so pokriti zobje z debelimi skorjami takozvanega zobnega kamna. Nekateri ljudje tako nagibajo k temu, da se jim morajo vsako četrto leta trgati take skorje od zob, kljub temu, da usta skrbno nečujejo. Če se zobni kamen ne odstranjuje, začenja odtravati sluznico ob koreniki in se začenja usedati na koreniko, kateri prileze včasih prav do konice. Tak zob se začne počasi majati in čez leta lahko sam izpade, popolnoma cel. Zlasti pogosto se to dogaja pri spodnjih sekavcih. Sluznica je v takih ustih navadno nabrekla in krvavi že na rahel dotik. Zobni kamen se da dobro odstraniti samo s posebnimi instrumenti, krtačka nič ne opravi.

Včasih se pridruži v takih ustih še takozvana p i o r e a (pyorrhea). Ta bolezen se javlja s sledečimi znaki. Sluznica je nabrekla; ob robu sluznice okoli zoba prihaja sama ali po

Rentgenova slika čeljusti. Temna senca na zobu znači zlato krono. Svetlo mesto okoli konice na koreniki je granulom.

Vneto okostnica. Na zgornjem sekavcu se je vnela kožica (okostnica), ki obdaja korenino zoba. Odtod otekla čeljust, gnojenje in hude bolečine.

Rentgenova slika čeljusti. Zobje so zelo razjedeni, črne lise so ostanke plomb. Svetel krogi pomeni cisto okoli bolne korenike.

pritisku na koreniko gnojna tekočina, ki se čez noč nabere tudi v znatnejši množini; zato je to posebno dobro opaziti zjutraj. Ta bolezen je prav neprijetna, posebno še, ker nimamo sredstva, ki bi z gotovostjo pomagalo. Niti o bistvu in vzrokih te bolezni si ni znanost še na jasnem. Sluznica ob koreniki se krči, zdi se, kot bi postali zobje čimdalje daljši. Posledice ima težke: majati se začno sicer zdravi zobje, ki polagoma izpadejo drug za drugim. Seveda se to lahko vleče dolgo vrsto let.

Navedel sem v kratkih besedah najnavadnejše primere o dolgi vrsti raznih zobnih

bolezni. Nisem našteval pri tem vseh možnih vzrokov in posledic, saj bom dosegel svoj namen, če bodo te besede poučile bralce v toliko, da naj iščejo zdravniške pomoči o pravem času, ko se da pomoči najhitreje in z najmanjšimi stroški, in pa da bodo z zadostnim razumevanjem sledili zdravnikovemu delu.

Najcenejši zdravnik je pač pridno vsako jutro rabljena zobna krtačka, če le mogoče z dobro zobno pasto ali praškom. In pa pravilo naj velja vsakomur: vsako leto en pregled pri zdravniku!

PRIDELKI ZEMLJE

V. Bohinec.

Leto za letom zapisuje Koledar domače in svetovne dogodke preteklega leta ter poroča vestno o napredku in delu, veselju in trpljenju sodobnega človeštva. Letos nam predstavlja narode sveta tudi po njihovi številčni moči, primerjajoč jih z nami, Jugoslovani; z zemljevidom in črteži, ki jih vidite tu, pa jih skuša oceniti po njihovem gospodarstvu. Naš zemljevid (str. 72. in 73.) ugotavlja, na kak način izrablja človek v raznih delih sveta svojo rodno zemljo, tu kot lovec in ribič, tam kot živinorejec, poljedelec ali vrtnar, črteži na str. 75. pa nam povedo, koliko proizvaja kaka dežela tega ali onega blaga.

Tla, ki so človeku odmerjena kot bivališče in iz katerih črpa sile in sredstva za svoje življenje, so silno različna. Najslabše in najbolj puste predele tvorijo širne puščave Afrike, Azije, Avstralije in Amerike, ki jih človek premeri le kot trgovec na velblodu, konju ali avtomobilu. Trajno bivanje je tu mogoče le v maloštevilnih prirodnih ali z umetnim namakanjem ustvarjenih zelenicah ter ob robu puščave. Ljudje so tu živinorejci in velblod n. pr. je Afričanu in Azijcu življenje in premoženje, saj mu služi za ježo, za prenašanje tovorov in ponekod kot vprežna žival. Njegovo volno prodajajo, meso in mleko uživajo. Glavno drevo afriških zelenic je datljeva palma.

Kakor ustvarja vročina in z njo zvezano pomanjkanje vode puščavo, kjer človek ne more obstojati, tako stavlja tudi mrzav njegovega bivanja gotove meje. Daljne pokrajine Severne Amerike, Evrope in Azije zakriva večino leta mrzla snežena odeja in kratki poletni meseci ne pripuščajo kakršnegakoli ob-

delovanja zemlje. Tla so zamrzla 15 ali celo 20 m globoko in ko prisije medlo poletno solnce, izpremeni vrhno plast zemlje v neprehodno močvirje, kajti solnčni žarki niso dovolj topli, da bi razmehčali tisočletni okameneli led globin. Tako je človek tu prisiljen, da si vzdržuje življenje z lovom in ribištvom. Redko naseljeni Eskimo ob Severnem Ledenem morju, Indijanci severne Kanade in mongolski narodi severne Azije poznajo kot na pol udomačeno žival le severnega jelena, poleg njega pa love ob morju belega medveda, bolj v notranjosti zemljin pa celo vrsto dragocenih kožuharjev; kože teh živali zamenjujejo za živali iz bolj južnih pokrajin. Obenem pa tudi ribarijo in to tem laže, ker so severna morja in severne reke zelo bogate rib in drugih vodnih živali. — Z ribištvom se bavijo seveda tudi kulturni narodi. Najvažnejši ribarski okraji so na našem zemljevidu posebej označeni. Poleg zahodne in severne Evrope ter obeh severnoameriških obali je tu vzeti v poštev zlasti japonski svet. Japonci so gotovo najbolj marljivi ribiči sveta; saj dosega vsakoletna vrednost njihovega ribolova skoro 12¹/₂ milijard dinarjev!

Tretjo stopnjo človeškega gospodarstva tvori ž i v i n o r e j a. Najprej je človek udomačil psa, pozneje prašiča in kokoš, v Afriki poleg tega še kozo, v Ameriki purana. Mnogo pozneje je ukrotil govedo. Danes je živinoreja kot glavna gospodarska panoga razširjena v pokrajinah, ki niso dovolj vlažne za poljedelstvo, a vsaj v gotovih letnih časih bogate sočnih pašnikov. K o n j je najbolj razširjen in se najugodnejše razvija v umerjenem podnebem pasu. Največ konj ima Rusija po svojih ogromnih

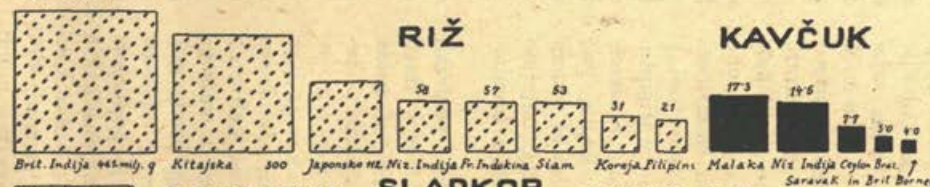
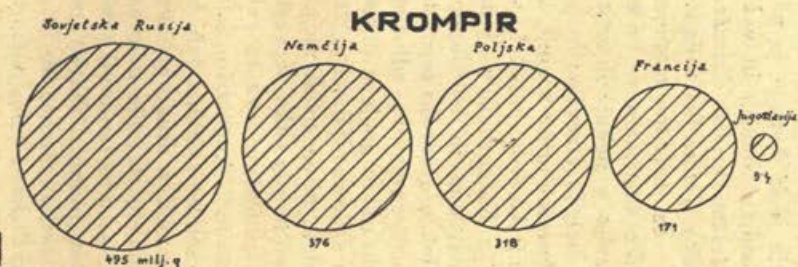
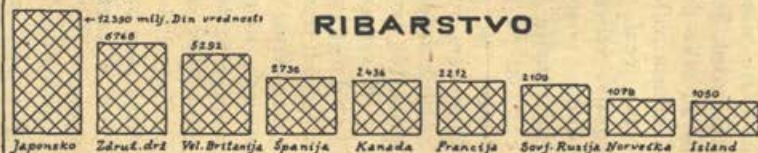
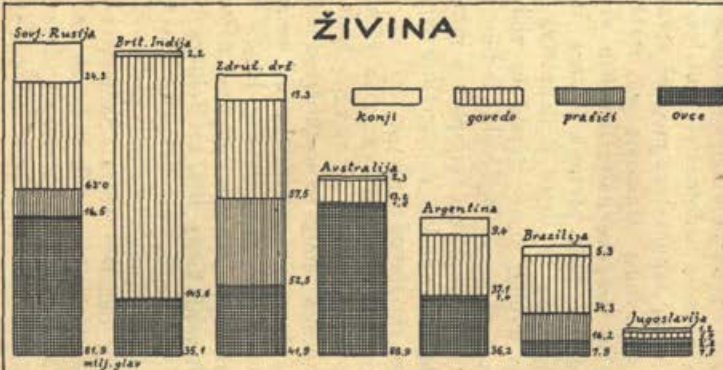
planjavah, za njo Združene države Severne Amerike in Argentina. G o v e d o gojijo v velikem številu predvsem v ravninskih deželah južne poloble in tu v bolj vlažnih predelih, medtem ko so suhe pokrajine bolj prikladne o v č j e r e j i. Britanska Indija se postavlja s številom skoro 146 milijonov glav goveje živine (v Jugoslaviji je štejemo 3.7 milijonov glav), mnogo manj je je v Rusiji, Severni Ameriki in Argentini. Največ ovc je v Avstraliji in v Rusiji, vendar pa je Rusija glede proizvajanja ovčje volne šele na petem mestu na svetu; pred njo so Avstralija, Argentina, Združene države in Nova Zelandija. P r a š i č je prvotno gozdna žival in ljubi vlago, uspeva pa v vseh zemljinah. Združene države so glede prašičev na prvem mestu na svetu.

Četrty in najvažnejši način izrabljanja zemlje je p o l j e d e l s t v o, obdelovanje grude same. Vendar pa obdeluje človek zemljo na zelo različen način. Kjer omika še ni napredovala in kjer je zemlja obenem tako rodovitna, da ne zahteva marljivejšega dela, je kot najbolj preprosti način poljedelstva razširjeno obdelovanje »polja« s s a d i l n i k o m, to je z daljšo, priostreno palico. Z njo korakajo n. pr. Indijanci Srednje in Južne Amerike v široki vrsti čez polje in jo zasajajo primerno narazen v zemljo, pri čemer mečejo v nastale jamice nekaj zrn koruze ali boba, ne da bi se pri tem delu kaj pripogibali. S pomočjo palice zabrskaajo namreč jamico nato s prstjo. Na sličen način »obdelujejo« zemljo tudi pri nekaterih zaostalih plemenih Azije in Afrike. Nekoliko bolj napredni so v Indoneziji, velikem otočju med južno-vzhodno Azijo in Avstralijo, kjer grudo s palico naravnost prekopljejo, a tudi odstranjujejo s polja travo in plevel. Drugi narodi se niso zadovoljili s tem preprostim obdelovanjem zemlje in na mnogih krajih jih je tudi narava sama prisilila, da so začeli misliti na bolj skrbno izrabo tal. Izpremenili so sadilnik v m o t i k o, ki je bila izprva kar lesena, a pozneje železna. »Motikarji« so še danes skoraj vsi poljedelski narodi v Afriki. Obdelovanje zemlje z motiko dovoljuje skrbno nego vsake posamezne rastline in zato so afriška polja zasajena večinoma z večjim številom različnih rastlin, slično kakor n. pr. pri nas greda. Šele pozneje je nastalo naše žito iz prvotno divjih trav, ki jih je človek pričel gojiti najprej posamič, a potem v vedno večji meri (proso, koruso, riž, duro v Afriki itd.).

Številna rastlinska hranila, poživila in sirovine, ki so vsakdanje potrebščine vsega omi-

kanega sveta, uspevajo samo v vročem podnebju, tako predvsem kava, kakao, čaj, sladkor in trs, tobak, bombaž, kavčuk in olje. Nekateri teh proizvodov so poznali in uporabljali domačini že davno, tako n. pr. Kitajci čaj in Indijanci bombaž. A šele evropski podjetniki so začeli skrbno gojiti imenovane rastline na obsežnih nasadih, ki jih imenujemo s francoskim izrazom »p l a n t a ž e«. Večinoma delajo na plantažah Amerike in Afrike zamorci, v Aziji pa Mongoli, ker se Evropec vročemu podnebju le težko privadi. Naši črteži kažejo prav nazorno, katere dežele sveta pridelujejo največ kave, kakava, čaja itd. Glede k a v e je n. pr. zanimivo, da je pridelujeta največ Južna in Srednja Amerika, kamor je prišla šele v prvi polovici 18. stoletja, medtem ko je v svoji pradomovini Arabiji izgubila skoro ves pomen. Nasprotno pa je k a k a o, ki je doma v Ameriki, sedaj najbolj razširjen v Afriki. Iz nje prihajata dve tretjini vsega svetovnega pridelka. Zlata obala ob Gvinejskem zalivu je postala resnično zlata le zaradi velikih plantaž s kakavom, ki so jih tu zasadili Angleži. Č a j uspeva tudi v manj vročih pokrajinah in prenaša celò hlad pod ničlo. Skoro ves čaj, ki pride na svetovni trg, proizvajajo Indija, Java, Kitajska in Japonska. Najboljše vrste prihajajo z otoka Formoze, ki je v japonski posesti. S l a d k o r pridobivamo iz dveh rastlin, namreč iz sladkornega trsa in iz sladkorne pese. Pridelava sladkorja iz trsa je že silno stara, v Indiji gotovo že nad 1000 let; da pa vsebuje sladkorna pesa sladkor, so odkrili v 18. stoletju in šele krog leta 1835 so jo začeli saditi v večji meri. Glavne dežele, ki gojijo sladkorni trs na plantažah, so Kuba, Britanska Indija in Java: te tri dežele proizvajajo skoro 65% tako imenovanega »kolonialnega« sladkorja. Sladkor iz sladkorne pese dobivajo predvsem v Evropi in tu zlasti v Nemčiji, v Ukrajini in na Češko-slovaškem, v Jugoslaviji primeroma malo.

T o b a k spada med one redke kulturne rastline, ki so iz Amerike potovale proti vzhodu, da si zmagoslavno podjarmijo ves svet. Vendar ga pridelujejo še sedaj največ v Združenih državah. — Potrebe naraščajočega modernega prometa (kolesa, avtomobili, kabel in telegraf) so postotile popraševanje po k a v č u k u, ki ni nič drugega kakor strjeni mlečni sok nekaterih rastlin. Še pred kakimi 30 leti je Brazilija dobavljala nad polovico kavčuka, danes pa prihaja iz nje komaj $4\frac{1}{2}\%$ svetovnega pridelka. »Divji« kavčuk brazilskih gozdov so namreč izrinile ogromne kavčukove plantaže

Proizvodnja živinoreje, ribarstva, najvažnejših hranil in sirovin v posameznih deželah 1927/28. (Po Hickmannu i. dr.)

na južnoazijskem polotoku Malaki, v Indoneziji in na Cejlonu. Kljub temu prihaja najboljši kavčuk še vedno iz pokrajin ob ustju reke Amazonke. — Bombažovo vlakno je za žitom najvažnejše, blago svetovnega gospodarstva. »Cotton is king!«, bombaž je kralj, pravijo Angleži in zlasti Američani, kajti največ bombaža na svetu pridelujejo Združene države. Goje ga pa v petih vrstah na najrazličnejših tleh in tako uspeva izvrstno tudi v Britanski Indiji, na Kitajskem in v Egiptu. Egipt je najstarejša dežela na zemlji za bombaž in proizvaja tudi najboljše vlakno, pač zato, ker so na Delti (ob izlivu Nila) in v sami dolini Nila nedosežno rodovitna tla: četrtno vseh obdelanih tal v Egiptu pokriva bombažev.

Na plantažah so večinoma kar pridržali domači način obdelovanja polja, torej zlasti motikarstvo, le za sladkorni trs in riž pride ponekod v poštev naš način, tretja vrsta poljedelstva, namreč poljedelstvo s plugom. O njem nam pač ni treba govoriti, ker ga itak dobro poznamo. Zavzelo si je večji del izven vročega pasu ležečega, za gojitev kulturnih rastlin prikladnega sveta. Korenin in večjega kamenja prosta zemlja je za plug predpogoj, njegov donos pa je silno različen po načinu setve in gnojenja. Važno je, da je s plugom mogoče obdelati polje le še do naklona kakih 25°, medtem ko je poljedelstvo s sadilnikom ali motiko mogoče celo še pri strmini 40°. Zato uporabljamo v Evropi pri strmejših poljih in vrtovih tudi še motiko. Za obdelavo naših polj je bilo pomembno, da se je vršilo poljedelstvo v zvezi z živinorejo, kar ni le olajšalo dela, temveč tudi zagotovilo potrebno množino gnoja. V novjšem času so seveda živino ponekod že izpodrinili stroji (zlasti v Ameriki in v Avstraliji). Glavni proizvod poljedelstva s plugom so žitarice. Iz naših črtežev je brez težav razvidno, katere dežele imajo največje žetve in tudi katera žita so na svetu najbolj razširjena. Največ je pšenice, koruze in ovs, in Združene države Severne Amerike so tudi glede teh žitaric na prvem mestu na svetu. Rži seje največ Rusija. Ječmena pridelujejo na zemlji razmeroma malo, vsega skupaj le 355 milijonov metrskih stotov, najbolj ga goje v Združenih državah, v Rusiji in v Nemčiji. Druga važna rastlina poljedelstva s plugom je krompir. Doma v Chile (Čile) v Južni Ameriki je prišel v Evropo v 16. stoletju, a se je tu prav razširil šele po strašni lakoti leta 1770 in je za mnoge evropske dežele postal »kruh revežev«.

Devet desetih celotne svetovne žetve krompirja je iz Evrope in največ ga pridelujejo v Rusiji, v Nemčiji in v Franciji; šele za temi deželami pridejo Združene države, Češkoslovaška, Velika Britanija itd.

Za najvišjo stopnjo obdelovanja zemlje lahko smatramo vrtnarstvo, kakor se je razvilo v nekaterih manjših predelih Evrope (v Belgiji, v severni in mestoma v južni Italiji, v huertah južne Španije, krog Erfurta v Nemčiji itd.), Amerike (ob Reki sv. Lovrenca, v Floridi in v Kaliforniji, v Hondúrasu), zlasti pa na Kitajskem in na Japonskem. Tu obdelujejo sploh vso zemljo le na ta način in sicer večinoma z motiko, odločilno pa je, da so polja zelo dobro gnojena in umetno namakana, tako da dosežejo Kitajci in Japonci pač najvišji pridelek, ki je sploh mogoč. Japonsko polje ne nudi morda slike nepreglednega riževega polja, nasprotno uspeva tu cela vrsta rastlin, poleg riža tudi drugo žito, dalje redkev, ki je važna hranilna rastlina teh krajev, bob, krompir, kumare in drugo pri nas neznano sočivje. Obdelujejo pa polje tako skrbno, da zadostuje že 0.3—0.5 ha (en oral) zemlje za vzdrževanje ene cele rodbine. Skoro nobeno vzhodnoazijsko posestvo, in naj bo še tako majhno, ni brez gozdička, a polja sama obrobja bambusov trs, ki raste silno hitro. V dveh mesecih zraste trst, visok do 20 m, pozneje se pa rastlina še udrži, tako da povsem nadomestuje naš les. Iz bambusa izdelujejo Japonci vse mogoče stvari, razne cevi, vodovode, tramovja za strehe, ograje, palice in drogeve najrazličnejših vrst, orodje, posode, a tudi pletene košare itd. Najvažnejša rastlina te vrste poljedelstva je riž, ki pa je dvojne vrste: gorski in vodni. Največ ga nažanjejo v Britanski Indiji, na Kitajskem in na Japonskem ter sploh v južnoazijskih deželah. Za več kot eno tretjino vsega človeštva tvori riž glavno živilo.

K vrtnarstvu lahko prištevamo še vinogradništvo in sadjarstvo. Največ vina rodi francoska zemlja in so tu doma zlasti rdeče vrste; Francoz pa tudi popije večino svojega vina sam, nič manj kot $\frac{9}{10}$ vsega domačega pridelka. Na leto pride na enega Francoza 123 l vina, na Grka 109, na Bolgara 105, Italijana 103, Španca 95, Portugalca 92. Poseben črtež nam pokaže v naši risbi tudi proizvodnjo piva v raznih deželah sveta. Sadjarstvo je važno v Evropi, v Združenih državah in na Japonskem. V Franciji in Združenih državah goje zlasti jabolka, sliv je največ v Jugoslaviji, južnega sadja pa proizvajajo največ sredo-

zemske države, Kalifornija in Florida. Med sadeži vročih pokrajin je neprecenljivega pomena datelj v Afriki in v zadnjem času zlasti banana, ki jo goje posebno v Srednji Ameriki in v Zahodni Indiji.

S tem zaključujemo ta bežni pregled svetovnega gospodarstva, v kolikor je v zvezi z neposredno izrabo tal in morij. O rudarstvu, industriji in prometu kot posebnih poglavjih geografije svetovnega gospodarstva bomo ob drugem zemljevidu in drugih črtežih izpregovorili prihodnje leto.

Preostaja nam sedaj še nekaj besed glede naše države Jugoslavije. Naši črteži jo povsod upoštevajo, kjer so njeni pridelki količkanj pomembni, in sicer zato, da lahko primerjamo domačo proizvodnjo velikih držav. Pri tem pa ne smemo misliti, da je Jugoslavija med deželami sveta glede pridelkov morda kar povsod na zadnjem mestu — nikakor ne! Predvsem moramo n. pr. v primeru, da primerjamo Rusijo z Jugoslavijo, primerjati tudi velikost obeh držav in tudi število njunega prebivalstva. Za to primerjanje nam bodo dobro služile risbe in podatki v letošnjem članku Koledarja o narodih na zemlji. Naj povemo, da je Jugoslavija n. pr. glede koruze na 11. (v Evropi na 3.) mestu v vrsti držav, glede pšenice na 15. (8.), glede vina na 8. (6.), glede hmelja na 7. (6.), glede tobaka na 17. (9.), glede lanu na 10. (10.), glede konoplje na 5. (4.) mestu. Le glede krom-

pirja smo zelo zadaj, na 20. (17.) mestu šele, to pa radi tega, ker v južnem delu države krompirja sploh ne sade ali le zelo malo. Slovenci pridelamo sami skoro 30 % vsega jugoslovanskega krompirja in smo v tem oziru zelo pod vplivom Nemcev, ki so največji pridelovalci krompirja v Srednji Evropi in kjer ga tudi največ zaužijejo.

Glede zemljevida pripominjamo, da seveda meje med posameznimi kulturnimi pasovi niso povsem ostre, temveč povedo posamezni znaki predvsem to, da prevladuje v dotični deželi označena vrsta poljedelstva. Na Kitajskem uporabljajo n. pr. ponekod tudi plug in v Evropi poleg pluga tudi še motiko! V črtežu svetovnega pridelka so podani podatki žetve oziroma pridelkov za leto 1927 ali 1928, enako tudi v črtežih na str. 75. Le ponekod so navedeni nekoliko starejši podatki, n. pr. pri živini v nekaterih primerih, enako tudi pri ribarstvu, vendar pa to celotne slike nikakor ne izpreminja. Pri sestavi podatkov za svetovno žetev ni bilo mogoče upoštevati Kitajske, Perzije in Afganistana, ker v teh deželah teh statističnih podatkov sploh ni.

Koledarju primerno je ob gornjem robu zemljevida upoštevana razlika časa med posameznimi pomembnimi svetovnimi mesti. Za podlago je vzet ljubljanski opoldanski čas; ko je v Ljubljani poldne, je torej v Ameriki jutro, v Aziji večer, na Tihem oceanu noč.

TEMNI SE ZARJA

Temni se zarja, in lahnó
večerni mir prihaja v vas,
in taje blagoslov nebo
rosi na deteljo in klas.

Meglica vstaja iz dolin
in proti nebu se belí,
in na Marijo svet spomin
iz lin se z zvonom oglasi.

Minil je dan in trud in boj,
in mirno moje je srce
kot dom nebeški nad menojo;
v njem sanje tihe se bude.

Valovi le šumé, hité
v temno globel naprej, naprej,
in prve zvezde že gore
v večerni mir skoz cvetje vej.

Gosteški.

STARI MLINAR

Zima gleda skozi okno,
v sobi slabó luč gori
in nemirna sence zgrinja —
stari mlinar še ne spi.

Truden je, rad bi počival,
rad zaspal bi že sladko,
in če več ne prebudi se,
zanj najlepše bi bilo.

Vse dni delo, samo delo:
težke vreče po kotéh,
vzdigni vodo, kamen ustavi —
sope kot kovaški meh.

Rad dajal je siromakom,
kmetom ni preveč jemal:
naj za mlinarja še v raju
ga postavi kraljev Kralj.

Gosteški.

OBNOVITEV CERKVENE DRŽAVE

Za širši svet popolnoma nepričakovano se je 11. februarja letošnjega leta porodila nova država, ki je po ozemlju in prebivalstvu sicer ena najmanjših, po svojem svetovnozgodovinskem pomenu pa med prvimi na svetu. V resnici to tudi ni nova država, ampak se je tega dne le obnovila v zelo zmanjšanem obsegu cerkvena ali papeževa država, ki je že obstojala od l. 756 pa tja do l. 1870, ko se je Italija nasilno polastila nje zadnjega ostanka — Rima.

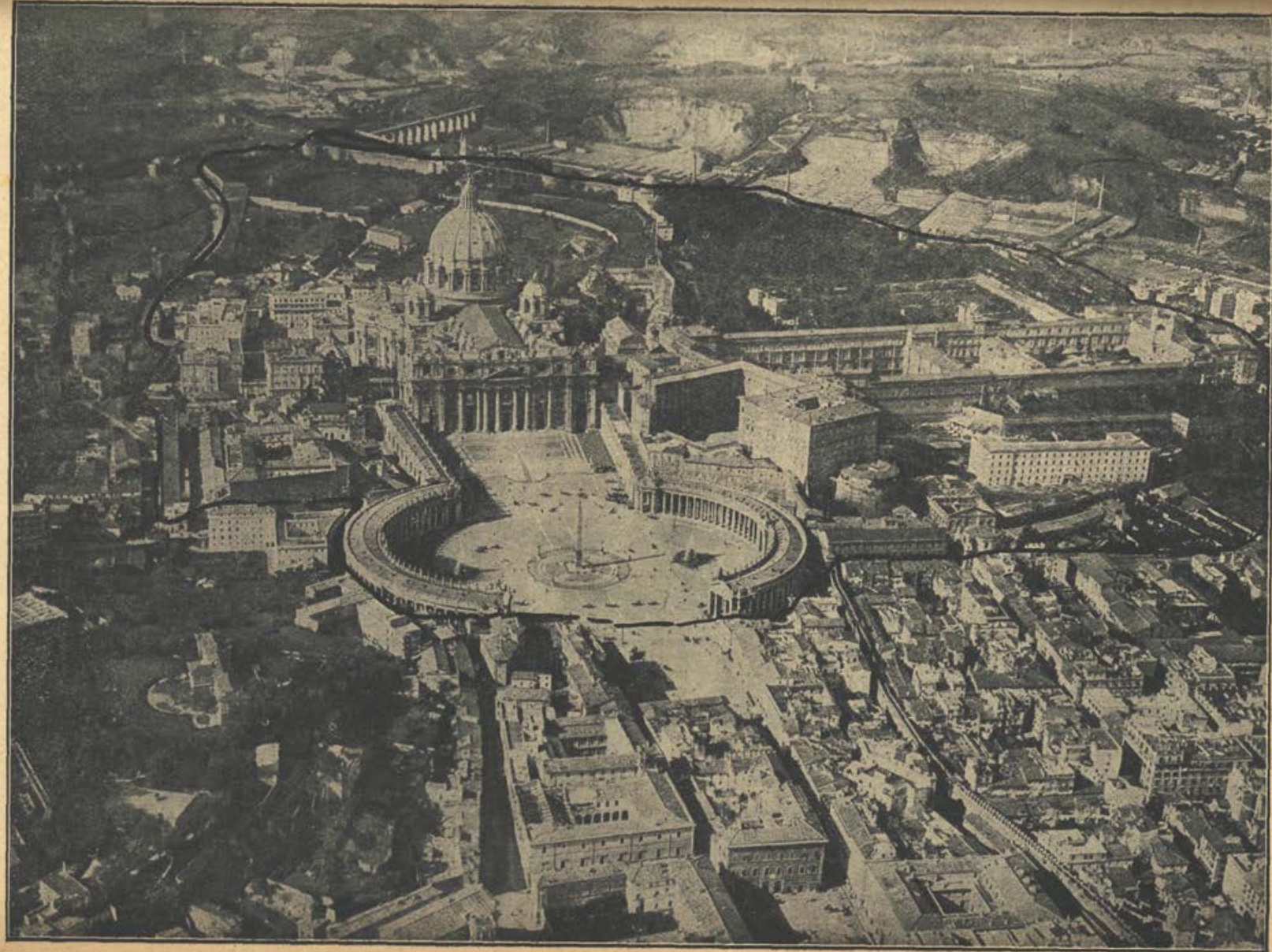
Brž ko je bila katoliška Cerkev po tristoletnem preganjanju zmagoslavno izšla iz katakomb, se je jela z zgodovinsko nujnostjo pripravljati tudi samostojna cerkvena država. Katoliška Cerkev, namenjena vsem narodom, je mogla biti le od države preganjana mučenica ali po njej enakopravna pomočnica, nikakor pa ni mogla biti njena podložnica. Duhovno poslanstvo cerkvenega poveljarja-papeža zahteva njegovo neodvisnost od vsake posvetne oblasti. Papež mora svobodno občevati s škofi in verniki po vsem širnem svetu, on mora pošiljati svoja pisma v vse kraje in dežele in mora — če treba — zaklicati »Ni ti dovoljenol« tudi najmogočnejšemu ministru ali vladarju. Najsi bi bival v še tako krščanski deželi in užival vso svobodo, bi utegnil kedaj le nastati videz, da ne ravna popolnoma svobodno in drugi narodi bi izgubili zaupanje vanj. Vsemu svetu mora biti torej očitno, da mu papež res svobodno govori in ukazuje; v to svrhu pa je neizogibno potrebno, da je papež kot človek enak svetnim vladarjem in od njihove oblasti izvzet, da je torej sam vladar ali suveren.

Za takega so začeli smatrati papeža prebivalci Rima že v 5. stoletju, ko so po razpadu zapadnorimske države v Italijo vpadali razni barbarski narodi in ogražali tudi Rim. Vzhodnorimski ali bizantinski cesarji so bili zaposleni z boji na vzhodu in se za Italijo niso več brigali. Tako so morali papeži sami prevzeti obrambo Rima pred Germani, od katerih so bili najbolj nevarni Langobardi. Zoper te so dobili papeži zaveznika v frankovskem kralju Pipinu, ki je premagal Langobarde in ozemlje, ki ga je v srednji Italiji njim spet odvzel, l. 756 slovesno podaril papežu. To je pravi začetek cerkvene države, ki je v kesnejših stoletjih še narasla in obsegala nekaj poševen pas zemlje med jadransko obalo južno od ustja reke Po do tirenske obale na obeh straneh Tiberinega ustja. Obseg papeževe države se je večkrat

zelo skrčil, za napoleonskih vojn pred dobrimi sto leti pa je začasno celo izginil z zemljevida. Toda Napoleonova slava je zašla za vselej, papeževa država pa je vstala na novo; kajti vsi državniki so uvideli, da je še najbolje, če stoluje papež na lastnih svobodnih tleh in ne v katerikoli drugi državi.

Brez dvoma je imela papeževa posvetna oblast za Cerkev tudi mnogo slabih posledic. Duhovna in svetna oblast se nista dali vselej natanko ločiti in slednja je pogosto zapeljala papeže preveč v politiko in vojskovanje. Mnogi od njih so bili bolj svetni vladarji in vojaki nego duhovni poveljarji Cerkev, kar je bilo v nekaterih bojevitih dobah skoro neizogibno. Kljub temu je cerkvena država le vršila svojo veliko nalogo in ohranila Cerkvi neodvisnost od svetnih oblasti in vzvišenost nad posameznimi državami. Kolikega pomena je bilo to za Cerkev, spoznamo posebno, če se ozremo na usodo krščanstva na Vzhodu, kjer so prišli carigradski patriarhi v popolno odvisnost od bizantinskih cesarjev. Baš iz te odvisnosti vzhodne Cerkve od države se je kesneje rodil cerkveni razkol in ves propad verskega življenja na Balkanu, ki je več ali manj pospešil tudi zavojevanje Carigrada in Balkana po Turkih.

Ko se je v začetku prejšnjega stoletja začel pod vplivom francoske revolucije preporod narodov, so jeli vsi oni narodi, ki so bili pod tujo oblastjo, težiti po lastni narodni državi. Med temi so bili zlasti Italijani, ki so bili že od konca starega veka razdeljeni v razne male države, katerim so vladali deloma tujci. Mnogi Italijani so sicer sanjali o zedinjeni Italiji pod papeževim vodstvom, toda to gibanje se je kmalu obrnilo zoper papeža in že leta 1849 so revolucionarji pregnali papeža iz Rima in proglasili republiko. Vendar so Francozi zavzeli zopet Rim ter ga vrnili papežu in francoski cesar Napoleon III. je poslej varoval cerkveno državo, dasi je baš on pomagal ustvariti novo Italijo. Ko je v vojni z Avstrijo l. 1859 pridobil Italijanom Lombardijo, so bili pregnani tuji vladarji iz italijanskih držav in piemontske čete so osvojile tudi papežovo državo razen Rima. Vse te dežele so se s plebišcitom izrekle za zedinjenje s Piemontom, čigar kralj si je spomladi l. 1861 nadel naslov »kralja Italije«. Za prestolico nove države so izbrali Firenco; toda že takrat so proglasili Rim za pravo glavno mesto zedinjene Italije.

Vatikanska država.

Vodilni piemontski državnik Cavour (Kavúr), ki ima za zedinjenje Italije največ zaslug, je sicer poudarjal, da se osvojitev Rima ne sme izvršiti s silo in ko se je Italija l. 1864 zvezala z Napoleonom, mu je obljubila, da se ne bo doteknila Rima. Leta 1866 so vzeli Italijani s prusko pomočjo Avstrijcem Benečijo in odselej so še bolj hlepeli po Rimu. Toda Napoleon ga je branil do zadnjega in Italijani so mu morali še po izbruhu francosko-nemške vojne l. 1870 obljubiti, da Rima ne bodo zavzeli. Koliko so bile vredne te obljube, je pokazala najbližja bodočnost. Ko so Nemci 2. septembra 1870 pri Sedanu zajeli velik del francoske armade z Napoleonom vred, so italijanske čete že teden kasneje prestopile rimsko mejo in po kratkem boju 20. septembra zasedle tudi Rim. Plebiscit je odločil njegovo združitev z Italijo in cerkvene države je bilo za enkrat konec.

Takratni papež Pij IX. je seveda ugovarjal zoper izvršeno nasilje in tudi ni maral priznati takozvanega garancijskega zakona, s katerim je italijanska vlada zagotavljala papežu čast in pravice suverena, letno plačo in svobodno posest njegovih palač, nad katerimi bi imela seveda država vrhovno lastninsko pravico. Z odločnim ugovorom se je papež umeknil v Vatikan in ga ni več zapustil. Na njegovi strani so bili katoličani vsega sveta in »rimsko vprašanje« je spravilo italijansko vlado v mučen položaj, ki je vplival tudi na njeno zunanjo politiko. Ker je bila spočetka na Francoskem močna struja za obnovev cerkvene države, je iskala Italija zaslombe pri Avstriji in Nemčiji in sklenila nazadnje z njima takozvano trozvezo. Svetovna vojna je še posebno pokazala nevzdržnost papeževega položaja in po sklenjenem miru je tudi rimsko vprašanje stopalo vedno bolj v ospredje.

Prerojena fašistovska Italija je spoznala, da je neurejeno razmerje do vrhovnega cerkvenega poglavarja težka ovira njenemu

ugledu in zlasti njeni osvojevalni politiki v bližnjem orientu. Italijanski tekmeči so tam Francozi, ki imajo v svoji misijonski duhovščini močno oporo, tako da je celo svobodomiselná francoska vlada iz teh ozirov nedavno dovolila nekaterim cerkvenim redovom vrnitev v Francijo. Sedanji neomejeno vladajoči državnik Italije, Mussolini, je začel torej pogajanja z Vatikanom, ki so po več mesecih dovedla do »lateranske pogodbe«, podpisane 11. februarja 1929 v lateranski palači. S to pogodbo je bila ustanovljena neodvisna država »Vatikansko mesto«, ki obsega trg in cerkev sv. Petra, vse palače Vatikana in vatikanske griče in meri 64 ha ter ima 500 prebivalcev. Kot nekakšno odškodnino za ozemlje, ki ga je imela prejšnja papeževa država, pa bo izplačala Italija sv. Očetu dve milijardi lir odškodnine, kar namerava porabiti sv. stolica za misijonsko delo. Obenem s to pogodbo se je sklenil tudi konkordat* z italijansko državo, kjer so se uredila vsa vprašanja, zadevajoča razmerje med Cerkvijo in državo, in so se tudi narodnim manjšinam zagotovile pravice njihovega jezika v cerkvi. Zato se smemo Slovenci sprave med obema Rimoma tembolj veseliti, ker upamo, da bo tudi našim rojakom onstran meje kolikor toliko olajšala narodno življenje.

* Konkordat se imenuje posebna pogodba med sveto stolico in kako državo. V taki pogodbi se sklenejo posebne obveznosti, ki jih ima država do državljanov-katoličanov glede njih vere, n. pr. glede sklepanja zakonov, svobodne službe božje, verskih šol itd. Konkordat z Italijo je že osmi, sklenjen po vojni. Rimska stolica je namreč sklenila konkordate z Letsko, Bavarsko, Poljsko, Litvansko, Portugalsko in dve posebni pogodbi s Francijo in Čehoslovaško. V konkordatu z Italijo si je sv. stolica predvsem zagotovila pravico do verske vzgoje mladine in državno veljavnost cerkvenega zakona. Za konkordat med našo državo in sv. stolico se vrše pogajanja.

PAPEŽ PIJ XI. — ZLATOMAŠNIK

Dr. G. R.

Zlata maša sivolasega župnika je vesel praznik za vso župnijo. Zlata maša papeža, skupnega očeta vseh katoliških kristjanov, je praznik, poln veselja in hvaležnosti, za ves svet. Vsa družina katoličanov obhaja letos v ljubezni do sv. Očeta njegov zlati mašniški jubilej.

Dvaindvajset in pol leta je štel Ahil Ratti, ko je bil dne 20. decembra 1879 v mašnika posvečen. Božja Previdnost ga je sprva določila za tiho znanstveno delo. Najprej je bil profesor v milanskem semenišču, potem 27 let knjižničar znamenite Ambrozijeve knjižnice v Milanu, štiri leta svetovne vojne pa načelnik

vatikanske knjižnice v Rimu. Svoj prosti čas je posvetil dušnemu pastirstvu najbolj potrebnih: otrok-sirot in jetnikov. Oddiha si je iskal v božji prirodi, zlasti v visokih planinah. Po vojni je moral zapustiti svoj tihi znanstveni delokrog in po želji papeža Benedikta XV. oditi v novo nastalo državo Poljsko, da tam cerkvene razmere pregleda in uredi. Ko se mu je to izredno posrečilo, ga je papež imenoval za svojega poslanika (nuncija) v Varšavi, glavnem mestu Poljske (6. junija 1919). Samo dve leti je opravljal to odgovorno službo v veliko korist Cerkve, pa ga je sv. Oče postavil za nadškofa v Milanu, njegovi rojstni škofiji, ter ga obenem imenoval za kardinala (13. junija 1921). Niti celih osem mesecev ni pastiroval veliki milanski nadškofiji. Bog mu je izročil najvišjo človeško službo, 6. februarja 1922 je bil izvoljen za papeža.

Stara prerokba iz l. 1590, ki sicer ne zasluži posebne vere, prideva našemu sedanjemu sv. Očetu značilno: »fides intrepida«, t. j. neustrašena vera. Neustrašenost je Pij XI. pokazal od prvega dneva svojega papeževanja. Neomahljivo zaupa na Previdnost božjo, ki vlada Cerkev in vodi vsakega posameznega človeka. Kakor je drzno premagal nekoč nevarnosti v ledenikih planin, tako s tem zaupanjem v Boga premaguje vse težkoče, ki ovirajo dandanes Cerkev v njenem razvoju in delovanju.

Neustrašeno je razsekal vozle takozvanega rimskega vprašanja, strl verige svojega jetništva in dosegel, da priznava tudi italijanska vlada njegovo popolno neodvisnost in samostojnost v majčkeni vatikanski državi. Sam papež ni hotel imeti večje države, da ne bi svojih skrbi in sil preveč uporabljal za državne posle, ko mora vladati vso cerkev božjo. Zadovoljil se je s toliko sveta, kjer stoji njegova palača.

Istotako neustrašeno brani pravico staršev in Cerkve do vzgoje otrok proti državi, ki hoče brez ozira na voljo in pravice staršev vse otroke vzgajati v svoji bojeviti, v dnu poganski miselnosti. Dobro se zaveda sv. Oče, da nima prisilnih sredstev in svetne moči na razpolago, da bi mogel državo pripraviti do tega, da spoštuje od Boga dane pravice staršev in Cerkve. A vkljub temu se bori za te pravice in zaupa, da bo Bog pravici pomagala do zmage.

V ta boj za božje pravice in vzorno krščansko življenje kliče vse vernike kot apostole, naj stopijo pod vodstvo svojih škofov in

Papež Pij XI.

pomagajo Cerkvi do zmage v javnosti pa tudi v posameznih dušah. To apostolsko delo vseh vernikov pod vodstvom cerkvene oblasti imenuje katoliško akcijo, ki se širi po vsem svetu in bo — prav umevana in previdno izpeljana — povzročila nov razcvet krščanskega življenja.

Delo papeževo za misijone je v marsičem krenilo na nova pota. Z velikansko misijonsko razstavo l. 1925 je dal zanimanju in skrbi za misijone novega pogona. Zlasti gleda na to, da v misijonskih deželah zraste iz domačega ljudstva zadostno število duhovnikov in škofov, da ne bo treba vseh oznanjevalcev evangelija pošiljati iz Evrope, ki samia potrebuje duhovnikov predvsem v velikih mestih proti novodobnemu poganstvu. Vsak narod naj si vzgoji svoje lastne duhovnike. Kako lepa in velika zamisel!

Neustrašena vera se kaže pod papeževanjem Pija XI. tudi med njegovimi otroki. Že stoletja ni Cerkev štela toliko junakov in

mučencev kakor zadnja leta v Mehiki in v Sovjetski Rusiji. Neustrašeni borci za Kristusa so podžgali nov ogenj navdušenja in ljubezni v Cerkvi božji. Kri mučencev bo tudi danes, kakor vsekdar v zgodovini, seme kristjanov.

Blagoslov božji in uspeh pri velikem apostolskem delu prihaja od tihih, skritih žrtev in od molitve. Zato želi sv. Oče za svoj zlato-mašni jubilej prav posebno žrtev dobrih del in molitve, katere naj mu njegovi otroci po širnem svetu kakor duhovne šopke poklanjajo v dar, ker le-ti bodo njegovemu trudu uspeh, Cerkvi napredek, dušam rešenje

prinesli. V tej zamisli je papež ukazal, naj se tudi na Vzhodu in v misijonskih deželah naselijo strogi spokorni redovi, ki sicer ne delujejo na zunaj, da bi s svojimi žrtvami in molitvami sprosil od Boga sveto edinstvo v veri in spreobrnitev vsega človeštva.

Sv. Oče je za svojo visoko starost 72 let zelo čil in zdrav. Njegovi lasje še niso osiveli, hoja je prožna in pokončna, duh veder, jasen in oster, srce v ljubezni za vse otroke enako široko odprto. Naj ga Bog še dolgo ohrani svoji Cerkvi, da jo vodi še nadalje tako neustrašeno in modro k vedno večji slavi in končni zmagi!

DVA NOVA SLOVENSKA ŠKOFA

Dne 24. marca 1929 je došla v Ljubljano vesela vest, da je sv. Oče imenoval za ljubljanskega pomožnega škofa s pravico nasledstva vseučiliškega profesorja

dr. Gregorja Rožmana.

To novico je ljudstvo in tudi duhovščina ljubljanske škofije sprejela z iskrenim veseljem. Novi pomožni škof je bil rojen 9. marca 1883 v Šmihelu pri Pliberku na Koroškem. Od l. 1896 do 1904 je hodil v celovško gimnazijo,

Dr. Gregor Rožman,
pomožni škof ljubljanski.

ki jo je kot gojenec »Marijanišča« z odliko dovršil. Tudi bogoslovne studije je dovršil v Celovcu in bil l. 1907 posvečen v mašnika. Tedanji studijski inspektor dr. Somer in profesor dr. Cigoj sta ga stavila med prve gojence semenišča tiste dobe sploh. Škof Kahn ga je l. 1908 nastavil v Borovlje za kaplana, kjer mu je nekoč dejal neki faran: »Vi boste še škof.« Nato je poslal škof Kahn nadobudnega kaplana na Dunaj, da se v bogoslovskih vedah še temeljiteje izobrazi. Pri odhodu je dr. Somer napil Rožmanu kot bodočemu škofu. V dveh in pol letih je dr. Rožman dovršil skušnje, skoraj vse z odliko. L. 1912 je bil imenovan za vzgojnega prefekta v »Marijanišču« v Celovcu, kjer mu je mladina rekala »veliki angel«, tako ga je spoštovala in ljubila. Leta 1913 je postal docent cerkvenega prava na bogoslovnem učilišču v Celovcu, l. 1914 pa redni profesor. Mimo tega je bil v teh letih tudi spiritual in podravnatelj bogoslovja. Bogoslovci — slovenski in nemški — so dr. Rožmana naravnost oboževali in celó med oddihom je hotel biti vsak v njegovi bližini. Poleg dela v bogoslovju pa je dr. Rožman opravljal tudi veliko pastirsko delo po slovenskem Koroškem, imel pridige, duhovne vaje in misijone. Od l. 1918 do 1919 je bil kancler prošta Randla v Dobrlivasi. Ko se je l. 1919 osnovala v Ljubljani univerza, je dobil od tedanjih prvih treh rednih profesorjev bogoslovne fakultete povabilo, naj prevzame stolico za cerkveno pravo. Ko je dobil dovoljenje svojega škofa, je ponudbo sprejel. Nastopiti bi bil moral službo takoj po vseh svetih. Ker pa mu je dne 3. novembra 1919 umrla mati, je prosil za dopust do konca meseca. Dne 28. novembra je odšel v Ljubljano.

Ko je dospel, je zaznal, da mu je bilo prav vse perilo in obleka iz vagona, kjer je bilo pohištvo, pokradena. Ker ni imel nič denarja, da bi si kaj novega nabavil in drugega ni imel, kar je nosil na sebi, je zaprosil vnovič še dopust do božiča in se vrnil na Koroško, da si je nekaj najnujnejše obleke napravil. 7. januarja 1920 je kot honorarni profesor začel predavati, 27. avgusta 1920 pa je bil s kraljevim ukazom imenovan za pravega docenta. (Ti podatki so važni, da popravijo pomote v raznih listih, ki so pisali, da je dr. G. Rožman prišel v Ljubljano kot begunec šele po plebiscitu.) Za izrednega profesorja cerkvenega prava pa je bil imenovan l. 1924. Mimo tega je bil dr. Rožman od leta 1922 predsednik cerkvenega sodišča, od leta 1927 pa konzistorialni svetnik.

Sočna in prisrčna beseda na prižnici, ljubeznivo in dobrohotno vedenje v osebnem občevarju, ljubezen do mladine — vse to so poteze, ki odlikujejo novega ljubljanskega pomožnega škofa in s katerimi se je priljubil ljudstvu in duhovščini. Ob njegovem imenovanju se je resnično izpolnil latinski pregovor: Ljudski glas — božji glas.

Leto prej — 18. junija 1928 — pa je bil za lavantinskega pomožnega škofa imenovan

dr. Ivan Tomažič,

ki je rojen 1. avgusta 1876 pri Sv. Miklavžu pri Ormožu, dovršil gimnazijo v Ljubljani, bogoslovje v Mariboru in bil v mašnika posvečen 5. decembra 1898. Najprej je kaplanoval pri Sv. Juriju ob Ščavnici, nato v Celju, odkoder je odšel na vseučilišče v Inomost, kjer je l. 1906 postal doktor bogoslovja. Znameniti pokojni škof dr. M. Napotnik je koj spoznal darovitost in sposobnost mladega doktorja in ga zato imenoval za svojega tajnika. To službo je dr. Tomažič vestno in zgledno opravljal do l. 1915, ko je postal kanonik lavantinskega

Dr. Ivan Tomažič,
pomožni škof lavantinski.

stolnega kapitlja. Za mnoge zasluge na cerkvenem polju je bil l. 1908 imenovan za duhovnega svetnika, l. 1916 pa za konzistorialnega. L. 1921 je postal stolni dekan. Tudi sedanjí lavantinski škof dr. Andrej Karlin je spoznal izredne zmožnosti stolnega dekana dr. Tomažiča, ki mu je bil vzoren pomočnik pri nadpastirskem delu. Le malo jih je, ki bi tako kot on poznali ustroj, cerkveno življenje in potrebe lavantinske škofije. Kot dolgoletni škofov tajnik si je dr. Tomažič pridobil v tem oziru bogatih izkušenj in podrobnega znanja. Leta 1925 ga je sv. Oče radi velikih zaslug pri delu za uresničenje Ciril-Metodijske misli imenoval za svojega hišnega prelata in ga l. 1928 najvišje odlikoval z imenovanjem za pomožnega lavantinskega škofa. — Novemu škofu dr. Tomažiču, enemu izmed najboljših sodelavcev škofa Karlina, želimo blagoslova pri vsem njegovem delu za verski in kulturni napredek obsežne lavantinske škofije!

SVETOVACLAVSKI JUBILEJ

Bratski narod češkoslovaški obhaja letos z velikimi slovesnostmi, katerih so se udeležili tudi mnogi Slovenci, tisočletni spomin svojega zaščitnika sv. Vavla. V njem so gledali Čehi skozi vsa stoletja svoje burne preteklosti vladarja - svetnika, ki je modro spoznal čas obiskovanja za svoj narod in ga z besedo in zgledom privedel iz poganke teme v naročje

krščanstva. S tem mu je odprl pot do zapadno-evropske omike in mu omogočil obstanek sredi zavidnih sosedov, dočim so Polabski Slovani, upirajoč se krščanstvu, zapadli tudi narodni smrti.

Kakor pri drugih Slovanih, so tudi pri Čehih prvi začetki krščanstva v zvezi z delovanjem slovanskih apostolov bratov sv. Cirila

Umor sv. Václava.

(Bronasti relief na vratih cerkve sv. Cirila in Metoda v Karlinu, po načrtu Mánesa.)

in Metoda ali vsaj njunih učencev. Staro izročilo pripoveduje, da je sv. Metod okoli leta 800 krstil na Velehradu prvega po imenu znanega češkega vojvoda Bořivoja in njegovo ženo sv. Ljudevít. Ta je vzgojila v krščanski veri svojega vnuka Václava in ga dala poučevati tudi v slovanskih knjigah. Bořivojev sin Vratislav je imel namreč za ženo poganko Drahomíro iz polabskega rodu Ljuticev, ki so bili še pogani. Po zgodnji moški smrti se je Drahomíra polastila vlade namesto mladoletnega sina Václava in na vso moč nasprotovala krščanstvu. Svojo taščo Ljudevít je dala zahrbtno umoriti in podpirala je tudi svoje rojake Ljutice v boju zoper Nemce. S tem je dala nemškemu kralju Henrik I. povod, da je vdrl z veliko vojsko na Češko. Nemci so si že od časov Karla Velikega lastili nadoblast nad Čehi in so jim bili sedaj tem nevarnejši, ker je po navalu divjih Madžarov propadla velikomoravska država, ki je prej družila Čeha s sedanjimi Slovaki.

V tem usodnem trenutku je nastopil vlado sv. Václav in se od-

ločno postavil na krščansko stran. Izmiril se je z nemškim kraljem ter priznal njegovo nadoblast. Ko je tako rešil svojo domovino nemške nevarnosti in jo hkrati zavaroval pred Madžari, je na vse načine pospeševal v njej širjenje krščanske vere in omike. Zgraditi je dal mnogo cerkvá in skrbel za vzgojo domačih duhovnikov, sam pa je postal svojim rojakom najlepši zgled krščanskega življenja. Podpiral je vdove in sirote, odkupoval ujetnike in gostoljubno sprejemal v svojem dvorcu popotnike. Z njegovim delovanjem pa niso bili zadovoljni mnogi poganstvu naklonjeni velikaši in so mu očitali zapravljenost. Zato je hodil sv. Václav preoblečen ponoči z zvestim služabnikom obiskovat bolnike in siromake, zlasti rad pa je hodil na polje in v vinograd ter sam pripravljaj hostije in vino za službo božjo.

Starodávna stolnica sv. Víta v Prahi.

Vaclavovi nasprotniki so pridobili zase njegovega častihlepnega in nasilnega brata Boleslava, ki bi bil rad sam postal vladar. Zarotili so se z njim zoper Vaclava. Na Boleslavovo povabilo je prišel Vaclav na dan sv. Kozme in Damjana leta 929 v bratovo prestolico Staro Boleslavo k cerkveni slovesnosti. Ko se je hotel po končani službi božji vrniti domov, ga je brat pregovoril, da je ostal čez noč njegov gost. Drugo jutro, 28. septembra 929, je bil Vaclav po svoji navadi namenjen na vse zgodaj k sv. maši. Pred cerkvijo sreča brata Boleslava. Nič hudega sluteč pohvali njegovo gostoljubnost, toda brat ga udari z mečem po glavi, češ, »danes te bom še bolje pogostil!« Vaclav, ki je bil močnejši od brata, ga vrže ob tla in mu iztrga meč z besedami: »Bog ti odpusti, brat!« Zakrknjeni Boleslav pa je jel klicati na pomoč, kot bi bil on napaden. Prihiteli so njegovi hlapci in zabodli Vaclava, ki se je s težavo privlekel na cerkveni prag in tu izdihnil svojo mučeniško dušo. Vendar ta strašni zločin ni mogel rešiti izginjajočega poganstva. Sicer so bili pobiti tudi nekateri Vaclavovi spremljevalci in izgnani mnogi tuji duhovniki, toda Boleslav sam je kot vladar vztrajal pri krščanstvu, zavedajoč se, da zahtevajo to koristi njegove države. Nemški nadoblasti se je v dolgoletni vojni uspešno upiral, nazadnje se je moral pa

Altar sv. Vaclava v cerkvi na Pohorju.

Cerkev sv. Vaclava (Benčesla) na Pohorju.

tudi on ukloniti Henrikovemu nasledniku cesarju Otonu I. in l. 950 priznati njegovo nadoblast. Svojega zločina se je kmalu skesal in dal bratovo truplo z vso častjo pokopati v Stari Boleslavi, odkoder so ga čez tri leta slovesno prenesli v cerkev sv. Vida v Prago. (Ta kapelica sv. Vaclava ob cerkvi sv. Vida je zelo stara in čudovito lepa. Vsa je v zlatu in žlahtnem kamenju. Stolnico sv. Vida so začeli zidati v 14. stoletju. Dovršili so jo pa pravzaprav šele letos in je bila dne 12. junija na novo posvečena.) Že takrat je začelo ljudstvo častiti rajnega vojvoda kot svetnika in hitro se je širil glas o čudežih na njegovem grobu. Kmalu je postal sv. Vaclav zaščitnik češkega naroda in njegove države. Češka krona se je nazivala »svetovaclavska krona« in njegovo sliko so uporabljali češki vladarji na svojih zastavah, pečatih in grbih. Povsod po Češkem in tudi drugod, kamor so prišli Čehi, so se postavljale cerkve in kapele v čast sv. Vaclavu. Njegov spomin je družil in bodril Čehi doma in na tujem v najtežjih dobah in pod njegovo zastavo so se borili tudi češki legionarji v svetovni vojni.

Tudi na Slovenskem izvira češčenje tega svetnika iz časov Přemysla Otokarja II. v 13. stoletju, ko so bile naše dežele združene

s češkimi pod krono sv. Vavla. Takrat se je baj naselil na južnem robu Pohorja neki češki vitez, ki je imel svoj grad na Koblju blizu Slovenske Bistrice, čigar razvaline se še vidijo. Ta je dal postaviti kapelo sv. Vavla, katere naslednica je sedanja cerkev Sv. Benčesla, kakor pravi naše ljudstvo sv. Vavla po latinski obliki »Venceslaus«.

Slavnosti ob tisočletnici smrti sv. Vavla so dosegle svoj višek v takozvanih svetovavlavskih dneh orlovstva od 1. do 9. julija 1929 v Pragi, ki so se jih v velikem številu udeležili tudi Jugoslovani. Ogromne množice ljudstva so se zbrale tiste dni v zlati Pragi. Hrvatje so prišli z dvema posebnima vlakoma in enako tudi Slovenci, ki so spotoma obiskali častitljivi Velehrad z grobom sv. Metoda in pa grobišče jugoslovanskih vojakov v Olomucu. V manjšem številu so bili zastopani Poljaki in Lužiški Srbi, pa tudi Francozi, Belgijci ter Nemci iz Češko-slovaške in Nemčije, precej je prišlo celo Čehov iz daljne Amerike.

Že zadnje dni junija so se vršili nastopi in tekme orlovskega naraščaja, glavne prireditve so bile pa v petek 5. julija — na praznik sv. Cirila in Metoda — ter naslednja dva dneva. V petek dopoldne se je vršil po slavnostno okrašenih praških ulicah veličasten orlovski spre-

vod, v katerem je korakalo 10.000 Orlov in Orlic v kroju z nešteto prapori in godbami, poleg teh pa še več tisoč udeležencev v navadnih oblekah in narodnih nošah. Popoldne se je vršila na ogromnem praškem stadionu javna telovadba, kjer je pri prostih vajah nastopilo nad 5000 telovadcev in skoro toliko telovadk. Okoli 60.000 ljudi je prisostvovalo tej prireditvi, med njimi sam predsednik češko-slovaške republike T. G. Masaryk z več ministri in visokimi cerkvenimi in svetnimi dostojanstveniki. Med odličnimi gosti iz drugih držav so se nahajali tudi zastopnik naše vlade minister dr. Anton Korošec, zagrebški nadškof dr. Bauer ter ljubljanski škof dr. Jeglič. V soboto popoldne se je vršila druga javna telovadba, v nedeljo dopoldne pa se je vil po praških ulicah pester sprevod okoli 4000 narodnih noš iz vseh čeških in slovaških pokrajin, zastopani so bili pa tudi Lužiški Srbi in Poljaki ter Slovenci in Hrvatje. Popoldne je bil na stadionu nastop narodnih noš, kjer so razne skupine predstavljale zanimive narodne običaje ter izvajale slikovite narodne plese, ki so jih vsi občudovali.

V teh slavnostnih dneh so se obenem vršile tekme mednarodne zveze katoliških telovadcev, pri katerih so tekmovali poleg Čeho-

Nastop Orlov v stadionu s kopji sv. Vavla.

slovakov in Jugoslovancev tudi Francozi, Nemci in Belgijci. Prvo mesto pri tekmah vrst je dosegla jugoslovanska vrsta, sestoječa iz slovenskih Orlov, in tudi pri tekmah posameznikov je dosegel prvo mesto načelnik slovenskih Orlov Kermavner, drugo pa Slovenec Ulaša. Pri tekmovanju žensk je dosegla jugoslovanska vrsta drugo mesto, med posameznimi telovadkinjami pa je dosegla slovenska Orlica Iva Pregljeva tretje mesto. Tako so slovenski Orli zopet častno zastopali svoj narod in svojo državo pred vsem svetom in razširili slavo slovenskega imena.

Razen teh velikih skupnih nastopov so se vršile zvečer še telovadne akademije posameznih narodov, slovensko glasbeno društvo »Ljubljana« pa je priredilo poseben koncert slovenskih pesmi. V ponedeljek so se ogromne množice gostov začele razhajati in tudi Slovenci so se v dveh vlakih odpeljali proti domovini. Na povratku so obiskali grobove slovenskih vojakov v Judenburgu in pa božjo pot Gospe Svete na Koroškem. Ko so na Jesenicah zopet stopili na domača tla, so bili nad vse

Predsednik češkoslovaške republike dr. Masaryk odhaja s stadiona.

slovesno pozdravljeni, zlasti sijajen sprejem je pa priredila orlovskim zmagovalcem Ljubljana, kjer so jih v veličastnem sprevodu spremili s kolodvoja v mesto.

Kot že tolikrat v preteklosti, se je tudi ob svetovaclavski proslavi izkazala vzajemnost in sloga obeh najzapadnejših slovanskih narodov, kar bo še bolj utrdilo prijateljsko razmerje njunih držav: Republike češkoslovaške in naše kraljevine.

RAZGLED PO KATOLIŠKEM SVETU

Dr. L. E.

Rimsko vprašanje. Najvažnejši dogodek tega leta za katoličane z vsega sveta je rešitev rimskega vprašanja, kar je že opisano na drugem mestu.

Don Bosco je bil proglašen dne 2. junija za blaženega. Tej slavnosti je prisostvovalo v cerkvi sv. Petra 70.000 ljudi, med njimi 20.000 gojencev iz zavodov salezijancev. Zvečer je bila po posebni želji sv. Očeta cerkev sv. Petra sijajno razsvetljena in 300.000 ljudi je gledalo ta prizor.

Rimski zavodi so dali pobudo za romanje semenišnikov-bogoslovcev z vsega sveta v Rim, ki se je vršilo od 21. do 29. julija s posebnimi slovesnostmi.

Avstrija. Odpadniško gibanje je na Dunaju nekoliko ponehalo. Leta 1927 so izstopile iz Cerkve povprečno 2403 osebe na mesec, ob koncu leta 1928 je znašalo povprečno število le 915.

Na Dunaju se je vršil od 14. do 16. junija velik katoliški shod, ki se je baval predvsem z vprašanjem, na kak način bi Cerkev spet prišla v ožji stik s širšimi množicami ljudstva, ki so se Cerkvi deloma odtujile.

Avstrijski škofje so izdali posebno pastirsko pismo, v katerem pozivajo vernike, da naj prispevajo za posebno katoliško univerzo v Solnogradu. Kardinal Faulhaber je utemeljeval v posebni pridigi potrebo take univerze jeseni 1928, češ, da potrebujemo za velike socialne boje, za politične borbe, za vprašanja, ki se tičejo šolske vzgoje, zakona itd. voditeljev, ki imajo katoliško prepričanje. Učenjaki, umetniki, zdravniki, profesorji, sodniki imajo danes drugo naziranje kot ljudstvo, ker se na univerzah često taji bivanje božje, nesmrtnost duše itd. Duh materializma, duh, ki razdira vse sloje ljudstva, se je razširil vprav z raznih univerz, ljudstvo se mora torej brigati, kje in v kakšnem duhu se vzgajajo oni možje, ki naj bodo njegovi voditelji.

Meseca avgusta (od 5. do 10. avgusta) se je vršil mednarodni misijonski kongres v St. Gabrielu pri Dunaju, to je šesti misijonski kongres; udeležili so se ga tudi jugoslovanski akademiki.

Francija. V Franciji se je ustanovila bratovščina: Apostoli dela. Člani bodo predvsem molili in posvetili svoje življenje v ta namen,

da se delavski sloji spet bolj približajo cerkvenemu vernemu življenju.

Francoska vlada je letos sklenila nove zakonske določbe glede francoskih misijonskih redov; po teh sklepih bo vlada vrnila premoženje devetim misijonskim družbam in jim dovolila tudi pouk mladine. Vlada utemeljuje svoj korak s tem, da se je zmanjšal francoski vpliv po svetu zaradi manjšega števila francoskih misijonarjev. Vrh tega se je 40 vseučiliških profesorjev izjavilo za to, da se misijonski redovniki smejo vrniti in delovati.

Francija je praznovala letos z velikim sijajem 500letnico Device Orleanske, ki je leta 1429 s svojim drznim pohodom na Orleans rešila Francijo, pa bila za svoje junaštvo plačana s tem, da je morala na grmado.

V Parizu je umrl znani novinar Vaughan, ki je v listu *Aurore* netil veliko sovraštvo zoper vero. Pred smrtjo je naslovil pismo na časopise, da je bila njegova protiverska politika velika zmota. Pisal je: »Jaz sem danes popolnoma prepričan, da je nemogoče zgraditi človeško družbo na temeljih materializma in brezverstva.«

Leta 1928 je obiskalo Lurd 457.000 romarjev, izmed njih je bilo 60.000 tujcev. Število bolnikov je znašalo 15.000, ozdravljenja pa je preiskovalo 784 zdravnikov.

Češkoslovaška. V Prahi je veliko pomankanje cerkvá, posebno v predmestjih; zato se pripravljajo cerkveni krogi na to, da bodo zidali nove cerkve; poleg cerkve pa bodo povsod dobrodelni zavodi, otroški vrtci itd.

Prazniki, ki jih je češkoslovaška vlada leta 1925 odpravila (Novo leto, sv. Trije kralji, Telovo, Sv. Peter in Pavel, nekaj Marijinih praznikov), so se spet znova vpeljali.

Število čeških duhovnikov je zelo nadovalo, ker je okrog 20 odstotkov Čehov odpadlo od Cerkve, število nemških duhovnikov na Češkoslovaškem napreduje.

Na Češkoslovaškem se je praznovala tisočletnica sv. Vavilava na zelo slovesen način. Sv. Oče je naslovil na češke škofo pismo, v katerem slavi mučeniško smrt sv. Vavilava in želi, da bi se versko življenje med Čehi bolj in bolj dvignilo, predvsem je potrebna krščanska vzgoja v družinah in v javnih šolah za številnejši duhovniški naraščaj.

Ogrska. Na Ogrskem je izmed skoro 8 milijonov prebivalcev 5 milijonov katoličanov. Število katoličanov raste hitreje kot število protestanov. Judov je na Ogrskem okrog pol milijona. — Pred veliko nočjo je delalo 62

poslancev duhovne vaje pod vodstvom jezuita Bangha.

Poljska. Letos je praznovala katoliška univerza v Lublinu desetletnico. Pri tej priliki se je priredila zbirka za univerzo, ki je dala 6000 poljskih zlatov.

Izmed 30 milijonov prebivalcev je na Poljskem približno 20 milijonov rimskih katoličanov, 3.300.000 unijatov, po 3 milijone judov in pravoslavnikov, 1 milijon protestantov. Škofij je na Poljskem 19 latinskega in 3 vzhodnega obreda. Judje vstopajo v katoliško Cerkve. Nastalo je že društvo spreobrnjenih judov, ki skušajo spreobrnjenja pospeševati.

V Varšavi se je ustanovil odbor, ki hoče zgraditi velikanski spomenik v čast Kristusu Kralju na javnem trgu pred ono cerkvijo, v kateri so se vršile pred 10 leti velike ljudske pobožnosti ob priliki vpada boljševikov.

Meseca aprila se je vršil v Krakovu I. shod slovanskih katoliških dijakov, ki je sklenil truditi se predvsem za ožje sodelovanje katoliških slovanskih akademikov v bodočnosti.

V raznih poljskih zavodih se pripravlja 2000 dijakov za misijonski poklic.

Nemčija. V Nemčiji je izstopilo iz Cerkve 40.000 katoličanov; deloma so to povzročile razne protestantovske ločine iz Amerike, ki vabijo ljudi v svojo vero po Nemčiji.

V Berlinu je 61 samostojnih župnij. Seveda so v tem velenstvu, ki je naraslo na 4 milijone, nove cerkve zelo potrebne. Cerkev sv. Neže je bila prej konjski hlev, cerkev sv. Kamila jahalnica, cerkev sv. Kanizija je bila tovarna. Predvsem je važna za Berlin ustanova katoliške ljudske univerze, ki bo imela po vseh delih mesta predavanja, tečaje, večerne prireditve. Zelo razširjen je Katoliški cerkveni list; v posebnem domu duhovnih vaj pa imajo vsi stanovi priliko za duhovne vaje.

Znani nemški brezverec dr. Aigner, ki se je dolga leta trudil, da bi dokazal neistinitost lurskih čudežev, je v javnem predavanju priznal, da znanost ne more razložiti pojava v Konnersreuthu (kjer živi deklica, ki ima Kristusove rane, ki veliko trpi ob petkih ob urah Kristusove smrti). On pravi: »Po moji sodbi imamo pred seboj pojav, ki zasluži največjo pozornost zdravnikov strokovnjakov. O prevari ne more biti govora. Tudi z besedo histerija ni nič povedano. Dejstvo, da več let ta deklica ne zauživa hrane in da ostane teža telesa ista, je za naše današnje znanje uganka. Ugled zdravnikov in znanstvenikov je brezdvomno v prepiru za Konnersreuth trpel.«

Slovaki v sprevodu v Pragi dne 5. julija 1929. (Na Karlovem mostu — v ozadju Hradčani.)

SVETOVNI PREGLED

J. Š.

Odkar je izšel lanski Koledar, beleži zgodovina celo vrsto važnih dogodkov, ki bude upanje, da pride vendarle srečnejša doba od sedanje, ko se ves svet neprenehoma vznemirja radi ogroženega miru in velikih gospodarskih težav, ki mučijo vse narode. Ti dogodki so tako pomembni, da niso vtisnili svojega pečata

samo sedanjosti, ampak odločilno vplivajo tudi na bodočnost. V tem oziru moramo omeniti na prvem mestu ustanovitev

Vatikanske države,

o kateri poroča Koledar na drugem mestu. Opozorimo samo na to, kako je ugled sv. stolice

po svetovni vojni zrastel. Dočim je imel namreč Vatikan pred vojno v vsem svetu 28 diplomatskih zastopnikov, jih ima sedaj 51. Pred vojno je zastopalo svoje države pri papežu 14 ministrov in dva veleposlanika, letos pa ima svoje zastopnike pri Vatikanu že 29 držav. Prav ta svoboda poglavarja katoliške Cerkve nam daje najlepše upanje, da bo sv. Oče mogel še vse bolj delovati za mir in edinost med narodi, kar ves svet tako želi. Tudi upamo, da bo ljubezni polno delo za združitev vseh krščanskih ver, zlasti pravoslavne z vesoljno Cerkvijo, olajšano in pospešeno. Vse to bi zlasti Slovanom rodilo neprecenljivih blagrov tudi v državnem in svetnem življenju.

Lep dokaz življenjske moči katoličanstva in Vatikana nam nudi

Mehika,

kjer večletna krvava preganjanja niso mogla iztrebiti katoličanstva. Četudi niso uspeli mnogoštevilni upori, se je mehikanska vlada vendar morala začeti pogajati z Vatikanom. Zopet so zapeli zvonovi, preganjanje ponehuje in pregnani škofje so se vrnili, medtem pa se ugodno razvijajo nadaljnja pogajanja. Verski boj je do sedaj vezal vladi roke, da se ni mogla resno posvetiti povzdigi blagostanja svojih državljanov. Zedinjene države pa so izkoristile ugodno priliko, da so mogle tem laže uveljaviti v Mehiki svoj vpliv v gospodarskem življenju.

Ameriške Zedinjene države

so bile ob koncu leta 1928 torišče ljutega boja za državnega predsednika, zlasti radi tega, ker je prvič v zgodovini kandidiral katoličan Alfred B. Smith, čeravno so vsaj tri četrtine prebivalstva protestantske. Volitev ameriškega državnega predsednika vzbuja pozornost vsega sveta že zaradi tega, ker predsednik Združenih držav ni samo predstavnik države brez vsake politične moči kakor v večini ostalih republik. Predsednik Združenih držav je obenem ministrski predsednik s to razliko, da poslanci njegove vlade ne morejo vreči, ampak lahko odbijejo samo njegove zakonske načrte. Dočim druge države ne morejo često razviti svoje delavnosti v korist ljudstva radi pogostih vladnih kriz, ima Amerika vladno krizo samo vsaka štiri leta ob volitvah državnega predsednika. Če je kriza bolj redka, pa je zato tem strašnejša zlasti za državne uradnike. Stranka, ki zмага pri predsedniških volitvah, odpusti višje državne uradnike nasprotni stranke in zamenja celò konzule ter poslanike s svojimi

kandidati. Predsedniške volitve so tem važnejše, ker so Združene države najbogatejša država na svetu. Predsednik ima na ta način oblast nad ljudstvom in državo, ki hranita v svojih zakladnicah več ko polovico vsega zlata na svetu. Pred vojno so morale Zedinjene države izdati letno pol milijarde angleških funtov (ali 138 milijard Din) več za svoje potrebe, kakor so dobile za svoje proizvode v tujini. Tako so se vedno bolj zadolževale. Sedaj po vojni, ko so skoraj vse evropske države ameriške dolžnice, pride letno en bilijon sto milijard Din več vanje kot gre iz njih. Amerika bogati posebno na račun Anglije, katero vedno bolj izpodriva s svetovnega trga.

Odločilno je vplivalo na predsedniške volitve Smithovo katoličanstvo. Proti katoličanstvu se sicer ni javno nastopalo, ker se to ne bi strinjalo z ameriško, versko strpljivostjo, a tem huje se je agitiralo proti katoliškemu kandidatu Smithu od hiše do hiše. Zaradi njegovega katoliškega prepričanja je izgubila demokratska stranka, ki ga je postavila za kandidata, južne protestantske države Florido, Teksas in Nort Karolino, ki so prej vedno volile demokrata. Smith je sicer podlegel v boju z republikanskim kandidatom Herbertom Hooverom, ki je protestant, toda dobil je izredno veliko število tudi protestantskih glasov. Na Hooverovo izvolitev je ugodno vplivalo, da je Hoover obljubil pomoč farmerjem (veleposestnikom) in kmetom.

Bogastvo se namreč v Zedinjenih državah omejuje samo na mesta, torej na trgovino in industrijo, ameriško kmetijstvo pa trpi kot pri nas. Dočim United States Steel Corporation plačuje svojim delničarjem za vloženi denar 40 % obresti, imajo po statističnih podatkih farmerji v državi Illinois manj prejemkov kot dva dolarja (112 Din). Mnogo bolje se godi zidarjem, ki zaslužijo dnevno 7—8 dolarjev (do 460 Din). Vzrok propadanja ameriškega kmetijstva so nizke cene pridelkov v vsem svetu in pa izkoriščevanje ameriških kmetov od zasebnih železnic.

Zdi se, da je spoznal Herbert Hoover, ki je prevzel svojo novo službo 4. marca 1929, da Zedinjene države ne bodo smele takoj strogo izterjevati svojih dolgov v evropskih državah, ker bi sicer Evropa kmalu tako obubožala, da jih pozneje sploh ne bo mogla plačevati. Prazno pa je upanje, da bi Hoover pomagal na konja Angliji. Nasprotno ji dela vedno več preglavic na daljnem Vzhodu, kjer se v veliki meri odloča usoda velesil.

Anglija

je stopila v leto 1929 pod vplivom nezaposlenosti in parlamentarnih volitev. Industrijska kriza, ameriško spodiranje Anglije s svetovnih tržišč, vojni dolgovi in štrajk premogarjev so še samo povečali nezaposlenost, ki je postala nevarno zlo za Anglijo že tik pred svetovno vojno. Tako ima Anglija letos nad 1.300.000 brezposelnih delavcev. Med njimi je največ rudarjev in delavcev iz tovarn za sukno ter ladjedelnic. Posebno so ogroženi rudarji. Pred štirimi leti je bilo zaposlenih še 1.200.000 rudarjev, letos pa samo 920.000, čeravno Anglija nakoplje letno za 30 milijonov ton več premoga, kot ga more prodati. Angleška vlada se resno bori proti nezaposlenosti. Rudarje in delavce tistih strok, ki propadajo, skuša zaposliti v drugih strokah in krajih. Za selitev dobé državno podporo, ali pa jim vlada vzdržuje družine, dokler je ne more oče vzeti k sebi. Celo prejšnji konservativni ministrski predsednik Baldwin je dal razposlati nad 150.000 pisem raznim delodajalcem, kjer jim je ponujal delovne moči brezposelnih. Starejšim rudarjem z velikimi družinami daje vlada t. zv. gozdne naselbine, kjer imajo za nekaj let zagotovljeno delo pri pogozdovanju. Tudi občine se bore proti brezposelnosti; zlasti znižujejo občinske doklade, ki najbolj težé industrijo in ji onemogočajo konkurenco.

Nezaposlenost je eden izmed vzrokov, da je pri letošnjih volitvah tako napredovala Delavska stranka, ki jo vodi Mac Donald, da je lahko sestavila vlado. Stranka se je očistila komunistov in je zato še bolj narasla na račun liberalcev in konservativcev. Mac Donald je sedaj bolj obziren in previden kakor pred leti, ko je bil prvič ministrski predsednik. Ako si bo znal ohraniti naklonjenost Lloyda Georgea in njegove stranke, ne preti njegovi vladi nevarnost. Od Mac Donalda se pričakuje, da bo ubral nove poti v notranji politiki in da bo skušal zunanjepolitične odnose Anglije postaviti bolj na temelje pravičnosti kot sile. Kakor za prejšnjo, pa je tudi za Mac Donaldovo vlado trd oreh ameriško izpodiranje angleškega blaga in boj za Vzhod. Radi tega so nastali že pod Baldwinovo vlado bolj prijateljski odnosi med Anglijo in Francijo.

Francija

išče novih poti v svoji zunanji politiki. Kakor Anglijo, ograža tudi njo Amerika, a tudi Nemčija in sovjetska država. Kljub temu pa še

vlada staro prijateljstvo med Francijo in državami Male antante. V notranji politiki je povzročila mnogo bojov zahteva zunanjega ministra Brianda, naj se pregnanim katoliškim redovom dovoli vrnitev v Francijo in naj se vrne katoliški cerkvi premoženje. Svobodomiselní zunanji minister Briand in ministrski predsednik Poincaré (beri Poankaré) se dobro zavedata, kako politično in нравno moč ima Vatikan in kako plodonosno delujejo v korist Francije in francoske kulture francoski katoliški redovi. Zato sta se odločno zavzela zanje, čeravno je radi te zahteve nastopila vladna kriza. Ko je po šestdnevni krizi Poincaré zopet sestavil vlado dne 12. novembra 1928, je dobil zaupnico 330 glasov proti 130. Ta vlada je sprejela proračun, ki izkazuje okrog 45 milijard frankov (100 milijard Din) izdatkov in nekaj več prejemkov. Najvažnejše naloge te vlade so ureditev uradniškega vprašanja, elektrifikacija kmetijskih krajev, sprememba najemninskega zakona in zboljšanje aviatičnih (zrakoplovnih) zvez s tujino in rešitev vprašanja vojne odškodnine.

Nemčija

se čim dalje bolj resno zaveda, da je velesila. Kakor za prejšnjih vlad, teži tudi sedanja vlada socialnega demokrata Hermana Müllerja po razširjenju nemškega gospostva izven sedanjih mej in po zedinjenju vseh nemških pokrajin v veliki Nemčiji. Zaveda se, da še ni prišel za to ugoden trenutek. Radi tega vodi oprezno politiko in se skuša okoristiti zlasti pri rešitvi manjšinskega vprašanja. Poudarjanje narodnih pravic nemških manjšin pa ji ni ovira, da ne bi odrekala tega, kar zahteva za svoje manjšine, najmanjšemu slovanskemu narodu Lužičkih Srbov. Konkordat med protestantsko Prusijo in sv. stolico dokazuje tudi na nemškem narodu, da je v zadnji dobi ves svetovni razvoj pod precejšnjim vplivom Vatikana.

Avstrija

preživlja v zadnji dobi težke notranje težave, kakor pričajo nastopi oboroženih organizacij socialnodemokratske in meščanskih strank. O zedinjenju z Nemčijo se v Avstriji ne govori mnogo, a več se dela v ta namen. Avstrijski zakoni se izenačujejo z nemškimi, enako se v najnovešem času tudi avstrijski generalni štab in vojska organizira popolnoma po nemških navodilih. Za predsednika avstrijske republike je bil izvoljen krščanski socialc profesor Miklas, kar je dalo socialnim demokratom

povod še za ostrejšo borbo proti ministrskemu predsedniku prelatu dr. Seiplu. Ker so začeli za Seiplove napake delati odgovorno katoliško Cerkev, so socialni demokrati lahko širili zlasti med dunajskimi delavci mržnjo proti katoličanstvu. Mesečno je odpadlo po 3000 delavcev od katoliške Cerkve, kar je dalo prelatu dr. Seiplu povod, da je odstopil. Krščanskosocialna stranka pa kljub temu ni spustila iz rok državnih vajeti. Kar se tiče šolstva in uprave, ni avstrijska vlada manj nenaklonjena upravičenim zahtevam slovenske narodne manjšine kot v prejšnjih letih.

Italija

je odstranila zadnje ostanke parlamenta in dosledno izvedla fašistovsko samovlado. Prijateljska pogodba med Jugoslavijo in Italijo je potekla, ne da bi jo podaljšali. Najbolj pereča vprašanja z Italijo je uredila Jugoslavija s t. zv. nettunskimi pogodbami, ki prinašajo Italiji nekatere gospodarske koristi. Italija je slovenski narodni manjšini zabranila vse liste, ki jih je pozneje deloma zopet dovolila, ni pa ji vrnila Zadrufne zveze. V zunanji politiki se prizadeva ustvariti blok, v katerem bi sodelovala razen Albanije Madjarska, Bolgarija, Turčija in po možnosti Grčija ter Poljska. Najvažnejši dogodek v italijanski zunanji politiki je pomirjenje med italijansko vlado in Vatikanom. Tako ima sedaj tudi italijanska vlada svojega poslanika pri sv. stolici.

Najzvestejši zaveznik Italije je

Madjarska.

Obkoljena od vseh strani od držav Male antante se tem bolj naslanja na Italijo. Odkar pa Anglija ne stoji več tako čvrsto za Italijo kot poprej, si skuša Madjarska najti prijateljev tudi v Franciji. Madjarska še vedno upa, da se ji bo posrečilo razbiti Malo antanto. Radi tega se dobrika Jugoslaviji, s katero je sklenila trgovsko pogodbo, na drugi strani pa tembolj ruje proti jugoslovanskima zaveznicama Češkoslovaški in Rumuniji. V notranji politiki ni velikih sprememb. Sedanja vlada grofa Bethlena drži vladno krmilo že osem let. V tem času so se razmere obrnile sicer mnogo na bolje, toda svobode ni, po kateri hrepene celo odlični zastopniki vladne stranke. Toda Bethlen ne trpi, da bi razen njega še kdo drugi dajal smer vladni politiki. Čim bolj se približuje leto 1930, ko bo Oto Habsburg, sin cesarja Karla, postal polnoleten, tem bolj pereče je vprašanje kraljevskega prestola. Čim dalje bolj drzno se

trudi Madjarska za popravilo mirovnih pogodb, ki so ji vzele pokrajine, naseljene od nemadjarskih narodov. Madjari vedno prepričujejo svet, da so njihove narodne manjšine v drugih državah zatirane, čeravno imajo v Češkoslovaški in Jugoslaviji svoje šole in so ravnopravne pred zakonom; medtem pa ne dajo slovaški in nemški, slovenski ter srbski manjšini niti najnavadnejših narodnih pravic.

Severni sosed Madjarske je

Češkoslovaška.

Mesto obolelega voditelja agrarne stranke in ministrskega predsednika dr. Švehle je vladal kot ministrski podpredsednik msgr. dr. J. Šrámek. Deset let po osvoboditvi je torej katoliški duhovnik vodil usodo tiste Češkoslovaške republike, kjer se je po prevratu vršil najhujši boj proti katoličanstvu, papežu in dr. Šrámku. Ker se nevarna bolezen dr. Švehle ni obrnila znatno na bolje, je namesto njega prevzel vladno krmilo vojni minister Udržal, poslanec agrarne stranke. Njegova vlada je celo sprejela pokroviteljstvo nad proslavo tisočletnice smrti sv. Vavla, prvega znamenitejšega češkega vladarja in mučenika, obenem pa je skrbela, da se izvrši pogodba med sv. stolico in Češkoslovaško ali t. zv. modus vivendi.

Volitve v pokrajinske skupščine so dokazale, da komunizem v Češkoslovaški nazaduje. Še bolj pa so ga oslabili notranji boji in razkol v komunistični stranki. Mnogo prahu je dvignila v svetovni javnosti špionaža kapetana Falouta, ki je izdajal važne vojaške dokumente Nemčiji. V zunanji politiki je Češkoslovaška še vedno steber Male antante. Ker se je sposoben prosvetni minister prof. dr. Hodža pripravljaj za stolec zunanjega ministra, je moral »zboleti« in iti v politični pokoj, kar ni na korist poljsko-češkoslovaškim odnosom.

Češkoslovaški zaveznik

Rumunija

je že več let preživljala težko krizo, ki jo je znala spretno izrabiti narodna kmetska stranka pod vodstvom J. Maniuja. Ko se je zdelo, da si je liberalna vlada Vintila Bratiana baš utrdila položaj z inozemskim posojilom, je nenadoma odstopila dne 3. novembra 1928. Zakaj bančniki, ki so dali Rumuniji inozemsko posojilo, so želeli, da vstopi v vlado tudi narodna kmetska stranka, dobro vedoč, da ima ta stranka na svoji strani ogromno večino rumunskega ljudstva. Razen tega je želel vladarski svet, ki zastopa nedoraslega kralja, da bi se

vršila slovesna proslava desetletnice zedinjenja vseh Rumunov pod vladno, kjer bi bili zastopani tudi Rumuni, ki so bili pred zedinjenjem pod ogrsko vladno. Ti kraji pa so trdnjava narodne kmetijske stranke. Maniu se je zavedal, da ima mogočno oporo v zunanjem svetu in da je brez njega nemogoča vsaka vlada. Zato je stavil za liberalno stranko g. Bratiana nesprejemljiv pogoj, da se razpusti skupščina in razpišejo volitve. Radi tega se je ponesrečil poskus Bratiana in londonskega poslanika Titulesca, da bi sestavila vlado iz vseh strank. Enako ni bilo mogoče sestaviti uradniške ali vojaške vlade. Dne 10. novembra 1928 je Maniu sestavil novo vlado, ki je šla takoj na volitve. V popolnem miru in svobodno izvršene volitve so od 387 mandatov prinesle Maniu-ju ogromno večino 329 poslancev, dočim so dobili Madžari 16, prejšnja vladna liberalna stranka V. Bratiana pa samo 13 poslancev. Posledica zmage J. Maniuja je, da je zavladala v Rumuniji svoboda in da so nastopili boljši časi za narodne manjšine. Svobodo uživajo sedaj tudi katoličani latinskega in vzhodnega obreda. Poslednjih je nad poldrug milijon. Odkar je prevzel vlado pravoslavne Rumunije v svoje spretne roke J. Maniu, ki je veren katoličan vzhodnega obreda, je postalo tudi pravoslavnim Rumunom jasno, da katoličani niso državi nevarni ljudje v službi tujcev, ampak nositelji prave narodne in državne misli. Delo za cerkveno zedinjenje je dobilo v novih razmerah in v konkordatu oporo za uspešno napredovanje. V dobi sedanjega notranjega miru in ugleda v zunanjem svetu se more Rumunija posvetiti reševanju velikih gospodarskih težkoč, ki tarejo ljudstvo. Vojaško zaroto proti sedanji vladi so pravčasno odkrili in kaznovali krivce. V zunanji politiki je Rumunija v prijateljskih zvezah s Poljsko, obenem pa je zvesta Češkoslovaški in Jugoslaviji.

Poljska

preživlja politično krizo že od zedinjenja. General Pilsudski je hotel napraviti red in zato se je maja 1926 dvignil z vojsko proti vladi in prisilil predsednika republike, da se odpove. Kmalu pa so se začele nove, nič manj ostre politične borbe. Parlamentarne volitve niso prinesle vladi generala Pilsudskega večine. Tako že tri leta upravlja poljsko republiko vlada brez večine. Sprejeti mora tak proračun, kakor ji ga popravi opozicija, kar ji je tem lažje, ker se ga v resnici itak ne drži. Boj med vlado in večino parlamenta je vedno ostrejši,

a niti general Pilsudski niti parlament ni v taki premoči, da bi lahko prevzel v svoje roke vso oblast in zapečatil borbo s svojo popolno končno zmago. Opozicija je dosegla, da je prišel minister Čekovič pred sodišče. Ta uspeh opozicije je povzročil nemir v sami vladni stranki, kjer sta se začeli boriti pomirljiva in nestrpljiva smer. Posledica je bila padec vlade, ker je ministrski predsednik prof. Bartel odrešen pristaš pomirljive smeri. Zakaj v vladni stranki je zmagala polkovniška skupina, katero tvorijo vojaški dostojanstveniki in njihovi prijatelji, ki jih je dal Pilsudski pri zadnjih volitvah izvoliti za poslance na vladni listi. Zastopnik te skupine, inženjer Švitalski, je 13. aprila 1929 sestavil vlado, v katero je vzel štiri polkovnike, najožje prijatelje generala Pilsudskega, ki je v njej vojni minister. Gospodarski krogi zelo zamerijo vladi, da opravlja tako važno ministrstvo, kakor je finančno, polkovnik-nestrokovnjak. Radi rastoče gospodarske krize bi bil vprav za finančno ministrstvo potreben prvovrsten strokovnjak. Kakor bi bili vsi notranji boji med poljskimi strankami še premalo, še dela težave zlasti večmilijonska ukrajinska narodna manjšina, ki se hoče odcepiti od Poljske. Ukrajinci in Belorusi se posebno pritožujejo, da jim poljska vlada ne da šol. Najbolj so ogroženi Belorusi, ker imajo zelo malo izobraženstva, a nadškof Jalbrzykowski, Poljak po rodu, nastavlja na beloruske župnije samo Poljake. Če hoče beloruska katoliška duhovščina delovati med svojim ljudstvom, ji ne preostaja nič drugega, kakor da se izseljuje med svoje rojake v Ameriko. Ukrajinski izobraženci, ki ne morejo dobiti državne službe, so razpredli po vseh ukrajinskih krajih pod Poljsko celo mrežo združnih organizacij, ki so mogočna opora v borbi za narodni obstoj. Židje, ki so vedno v službi močnejšega, se ne morejo več vzdržati v ukrajinskih krajih, ker so jim zadruge izpodkopale tla. Ukrajinska pravoslavna cerkev se je prilagodila narodnim zahtevam, ukrajinska katoliška duhovščina vzhodnega obreda pa je bila itak vedno nositeljica ukrajinske narodne misli. Med Ukrajinci in Belorusi so dani predpogoji za cerkveno zedinjenje, a ta naroda še sedaj ne znata oceniti pomena tega dela za svoj narodni obstoj.

Bolgarija

Kakor boli vse slovansko čuteče ljudi neprijateljsko razmerje med Ukrajinci in Belorusi na eni strani ter Poljaki na drugi strani, tako so žalostni odnosi tudi med Bolgari in Srbi.

Med opozicijo in tudi v bolgarski vladni stranki »Demokratski sgovor« je sicer mnogo treznih politikov, ki se zavedajo, da bi bili dobri sosedski odnosi z Jugoslavijo Bolgarski samo v korist. To miroljubno in za obe državi koristno stremenje preprečujejo makedonske tajne organizacije, ki so najmočnejša podpora Ljapčevove vlade. V vladni večini so vedno večja nasprotstva med posameznimi strujami, toda nobena se ne upa dosledno izvajati posledic, ker se boje volilnega poraza, če bi bile v opoziciji in pa tudi Makedoncev. Razmerje do Jugoslavije bi se izboljšalo, če bi prišli na vlado zemljedelci, ki bi strli moč makedonskih organizacij. Odkar pa so v revoluciji dne 9. junija 1925 izgubili svojega voditelja z min. predsednikom Stambolijskim na čelu, stranka vedno bolj razpada v manjše skupine. Tako imamo sedaj tri zemljedelske stranke. Vlada skuša zatirati zemljedelsko gibanje s tem, da posveča veliko skrb poljedelstvu. Vsaka večja vas ima svojega agronoma, ki dobi v obdelavo kmetско posestvo. V treh letih mora tako dvigniti produkcijo, da ga pridejo kmetje sami vpraševati, na kak način orajo zemlja toliko pridelkov. Njegova naloga je tudi, da organizira ljudstvo v zadruge. V nekaterih starokopitnih krajih, kakor n. pr. v okolici Sofije, je kmetška strokovna izobrazba zelo težavna, ker kmetje nočejo orati s plugom namesto z ralom, t. j. navadnim lesenim drevesom. V verskem oziru vlada v Bolgariji svoboda kakor malokje. Vse katoliške ljudske in srednje šole, tudi v popolnoma pravoslavnih krajih, so prenapolnjene. Le občinske oblasti daleč vstran od mest rade ovirajo uspešno delo za cerkveno zedinjenje. Italijanska propaganda se v Bolgariji bohotno širi; ogromen vpliv ima tudi na bolgarski tisk, kar pač ni Jugoslaviji v korist.

Sovjetska državna zveza.

Sovjetska vlada v Moskvi je hotela v kali zadušiti uporno gibanje, ki ga je začel Lev Trockij, ki je bil v začetku poleg Lenina glavni steber boljševiške države. Ko je boljševiška rdeča armada slavila enajstletnico, je bil njen ustanovitelj Trockij že ujetnik na sovjetski ladji, ki ga je peljala v Turčijo v prognanstvo. S tem pa še ni iztrebljeno nezadovoljstvo. Saj je 1.700.000 delavcev brezposelnih. Če pa še k njim prištejemo kmečke ljudi, ki nimajo dela, znaša število nezaposlenih 5 milijonov. Kmetje niso zadovoljni z nizkimi cenami žita in s protežiranjem delavcev. Na vse kroge pa porazno vpliva, da so v bogati Rusiji kruh in

druge življenjske potrebščine na karte. Sedanja boljševiška vlada vneto čisti boljševiško stranko od vseh nezadovoljnejšev. Ker je kmet bolj neodvisen in zato tudi manj slepo pokoren boljševikom, zato je med 1.530.000 člani boljševiške stranke 928.000 delavcev in 234.000 nameščencev, a samo 324.000 kmetov. Čim bolj se kak kmet dvigne na višjo stopnjo blagostanja, tem bolj vzbuja zavist ubožnejših kmetov, ki ga zatožijo, da je »kulak«, bogat kmet protiboljševiškega mišljenja.

Meseca maja so se sestali na zasedanje sovjeti poedinih republik, ki tvorijo sovjetsko državo, a takoj nato so se zbrali sovjeti cele sovjetske državne zveze. Je to nekako zasedanje parlamenta, ki odobri proračun in izvoli vlado za tekoče leto. Za predsednika vlade vse sovjetske države je bil izvoljen Aleksej Rykov. Razen vlade za vso sovjetsko državno zvezo ima še vsaka republika svojo vlado. Najvažnejše so ruska, ukrajinska in beloruska. Rusov, Ukrajincev in Belorusev je namreč v komunistični stranki 80 odstotkov, a vsa važnejša mesta v sovjetski zvezni državi imajo Rusi.

Posebno naglo se razvija Ukrajinska socialistična sovjetska republika (U. S. S. R.). Za predsednika njene vlade je bil izvoljen H. Petrovskij. Znana ukrajinska komunista O. Bucenko, dosedanji glavni vladni tajnik, in S. N. Vlasinko, vladni podtajnik, sta se morala umekniti, ker nista hotela slepo poslušati navodil ruskih komunistov. V Ukrajini se naglo razvija industrija. Čeravno je v Ukrajini sedaj šestkrat več visokih šol kot pred vojno, vendar še manjka 20.000 inženjerjev, 16.000 inženjerjev poljedelstva in preko 300.000 kvalificiranih delavcev. Po gospodarskem načrtu za naslednjih pet let se bo začelo v Ukrajini izrabljati 26 novih rudokopov. Proizvodnja železa se bo dvignila od sedanjih 7.500.000 ton na 17 milijonov ton letno.

Beloruska socialistična sovjetska republika (B. S. S. R.), ki meri 126.000 km² in šteje pet milijonov prebivalcev, je obhajala letos svojo desetletnico. Nad 90 odstotkov njenih državljanov se bavi s poljedelstvom. Veliko vznemirjenje vzbuja med Belorusi naseljevanje Judov. Letošnje in prihodnje leto pride zopet v židovske roke okrog 40.000 oralov rodovitne zemlje. Tudi med visokošolci je skoraj tretjina Judov. Moskovski boljševiki hočejo imeti v njih oporo proti Belorusom in beloruskim boljševikom. Beloruski narod, ki je stoletja samo živel zaradi krutega ruskega in poljskega preganjanja, ima ob desetletnici svoje sovjetske države že

štiri visoke šole. Rektor državne univerze v Mjensku je zgodovinar Vladimir Pičeta, po rodu Jugoslovčan. Letos so dobili Belorusi tudi svojo akademijo znanosti. Sedanja vlada s svojim predsednikom Červnjakovom je začela oster boj proti nepismenosti. Čim bolj pa se širi med Ukrajinci in Belorusi prosveta, tem bolj raste nezadovoljnost proti osrednji boljševiški vladi v Moskvi in tem bolj se približujeta svobodna in res neodvisna Ukrajina in Belorusija. A tudi med zaostalimi turanskimi narodi, ki so dobili od boljševikov svoje države, vre proti osrednji boljševiški vladi v Moskvi. Kirgizi, Jakuti, Uzbeki, Taškiri, Turkmeni i. dr. v šolah in knjigah slave Turčijo za voditeljico vseturške državne ideje, ki naj objame tudi njih.

Turčija

se pripravlja na svoje veliko poslanstvo med sorodnimi narodi s prosveto. Letos je uvedla latinico (iste črke kot so naše) namesto težke in okorne turške pisave. Vsi državljani od 16. do 40. leta so se morali v štirimesečnih tečajih učiti čitanja in pisanja v latinici. Tudi v običaje in obdelovanje zemlje uvaja moderen način življenja. Nehote s tem širi v mohamedanskem svetu versko brezbriznost in brezverstvo. Ker pa človeške duše ne morejo živeti trajno brez vere, pripravlja samo s tem tla za krščanstvo. V zunanji politiki je važna prijateljska pogodba z Italijo in zbližanje s Perzijo.

Albanija

je v Evropi prava italijanska kolonija in važna točka italijanskega širjenja na Balkan. Albanija je spremenila svojo ustavo. Iz republike se je spremenila v kraljevino. Prejšnji predsednik republike Ahmed Zogu je postal prvi kralj. Dočim Italijani grade v vojnem oziru važne ceste in uče albansko vojsko modernega načina bojevanja, skuša Ahmed Zogu utrditi notranji mir in dvigniti ljudsko prosveto.

Grčija

je skoraj vsa v taboru preizkušene politika Venizelosa. S svojim jugoslovanskim sosedom je sklenila prijateljsko pogodbo, obenem pa je članica zveze, ki jo snuje Italija med Turčijo, Grčijo in Italijo.

Če je v ostali Evropi ostal položaj v glavnem neizpremenjen, pa so se izvršile tem večje spremembe v

Jugoslaviji.

Dr. Koroščeva vlada je imela težke čase radi nespravljalivosti in nepopustljivosti radi-

čevcev in Pribičevića. Še težji je postal položaj po 1. decembru 1928, ko se je tudi armada zapletla v spor radi zagrebske demonstracije. Ko je še Davidović napravil položaj vlade nevzdržen, ni preostajalo dr. Korošču drugega kot odstopiti dne 30. decembra 1928. Ker ni bilo mogoče odstraniti na parlamentaren način izredno težke krize, se je kralj v noči dne 6. januarja odločil na izredno važen korak. Ukinil je ustavo in poveril vlado generalu Živkoviću, ki je odgovorna samo kralju. Skupščino je še istega dne razpustil kakor tudi vse politične ustanove. Kmalu je sledila razpustitev vseh političnih strank in interniranje nekdanj tako mogočnega Pribičevića. Njegovega zvestega tovariša dr. Žerjava je strla težka, dolgotrajna bolezen. Na mrtvaškem odru je ležal ravno na osmo obletnico ukinjene vidovdanske ustave, za katero se je boril s toliko vnemo. V sedanji vladi je tudi zastopnik Slovencev dr. Korošec, ki je pokazal v najtežjih trenutkih toliko trezne preudarnosti, da jo bo mogla pravično oceniti šele zgodovina. Ko so utihnile politične strasti, se vlada tem laže posveča važnim gospodarskim in zunanjepolitičnim vprašanjem.

Ko skušajo zapadne velesile na podlagi Youngovega načrta končnoveljavno rešiti vprašanje vojne odškodnine in tako zakrpati mirovne pogodbe, se odigravajo vedno važnejše spremembe na Vzhodu. Indija se pripravlja polagoma na velik osvobodilen pokret, južna Afrika se zmeni za angleško vrhovno oblast tako malo, da imenuje celo svoje poslanike pri tujih državah, Arabci se zedinjajo pod Ibu Sandom, Egípt pa čaka na ugoden trenutek, da vrže angleško nadvlado. Afganistan menjuje kralje in vlade ter se še krčevito upira moderni omiki, zato pa se je v glavnem pomirila in zedinila štiristomilijonska

Kitajska.

Kitajska je bila že 18 let torišče hudih notranjih bojov. Zdravnik dr. Sunjatsen se je na ameriških in angleških visokih šolah navzel modernih nazorov in jih je začel nato širiti v svoji domovini. Ustanovil je stranko Kuomintang, ki je leta 1911 odstranila cesarja iz vladarske rodbine Manšu. Tisočletno samovoljno in neomejeno oblast kitajskega cesarja je prevzela republika, kjer ima vso oblast narodna skupščina. A stranka Kuomintang je imela pristaše samo med izobraženci in dolgo ni mogla dobiti tal med kitajskimi državljani že zavoljo njihove nepismenosti in starokopitnosti.

Vojaški poveljniki posameznih pokrajin ali tučuni so se borili med seboj za oblast nad vso Kitajsko. V tej borbi so dr. Sunjatsena omejili na južni del države. Novo vretje je nastalo po svetovni vojni, ko so zapadne velesile z mirovnimi pogodbami razočarale Kitajce. Začela se je borba zoper predpravičnice in izkoriščanje zapadnih velesil. Nazadnje se je stranki Kuomintang in njenemu generalu Čiangkajšek posrečilo zediniti vso Kitajsko pod svojo diktaturo in prisiliti zapadne velesile, da smatrajo Kitajsko za ravnopravno državo. Predsednik vlade je general Čiangkajšek. Mogočna Kitajska

bi rada rešila svoje stare račune tudi s sovjetsko državo radi Mandžurije. Ko to pišemo, preti med Kitajsko in sovjetsko Rusijo resna vojna nevarnost, ki bi utegnila zanetiti še strašnejšo svetovno vojno.

Vse kaže, da s silo, a brez pravičnosti in ljubezni ni mogoče ustaviti nevarnega gibanja na Vzhodu in ne ustvariti res trajnega svetovnega miru. Samo taka duhovna sila kakor je katoliška Cerkev, ki seje v duše vseh narodov notranji mir in ljubezen ter pravičnost, more ustvariti pravi svetovni mir. Zato je vloga Vatikanske države v svetu tem pomembnejša.

USPAVANKA

Srček moj zlati, zaspančkaj sladkó.
Angelci beli iz raja gredó. —
Aja tutaja, aja tutaja!

Prvi ti z ličeca solzo otrne,
drugi prinese ti sanje srebrne,
tretji zapoje mileje od ptičke,
zlate četrti ti dá perotničke.

Srček moj zlati, zaspančkaj sladkó.
Zlato imeti perot — je lepo!
Aja tutaja, aja tutaja!

Kakor golobček boš v noč poletél,
angelček tvoj tudi s tabo bo šel.
Pojdeta z zvezdami v raj se igrat,
samega Bogca grestá obiskat.

Srček moj zlati, zaspančkaj sladkó.
Biti pri Bogcu vso noč — je lepo!
Aja tutaja, aja tutaja!

On blagoslovi ti sleherno sanjo.
Srečno pot, romarček! — — Z zarjo jutranjo
z angelčkom varhom prileti nazaj,
s sabo prinesi mi sladek smehljalj!
Aja tutaja, aja tutaja!

Mirko Kunčič.

RADIO — LJUBLJANA

Janko Mlakar.

Bridka resnica je, da smo bili Slovenci še prav do zadnjih časov med svetom skoraj nepoznani. Kolikokrat sem se jezil, ko sem na potovanju v tujini zastoj skušal dopovedati, katere narodnosti sem in kje sem doma. Ruse, Čehoslovake in deloma tudi Srbe so še poznali, a Slovence... »Ne, o teh pa nisem še nikoli slišal,« mi je zatrjeval vsak. »Ljubljana — Laibach, da, to je tam nekje v Italiji, že blizu Sardinije; toda ne, menda sem se zmotil. Aha, že vem, na Ogrskem je, tam blizu Turčije.«

Tako sem slišal večkrat. Danes se je pa v tem oziru obrnilo na bolje. Poznajo nas vsaj radioamaterji in po teh tudi drugi, katerim hvalijo naš radio. Zdaj vedo tudi izven Jugoslavije, da je Ljubljana središče Slovenije, in da prebivajo tam ljudje, ki jih ni šteti med zamorce, marveč narod, ki ima svojo pesem, glasbo, umetnost in drugo, kar spada k resnični izobraženosti in omikanosti.

To je pa odlična zasluga našega radia, ki ne nosi slovenske besede le v daljne evropske dežele, marveč tudi preko morja.

Radiol! Pred kakimi desetimi leti je le kakšen profesor fizike, ki je hodil z duhom časa, vedel kaj o njem, dandanes je pa to že otrokom vsakdanja, dobroznana stvar.

Sicer smo imeli v deželah naše Jugoslavije radio že pred vojno, kakor n. pr. v Sarajevu, po razsulu pa v Zagrebu in na Banjici pri Beogradu. Toda te postaje so služile izključno samo telegrafiji.

Prva radiofonetična, t. j. taka postaja, ki pošilja po svetu besedo in godbo, je bila v Beogradu. Ker je pa zelo slabo opravljala svoj posel, so jo letos zamenjali z boljšo. Druga prestolica Jugoslavije, Zagreb, pa ni hotela zaostati za svojo sosedo na vzhodu, in si je tudi hitro nabavila lastno postajo. 15. maj leta 1926 je bil tisti dan, ko je šla hrvaška beseda prvikrat po elektronih v svet.

Mi Slovenci takrat še nismo dosti vedeli o radiu. Imeli smo sicer že v letu 1925 na glavni pošti majhno radiofonično postajo, ki jo je zasnoval in vodil univ. profesor M. Osana in kamor so hodili samo izvedenci poslušat godbo iz Berlina. Toda tisto malo število radioamaterjev, ki se je v Ljubljani zbiralo v posebnem klubu, je poslušalo samo tuje postaje, ker se beograjska in zagrebška nista dobro slišali, naše pa še ni bilo.

Kmalu se je pa začelo tudi pri nas v tem oziru svitati. »Prosvetna zveza« je namreč poslala tajnika V. Zora na Holandsko, da bi tamkaj med slovenskimi izseljenci nekoliko pomisijonaril. Vrnil se je s praznim žepom in velikim navdušenjem za radio. Pri sejah nam je vedno dokazoval, da je radiofonična postaja nam Slovincem krvavo potrebna.

»Tam na Holandskem,« je prepričevalno pripovedoval, »ima vsaka družina svoj aparat in ljudje nosijo slušalke kar v žepih, kakor občinski reveži žlice. Pred gosta ne postavijo litra, ampak zvočnik ali pa razdelivec, da lahko priklopi svoje slušalke. Potem pa vsi skupaj poslušajo predavanje, glasbo, recitacije in druge take stvari, ki jih radio prinaša. Zato je pa tudi tam ljudstvo trezno in izobraženo, tako da ti že navaden preprost delavec ali kmet govori o filozofiji, psihoanalizi in drugih učenih rečeh. Pri nas seveda je drugače. Vina na mizo, da teče od nje, potem vam čvekajo in kvantajo, da ni ne konca ne kraja — in vina polna pa modrosti prazna glava. Zato pa pravim: radio v slovensko hišo, potem bo pa tudi pri nas alkohol nazadoval, pamet pa napredovala.«

Tako nas je vnmel za radio in res je začelo tleti. Prosvetna zveza je osnovala lastno delavnico za radioaparate pod vodstvom inž. Bizjaka, ki je v Akademskem domu razpel svojo radijsko mrežo. Ujel je vanjo več žrtev; tudi moja malenkost je bila med njimi. Da bi se pa smisel za radio po Sloveniji brez lastne domače radio-postaje splošno razširil, nato seveda nihče ni mislil. Zato se je na mero-dajnih mestih pridno delalo, da se že skoraj oglasi »Radio Ljubljana«. Da se je pa tako kmalu naša kukavica oglasila, je pa pglavitna zasluga sedanjega tehničnega vodje ljubljanske radio-postaje univ. profesorja M. Osane. Postajo je dobila za petnajstletno dobo v najem »Prosvetna zveza«, ki se ni strašila ogromnih stroškov, ki so bili s tem združeni.

Že v avgustu l. 1928 je bila postaja pri Domžalah zgrajena in prav tako tudi studio poleg »Gospodarske zveze« na Bleiweisovi cesti v Ljubljani. Takoj potem so se začeli prvi oddajni poskusi, ki so se izvrstno obnesli. S 1. septembrom je pričela postaja z rednim sporedom, in mesec dni pozneje se je vršila slavnostna otvoritev.

Od 1. oktobra dalje poučuje in zabava Radio Ljubljana pridno in uspešno svoje poslušalstvo. Pri obedu in mali južini nam sladi jed z godbo in petjem, nato se pa vrste do 8 zvečer predavanja iz različnih strok. Ni ti treba ven v dež, v vročino ali mraz, da bi lovil razne jezikovne ure; marveč sediš lahko lepo zložno doma v naslonjaču s slušalkami na ušesih ali pa ob zvočniku in se naučiš različnih jezikov. Gospa Angela Piskernik, doktorica in profesorica, te uči nemščine. Pri dr. Lebnu slišiš, kako se francoščina govori pravilno skozi nos, kar se s tiskano besedo težko pokaže, profesor Mazovec poučuje srbohrvaščino, da nam ni treba med Hrvati in Srbi lomiti »jugoslovanščine«, pri konzularnem uradniku Novaku so se naši »svetovaelavski« romarji pridno učili češčine, da bi se jim v Pragi ne bilo treba posluževati običajnega »medslovenskega občevalnega« jezika — nemščine. Italijanščina je morala, žal, zaradi bolezni profesorja Grudna prenehati.

Poleg jezikovnih tečajev je pa Radio Ljubljana ustanovil tudi ljudsko univerzo, katero lahko pohajaš brez mature, vpisnine in drugih ceremonij, katerim se morajo pokoriti tisti, ki hodijo na vseučilišče. Predavajo pa v njej večinoma univerzitetni profesorji.

Dr. Veber nam je lepo in poljudno odprl skrivnostna vrata v filozofijo in temeljito izpraševal vest onim, ki mislijo, da ni Boga, ker ga, kakor trdijo, ne potrebujejo, pa tudi tistim, ki nočejo poznati dolžnosti do bližnjega, do družine, naroda in države, ki poznajo sploh le eno dolžnost, namreč dolžnost do trebuha in drugih »plemenitih« delov svojega telesa.

Dr. Ehrlich nas je seznanil z verskimi nazori raznih divjih narodov, dr. Rožman nam je trpljenje tako lepo opisal, da smo si ga skoraj zaželeli, dr. Fabijan nas je pa vpeljal v skrivnostni pomen tihe in cvetne nedelje. Predavalo je še več drugih učenih profesorjev, katerih pa zaradi pičlega, v koledarju mi odkazanega prostora ne morem navesti. Zapisana so pa njihova imena v »Zapisniku predavanj«, ki bo še važen dokaz, kako je Radio Ljubljana širil znanost po Sloveniji. Nekatere predavatelje vidite tudi na sliki.

V zgodovini smo se ozrli v prošlost svoje ožje domovine, pri zemljepisu so nas predavatelji vodili po domačih in tujih deželah, da celo po Afriki, preko Sibirije in na severni tečaj. Profesor Pengov nam je popisal vse

mogoče živali, od praživali do sesalcev. Povedal nam je tudi, da z opicami nismo ne v sorodstvu in v svaštvu, dasi bi nam nekateri prirodoslovci radi vsilili gorilo če ne že za pradedo, pa vsaj za »prastrica«. Sicer me je prepričal, da nobena opica še ni postala človek, toda prav tako važnemu vprašanju, ali človek lahko postane merkuca, se je previdno izognil. Meni se zdi taka metamorfoza (spremenjenje) prav mogoča. Kajti, če se pogosto dogaja, da se drugače popolnoma normalen človek spremeni na mah v komarja* (stvar je dokazana), zakaj bi se ne mogel preleviti tudi v opico?

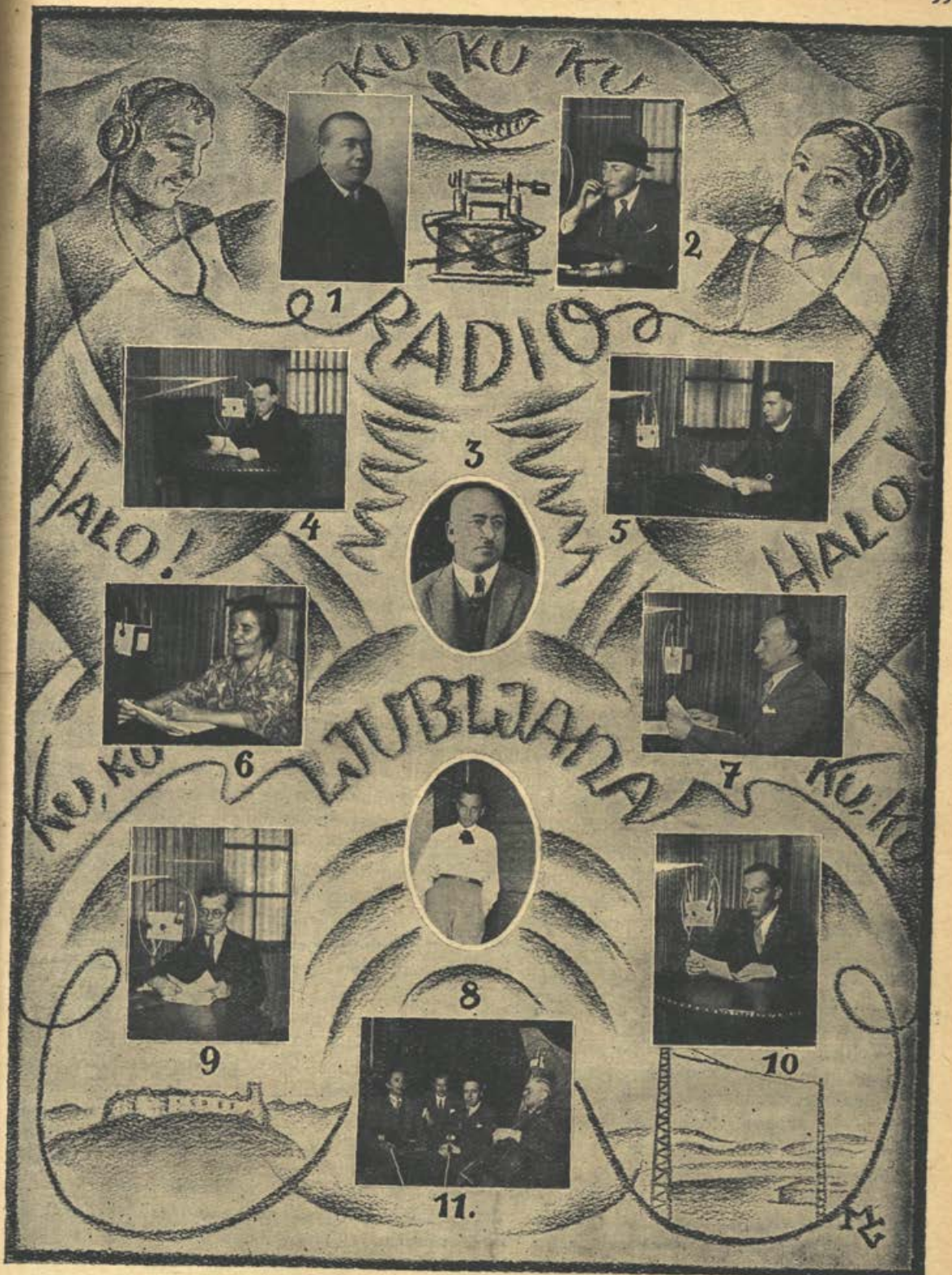
Predavatelj nas je povedel tudi v satanovo kuhinjo, v kemijo. Pozabil nam je pa povedati, kako se melje iz peska krušna moka in kako se delajo iz smrekovih storžev klobase. Je že tako. Učenjaki in sploh pisatelji nam kaj radi govoré o »razodetju« in »doživljanju«, o preživljanju pa trdovratno molče.

Zlasti se godi tako v umetnosti, o kateri nam je radio tudi veliko lepega povedal. Marsikak kmet v hribih je šele iz predavanja dr. St. Vurnika zvedel, da je njegova lesena bajta za zgodovino slovenske umetnosti važnejša in pomembnejša, kakor ponosna sosedova hiša, in marsikatera kmečka ženica je spoznala, da so njeni ošpetlji, peče in druge take ženske reči, ki jih je že njena stara mati s skrinjo vred podedovala od svoje stare matere, več vredne kakor vse obleke kake moderne gospe, katerih gre dvanajst na en funt (namreč oblek, ne gospá).

Tudi za slovensko književnost je naš radio mnogo storil. Priporočal je dobre knjige in naš priljubljeni napovedovalec inženir Pengov je najlepše odlomke iz njih tako genljivo bral, da so bile gospodinje in kuharice vse solzne, zlasti kadar so med recitacijami — rezale čebulo.

Dejstvo je, veselo ali žalostno, o tem bi se dalo prerekati, toda dejstvo je, da se v zadnjem času število pesnikov pri nas zelo množi. Tudi to je zasluga našega radia, ki nam je podal lepo predavanje o slovenski liriki in tako našo mladino vnel za pesnikovanje. Temu predavanju sem hotel jaz dati še nekak doatek, a mi ga je tajnik Zor vrgel v koš, češ, da jaz kot navaden »podlistkar« pesniških reči ne razumem. V tistem, kar je zdaj v košu (ako že kdo ni z njim zakuril), sem našemu pesni-

* To ime je dal Milčinski tistim, ki radio v »kontrabant« poslušajo.

1. Fr. Milčinski. 2. Vl. Kapus. 3. M. Osana. 4. J. Mlakar. 5. V. Zor. 6. Cilka Krek.
7. Inž. Ditrih. 8. Napovedovalec I. Pengov. 9. Dr. Fr. Veber. 10. A. M. Pintar.
11. Radio kvartet: Jeraj, Bravničar, Feršnik, Eržen.

škemu naraščanju, ki se po slovenskih mestih že ozira po pripravnih prostorih za spomenike, priporočil zlasti dvoje: vino in nesrečno ljubezen. Zakaj to oboje je za pesniško doživljanje tako potrebno, kakor ostroga in bič za konjsko dirko.

Prosvetno-programski odsek pa pri skrbi za znanost in umetnost nikakor ni pozabil na vsakdanje potrebe človeškega življenja. Cilka Krekova je pridno učila naše mlade in stare, sedanje, bodoče in pretekle gospodinje kuhe in umnega gospodinjstva. Uspehi niso izostali. Poznam namreč može, ki ne hodijo več v gostilno na različna jetra, golaže in vampe, odkar se v njihovih kuhinjah kuha po radijskih navodilih.

Ko se je moja bivša učenka Suknjarjeva Slavica poročila, ji je njen ženin, profesor po poklicu, podaril radioaparatus, in sicer z obvezo, da mu bo kuhala vse po radiu priporočene jedi. Gospa Slavica zdaj prav pridno posluša radio, zlasti kadar igra kake »poskočne«, toda po Cilkinih receptih pa ne kuha, ker je pozabljeni gospod profesor pozabil poskrbeti za potrebno kuhinjsko — doklado.

Ker pa vkljub dobri hrani in večkrat tudi prav zaradi nje nastanejo v človeškem telesu razne neprijetnosti, ki jih imenujemo bolezen, nas je radio poučeval, kako ravnajmo, da si ohranimo zdravje, in kako preganjamo bolezni, če zaidemo vanje. Nekateri bolezni so dotični predavatelji (zdravnice in zdravniki) še posebej obravnavali, kakor n. pr. raka, hripa, tudi špansko, tuberkulozo, alkoholizem, sitnost in druge take več ali manj neprijetne stvari.

Radio se je oziral med drugim tudi na potrebe posameznih stanov. Tako je poljedelcu povedal mnogo koristnega o obdelovanju zemlje, o sadjereji in živinoreji, poučil delavca, kako se naj preskrbi za starost, in nasvetoval obrtnikom in trgovcem, kako naj ravnajo pri davčnih napovedih, da ne bodo oškodovali države, a tudi ne preveč olajšali svojih žepov.

Velik del sporeda je bil pa posvečen zabavi, petju in godbi. Otrokom je pripovedovala pravljice neumorna radio-tetka Vencajzova, odrasle je zabaval Milčinski, turiste pa je moral Janko Mlakar; ako bi pa hotel podrobno navesti vse, ki so godli in peli, in kaj so peli in godli, bi koledar niti za semnje ne imel prostora. Namesto tega naj navedem rajši številke, ki sem jih prepisal na junijskem velesejmu v Ljubljani v paviljonu »K«, v katerem je Radio-Ljubljana nalepil na stene poročilo o svojem delovanju. V nekaj več kakor pol-

letnem delovanju je naša postaja prenašala 31krat iz cerkve, 29krat iz opere, 18krat iz Uniona, 15krat od drugod. Solistovskih nastopov je prinesla 16, dramskih pa 35. Pri glasbi je radio-orkester nastopil 286krat, druge »muzike« 53krat, posebej še radio-kvartet 46krat; prav tolikrat so nam svirali tudi solisti. Dueti so bili bolj skopi. Igrali so samo 8krat.

Tudi pelo se je prav pridno. Solisti so nastopili 19krat, mešani zbori 37krat, ženski zbori 22krat, moški 12krat, okteti 8krat, kvarteti 13krat, dueti pa 11krat.

Visoko je tudi število predavanj. Vseh je bilo 265, in sicer: 70 humorističnih, 59 zgodovinskih in zemljepisnih, 36 prirodoopisnih, 34 zdravstvenih, 23 modroslovskih, ostalo število se razdeli na gospodinjska, propagandna in druga predavanja.

Jezikovnih tečajev je bilo 209, in sicer: 65 nemških, 58 francoskih, 39 čeških, 32 srbohrvatskih in 15 italijanskih predavanj.

Ker sem že pri številkah, naj povem, da je bilo 30. aprila 1929 5862 naročnikov. Od teh je bilo 1830 uradnikov, 1169 obrtnikov, 695 trgovcev, posestnikov in zasebnikov 689, profesorjev in učiteljev 355, dijakov 239, duhovnikov 194, delavcev 176, društev 172, zdravnikov in odvetnikov 171.

V Ljubljani je bilo 1754 naročnikov, v ostalih mestih v Sloveniji 989, v trgih 347, v vaseh pa 2673. Gorenjska je imela 1486 naročnikov, Dolenjska 1022, Štajerska s Slovensko krajino vred pa 1501 naročnika.

V vsej Jugoslaviji je krog 29.000 naročnikov, in sicer jih Beogradu pripada 12.000, Zagrebu 10.500, Ljubljani pa krog 6000. Komarjev je najmanj 4000.

Kako je radio razširjen po svetu, nam kaže najbolj dejstvo, da je vseh oddajnih postaj že nad 1500. Seveda se to število vsak mesec pomnoži, ker grade povsod nove postaje. Izvedenci menijo, da je vseh radioposlušalcev na svetu do 20 milijonov. Zanimiva je tudi tabela, ki nam kaže, koliko naročnikov pride v posameznih državah na 100 prebivalcev. Iz nje posnamemo, da v Evropi prednjači Danska s 6,6 odstotki, »zadnjači« pa Italija z 0,1 odstotkom. Jugoslavija jih ima 0,165. Seveda, če pa vzamemo Slovenijo samo, pride na vsakih 100 prebivalcev pol radijskega naročnika in tako posekamo z 0,5 odstotka marsikako večjo in kulturnejšo deželo.

Kakor v marsičem drugem so Američani tudi v radiu daleč pred nami. Medtem ko

pride v Evropi na 100 prebivalcev samo 1-8 radijskih naročnikov, je tam onkraj Atlantskega oceana vsak šesti prebivalec plačujoč radio-amater.

Zdaj pa še dve besedi: ena »komarjem«, druga pa godrnjavsom!

Prva je kratka: sramujte se, komarji! Hujši ste od tatov; zakaj ti krađejo telesne dobrine,

vi pa duševne. Poboljšajte se, javite se na pošti, plačajte naročnino in vam bo odpuščeno.

Nič daljša ni druga: godrnjavsi, ki ne pustite dobre dlake na sporedu našega radia, agitirajte zanj, da se bo število naročnikov potrojilo, potem vam bo radio vsak večer do polnoči igral take poskočne, da boste s slušalkami na ušesih privzdigovali pete!

ZIMA LETA 1929

V. Bohinec.

V prvih treh mesecih leta 1929 smo doživeli zimo, ki bo ostala sedanjemu rodu v trajnem spominu. Vso Evropo so silno dolgo časa oklepale klesče izredno ostrega mraza; več metrov debel sneg jo je pokrival. Promet je zastajal, nastalo je občutno pomanjkanje kuriva, nezgode so se kar vrstile, in ljudje so se v težkem trpljenju plašno vpraševali, kaj bo. Z zanimanjem smo zasledovali časopisna poročila o vremenskem stanju in nobene druge vesti se nismo bali tako kot tiste, ki se je večkrat pojavljala po listih: »Nov mraz prihaja!« Naj bo ta tako huda zima opisana tudi v koledarju.

November in december smo srečno prestali. Sicer so ob božiču toplomeri beležili že prav nizke temperature, a kdo bi si želel drugačnih božičnih dni? Upali smo, da ne bo več hujšega, ob začetku novega leta pa je zopet snežilo. Sneg je imel za posledico hud mraz, ki je v tednu med 11. in 18. januarjem dosegel svoj višek. V Ljubljani so merili 11. januarja že 15° pod ničlo, v naslednjih dneh pa je tempera-

tura še padla in 18. januarja je Meteorološki zavod ljubljanske univerze beležil —20,7° C kot najnižjo temperaturo tega meseca. Omeniti je treba, da se nahaja Meteorološki zavod v sredini mesta, kjer je vedno bolj toplo kakor v predmestjih in v okolici. Zato smemo trditi brez pretiravanja, da je bila temperatura ljubljanske okolice v teh dneh vsaj za 4–5° C nižja. Pa tudi ostala slovenska mesta, kjer ni nakopičenih toliko hiš kakor v Ljubljani, so imela prav vsa nižje temperature kot slovenska prestolica. To lahko razberemo tudi iz naše razpredelnice, ki je sestavljena na podlagi podatkov Meteorološkega zavoda. Edinole Bled je imel skoro isto najnižjo januarsko temperaturo kakor Ljubljana, to pa zaradi tega, ker so više ležeči kraji vedno bolj solnčni od nižjih in zato nimajo pre nizkih zimskih temperatur.

Če seštejemo vse dnevne temperature enega meseca v kakem kraju in delimo dobljeno vsoto s 30, dobimo povprečno temperaturo dotičnega meseca. Odgovarjala bo tembolj pra-

Kraj	Padavine mm			Dež in sneg dni	Srednja mesečna temperatura v °C			Najvišja mesečna temperatura v °C			Najnižja mesečna temperatura v °C		
	jan.	febr.	marca		jan.	febr.	marca	jan.	febr.	marca	an.	febr.	marca
Ljubljana . .	73.9	39.3	13.9	24	–6.9	–8.9	+3.1	7. I.	26. II.	30. III.	18. I.	3. II.	3. III.
Maribor . .	63.7	40.2	7.9	24	–5.1	–8.6	+3	19. I.	26. II.	30. III.	12. I.	11. II.	3. III.
Celje	78.6	54.2	6.9	22	–6.9	–9.9	+2.7	20. I.	26. II.	30. III.	12. I.	3. II.	3. III.
Novo mesto	78.8	51.3	26.8	19	–5.6	–8.8	+2.9	+2.8	+10.3	+21.3	–26.6	–31.0	–16.2
Brežice . .	70.5	65.4	11.6	22	–5.4	–8.4	+3.6	20. I.	25. II.	30. III.	12. I.	3. II.	3. III.
Kočevje . .	95.4	49.5	9.2	23	–7.3	–9.6	+2	1. I.	25. II.	30. III.	12. I.	4. II.	4. III.
Bled	89	36.5	3.8	20	–7.1	–9.2	+3.2	+4.4	+9.5	+20.6	–25	–26	–13.4
								24. I.	25. II.	30. III.	12. I.	8. II.	3. III.
								+1.7	+8.7	+19.6	–24.2	–25.7	–18.1
								3. I.	26. II.	30. III.	11. I.	3. II.	3. III.
								+1.2	+8	+21.2	–20.8	–25.2	–14.4

vemu povprečnemu stanju, čim več let upoštevamo v računu. Povprečna januarska temperatura Ljubljane znaša na podlagi opazovanj v dobi od leta 1851 do 1910 -2.5°C , a v januarju 1929 je dosegla izredni povpreček -6.9° !

Po 18. januarju je mraz nekoliko popustil, krog 25. pa je zopet močno snežilo. Nihče ni pričakoval, da bo februar enako mrzel kakor januar, a zgodilo se je, da je bil še mnogo hujši. Februarski povpreček temperature znaša v Ljubljani -0.1° , to pot pa je prišel na -8.9°C ! Prvi tedni tega meseca so bili strašni. Takoj v prvih dneh smo opazili najnižje temperature te zime, v Ljubljani 3. februarja -25.6° , v Celju celo -31°C — glej razpredelnico! —, vendar pa je po deželi zeblo še mnogo bolj. Položaj je postajal obupen, ne morda zaradi teh skrajnih temperatur, temveč ker je mraz bil trajen in ker nikakor ni hotel odnehati. Saj smo še v začetku marca čitali na toplomeru temperature -13.1° v Ljubljani, -16.1° v Mariboru in celo -18.1° v Kočevju! Šele velika noč nam je prinesla toplejše dneve, a še v aprilu si nismo upali odložiti zimske suknje.

Jasno je, da so te izredno nizke temperature povzročile mnogo nepravilnosti. Nismo trpeli le posamezniki, temveč tudi vsi kot celota. To se je zlasti poznalo v prometu. Vlaki so skozi ves januar in februar prihajali na svoj cilj z velikimi zamudami in posebno hudo je bilo na progah, ki morajo premagati večje vzpone. V kraškem svetu se je zaradi razlike med temperaturo na morju in tisto v visoki notranjosti pridružila mrazu še burja, ki je pihala neusmiljeno po več dni s silno brzino — v Trstu se je n. pr. njena hitrost stopnjevala v teku treh dni od 60 na 115 in 130 km na uro. Ekspresni vlaki, ki so še edini vzdrževali zvezo med državami, so enako kakor številni lokalni vlaki večkrat obtičali v snegu. Ljubljana je bila n. pr. sredi januarja 36 ur brez zveze z Beogradom, neki drugi vlak pa je potreboval za isto pot skoro štiri dni. Enako tudi v Beograd dva dni ni bilo nobenega vlaka iz Zagreba. Promet med Primorjem in notranjostjo je bil večkrat prekinjen in je zlasti na liški progi Ogulin—Gračac—Knin zastal za skoro dva meseca, kajti sneg se je tu kopičil na tirih po 7—10 m visoko in je popolnoma zakril celo vrsto čuvajnic. Na progi Drvar—Knin je v Bosni zapadel tolik sneg, da je pri Hrnjadih dosegel vrh brzozavnih drogov. Ljudje so si tu napravili gaz preko brzozavnih žic! Pozneje so plazovi na progah ovirali ves promet, v Sloveniji zlasti med postajo Savo in

Celjem, med Jesenicami in Podbrdom, med Mariborom in Prevaljami. Mnogo krajev je bilo povsem odrezanih od sveta, tako n. pr. Gacko v Hercegovini za več tednov. Drugod celo posamezne hiše niso imele zvez med seboj. Silni vetrovi so povsod trgali električne, telefonske in telegrafске napeljave. 12. januarja je le v Sloveniji bilo pretrganih 17 telegrafskih zvez. Poledica je po mestih, zlasti po Beogradu, kjer je po Donavi navzgor pihala znana ledenomrzla košava, tvorila trajno nevarnost, onemogočila pešhojo, a tudi ustavila ves tramvajski in avtomobilni promet. Na ulico se je podal le, kdor je bil v to prisiljen.

Iz vseh krajev države so prihajala obupna poročila, ki so postala tem žalostnejša, čim dalje je trajal mraz. Vse reke so zamrznile in tudi največje so puščale v sredini kvečjemu 2—3 metre široko strugo. Zamrznile so celo Ljubljana, gornja Krka in gornja Kolpa, kar je izreden pojav. Mlini, jezovi in mostovi so bili povsod v nevarnosti in mnogo jih je led tudi zrušil, tako mline na Dravi, Muri in Kolpi, jezove na Kolpi, mostove pri Radgoni, pri Celju, novi šmarješki most čez Savinjo itd. Silno so se zavzeli primorski Hrvati in Dalmatinci, ko je ponekod zamrznilo morje, n. pr. v Krapnju pri Šibeniku, krog otoka Košljuna na Krku in še na mnogih krajih obale. Razume se, da so zamrznili tudi vsa naša jezera. Na Blejskem jezeru še nikdar ni bilo toliko ledu, saj je bila še v začetku marca ledena jezerska skorja debela skoro pol metra! Na Bohinjskem jezeru so po časopisnih poročilih še 26. marca hodili po sicer že razpokanem ledu ribiči in lovili postrvi, in šele od velikonočne nedelje na ponedeljek je led nagloma izginil z jezerske gladine. Iz Macedonije so poročali »Slovincu«, da je Dojransko jezero na jugovzhodnem oglu naše države 23. januarja popolnoma zamrznilo, kar se je zadnjič zgodilo pred 48 leti.

V Senju je burja nakopičila sneg do drugega nadstropja hiš. Ljudje se osem dni niso upali iz stanovanj, ko pa so stopili 18. februarja na ulico, so videli, da je večina streh uničenih, opeka in material s hiš je ležal po cestah kakor po kakem hudem potresu. Tudi v Sloveniji so se mnoge hiše poškodovale. Zidovi so od mraza popokali. Zlasti starejše stavbe ponekod niso mogle vzdržati silne teže snega in več streh se je zrušilo. Skalo v je nad dolinami se je povsod dodobra premrazilo in še v aprilu so se skale tu in tam rušile v globino, tako n. pr. pod Sv. Miklavžem pri Litiji, kjer se je v

Veliko vas privabila poleg manjših tudi skala, tolika kot velika kmetska peč; obtičala je sredi njive.

Ljudstvo je povsod hudo trpelo. Zlasti po mestih in v oddaljenih krajih je zaradi zastajajočega prometa začelo primanjkovati kuriva in v sedanji stanovanjski krizi je to bila za marsikoga zelo težka preskušnja. Na otoku Krku so ljudje deloma pokurili svoje borno pohišstvo, ker drugih drv od nikoder ni bilo! Povsod po državi so zaradi mraza ustavile šole ves pouk, celo ker se je skoro istočasno razpasla po naših mestih hripa, ki je vrgla mnogo ljudi na bolniško posteljo. Ledena pota so povzročila mnogo nezgod in bolnice so vsak dan sprejele po več ponesrečencev z zlomljenimi ali ozeblimi udi. Tudi snežni plazovi so terjali človeška življenja. V veliki nevarnosti so bili zlasti drvarji in res je zasul plaz koncem januarja tri mladeniče v Srnjakovem grabnu nad Bohinjsko Bistrico. V Halozah je našlo smrt pod plazom kar na en dan pet oseb, pozneje sta se pa tu ponesrečili še dve deklici. Slično so o belih grobovih poročali iz Krškega, iz Horjula, iz Save itd. V svoji požrtvovalni službi je našlo smrt več železničarjev in vojakov po raznih delih države. Po zasneženih potih notranje Srbije je zmrznilo več potnikov.

Preskrba z živili je večkrat zastala, vendar pa je večje skrbi povzročala le po oddaljenih gorskih krajih. Hujše je bilo z vodo. V Suhi krajini in drugod po Dolenjskem so ljudje skozi več tednov morali vodo voziti iz studencev po več kilometrov daleč, ker so bili vodnjaki že vsi izpraznjeni, s streh pa vode seveda ni bilo. V Stožicah pri Ljubljani je zmrznil 26 m globok vodnjak. Po mestih so zmrznile vodne cevi, dasi leže po 1-50 m globoko v zemlji. Tako je v Ljubljani 10. januarja počila glavna vodovodna cev na Karlovski cesti in ves južnovzhodni del mesta je bil na mah brez vode; škodo so popravili šele po nekaj dneh. Popokali so tudi plinovodi, zamrznili so kanalizacijski odtoki itd.

Mnogo je pretrpelo v tej zimi tudi živalstvo. Živina je prezebala po hlevih, veliko je je tudi zmrznilo, celo konji in krave, največ pa svinj, zlasti mladičev. Na Krasu so zmrznile cele črede ovac. Še mnogo slabše se je godilo divjačini. Na posestvu grofa Bombellesa pri Varaždinu je v tej zimi zmrznilo nad 1000 zajcev, tako da tam dve leti ne bodo mogli izvažati žive divjačine. Trda je predla tudi srnam, ker je v gozdovih celo v gošči bilo vse

zasneženo prav do debela. Na Pohorju so našli nad 30 mrtvih srn, drugod pa so pribežale prav do vasi, kjer so povsem neboječe jedle človeku kar iz rok. Iz gozdov so se pa priklatili ponekod tudi medvedi in volkovi, in zlasti slednji so napravili mnogo škode med živino. V naše kraje se je zaletelo mnogo ptic iz severnih dežel, predvsem divje gosi in race, za njimi divji labodi pevci, ki gnezdiijo v severni Evropi in Aziji, najrajši pa na otoku Islandu. 20. februarja je bila blizu Šmarja pri Jelšah ustreljena velika droplja, največja evropska ptica, ki se je sem zatekla najbrž iz Madžarske. Mesec dni pozneje pa je pod lovskim strelom padel na Krki pri Draškovcu celo kormoran, zelo redka vodna ptica.

Rastlinstvo je v Sloveniji zimo splošno še dovolj dobro prestalo. Drevje je sicer ponekod popokalo, tako n. pr. kostanji; orehi so ponekod vsi pozeblji, sadnemu drevju pa mraz ni bogvekakoli škodoval. Celo trta ni tako trpela, kot se je prvotno domnevalo, pozebla je le ponekod po dolinah in v nizkih legah. Zato pa je po kletih zmrznil kmetom skoro ves krompir in tudi drugi pridelki, krompirja je v mnogih krajih zmanjkalo celo za seme. Po Štajerskem in Dolenjskem je v mnogih zidanicah in kletih zmrznilo vino. O zimi na je v naši državi prebila mraz kar dobro, ker je bila pokrita s snegom. V Sloveniji n. pr. pšenica sploh ni trpela in tudi ječmen se je ohranil do 70%. Bolj na jugu, v Bosni, je ječmen bil slabši, oves pa je mraz popolnoma uničil in prav tako v Južni Srbiji glavno setev maka, ki je tam važna industrijska rastlina. Sploh je bilo rastlinstvo južnih krajev najbolj prizadeto. V Primorju so n. pr. pozeble številne sredozemske rastline, kakor kakteje, mnoge palme, lovor, oleandri itd., a tudi smokve, oljke in mladi hrasti. Po Istri je zmrznilo mnogo trt in tudi pšenica, tako da so morali spomladi njive preorati in saditi koruzo. Poljedelstvo je sploh povsod zelo zastalo in kmetje so s spomladanskim delom pričeli ponekod za 4-5 tednov pozneje kot sicer. Vendar pa sta primerno gorko vreme in topla vlaga kesneje pospešila rast.

Naj omenimo še posebne nebešne pojave, ki so vzbudili med ljudstvom mnogo zanimanja. Na Hrvaškem so že 12. februarja videli na nebu troje slepih solnc, ožarjenih s kolobarji, sličen pojav pa je 19. februarja iznenadil tudi Ljubljano in z njo večino Slovenije in ostale srednje Evrope. Ponekod so našli kar 5 solnc z vmesnimi mavričastimi kolobarji.

Kakšna pa je bila zima drugod? Menda najbolj je trpela južna Evropa in sploh dežele ob Sredozemskem morju, ker te na mrz sploh niso bile pripravljene. V Italiji so beležili temperaturo po 15 in 20° C pod ničlo in so s strahom poročali iz Ligurije, da so se divji merjasci pojavili v dolini. V Benetkah so zamrznile lagune in kanali, sneg je po več dni pokrival rimske in napolitanske strehe. Hudo je zadelo tudi Atene in Carigrad, kjer so 10. februarja namerili -10° C! V Aleksandriji in v Kairi v Egiptu je 7. februarja prvič, kar ljudje pomnijo, snežilo več ur in na Libanonu v Sveti deželi je padlo 4 metre snega. O strašni zimi so poročali tudi iz drugih delov sveta, n. pr. iz Severne Amerike in s Filipinov, otočja med Azijo in Avstralijo. Tam je 11. januarja v glavnem mestu Manili padlo živo srebro na +17°, kar je povzročilo vsesplošen prehlad, ker znaša srednja temperatura Filipinov v tej letni dobi 30° nad ničlo, kar znači pri nas že vročino.

Severne dežele, ki so mraza vajene, so zimo lažje prebile. Vendar pa je Berlin doživel mrz, kakršnega že ni bilo 200 let. Na Poljskem so beležili -44 do -50° C, v sibirskem Jakutsku pa celo -70° C. Na Švedskem je sredi januarja bilo 40° pod ničlo in morski led je obdal vso deželo, tako da so mnoge ladje obtičale v ledu. Skozi več tednov so edinole aeroplani vzdrževali promet med Švedsko in ostalo Evropo. Zrakoplovci so se sploh izkazali kot rešitelji tudi za zamrznile ladje v vseh severnih morjih. Ledolomilci, ki so ladjam hoteli pomagati, so namreč sami zastali v ledu in so svojo nalogo mogli izvršiti šele, ko se je led začel topiti. Prav čudne vesti pa so prihajale z

Islanda, velikega otoka visoko gori med Norveško in Groenlandom. Tu je bilo tako toplo, da so kmetje orali že v začetku februarja! Enako tudi na Groenlandu ni bilo snega, tako da Eskimi s svojimi sankami niso mogli na lov in jim je zaradi tega grozilo pomanjkanje. Narobe svet!

Novih nevarnosti se je pri nas bilo bati, ko je nastopilo južno vreme. V Hercegovini je zapihal jug prvič že 15. februarja (radi bližine morja!) in nenadno zvišanje temperature je znašalo kar 17°. Sneg se je takoj začel topiti in vse doline so se pretvorile v pravcata jezera. Drugod se vreme k sreči ni izpremenilo tako hitro in večjih povodenj ni bilo. Večja nesreča se je zgodila 16. marca na Savi pri Beogradu, kjer so plavajoče ledene mase predrle jezove zimskega pristanišča in odplavile 45 ladij, vlačilcev itd. Ladja »Zemun« in 13 vlačilcev se je potopilo, druge so bile težko poškodovane in so jih rešili le s težavo.

Ob hudi zimi 1929 so vremenoslovci pregledali tudi starejša vremenska poročila in nas tolažili, da je bilo včasih še huje. Posebno ostre so bile zime v letih 1254, 1336 do 1340, 1344, 1345, 1634, 1697, 1709, 1740, 1775, 1784, 1789, 1807, 1829/30, dalje v novjšem času 1868/69, 1893 in, kakor se še dobro spominjamo, leta 1909. V Ljubljani je bilo doslej najbolj mrz 11. decembra leta 1879 in sicer -26,4° C, v januarju 1893 -26° in v februarju istega leta -21° C. Nasprotno pa so baje leta 582 cvetela drevesa v januarju in tople so bile zime še v letih 1172, 1287, 1289, 1302, 1461, 1473, 1478, 1494, 1497/98 itd., v 19. stoletju pa zlasti 1806 in 1811. V zadnjem času je bila leta 1923 posebno mila zima.

MLADI MLINAR

Stoji, stoji kraj mlina
zelena stara lipa,
dehteče belo cvetje
poleti z nje se vsipa.

In klop pod njo lesena
me v hladno senco vabi,
in srček vanjo vrezan
mi kliče: »Ne pozabi!«

Ko bil sem mlad, z najlepšo
sem dečlo tu posedal
in v njene rjave, zveste
oči sem verno gledal.

In gledal sem tak dolgo,
da sem se v njih izgubil
in v lepi majski noči
sem jo sladkó zasnuhil.

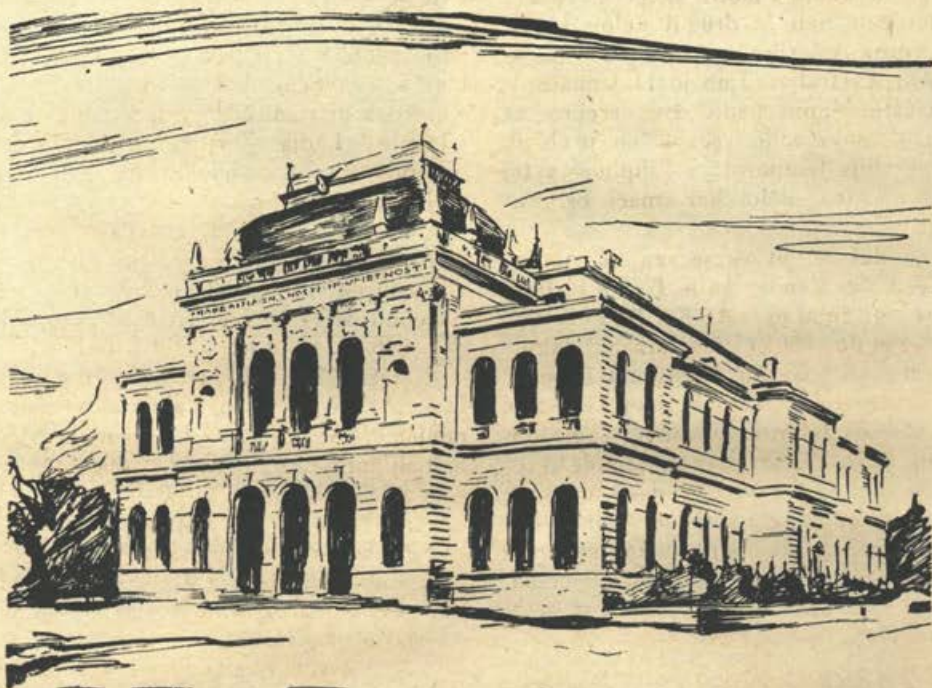
Zdaj žena sinka ziblje
in poje mi veselo,
a jaz pšenico meljem
in sejem moko belo.

Gosteški.

NOVI NAŠ KULTURNI ZAVOD NARODNA GALERIJA

Med najvišje in najpomembnejše prosvetne zavode štejem univerze, akademije znanosti in umetnosti in zbirke z dragocenostmi zgodovinskega, znanstvenega in umetniškega značaja, katerim pravimo na kratko muzeji. Ta trojica je vsakemu kulturnemu narodu v največji ponos in v najizdatnejšo podporo, da se narod razvija, izpopolnjuje in plemenituje.

zopet in ni daleč čas, ko bo dokovana. Le muzej se je obdržal od svojega početka, se razrastel in njegovi zakladi so tako obširni, da jim je postal njih ljubljanski dom pretesen. Začetne zbirke najraznovrstnejših strok so se pomnožile in duh časa jih je tako opredelil, da se od prvotne skupnosti cepijo v samostojne, za sé zaokrožene celote.

Narodni dom

Noben narod, ki hoče varovati in ohraniti svojo samostojnost ter ceniti delo svojih rok in duha, se ne sme odreči posesti te trojice. Slovenci smo od nekdaj cenili koristi take posesti in iz zgodovine vemo, da smo imeli svojo prvo akademijo, ki se je imenovala academia operosorum, kar pomeni akademija delovnih ljudi, že leta 1693; imeli smo za francoske okupacije popolno univerzo pred dobrimi sto leti in pravtako svoj muzej že leta 1821. Res je, da smo univerzo zopet izgubili; pa naša živa volja in želja imeti jo, sta nam jo iznova in za vedno pridobili l. 1919. Tudi akademija, ki jo radi imenujejo krono univerze, je prenehala; pa to krono kujemo

V minulih desetih letih se je najpopolneje izluščila iz muzejskega okvirja naša likovna umetnost in je dobila svoje novo ognjišče v za to ustanovljeni **Narodni galeriji**. Namen Narodne galerije je, skrbeti za ohranitev slikarskih, kiparskih, grafičnih in stavbarskih umetnin, izdelanih predvsem od rok mojstrov slovenskega pokolenja, ta dela urediti po svoji zvezi in jih prikladno in poučno predočiti Slovincem in svetu. Mohorjeva družba je izdala pred dvema letoma poljudno knjigo V. Steske: Slovenska umetnost, iz katere je razvidno, kako se je v preteklih 600 letih razvijala naša domača umetnost, kakšni in kateri umotvorili mnogih umetnikov so se nam ohranili v tej

dolgi dobi in kako skrajno potrebna je bila naloga, da se zberejo v čim popolnejšem številu preostala dela ter rešijo propada, s čimer se bomo najlepše oddolžili vztrajnosti prednikov, ki so se odlikovali s svojo sposobnostjo kakor na drugih poljih duha, tako tudi v likovni (slikarski in kiparski) umetnosti.

da bi mogla služiti temu namenu. Treba bo veliko truda in denarja, preden bo dom za naše umetnostne spomenike povsem urejen. Ta dom pa bo najboljši dokaz, da smo Slovenci narod zase, narod, ki je živel svoje posebno kulturno življenje, ki ga še živi in ga bo v bodoče. Prav ti dokazi, da nas svet spozna

Stopnišče in vhod v Galerijo.

Galerijske stranske razstavne dvorane.

Za naš narodni in kulturni obstoj in napredovanje je ostvaritev Narodne galerije neprecenljive važnosti; zato naj ne bo med nami nikogar, da bi od sedaj naprej ne vedel za naš novi prosvetni zavod. Narodna galerija ima sedaj svojo streho v ljubljanskem Narodnem domu. Tega notranjščina se je začela preurejati,

kot izobražen narod, so za nas največje važnosti. Evropa mora zvedeti, da smo, potem ne bo z nami pometala, kakor da nas ni. Kdor pa zaide z dežele v Ljubljano, naj ob dobri priliki nikar ne pozabi, ogledati si tudi поблиže naše domače umetnine, kar jih že hranijo sobane Narodne galerije.

NEKAJ VAŽNEJŠIH DOGODKOV

V ČASU OD AVGUSTA 1928 DO AVGUSTA 1929

1. Umrli so:

Avgust: 30. v Sp. Berniku-Cerklje 78letni Luka Paulič. Čebelaril je 58 let, lovec bil 40 let, mohorjan 58 let, naročnik »Domoljuba« 30 let, »Doma in sveta« 14 let in »Slovenca« 10 let.

September: 3. Msgr. Ivan Rojec, tolminski dekan in velik socialni delavec. — 26. Ivan Podobnik, vikar v Gradnem na Goriškem. — 28. P. Engelbert Avbelj, frančiškan - misijonar v Hankovu na Kitajskem. — 30. M. Stanislava Voh, vikarica, bivša vrhovna prednica, ravnateljica meščanske šole in učiteljica reda šolskih sester v Mariboru.

Oktober: 1. Fr. Lukman od Sv. Jurija ob Taboru, oče vseučiliškega profesorja dr. Lukmana v Ljubljani. — 12. Dr. Edvin Fajdiga, zdravstveni referent v Litiji. — 22. Matej Štarkl, župnik pri Sv. Petru pri Mariboru. — 23. Dr. Iv. Dimnik, odvetnik v Krškem.

— 30. Leopold Vozlič, župnik pri Mariji Snežni.

November: 15. 85letni misijonar v Ljubljani, Urban Nežmah.

December: 4. Anton Novak, župnik in dekan v Gornjem gradu. — 14. V Dobrni p. Celju župnik Kar. Arlič. — 21. V Ljubljani bivši okr. šolski nadzornik Matko Kante. — 24. Na Dol. Jezeru pri Cerknici strokovnjak v jezerskih vprašanjih, Matevž Martinič.

Januar: 2. V Novem mestu vladni svetnik, gimnazijski ravnatelj v p. Ignacij Fajdiga. 2. V Ljubljani gospodična Bavdekova, dolgoletna delavka Družbe sv. Cirila in Metoda. — 7. Ruski veliki knez Nikolaj Nikolajevič, bivši poveljnik ruske armade v svetovni vojni. — 16. Iv. Nep. Röger, veleposestnik in zaslužni član raznih karitativnih društev v Ljubljani. — 17. Dr. Schiffrer, okr. zdravnik v Ribnici na Dol. — 19. Fran Šerko, veleposestnik in trgovec v Cerk-

nici, oče univ. prof. dr. Alfr. Šerka. — 21. Prednica Lichtenturna v Ljubljani, s. Eleonora Mantuani, ki ima za ta zavod največ zaslug. — 24. Prednica šolskih sester pri Sv. Jakobu v Rožu, s. Cirila Šijanec, ki je na Koroškem delovala 30 let. — 27. V Višnji gori župnik Konrad Tekstor, nar. gospodar in organizator.

Februar: 3. Pisatelj in režiser Milan Pučelj v Ljubljani. — 12. župnik v Dobrepoljah, Andrej Ramoveš. — 17. 94letni Fr. Pajek v Št. Vidu pri Stični. — 28. Marija Peklaj, ki je vse premoženje zapustila škofijskemu zavodu v Št. Vidu pri Ljubljani.

Marec: 2. V misijonišču v Grobljah misijonar Fran Pirc. — 5. Msgr. Anton Kjuder, večletni župnik v Barkovljah pri Trstu. — 6. Josip Holeček, najstarejši češki pisatelj. — 16. Martin Rogelj, posestnik v Tupaličah, dolgoletni naročnik »Domoljuba«. — 20. Francoski vojskovodja, maršal Ferd. Foch, zmagovalac v svetovni vojni. — 24. V Ljubljani najstarejši slovenski odvetnik dr. Fr. Papež.

April: 12. Ign. Kutnar, biseromašnik v Čatežu pri Zaplazu. — 15. Janko Kremenšek, dvorni svetnik in namestnik velikega župana v Ljubljani. — 19. Fr. Gregorič, ugledni krški mešan. — Josip Vedral, priznani glasbenik, organist in profesor na konservatoriju v Ljubljani. — 30. Fr. Fabian, ugleden trgovec in veren katoliški mož v Ljubljani. — Vinko Čibašek, vpokojeni župnik v Dupljah pri Trzinu.

Maj: 10. Jakob Škerl, 83letni posestnik v Žužemberku. — 11. Anton Verbaj, vnet prosvetni delavec v Šmartnem pri Litiji. — 11. Ant. Štritof, župnik v Trebelnem. — 14. Janez Bizjak, kanonik in dekan v Moravčah. — 15. Dr. Fr. Čibej, filozof in pedagogski pisatelj v Ljubljani. — 16. Fran Žvan, župnik v Dupljah pri Kranju. — 21. Helena Škof, narodno zavedna Slovenka v Dobri vasi na Koroškem. — 25. Milica Črnigoj, roj. Skrinjar, zaslužna ustanoviteljica »Zavoda sv. Nikolaja« v Trstu. — 26. Alojzij Jarec, župnik v Hotedršici, kjer je bil 25 let. — 27. Ana Trstenjakova, vzorna učiteljica pri Sv. Miklavžu pri Ormožu.

Junij: 9. Msgr. dr. Jos. Ličan, papeški tajni komornik in narodni delavec v Gorici. — 21. O. Alberik Hribnik, subprior v trapistovskem semenišču v Rajhenburgu. — 23. Anton Boštele, 70letni posestnik pri Sv. Miklavžu nad Laškim, oče pesnika kaplana A. Bošteleta. — 27. Dr. Gregor Žerjav, vpokojeni minister, politik in voditelj demokratske stranke v Ljubljani.

Julij: 2. Jera Zupan na Bledu, mati prof. dr. Al. Zupana v Ljubljani. — 10. Vojvodinja Meklenburška, roj. Windschgratz, ki je večina življenja preživela na Bogenšperku pri Litiji. — 14. Matej Suhač, vpokojeni profesor v Celju, znan književnik. — 20. Štefan Ferluga, bivši deželni poslanec na Opčinah pri Trstu. — 29. Dr. Julij Dereani, okr. zdravnik v Kamniku.

Ako člani Mohorjeve pošljete slike umrlih pomembnejših mož in žena, jih bomo priobčili. Pridenite seveda kratek življenjepis. Ur.

2. Proslave in jubileji.

Avгуст: 12. je bil v Kočevju praznik kočevskih narodnih noš. 12. obhajal zlato mašo vpokojeni profesor dr. Jožef Dolencec.

September: 1. je bila v Ljubljani otvorena postaja radio. — 2. je ljubljanski škof dr. Jeglič posvetil prenovljeno sodraško cerkev. Glavni oltar

izdelan po načrtih arh. Vurnika. — 7., 8., 9. je bila v Črnomlju proslava 700letnice prve belokranjske župnije. — 7. obhajala na Selu pri Ljubljani 60letnico karmeličanka M. Jožefa Terezija Pogačnik in 40letnico redovnih obljub. — 13. obhajal prelat dr. J. Lesar 70letnico; — imenoval ljubljanski škof Avgusta Hegenkötterja in Ferdinanda Tensunderna, duhovnika med Slovenci na Westfalskem, za konzistorialna svetnika ljubljanske škofije. — 16. obhajal križar p. Bernard Polak zlatomašniški jubilej. — 28. bil profesor dr. Kovačič imenovan za prelata.

Oktober: 1. praznoval K. Krušič 50letnico dela pri trdkri Samassa v Ljubljani. Vtil je nad 5000 novih zvonov. — 1. so v Trbovljah otvorili in blagoslovili meščansko šolo. — 8. proslava 10letnice prebitja solunske fronte. — 19. praznoval vseučiliški profesor dr. Fr. Grivec 50letnico rojstva. — 20. obhajala Gusti Danilova 40letnico gledališkega delovanja. — 23. slavil 70letni Valentin Gostič iz Lukovice 30letnico, odkar cerkveni ključar, 40letnik kot član gasilskega društva. Naročnik »Domoljuba«, odkar izhaja. — 29. velike slovesnosti radi 10letnice osvoboditve Slovencev. — 29. slovesna otvoritev radio-postaje v Ljubljani.

November: 3. obhajal strojevodja A. Finc v Ljubljani 40letnico službovanja. — 18. 70letnica kamnoseškega mojstra Gogale pri trdkri Toman v Ljubljani. — 18. je slavna švedska pisateljica Selma Lagerlöf obhajala 70letnico rojstva. — 30. proslava 70letnice ljubljanskega prošta in kulturnega delavca Andreja Kalana.

December: 10. obhajal Lichtenturnov zavod v Ljubljani 50letnico obstoja. — 11. obhajali v Ljubljani 10letnico smrti Ivana Cankarja. — 15. obhajal skladatelj Oskar Dev v Mariboru 60letnico rojstva. — 15. obhajal akademični slikar Henrik Smrekar v Ljubljani 25letnico umetniškega delovanja. — 16. praznovala Narodna galerija v Ljubljani 10letnico. — 19. obhajal skladatelj Anton Lajovic 50letnico. — 20. je sv. Oče, papež Pij XI., praznoval 50letnico mašništva. Ob tej priliki bilo v cerkvi sv. Petra v Rimu 40.000 ljudi. — 24. prejel profesor prelat dr. Fr. Kovačič v Mariboru častno diplomo od Zgodovinskega društva. — 28. obhajal Jože Kurent, uslužbenec Kranjske hranilnice v Ljubljani, 40letnico službovanja na tem zavodu.

Januar: 17. proslavili v Mariboru 100 letnico rojstva književnika Antona Janežiča.

Februar: 10. obhajal vpokojeni profesor Matej Vodušek v Ljubljani 90letnico rojstva. — 11. praznoval zagrebški nadškof dr. Ante Bauer 74letnico rojstva in zlatomašniški jubilej. — 17. obhajali po vsem svetu zlatomašniški jubilej sv. Očeta Pija XI.

Marec: 8. praznovali Zofija Grundner in Ivana Paternoster 25letnico učiteljskega službovanja na osnovni šoli v Trzinu. — 20. so postale Jesenice na Gorenjskem mesto. — 24. obhajalo društvo »Pravnik« 40letnico obstoja. — 24. je bil ljubljanski vseučiliški profesor dr. Gregor Rozman imenovan za ljubljanskega pomožnega in nasledstvenega škofa.

April: 2. obhajal kranjski dekan Fr. Dolinar 70letnico rojstva in 25letnico župnikovanja. — 12. bila v Ljubljani proslava 60letnice slikarja R. Jakopiča. — 16. 100letnica rojstva svetovnega, slavnega kirurga, telesnega zdravnika cesarja Franca Jožefa I., dr. Vinka Kerna, rodом Slovenca. — 25. obhajal trboveljski urar, zgleden krščanski mož, Marko Borušek, 70letnico rojstva in 50letnico izvrševanja urarske obrti.

Maj: 3. praznoval ptujski minoritski gvardijan in prosvetni delavec p. Alfonz Svet 70letnico rojstva. — 9. bila 10letnica mariborske »Glasbene Matice«. — 10. so ljubljanski čevljarji praznovali 50letnico svojega podpornega društva. — 11. obhajal Anton Mervar, mojster harmonike v Trbovljah, 70letnico rojstva. — 14. obhajal Martin Frece, trgovec iz Brežic, 40letnico poroke, 40letnico obstoja svoje trgovine in 30letnico, odkar je naročnik »Slovenca«. — 18. obhajali v Mariboru 10letnico obstoja slovenskih šol. — 19. praznoval občinski svetnik in šolski ravnatelj v p. J. Nep. Jeglič v Ljubljani 70letnico rojstva. — 26. proslavila župnija Škocijan pri Mokronogu spomin na velikega misijonarja in znanstvenika dr. Ignacija Knobleharja, ki je bil rojen ondi 6. julija 1819.

Junij: 1. je Jugoslovanska akademija znanosti v Zagrebu proslavila 100letnico rojstva Fr. Račkega, prvega predsednika te akademije. — 1. praznovala Vincencijeva konferenca v Trzinu 40letnico. — 2. bil častiti Jan. don Bosco prištet blaženim. († 1888.) — 6. proslavili slikarja R. Jakopiča v Zagrebu, kjer je bila razstava njegovih del. — 9. so na Viču pri Ljubljani otvorili mladinsko zavetišče Vincencijeve konference. — 9.—16. so bile radi proslave 10letnice ljubljanskega vseučilišča velike slavnosti v Ljubljani. Vseučilišče je dobilo naslov: »Univerza kralja Aleksandra I.« — 22. Dr. Majaron, odvetnik v Ljubljani, je prejel diplomu častnega doktorja ljubljanske tehnike. Rektor je nosil novo rektorsko verižico, umetno delo po načrtih univ. prof. arh. Jožeta Plečnika. — 9. je ptujska gimnazija praznovala 60letnico obstoja. Njeni učenci bili tudi minister dr. A. Korošec, prof. jezikoslovec Murko in pisatelj Ks. Meško. — 9. so v Podrečnem na Sorškem polju odkrili spomenik v čast pesniku Simonu Jenku. — 12. obhajal karmelski samostan na Selu pri Ljubljani, edini karmelski samostan v Sloveniji, 40letnico bivanja v Sloveniji. — 13. bila v Pristini posvečena prva katoliška cerkev, ki jo je posvetil škofljanski škof dr. Gnidovec. — 16. bil prištet blaženim Klavdij Kolombier, (roj. 1641), duhovni vodnik sv. Marjete Alakok. — 16. praznovalo bralno društvo v Gorjah pri Bledu 50letnico; obenem blagoslovili novi društveni dom. — 25. bil trnovski župnik v p. Ivan Vrhovnik v Ljubljani imenovan za častnega ljubljanskega meščana. — 30. praznovala Mlekarska zadruga na Vrhniki 25letnico.

Julij: 7. veličastna jubilejna proslava 35letnice »Kranjske slov. katoliške Jednote« v Jolietu v Zed. državah Severne Amerike; ima 30.000 članov, največja in najstarejša organizacija slovenskih izseljencev v Ameriki. — 7. bil Anton Jakopič iz Podpeča pri Dobropoljah odlikovan z zlato kolajno za zasluge pri združništvu in kmetijstvu. — 13. bil v Lemontu v Severni Ameriki I. vseslovenski katoliški shod v Ameriki z 12.000 udeleženci, ki so poslali ministru dr. Korošču radio-brzgojavko v pozdrav. — 14. bilo v Ljubljani slovesno posvečenje novega škofa dr. G. Rožmana; posvetil ga je ljubljanski škof dr. Jeglič, prisotna še škofa dr. Karlin in dr. Srebrnič. — 15. obhajal kipar Ivan Zajec 60letnico rojstva. — 15. obhajal najstarejši list Slovenske Krajine, »Marijin list«, 25letnico. Ustanovil ga je in ga urejuje bivši narodni poslanec Jožef Klekl v Črensovcih. — 21. bilo v Ljubljani karitativno zborovanje Vincencijeve družbe. — 22.—24. bilo v Št. Vidu nad Ljubljano kongregacijsko zborovanje vseh slovenskih dijaških kongregacij. — 25.

praznoval 88letni, edini slovenski kanonik v Celovcu, Janez Vidovic, biserno mašo pri Sv. Duhu ob Bohinjskem jezeru. — 25. je papež v evharistični procesiji po trgu sv. Petra v Rimu po 59 letih prvič zapustil Vatikan. — 31. obhajal braslovški dekan M. Medved 40letnico mašništva.

3. Politični dogodki.

1929. Januar: 12. so v Italiji ustavili ves slovenski periodični tisk. — 14. sta postala predsednika ljubljanske in mariborske oblasti dr. M. Natlačen in dr. Leskovar državna komisarja teh oblasti. — 20. so bile razpuščene vse hrvaške stranke (in v Bosni). — 24. so bile razpuščene vse politične stranke v Jugoslaviji.

Februar: 4. je bil vseučiliški profesor iz Ljubljane dr. Leonid Pitamic imenovan za poslanika naše države v Washingtonu. — 5. je bil naš kralj za krstnega botra 10. sinu Fr. Piškurja v Marijinem dolu v župniji Št. Lovrenc ob Temenici. — 8. so sklenili v Franciji, da smejo ondi spet bivati verski redovi. — 11. je bil podpisan sporazum med Vatikanom in Kvirinalom. Podpisala sta ga Mussolini z zlatim peresom s papeškim grbom in zastopnik obolega kardinala Gasparija z zlatim peresom s savojskim grbom. V Rimu je bilo zbranih nad 30.000 vernikov. Kot prva država je čestitala Francija. — 17. je bila otvorjena v Ljubljani nova palača Delavske zbornice; stala je 8 milijonov dinarjev. — 18. so bili imenovani v zakonodavni in upravni odbor v Beogradu Slovenci: dr. Gosar dr. Škerlj in dr. Sagadin. — 26. je bilo sklenjeno, da se začne graditi trikotni železniški most pri Zidanem mostu.

Marec: 5. je bil med Beogradom, Budimpešto in Bukareštom otvoren žrakoplovni promet. — 14. se je v Beogradu prikratk sestal zakonodavni svet. — 17. je bila slovesno podpisana pogodba med Jugoslavijo in Grčijo.

April: 10. so ustanovili v Beogradu agrarno banko. — 10. je poklicalo vojno ministrstvo samoukajmeto Janeza Selana iz Suhadol pri Kamniku za pomožnega risarja v vojni geografski institut.

Maj: 1. so začeli graditi novi železniški most pri Zidanem mostu. — 20. je poslalo kralju 1000 slovenskih občin spomenico za ljudskošolski zakon. — 22. je bil bivši narodni poslanec Fr. Smodej imenovan za šefa odseka in namestnika šefa centralnega tiskovnega urada v predsedstvu vlade. — 28. so v Ljubljani vzdali spominsko ploščo v rojstno hišo Iv. Vajk. Valvasorja na Starem trgu št. 4. — 28. je prišel v Ljubljano angleški publicist Seton Watson.

Junij: 7. je bil bivši narodni poslanec Puniša Racić radi umora v narodni skupščini z dne 20. junija 1928 obsojen na 20letno ječo. — 28. je bil na Bledu rojen tretji princ naše kraljevske družine; 15. avgusta krščen za Andreja.

Julij: 10. je bilo sklenjeno, da se na Sušaku zgradi svobodno carinsko skladišče. — 13. so sklenili v Beogradu, da dobimo na račun reparacij iz Nemčije radio-postajo v Drnišu (Dalmacija) in Skoplju. — 23. je minister dr. Korošec podpisal dovoljenje za žično železnico Kočevje-Oslnica; dela izvrši tvrdka Ilc v Kočevju. — 28. je v Slovenijo prišlo 26 seljakov iz Južne Srbije ogledat si naše kmetijstvo.

4. Potresi, požari, vremenske in druge nezgode.

Avgust: 16. se je na progi Beograd-Skoplje pripetila huda železniška nezgoda. 13 ljudi mrtvih, 30 ranjenih.

September: 23. je v Madridu zgorelo gledališče in je bilo skoraj 200 mrtvih.

Oktober: 7.—8. sta bila požara na Bledu in Podkorenem. — 16.—17. je bil velik požar v Šmartnem ob Savi. — 25. je bil velik požar v Zgornjih Hočah pri Mariboru. — 26. je bila v Romuniji strašna železniška nesreča, kjer je bilo 30 mrtvih.

November: 17. je bil v laškem Vidmu in okolici hud potres. — 24. je sneg prvič v tem letu pobelil Ljubljano.

December: 2. sta bila pri Sv. Juriju ob Ščavnici dva požiga. — 8. je bil požar in vlom v cerkvi v Slovenski Bistrici. — V novembru in decembru je nekdo na več krajih po blejski in kranjski okolici zanetil požar. — 17. je bil v Kranju velik požar; pogorela je pristava J. Kumra. — 24. je v Štangi pri Litiji pogorelo Španovo poslopje. — 26. je bil v Dolini Marice na Bolgarskem hud potres.

Januar: 1. je zažgal nekdo petardo na stopnicah pri zakristiji cerkve na Vačah pri Litiji. Razbilo je 21 šip in je odletel kos betonskega zidu na zakristiji. — 3. je bila v Sarajevu velika povodenj. Železniška proga Sarajevo-Beograd vsa porušena. — 10. je bil v Radomljah pri Kamniku velik požar.

Februar: 11. je pri Zagrebu po 49 letih privrkat zamrznila Sava. V Berlinu po 200 letih najhujši mraz. — 16. so na Štajerskem plazovi poduli več ljudi. — 18. je nastalo južno vreme. — 19. je bilo v Ljubljani videti 5 solnc na nebu. — 25. se je pri Založu vdrla radi južnega vremena 11 plazov. — 26. so ogromni plazovi zasuli progo Maribor-Prevalje.

Marec: 1. je led porušil jezove na Kolpi. — 1. je bila v Trstu burja s hitrostjo 150—160 km na uro; ves promet onemogočen, več oseb ranjenih. — 2. je privrkat treščilo v tem letu; treščilo je v vasi Brezje. — 2. je Drava porušila mlino pri Ormožu; od ledu nastajale do 7 metrov visoke ledene gore. — 3. je bil v Korintu na Grškem hud potres; pred potresom so več ur psi močno lajali. — 6. divjal na otoku Rabu silen orkan, ki je metal po 2 kg težke kamne. — 31. na veliko nedeljo je začela goreti lepa, starinska božjepotna farna cerkev sv. Ane v Tunjicah pri Kamniku. Notranjščina je ostala neškodovana.

April: 2. je treščilo v skedenj J. Šege v Žerovnici pri Cerknici. Požar se je razširil in je pogorelo 12 poslopij. — 2. je treščilo v stari baročni zvonik cerkve sv. Volbenka nad Škofjo Loko, ki je v eni uri zgorel. — 6.—7. je bil v Breznici in Žirovnici na Gorenjskem silen vihar, ki je odnašal strehe, rval drevesa in odnesel neko leseno koč. — 8. je pogorela v Istri vas Dolenje pri Jelšanah. — 20. je pogorela vas Gatina pri Grosupljem. — 20. je uničil požar 25 ha oblastnega in 7 ha kmetijskega gozda pri Litiji. — 28. je bil v Atenah potres in se je s hriba Helmos utrgalo več ogromnih skal. — 30. je v Dolenji Straži pri Novem mestu izbruhnil ogenj in je bilo nad 100.000 Din škode.

Maj: 1. je bila strašna toča v Slovenski Krajini v soboški okolici. — 1. so se v Globočoku pri Trbovljah vdrla skale in zadele neko hišo. — 6. je zgorela vas Glinek pri Mirni na Dolenjskem. — 16.—17. so bile južno od Beograda velike povodnji. — 20. je bila v Št. Vidu pri Zatični huda toča. —

25. je bila toča v Begunjah na Gorenjskem. — 25.—26. je v št. Jerneju pri Podgradu pri Novem mestu treščilo v več poslopij. — 25. je bila toča v občinah Janeževci, Dolič in Drstelji pri Ptuj. — 30. je bila huda toča v Beli Krajini in v več krajih na Dolenjskem. Trta in poljski pridečki uničeni.

Junij: 5. je v Sodražici zgorela žaga Fr. Prijatelj. — 12. je blizu Zaječara v Srbiji treščilo v drevo na polju in ubilo 5 kmetov, 11 jih pa ranilo. — 15. je v Kovorju pri Kranju uničila toča vse pridele. — 17. je bil požar v Mišjem dolu, občina Velika Loka. Pogorela je hiša in en otrok. — 16. je blizu Skoplja ubila strela 106 krav in ovac na en mah. — 16. je bila v Slovenskih gorah taka nevihta, da je vihar izrvl krog 500 sadnih in 500 gozdnih dreves. — 24. je bil v Zg. Besnici velik požar in je gorelo pri štirih gospodarjih. — 25. so bile po vsej Sloveniji ves dan hude nevihte.

Julij: 2. se je v okolici Sarajeva utrgal oblak in je reka Bosna odnesla 9 ljudi. — 7. je v Bački zgorelo 60 juter pšenice, ki se je vnela od isker lokomotive. — 13. je zletel v zrak v južnokitajskem mestu Yunanfuin municijsko skladišče in je bilo 1000 oseb ponesrečenih. — 15. je razdejal orkan 10 vasi pri Carigradu. Mrtvih je 400. — 18. je bil na Rodici pri Domžalah velik požar. Zgorela je žaga in hlev šmona. — 30. se je ameriški letalec Byrd odpravil na polet na južni tečaj.

5. Razni dogodki.

1929. Januar: 2. so izročile avstrijske železnice prometu največjo lokomotivo v Evropi, ki vozi s hitrostjo 90—100 km na uro. — 20. so v Howdenu pri Yorkshiru na Angleškem zgradili največji zrakov svetla, »R 100«, za pot v Ameriko.

Februar: 20. je nadgozdar Tone Jagodič ustrelil največjo evropsko ptico, veliko dropljo.

April: 2. je bil v Clevelandu 30letni John J. Prince (Princ) imenovan za pomožnega državnega pravdnika; je prvi Slovenec, ki je v ameriških Zedinjenih državah dosegel tako visoko mesto. — 5. je prišel v Ljubljano Jan Skala, kulturni predstavnik najmanjšega slovanskega naroda — Lužičkih Srbov. — 21. je prišel v naše južne kraje slavn angleški pisatelj Bernard Shaw. — 22. je dosegel Nemec, pilot Neuenhofen, največji višinski rekord in sicer 12.500 m. Ondi je 55° C pod ničlo. — 31. je na Romunskem, v ozemlju Moreni, nastal v petrolejskih vrelcih požar. Izbruhnilo je 1 milijon kub. metrov plinov in je bilo do 1600° C vročine.

Junij: 4. je začel ognjenik Vezuv spet bruhati. Več vasi je bilo deloma pokončanih. — 4. je prišel v Ljubljano slikar Gregor Perušek, doma iz Sodražice, ki biva že 26 let v Ameriki. — 7. je obiskal Ljubljano tajnik svetovne zveze Pen-kluba, angleški pisatelj Ould. — 10. so splitski ribiči ujeli 600 centov rib. — 21. je kupil odbor za katoliško katedralo v Beogradu novo zemljišče na Čukarici in Dorčuli ob Donavi za zidanje katoliških cerkv.

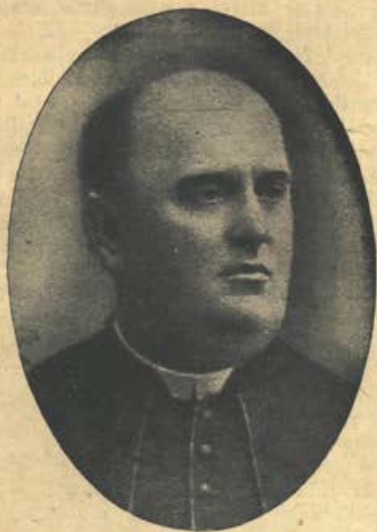
Julij: 22. je prispel na Sušak nov, največji naš trgovski parnik »Tomislav«. Prvo pot je, natovoren z lesom, napravil v Južno Ameriko. — 26. se je v Ameriki smrtno ponesrečil Slovenec, 26letni kulturni delavec in medicinec E. Primožič. — 27. se je dalmatinski kmet Peter Zeljko z vozičkom, ki sta vanj vpreženi dve kozi, napotil skozi Dunaj v Prago, Berlin in Pariz.

NAŠI ŽIVLJENJEPISI

Prelat dr. Martin Ehrlich

Dolgoletni odbornik Družbe sv. Mohorja, papeški prelat in stolni kanonik v Celovcu, dr. Martin Ehrlich, se je rodil 7. maja 1871 v Žabnicah iz znane in odlične Ehrlichove družine. Vzgoja v tej družini je bila vzorna. Delavni in poštenci oče, gostilničar, kmet in lesni trgovec, je pazil predvsem na to, da so se otroci pridno učili in dela navadili. Zlasti je polagal važnost na znanje jezikov. Slovensko in nemško so znali otroci od doma; da so se v zgodnji mladosti brez truda priučili laščini, jih je pošiljal v počitnicah k svojemu trgovskemu znancu v italijanski Videm. Tako je od doma prinesel Martin že znanje treh jezikov. To znanje je dopolnil pozneje še s francoščino in arabščino poleg starih jezikov, katerih se je učil v srednji šoli. Strog krščanski red v družini je vzdrževala skrbna in pobožna mati. Pri Ehrlichovih so se oglašali višarski romarji, ko jih je pot na goro vodila mimo. Kakor da je vsak romar, ki se je okrepčal za strmo pot v res krščanski gostilni, pustil hiši nekaj svoje ljubezni do Marije, tako je vsa Ehrlichova družina bila prežeta ljubezni in češčenja Matere božje. Otroci so to doto materinske hiše nesli s seboj v življenje.

Vse šole je mladi Martin dovršil odlično. Ko je bil leta 1893 posvečen v mašnika, je odšel še na Dunaj, kjer si je pridobil doktorsko čast v bogoslovju. Globoko in široko izobražen,

Dr. Martin Ehrlich.

zdrav in gibčen je nastopil svojo službo v škofiji kot kaplan v Pliberku in Beljaku in nato kot prefekt v dijaškem semenišču. Z velikanjskim veseljem je poprijel za vsako delo. Vedno vedrega razpoloženja je povsod takoj razpršil vsako žalost in malosrčnost. Sam dober pevec je petje gojil zlasti med otroki, ki so svojega kateheta in prefekta oboževali. Najsrečnejši je bil med najbednejšimi, med gluhozemimi deželnega zavoda v Celovcu, katerim je bil požrtvovalen veroučitelj.

Za Ehrlichovo znanje in zmožnost pa je bila kaplanska in prefektovska služba vendar le preozka. Leta 1902 je bil imenovan za podravnatelja, pozneje za ravnatelja avstrijskega romarskega gostišča v Jeruzalemu. Dvojno nalogo si je nadel. Prvič je studiral sv. pismo nove zaveze na mestih, kjer je Jezus živel in deloval. V tej stroki si je pridobil ogromno znanje, pa še večjo ljubezen in navdušenje za osebo Odrešenikovo. Drugič pa je hotel biti prijazen in očetovsko skrben voditelj vsem jeruzalemskim romarjem. Vsak, ki je tekom 9 let Ehrlichovega vodstva bival v avstrijskem hospicu, si je vtisnil v prijeten spomin smehljajoči, z gosto svetlo brado obdani obraz rektorjev. Bil je vreden zastopnik svoje domovine v Sveti deželi.

Od države in Cerkve odlikovan, se je po dolgih devetih letih vrnil v svojo škofijo, kjer ga je škof rabil kot profesorja za svetopisemske vede nove zaveze na celovškem bogoslovju. Tu se je odprlo rodovitno polje njegovega znanja. S kakšnim ognjem in s kolikšno ljubeznijo je mladim bogoslovcem razlagal sv. pismo! Vsi dogodki so kar zaživel pred pozornimi očmi pazljivih poslušalcev. Naenkrat je bil gospod prelat zopet med ljubo mladino. Skupaj z bratom Lambertom je ustanovil in vodil slovenski dijaški dom v Ahaclevi ulici. Kakor oče med otroki je bil, vedno vesel in prijazen, fante izpodbujajoč k resnemu delu, k narodni in krščanski samozvesti. V razvedrilo pa je služila vesela pesem, katero je g. prelat tako srčno rad gojil. Pravi in pristni Slovenec.

Častna in visoka bodočnost se je Martinu Ehrlichu obetala po človeškem računu. Božji računi so bili drugačni — določili so Martina za težko, a blagoslovljeno žrtev. Po prevratu leta 1918 in usodnih dogodkih na Koroškem v letih 1919 in 1920 je bilo treba prošta v

Tinjah. V razvalinah ogromna prošnja, nič manj razdrapano so bile duše tinjskih župljanov. Kdo pojde v ta nerodovitni in nevarni vinograd? Na prvi mig škofov je bil Martin Ehrlich pripravljen. In prišel je kakor v misijonsko pokrajino. Prošnja razdrta, velikansko gospodarstvo zanemarjeno, cerkev od bojev v žalostnem stanju. Vse je popravil: cerkev naravnost vzorno lepo, prošnja zasilno, toliko da je mogel v njej varno stanovati, zase ni skrbel. V veliki župniji je bil sam; vsako nedeljo in vsak praznik je po dvakrat maševal, po trikrat tudi štirikrat pridigoval, vso šolo sam oskrboval, povrh pa vodil še vso dekanijo s pisarijami in vizitacijami. Živel je naravnost siromašno. Ker ni imel dolgo časa nobene plače, so ga bratje in še živeči oče zalažali z najpotrebnejšo obleko. V Tinjah je bil pustil Ehrlich svoje zdravje in vse sile. Najbolj pravilno ga je sodil tinjski kmet, ki je o njem dejal: »Imamo župnika, kakršnega več v deželi ni.« Prepozno je že bilo, ko je bil leta 1928 imenovan za stolnega kanonika v Celovcu. Ves bolan je nastopil svojo novo službo, zdravniška veda je bila brez moči. Na prvi petek v aprilu (5. aprila 1929) mu je izmučeno srce odpovedalo. Ob pol 7 zvečer se je zgrudil svojemu bratu umirajoč k nogam. Ob veliki udeležbi, zlasti z dežele, je bil v ponedeljek nato pokopan v grobnico celovških korarjev pri Sv. Rupertu.

Ako naj še označimo značaj dr. Martina Ehrliča, potem moramo reči le eno besedo: bil je ves solnčen človek. Svetlobo in toploto je razširjal vsepovsod, zaradi tega mu nihče ni mogel biti sovražen, četudi se ne bi bil strinjal z njegovimi nazori.

Značajan in samozavesten Slovenec, ki se je za pravice teptanega naroda povsod odločno, neustrašeno in z neovrgljivo utemeljitvijo potegoval, ni poznal narodnostne razlike, kadar je šlo za duše, zanje je brez razlike žrtvoval vse. Priden in delaven je bil kot mravlja — pa vedno le za druge. Zaradi te svoje izredne ljubezni do bližnjega ni našel časa, da bi bil kaj znanstvenega napisal, akoprav je bil visoko usposobljen za to. Vedno delaven se je mnogokrat pošalil, da spi »ekspres«, ko mu je primanjkovalo ur za spanje. Kljub preobilni zaposlenosti je bil vedno priazen, ljubezniv, večer smehljaj mu je ležal na ustnicah. Vprav posebljena ljudomilost!

Enako kot mož dela je bil tudi mož molitve. V tem pogledu je živel naravnost svetniško. Ne trdimo preveč, če pravimo, da je

prej z molitvijo kot z lastnim trudom premagal ogromne dušnopastirske težkoče v Tinjah. Tudi v tem kraju, kjer je težko kateri duhovnik obstal, je v devetletnem delovanju pritegnil vsa srca k sebi, vse odpore premagal, saj so vsi župljani videli v svojem proštu svetnika, moža nesebičnega in vsega božjega. Vsak večer je zbiral vse svoje posle v cerkvi pred tabernakljem in z njimi molil skupno rožni venec in lavretanske litanije. Ko mu je bil škof dodelil ves slovenski Korotan za delovno polje z imenovanjem za ravnatelja dobredelnega tajništva za slovenski del škofije, ko so koroški Slovenci z napetimi nadami čakali na njegovo delo — ga je Gospod poklical po večno plačilo.

Dr. G. Rožman.

Ivan Kolenc

poslovodja, nadfaktor Mohorjeve tiskarne v Celju, je umrl 14. februarja 1929 v starosti 70 let. V tiskarno je kot stavec vstopil pred 46 leti. S svojo pridnostjo in s tiskarskim znanjem se je povzpел do poslovodje in to službo opravljal 20 let. Rajni Kolenc je bil tedaj, ko je bila »Mohorjeva« še v Celovcu, tudi upravnik in odgovorni urednik lista »Mir«. S svojim strokovnim znanjem si je pridobil velike zasluge za Mohorjevo tiskarno zlasti v času selitev iz Celovca v Prevalje in iz Prevalj v Celje. Mohorjeva družba ohrani tihega in odličnega delavca v trajnem spominu.

Ivan Kolenc.

Vojvoda Stepanović

se je preselil iz svoje ljubljene domovine v večnost kmalu po smrti znamenitega francoskega vojskovodja in odločnega katoliškega moža maršala Focha. Oba sta si bila izredno podobna. Oba sta bila vojaka do dna duše, oba hrabra in skromna, oba neskaljenega viteškega značaja, oba globoko verna. Vojvoda Stepanović je bil zlata krščanska duša, mož stare srbske korenine, po svojih moških čednostih vir ljubezni za vse dobro onim, ki so živeli v njegovem krogu in iskali nasvetov.

Pokojni vojvoda je bil rojen 28. februarja 1856 v Kumodražu v vračarskem okraju v beograjski oblasti. Po končanem šestem gimnazijskem razredu v Beogradu je vstopil l. 1874 v topničarsko vojno šolo. Leta 1876 je bil podporočnik, 1891 generalštabni kapetan, 1901 polkovnik, 1907 general in 1914 vojvoda. Mimo drugih težkih in važnih poslov je bil od l. 1883 do 1884 tudi učitelj vojaškega vežbanja na kragujevski gimnaziji. Leta 1879, 1902 in 1903 je bil profesor vojne akademije v Beogradu. V vojni l. 1876 je sodeloval kot podporočnik in poveljnik čete. V vojni l. 1877—78 je bil poveljnik bataljona narodne vojske. V vojni l. 1885 je bil pokojni poveljnik šumadijske divizije, v vojni l. 1912—13 je bil poveljnik II. armade. V vojni 1914—18 pa je rajni vojvoda vodil mobilizacijo vse srbske vojske. Kesneje je bil poveljnik II. armade, ki je l. 1914 potolkla avstro-ogrsko vojsko na Ceru in l. 1918 prebila sovražno fronto na balkanskem bojišču.

Veliki vojvoda je po daljšem bolehanju umrl 27. aprila 1929 v domačem kraju Čačku, kjer je v miru živel s svojo soprogo. Njegovega

pogreba se je udeležil tudi Nj. Vel. kralj Aleksander. Z rajnim je naš rod izgubil najlepši značaj, kar jih je rodila Srbija v preteklem stoletju. Vse njegovo življenje je bilo do najmanjše pičice vestno izpolnjevanje dolžnosti — pač redka čednost baš za sedanjo dobo.

Dr. Franjo Čibej

je bil rojen 21. junija 1901 v Gorici in je obiskoval gimnazijo v Trstu in Ljubljani, kjer je leta 1919 maturiral, l. 1925 pa promoviral na ljubljanski univerzi iz filozofije in pedagogike in odšel še za nekaj časa na monakovsko univerzo. Leta 1927 je postal suplent na drž. moškem učiteljsišču v Ljubljani. Umrl je od zastrupljenja po neznatni ranici 15. maja 1929.

Pokojni je z ostrim, pronicajočim umom združeval izredno široko obzorje duha in ljubezniv značaj, kojega pglavitna poteza je bila skromnost, točno samospoznanje in blagost. Rajni Čibej je bil rojen znanstvenik in je živel samo studiju in iskanju duhovnih vrednot. Veliko je pisal in je bil eden najbolj načitanih naših ljudi. Sodeloval je pri »Času«, »Domu in svetu«, »Ljubljanskem Zvonu«, »Križu«, »Popotniku«, »Pedagoškem zborniku«, »Mladiki«, »Slovincu« itd. Pokojni dr. Čibej je bil iz dna srca zvest član Marijine družbe in globoko veren katoličan. Slovenci smo izgubili s Čibejem najboljšega sodobnega vzgojeslovca, ki je bil tudi kot učitelj krasen predavatelj in ljubeč vzgojitelj. Slovenska domovina bo v njem pogrešala človeka velike duhovnosti in tvornosti. Blag mu spomin!

Dr. Franjo Čibej.

IZ GOSPODINJSTVA IN GOSPODARSTVA

Gospodinja.

Skrivljeno kuhinjsko desko spet poravnaš, če jo deneš na ravno mizo, kjer naj leži 24 ur med dvema mokrima robcema.

Kladivo je najbolje nasajeno, če ga zagodliš poševno iz kota v kot.

Kako spraviš sveže meso? Sveže divjačine, perotnine ali mesa ne hrani nikdar na kupu v zaprti posodi. Do mesa mora vedno prihajati svež zrak. Najbolje je, če obesi tako meso v hladnem prostoru na kako kljuko. Dobro je tudi, če prav na tenko potreseš meso s solitarjem; a potem meso dobro izperi, preden ga rabiš.

Krompir, ki je omrzel, izgubi neprijetno sladkobo, če pri kuhanju večkrat odliješ vrelo vodo in jo nadomestuješ z drugo vrelo vodo.

Madeže od smole odpraviš, če jih dolgo drgneš s cunjico, ki je namočena v močnem špiritu ali etru. — Ali raztopiš sol v vroči vodi ali amonijaku in drgneš madeže. — Z rok odpraviš smolnate madeže tudi s petrolejem.

Živ plot — kateri je najboljši? Živ plot napraviš iz gabra, akacije, gloğa, smrek, cipres i. dr. Odločiti se moraš za tisto rastlino, ki najbolj prija dotičnim tlom in razmeram. — **Smrekov plot** zahteva prikladne zemlje, sicer počasi raste in kmalu opeša. **Akacija** zahteva solnčne lege, rada divja kvišku in se razraste daleč okrog in tako postane nadležna. Če je tak plot pravilno gojen, je skoraj neprodiren za ljudi in živali, ker je trnjev. Hitro raste **gaber**, ki dela lep in gost plot, je zelo trpežen, a brez trnja. Najboljši je plot iz **gloğa**, le da prav počasi raste.

Šipe v oknih, da se bodo svetile — jih namaži s parafinom.

Če pobišтво razjeda črv, kupi v lekarni sublimat in ga razredči v špiritu. Pomoči čopič ali kurje pero v to tekočino in namaži črviva mesta tako, da sežeš s čopičem (ali peresom) prav do dna luknjice. Žuželke bodo uničene in mrčes se ne bo več zalegel v tak les.

Korenje osnaži v vodi; če ga strgaš, ne bo več okusen!

Če imaš nahod, vsuj v lonec kropa žličko kafe, se skloni nad lonec in vdihavaj samo skozi nos soparo — in nahoda se iznebiš. Prav zelo ti bo koristilo, če si takoj, ko se te loteva nahod, oviješ zvečer v postelji vrat z mrzlim ovitkom, ki ga seveda pokrij z gorko volneno ruto, ki si jo tesno oviješ čez ovitek krog

vratu. (Ovitek ne sme nikjer gledati izpod tega ovoja.) Zaspri brez skrbi; ko se prebudiš in čutiš, da ti ni prijetno, ker se je ovitek že ohladil, ga deni proč, obriši vrat (z mokro gobo), ga posuši in rahlo zavij v volneno ruto.

V emajlirano posodo ne vlij mrzle vode, če je posoda še vroča! Emajl razpoka in se odluči, posoda je uničena.

Mlečno ali močnato posodo ne namakaj v gorki vodi, marveč v mrzli, sicer jo boš težko očistila.

Kokoši večkrat **zbolijo**, ker nimajo dobre pitne vode in pijejo gnojnico; zato niso dobre jajčarice. Preskrbi jim zmeraj sveže vode! Kokoši nujno potrebujejo zelene piče. Tudi pozimi jim dajaj solate, motovilca, (otrebke), vršiče (rože) repe, pese, ki ti odganja v kleti.

Polže moreš poloviti s pivom. Napolni lonec z njim in ga zakoplji v zemljo. Pivo je slaščica za polže; nalezejo se ga in kmalu poginejo.

Gospodarsko premišljevanje.

Vsak sam zase. Po tem načelu se dandanes ne da živeti. Čim bolj se širi omika, tem bolj smo odvisni drug od drugega in tem lažje shajamo in napredujemo, čim tesneje se družimo v društva, zadruge in razne druge, zlasti izobraževalne, strokovne in gospodarske organizacije. Nes pametno in v svojo škodo ravna, kdor se brez tehtnega vzroka brani n. pr. mlekarske, živinorejske ali kake druge zadruge, ali prezira kmetijsko družbo, sadjarsko društvo ali katerokoli drugo organizacijo, ki ima edini namen pomagati s svetom, z zgledom ali tudi z materijelnimi dobrinami pri kmetijstvu oziroma pri gospodarstvu.

Konservativnost — v slabem pomenu starokopitnost — je lahko koristna, pa tudi silno škodljiva. Prav ravna, kdor je konservativen v obleki, prehrani, kdor se drži starih lepih navad in običajev. Taka konservativnost je hvale vredna in vselej koristna. Nasprotno pa je še mnogo več primerov, ko je v veliko škodo posamezniku in skupnosti, ako se trdovratno drži starih navad. Poglejmo samo en primer starokopitnosti, n. pr. v obdelovanju zemlje! Koliko jih je, ki delajo še vse po starem in ki se jim zdi vse neumno, kar niso videli pri svojih očetih. Orjejo tako, kakor pred sto leti, o novodobnem gnojenju ne vedo ali nočejo vedeti ničesar, pridelujejo rastlinstvo

še vedno tako kakor »njega dni«, živino krmijo in oskrbujejo kakor za dobo starih očetov, imajo snetjavo žito, ker ne čistijo semena itd. Ne pomislijo pa, da če hočemo obstati, moramo pridelati več in boljše blago nego pred 30, 40 leti. Če pa hočemo imeti obilnejši in boljši pridelek, moramo delati tako kakor nas uči novodobna kmetijska veda. Tega se je pa treba priučiti. Potreba stanovske izobrazbe, potreba strokovnega čtiva, potreba predavanj, tečajev, društev itd. je za današnje razmere tako očitna, da mora biti slep in gluha, kdor tega ne uvidi. Toda koliko jih je še, ki se niti od daleč ne zmenijo za vse neštete prilike, ki se jim nudijo, da bi se izobrazili. To je tista starokopitnost, ki je največja ovira vsakega napredka. Starokopitnost je tudi neke vrste trma, ki se krčevito drži starih mer, starega denarja in drugih takih navad, ki bi se morale že davno opustiti in ki ovirajo medsebojni promet. Ponekod še danes merijo vse na sežnje, orale in tehtajo na funte ter računajo še sedaj s kronami ali celo z goldinarji. Le priznajmo si, da je v tem tudi nekoliko duševne lenobe. Tudi novih mer se moramo naučiti.

Potratnost ali premajhna varčnost zlasti med doraščajočo mladino obojega spola je marsikje kriva, da trpi gospodarstvo. Pomislimo le, koliko se zapije, zakadi, potratni na obleki, zlasti pri ženskah, koliko zlatega časa se zamudi in denarja zapravi po sejmovih, koliko jedi in pijače, pa tudi denarja se porabi na bahatih, več dni trajajočih ženitovanjih, botrinjah itd. Kaj pa, če bi bili tu in tam morda le res sami krivi, če ne gre vselej tako kakor bi sami radi?!

Varčevanje na nepravem kraju je vselej škodljivo. Nekaj primerov! Vsako leto pride mnogo posestnikov v revščino in največjo stisko zaradi nesrečnega varčevanja pri zavarovalnici. Šele, ko tega ali onega zadene strašna nesreča, da pogori, se spomni, da bi bil moral poslopje in premičnine zavarovati za toliko, kakor bi utegnili biti škode ob požaru. Škode je n. pr. 150.000 Din, zavarovan je bil komaj za 20.000 Din. Varčevanje na nepravem mestu je krivo tolikih nesreč. Poslopja, orodje, obleka itd., vse to trpi škodo, ako se iz pretranege varčevanja o pravem času ne popravlja. Živina ne uspeva, ako mora biti zaradi varčnosti v nezdravem hlevu, otroci hirajo, ako so v slabem stanovanju, ki bi se z majhnimi stroški lahko popravilo, itd. Gnojnica teče na pota in jarke, gnoj se kvari na solncu in dežju,

pa je škoda denarja za gnojišče in gnojno jamo. Kdor tako varčuje, na debelo zapravlja.

Za kaj denarja ni nikdar škoda? Za pijačo! Kaj to, če dam za liter vina, saj stane samo 12 do 20 Din. Pa kaj bo en sam liter! Če so le trije pivci v družbi, je treba precej litrov. Vsak mora dati za enega. Če bi koga izpustili, bi bil še celo razžaljen. Pa to navadno tudi še n. dovolj. Za prvimi tremi litri pride četrti, peti, potem gremo pa še tje in tje. Nazadnje največkrat ne vedo, koliko litrov je bilo vsega skupaj. Ko ne morejo več piti, ga razlivajo po mizi in po tleh, puste polne kozarce pa tudi litre in »štefane«. Pa ni nič škoda denarja, čeprav gre iz žepa šop »kovačev« ali celo stotaki...

Za kaj ljudje tako težko dajo denar? Za nobeno reč težje, nego za strokovno čtivo, za strokovne časopise, knjige, za društvo, sploh za vse, kar je v zvezi s strokovno izobrazbo. Koliko stotisoč gospodarskih knjig je že izdala Mohorjeva družba! Res, da so mnogim, ki so jih brali, zelo koristile. Žal, preveč pa jih je šlo po zlu, v prah, za igračo otrokom itd. Le pogledjmo, kako napačno je tako ravnanje. Naročnina za mohorske knjige, za gospodarski časopis stane za celo leto 20—40 Din, torej toliko kakor dobra dva litra vina. Za ta denar dobimo na dom, naravnost v roke vsak teden ali vsakih štirinajst dni, ali vsaj vsak mesec zvezek poln potrebnih in koristnih naukov, nasvetov in navodil. Če upoštevamo le en sam tak nasvet, lahko pridobimo v gospodarstvu desetkrat toliko kakor znaša naročnina. Takih navodil, ki jih lahko obrnemo v svoj prid, je pa celo leto gotovo še več. Koliko torej lahko pridobimo, ako radi naročamo in z umevanjem prebiramo strokovne spise v časopisih in knjigah, nasprotno, kakšna zguba, ako jih odklanjamo! Komur ni mogoče svetovati, mu tudi ni mogoče pomagati.

Kaj je na svetu najdražje? Nevednost! To je sicer že jako stara prislovica, ki pa še nikdar ni bila tako resnična kakor baš dandanašnji. Za vsak stan in poklic je potrebna neka mera znanja. Največja nespamet je torej, če kdo pravi, da kmet lahko izhaja brez znanja. Dandanes ne! Vsakdanji nešteti zgledi nam kažejo, da nihče v kmetijstvu ne more napredovati, ako še tako pridno dela z rokami, če ne dela obenem tudi z glavo.

Brž iz hiše, kar ni naše! Takole sem slišal reči skrbno gospodinjo, ko je opozarjala hlapca, da naj nese nazaj izposojeno orodje. Kdor

količakj zmore, naj si omisli vse, kar potrebuje pri svojem poslu, da ni treba nadlegovati ljudi in jih spravljati v zadrego. Če se pa že včasih vendarle pripeti, da si moramo izposoditi to ali ono stvar pri sosedu, je naša sveta dolžnost, da izposojeno čimprej vrnemo v takem stanju, kakršno smo prejeli. Nič ni gršega, kakor če si

izposojeno orodje prilastimo in se ne zmenimo za vračilo, ali če stvar pokvarimo in tako vračamo. Izposojevalcem pa svetujemo: Rad posodi, če moreš, toda zapiši kaj, komu, kdaj si posodil in v kakšnem stanju je bil predmet. Če izposojene stvari ne dobiš kmalu nazaj, tirjaj zanj. S tem osramotiš zanikrneža.

GLASNIK DRUŽBE SV. MOHORJA

Pisma, ki jih je v preteklem letu dobival urednik in odbor Mohorjeve, so v pretežni večini taka, da izražajo popolno zadovoljnost s knjigami. Mnogo jih je pisalo: Letošnji dar Mohorjeve je res odličen, po vsebini in zunanosti. — So pa prišla druga pisma, ki so vsebovala nasvete. Med temi je bila zlasti želja preprostih članov, naj ima kalendarij dneve in svetnike tiskane z malimi črkami. Izobraženo oko opazi, da lepota trpi ob tem. Toda vseeno smo ustregli za letos tej želji. Prihodnje leto pa izide nov Kalendarij, ki ga sestavlja prof. arh. J. Vurnik in riše akad. slikarica H. Vurnik. Bo res nekaj posebno lepega in upamo, da bo z njim vsem ustrezno. — Tudi glede vezave knjig so izjavili razni člani svoje želje. Odbor je sklenil takole: mehko vezane knjige (broširane) ostanejo kakor so bile. Pač pa Družba ne bo več vezala knjig le na pol v platno (samo hrbet). Knjige bodo poslej vezane vse v platno (tudi platnice). Razlika v ceni bo tako majčkena, da ne prihaja niti v poštev. Vsaka knjiga pa bo mnogo lepša, bolj trdna in za knjižnico ali za pogosto branje vse bolj prikladna in trpežna. To velja za knjige, ki izidejo v bodoče. (Kar je prejšnjih letnikov in so že vezane, ostane pri starem.) — Prav težka stvar pa je glede imenika. Pišejo: »Če ne bo tiskano moje ime, se ne naročim!« (Oj kako smo ničemurni in malenkostni!) Drugi pišejo: »Čemu ta potrata! Težke tisočake zapravite z imenikom. Rajši dajte eno knjigo več!« Tretji žele: »Imenik naj bo naslovna knjiga. Zato vse obrtnike, trgovce itd. tiskajte s točnim naslovom in s krepkimi črkami. To bo reklama zanje, pa naj nekaj plačajo!« Kako ustreči? Odbor sodi, da bi bil v sako leten imenik res nekoliko potraten, pač pa naj bi se izdajal od časa do časa. Izražajte svoje želje! — Glede vsebine pa pišejo nekateri: »Mohorjeva izdaja povesti za mladino. Ta nima kaj brati!« Ta nedostatek se čuti splošno v našem knjižgotrstvu. Letošnji program, upamo, da dokazuje, kako je Mohorjeva želela ustreči tej potrebi. — To živahno zanimanje za družbene knjige je najboljši dokaz, da se je Družba razgibala in da vzbuja pozornost. Je pa tudi res tako: brez knjig ne moreš biti, redno so pa zelo drage posamič. Zato je tako izdajanje potrebnih knjig edini pripomoček, da si lahko prav vsak nabavi za slepo ceno, ki jo brez težave utrpi, vsako leto novih in dobrih knjig. Vse gg. poverjenike prosimo, naj vztrajajo pri nesebičnem delu za nabiranje članov. Prosimo pa poleg teh tudi vse druge: agitirajte za Družbo! Pokažite in posodite jim knjige! Da je pridobivanje članov za Mohorjevo kos dela v Katoliški akciji, ni nobene dvoma. Ločitev duhov se vrši tudi med nami,

kar dokazujejo nove družbe, ki natančno posnemajo Mohorjevo, pa imajo čisto drugačen svetovni nazor. Zato veljaj pravilo: V vsako katoliško družino — Mohorjeve knjige!

Knjige za leto 1930.

Kot redne publikacije izda Mohorjeva za prihodnje leto šestero knjig. Te dobe vsi člani za običajno naročnino 20 Din.

1. **Koledar za leto 1931.** Že lani obljubljena sprememba Kalendarija je izvršena le deloma (črke). Za prihodnje leto se predstavi kalendarij v novi obleki, kar smo napovedali že zgoraj. Ob tej priliki opozarjamo predavatelje, naj tehtne članke iz Koledarja izrabljajo po prosvetnih predavanjih. Strokovnjaki jih pišejo, veliko truda je v njih. Vse bolje bodo pa obrodili, če jih podpre in objasni živa beseda. — Kdor želi vezan Koledar, naj doplača 8 Din.

2. **Slovenskih Večernic 83. zvezek** bo prinesel povest slovenske Koroške: »Umreti nočejo«. To povest je napisal Ivan Pregelj, ki je pretekle počitnice prepotoval peš Koroško. Ta povest bo obenem desetletnica koroškega plebiscita. Menda ime pisateljeva in predmet povesti jamčita, da dožive člani poseben užitek. Dodano pa bo za spomin na Rapallo še nekaj črtic z Goriške. Te napiše Joža Lovrenčič. — Kdor želi Večernice vezane (v platno), doplača 8 Din.

3. **Zgodovina slovenskega naroda, 9. zvezek.** V tem je opisal dr. J. Mal kulturno zgodovino našega naroda v dobi pred letom 1848. — Poglavlje o naših predmarčnih prosvetnih razmerah bo obravnavalo razvoj našega slovstva v takratni dobi, označeni bodo vsi tedanji važnejši pisatelji ter orisan trdi boj, ki ga je bilo treba izvojevati, preden je avstrijska cenzurna oblast dovolila, da je smel izhajati slovenski periodični časopis. Zelo važno in zato tudi podrobneje izdelano je poglavje o slovenskem šolstvu te dobe. Prav tako zanimiv pa bo tudi pogled v zdravstvene razmere, kjer nam pisatelj riše povojne bolezni in nedostatke, govori o legarju, garjavosti, o zdravnikih in bolnišnicah in slednjič o večjih epidemijah kolere in o grozni »škrlevski« bolezni. In vse to niso morda iz desetih knjig skupaj znešeni podatki, marveč sloni opis predvsem na novem netiskanem gradivu, ki ga je avtor črpal iz arhivov Slovenije, pa tudi Nemške Avstrije. — Kdor ima ali ve za kako sliko, ki bi mogla nazorno pojasnjevati kak dogodek te ali tudi kasnejše dobe, naj to sporoči avtorju ali pa uredniku.

4. **Zajedavci na naših sadnih rastlinah.** Spisal M. Humek, višji sadj. nadzornik v p. Ta strokovnjaška knjiga ne bo zanimala le kmeta, ampak vsakega meščana, ki ima količjak vrta, in vse šole. Zakaj res težko bi našli kulturno rastlino, ki bi bila tako zaželen gostitelj neštetim zajedavcem kakor je baš sadno dreve. Dosti jih je, ki mu naravnost strežejo po življenju, še več pa je takih, ki ga ovirajo v rasti in od nežne mladosti do stoletne starosti. Vsako leto naredi samo v Sloveniji škode za milijone. Zatiranje zajedavcev na sadnem drevju je dandanes izmed vseh sadjarskih opravil najvažnejše. Ko bi še tako marljivo sadili in sicer še tako vestno gojili, pred zajedavci pa bi drevja ne varovali, bi bil ves trud zastoj. Boj s sadnimi zajedavci pa ni lahek. Treba je poznati razne preskušene načine, kako jim priti najlaže do živega in s katerimi sredstvi jih najizdatneje ugonobimo itd. — Vse to bo natančno opisano in s slikami pojasnjeno v omenjeni knjigi, in sicer tako, kakor je za naše razmere najbolj prikladno. — Kdor želi knjigo vezano (v platno), naj doplača 8 Din.

5. **Matiji.** Knjiga o slovenski materi. Zbrāl in uredil Alojzij Bolhar. Izbore, kar so napisali pisatelji o materi, že imajo drugi narodi. Mi takega zbornika doslej nismo imeli. In vendar lahko trdimo, da marsikak narod nima teh lepot o materi napisanih od svojih pisateljev in pesnikov kot naš narod. 28 pisateljev je zbranih v knjigi, ki pojo in opisujejo veličino, dobroto, trpljenje, delo, skrb in ljubezen slovenske matere. Ta knjiga bo pač kakor sveta podoba dolgotrajna in spoštovana last vsake slovenske hiše; bo plamen, ob katerem se bo ogrelo vsako srce. Za berilo v družini in za predavanja kakor nalašč. — Kdor želi knjigo vezano (v platno), naj doplača 8 Din.

6. **Življenje svetnikov** (7. zvezek) bodo nadalje opisovali vsi dosednji sotrudniki. Edinole — žal — je uredništvo zaradi bolehnosti odložil dosednji urednik, prelat, profesor dr. Fr. Kovačič in ga je namesto njega prevzel prof. dr. Jaklič.

Knjige za doplačilo.

1. **Bajke in pripovedke.** Zbral, uredil in znanstveno razložil univ. prof. dr. Jakob Kelemina. O tej knjigi bi lahko rekli z Avguštinom: Taka je, da brodi po njej otrok, in taka, da se potaplja učenjak. Ves ta zbor naših bajk in pripovedk, ki so bile deloma že natisnjene, pa razmetane vsepovsod, je strokovnjak zbral, uredil, razdelil in pojasnil. Pomniki so naše davne kulture in vere. Knjiga izide kot znanstvena knjižnica. Obsegala bo 24 pol. — Knjiga stane za ude broš. 38 Din, vez. 48 Din.

2. **Knjiga o zdravju.** Spisal dr. Anton Breclj. Poljudno-znanstven način Brecljevega pisanja je mohorjanom znan. Ta »Knjiga o zdravju« govori ponajveč, kako si ohranimo zdravje, dasi opisuje bolezni. Govori o naši prehrani, o prvi pomoči in dodaja domačo lekarno. Prepotrebna knjiga (s slikami) za vsako družino. Obsegala bo 22 pol. — Knjiga stane za ude broš. 39 Din, vez. 51 Din.

3. **Primorske novele.** Spisal Bogomir Magajna. Lepo, izvirno leposlovno delo so te črtice in povestice izpod peresa enega naših mladih pisateljev.

Tudi ta knjiga naj bi bila spomin na naše brate v Primorju. Obsegala bo 7½ pol in stane broširana za ude 12 Din, vez. 21 Din.

4. **V samotah pragozda.** Doživljaji dveh dečkov. Slovenski mladini povedal (po angleškem izvirniku) Pavel Holeček. To pa je povest za naše dečke: živahna, napeta, vesela in žalostna, pravi užitek. Starši, kupite in podarite jo otrokom! — Knjiga bo obsegala 12 pol in stane za ude broš. 18 Din, vez. 28 Din.

5. **V oblasti čarodejev.** Spisal H. Skolaster, prevela Marija Kmetova. To je roman iz Afrike — iz Kameruna. V življenje zamorcev nas vodi, odkriva njih zablode, strašno moč njih čarovnikov. Roman je zapleteno dejanje, živ odsev črne Afrike, zanimiv in poučen. Vsak ga bo bral, da ga ne bo mogel prej odložiti, dokler ne pride do konca. Knjiga bo obsegala 17 pol. Stane za ude broširana 27 Din, vez. 39 Din.

Z zadnjima knjigama upamo, da smo posebno ustregli onim, ki žele mladinskega čtiva.

Letnina za leto 1930 je — kakor lani — 20 Din, in sicer za vsako posamezno osebo ali ustanovo. — **Dosmrtnina** znaša 300 Din za vsako osebo, za župnijske ali šolske knjižnice in društva (hiše ali cele družine se ne sprejemajo za dosmrtno ude). Dosmrtniki z izplačano dosmrtnino do 50 kron (do št. 3220) naj doplačajo 12 Din, z dosmrtnino 80 kron (št. 3221—3275) naj doplačajo 11 Din, z dosmrtnino 200 kron (št. 3276—3317) 10 Din, z dosmrtnino 400 kron (št. 3318—3331) 7 Din, z dosmrtnino 900 kron (št. 3332—3340) 3 Din.

Posamezni letni udje, ki se neposredno pismeno oglašajo pri Družbi sv. Mohorja v Celju, plačajo 29 Din, in sicer udnine 20 Din ter za poštino in odpravnino 9 Din. Kdor naroči knjige za doplačilo, naj doplača za poštino in odpravnino 10 Din.

Udje v inozemstvu plačajo za knjige s poštino in odpravnino vred 36 Din. Kdor naroči knjige za doplačilo iz inozemstva, naj doplača za poštino in odpravnino še 4 Din.

Za ude v Ameriki velja znanprej stara predvojna letnina, t. j. 1 dolar. Američani naj nakazujejo te vsoto po pošti ali po katerikoli banki vsak zase ali pa po več skupaj **Družbi sv. Mohorja v Celju**. Za knjige za doplačilo in za vezavo veljajo iste cene kot so označene zgoraj. Kdor pošlje zase naročnino, se mu dostavi knjige na njegov naslov (prosimo točnih naslovov!); če se jih naroči več skupaj, naj se določi ime in naslov onega člana, ki se mu pošljejo knjige za vse skupaj.

Odbor Družbe sv. Mohorja:

Dr. Fran Cukala, stolni kan. v Mariboru, predsednik.
Dr. Rudolf Blüml, tajnik društva Caritas v Celovcu.
Jos. Zeichen, ravnatelj tiskarne in družbin blagajnik.
Dr. Janko Brejc, odvetnik v Ljubljani.
Dr. Lambert Ehrlich, univ. prof. v Ljubljani.
Janez Hutter, duh. svetnik, prof. v p. v Celovcu.
Dr. Franc Kotnik, prosvetni inspektor v Mariboru.
Msgr. Val. Podgorc, prof. pri uršulinkah v Celovcu.
Janez Vidovic, stolni školastik v Celovcu.

Urednik družb. knjig: **F. S. Finžgar** v Ljubljani.

Seznamek

župnij, krajev, poverjenikov in število udov Družbe sv. Mohorja.

Seznamek smo razvrstili po škofijah in dekanijah. — Številke na koncu župnij in krajev pomenijo število udov leta 1929, v oklepajih () število udov leta 1928. — Pri krajih s poštnim uradom ni pošta posebej navedena.

Krška škofija.

1. Beljak. Brnca. Gallob Jan. 20 (20). — Zila. J. Lamprecht. (P. Beljak.) 11 (12). — Sv. Lenart. Sadjak Andr., žpk. (P. Rekarja ves.) 44 (45). — Loče. Dr. Ogris Josip, župnik. 64 (29). — Šteben. Ožgan Ivan, žpk. (P. Malošče.) 38 (38).

2. Borovlje. Žihpolje. Košir Kristo, župnik. 25 (28). — Golšovo. Dr. Sadolšek Janko, provizor. (P. Žihpolje.) — (10). — Bilčovs. Štih Jožef, župnik. (P. Bistrica v R.) 72 (94). — Borovlje. Koschat Maks. 22 (21). — Glinje. Wornig Matej, župnik. (P. Borovlje.) 32 (32). — Št. Janž. Dr. Blüml R., prov. (P. Svetna ves.) 77 (52). — Kapla. Singer Štef., žpk. (P. Svetna ves.) 31 (28). — Kotmara ves. Mente K., žpk. 42 (42). — Ljubelj in Podljubelj. Oizinger L., prov. (P. Podgora.) 26 (27). — Sele. Vauti Alojzij, žpk. (P. Borovlje.) 84 (86). — Slov. Plajberk. Marktl Niko, provizor. (P. Podgora.) 36 (36). — Šmarjeta. Božič Lovro, žpk. 27 (25). — Sveče. Ruprecht Vikt., župnik. (P. Bistrica v R.) 85 (75).

3. Celovec. Celovec. Družba sv. Mohorja 25 (27). — Sv. Duha. Msgr. Podgorc Val., 11 (10). — Hodišce. Starc Iv., župnik. 50 (38). — Otok. Malgaj Friderik, župnik. 15 (14). — Škofiče. Nadrag Al., župn. upr. (P. Vrba.) 30 (28). — Vetrinj. Klatzer Štef. 11 (12).

4. Dobrla ves. Dobrla ves. — (—). — Apače. Nagel Ivan, žpk. (P. Galicija.) 18 (17). — Galicija. — (—). — Globasnica. Pšeničnik J., župnik. 30 (30). — Kamen. Šturm Anton, žpk. (P. Tinje.) 15 (15). — Škocijan. Poljanec Vinko, žpk. — (80). — Korte. Grubelnik Mih. (P. Žel. Kapla.) 14 (12). — Št. Lipš. Zulechner Feliks, žpk. (P. Dobrla ves.) 54 (48). — Mohliče. — (—). — Obirsko. Zupan Ign., žpk. (P. Žel. Kapla.) 33 (25). — Rebrca. Sporn Iv., žpk. 22 (16). — Šteben. Mihal Fr., žpk. v p. (P. Šmihel pri Plib.) 19 (16). — Št. Vid. Kindlman Jak., žpk. 65 (57). — Železna Kapla. Ebner Iv., žpk. 145 (136). — Žitara ves. Weiß Val., žpk. (P. Miklavc.) 42 (38).

5. Pliberk. Pliberk. Dr. Zeichen Fr., m. kaplan. 129 (123). — Kazaze. Hutter Alojzij, prov. 53 (46). — Šmihel. Vintar Josip, žpk. 114 (113). — Vogrče. Wölfl Blaz, žpk. (P. Pliberk.) 48 (49). — Žvabek. Uranšek Franc, žpk. (P. Pliberk.) 39 (40). — Suha. Skitek M. 7 (—).

6. Rožek. Dvor. Fritz Jožef, dekan. (Vrba.) 19 (21). — Drava. Katnik Janez, posest. (P. Podravlje.) 16 (14). — Št. Ilj. Petrič Janko, žpk. (P. Vrba.) 57 (41). — Št. Jakob. Šenk Franc, župnik 118 (113). — Gozdanje. Kuchler Martin, žpk. (P. Vrba.) 21 (20). — Lipa. Reichmann Rado 8 (11). — Logaves. Bayer Štefan, župnik. (P. Vrba.) 24 (27). — Pečnica. Sekol Janez, žpk. (P. Ledenice.) 43 (33). — Podgorje. Vuk Franc, žpk. 52 (50). — Rožek. Dobernik Jož., žpk. 40 (39). — Skočidol. Ulbing Tom., župnik. (P. Podravlje.) 26 (24).

7. Šmohor. Blače. Maierhofer Janko, žpk. — (14). — Borlje. Dr. Lučovnik Iv., župnik. (P. Goriče.) 16 (12). — Brdo. Petritsch Martin. 34 (35). — Čače. Havliček Fran, žpk. — (3). — Gorje. Katnik Franc, ž. upr. (P. Zil. Bistrica.) 14 (13). — Št. Jurij. Mošič Jakob, župnik. 16 (12). — Melviče. Mikula

Franc, žpk. (P. Brdo.) 21 (18). — Št. Štefan. Pelnař A., žpk. 5 (4). — Zil. Bistrica. Skrinar Al., žpk. 22 (21).

8. Tinje. Tinje. Benetek Anton, prošt. 20 (30). — Medgorje. Schuster Oto, župnik (P. Grabštanj.) 9 (9). — Podgrad. Schuster Oto, župnik (P. Grabštanj.) 9 (8). — Podkrnos. Sirkov Iv., žpk. (P. Želc.) 3 (4). — Radiše. Holec Franc, žpk. (P. Želc.) 57 (49). — Št. Tomaž. Brabenec Iv., žpk. (P. Šk. dvor.) 14 (12). — Želc. Supanc Ana 6 (6).

9. Velikovec. Djekše. Trabesinger Lenart, žpk. 23 (22). — Gorenče. Muri Ign., župnik. 26 (28). — Grebinj. Župni urad. 6 (—). — Št. Jurij. Kovač Fr., župnik. (P. Zg. Trušnje.) 6 (9). — Klošter. Kukačka Jož., žpk. (P. Grebinj.) 15 (17). — Krčanje. Drdlík Jožef. 8 (—). — Št. Peter. Rosman Fran, žpk. (P. Velikovec.) 36 (33). — Ruda. Pirker Franc, prov. 17 (14). — Št. Rupert. Brandstätter Val., župnik. (P. Velikovec.) 24 (22). — Šmarjeta. Kovač Franc, soprov. 3 (—). — Vovbre. Zebedin Kristof, župnik 15 (15).

10. Razne. Zg. Bela. Pleterski Fr. 1 (1).

Skupno število udov: 2574 (2483).

Lavantinska škofija.

1. Slov. Bistrica. Slov. Bistrica. Cerjak Jož., dekan. 197 (194). — Črešnjevec. Zamuda Al., žpk. (P. Sl. Bistrica.) 93 (88). — Gor. Polskava. Gartner Franc, žpk. 57 (58). — Laporje. Ozimič Jože, žpk. 92 (79). — Majšperg. Bratanič R., župnik. (P. Ptujška gora.) 62 (55). — Makole. Segula Fr., župnik. 202 (124). — Sv. Martin. Sinko Franc, župnik. (P. Slov. Bistrica.) 80 (64). — Poljčane. Cilenšek Vekosl., žpk. 130 (135). — Sp. Polskava. Zorko Melh., žpk. (P. Pragersko.) 45 (65). — Studenice. Čede Jož., župnik. (P. Studenice pri Poljč.) 60 (60). — Tinje. Hafner U., žpk. (P. Slov. Bistrica.) — (50). — Sv. Venčeslav. Zakošek Iv., žpk. (P. Slov. Bistrica.) 26 (30).

2. Braslovče. Braslovče. Arko Leopold, kapl. 154 (156). — Sv. Andraž. Ocvirk Maks, župnik. (P. Velenje.) 33 (34). — Gomilsko. Grobelshek Iv., žpk. 130 (145). — Sv. Jurij. Zdošek Fr., žpk. 122 (103). — Marija Reka. Agrež Mart., župnik. (P. Sv. Pavel pri Preb.) 46 (45). — Sv. Pavel. Končan Fort., žpk. 164 (160). — Šmartno. Presker K., župnik. 217 (176). — Vransko. Dr. Mörtl Val., župnik. 150 (138).

3. Celje. Celje. Jurak Peter, opat. 580 (463). — Gotovlje. Vlačik Robert, župnik. (P. Žalec.) 110 (102). — Galicija. Kramaršič Al., žpk. (P. Žalec.) 35 (41). — Griže. Krančič Iv., župnik. 131 (127). — Sv. Peter. Dr. Jančič Ivan, žpk. 169 (175). — Polzela. Jodl Ivan, žpk. 121 (114). — Teharje. Vesenjak P., žpk. 156 (257). — Žalec. Veternik A., žpk. 308 (272).

4. Dravsko polje. Hoče. Sagaj Al., dekan. 146 (—). — Cirkovce. Ravšl Ant., žpk. 153 (147). — Črna gora. Zažgoršak Fr., žpk. (P. Ptujška gora.) 90 (80). — Fram. Kragl Viktor, žpk. 54 (65). — Št. Janž. Polak Fr., žpk. 140 (141). — Sv. Lovrenc. Spindler Franc, župnik. 109 (88). — Slivnica. Mihalič Josip, župnik. 155 (133).

5. Dravograd. Dravograd. Serajnik Volbenk, prošt. 21 (21). — Črneče. (P. Meža.) — (10). —

Libeliče. Vogrinec Anton, žpk. 25 (22). — **Ojstrica.** Kociper Rudolf, prov. (P. Dravograd.) 16 (22).

6. **Gornji grad.** **Gornji grad.** Sparl A., žup. upr. 87 (83). — **Bočna.** Kitak Jakob, žpk. (P. Gornji grad.) 74 (72). — **Sv. Frančišek.** Vogrinec Ivan, žpk. (P. Radmirje.) 108 (107). — **Ljubno.** Krančič Jos., žpk. 102 (105). — **Luče.** Mikolič Jurij, žpk. 100 (100). — **Marija Nazaret.** P. Cherubin Tušek, žpk. (P. Mozirje.) 91 (93). — **Mozirje.** — (—). — **Nova štifta.** Fermé Gothard, župnik. (P. Gornji grad.) 54 (49). — **Rečica.** Požar A., žpk. 200 (191). — **Šmartno.** Štiglic Fr., žpk. 62 (60). — **Šmihel.** Gunčer J., žpk. (P. Mozirje.) 47 (41). — **Solčava.** Šmid Mil., žpk. 89 (73).

7. **Jarenina.** **Jarenina.** Čížek Jos., dekan. 164 (153). — **Št. Ilj.** Vračko Ev., župnik. 175 (157). — **Sv. Jakob.** Erhatič M., župnik. 183 (193). — **Sv. Jurij.** Terstenjak Er., žup. upr. (P. Zg. sv. Kungota.) 32 (30). — **Sp. sv. Kungota.** Kraner Vinc., žpk. 78 (76). — **Svečina.** Časl Fran., žpk. (P. Zg. sv. Kungota.) 52 (51).

8. **Konjice.** **Konjice.** Tovornik Fran., arhidijak. dekan. 206 (124). — **Cadram.** Hohnjec Fr., žpk. (P. Oplotnica.) 144 (143). — **Sv. Jernej.** Pavlič Pet., žpk. (P. Loče.) 27 (26). — **Kebelj.** Panič Jožef, župnik. (P. Oplotnica.) 46 (54). — **Sv. Kunigunda.** Žgank Ferd., župnik. (P. Zreče.) 44 (33). — **Loče.** Žičkar Marko, župnik. 63 (63). — **Prihova.** Kumer Karol, žpk. (P. Konjice.) 100 (115). — **Stranice.** Atelšek Iv., žpk. (P. Konjice.) 22 (25). — **Špitalič.** Goričan Jan., žpk. (P. Konjice.) 23 (26). — **Zreče.** Karba Mat., žpk. 44 (43). — **Žiče.** Tomažič A., žpk. (P. Loče.) 31 (28).

9. **Kozje.** **Kozje.** Tomažič Marko, dekan. 65 (63). — **Buče.** Turk Miloš, župnik. 56 (56). — **Dobje.** Vavpotič Franc, župnik. (P. Slivnica pri Celju.) 29 (20). — **Olimlje.** Lorbec Iv., župnik. (P. Podčetrtek.) 16 (21). — **Sv. Peter.** Lah Ivan, župnik. 53 (50). — **Pilštanj.** Rauter Jakob, župnik. 66 (66). — **Planina.** Cepuder Vlad., župnik. (P. Planina.) 73 (50). — **Podčetrtek.** Pirc And., žpk. 51 (44). — **Podsreda.** Krohne Josip, župnik. 37 (30). — **Polje.** Mlakar Iv., župnik. (P. Podčetrtek.) 31 (24). — **Prevorje.** Skerbs Roman, žpk. (P. Pilštanj.) 22 (20). — **Št. Vid.** Vurkelc Jernej, žpk. (P. Pilštanj.) 50 (50). — **Zagorje.** Pribožič J., žup. upr. 22 (—).

10. **Laško.** **Laško.** Dr. Kruljc Fr., dek., nadžpk. 310 (302). — **Dol.** Gorjup Peter, župnik. 160 (164). — **Sv. Jedert.** Lončarič Jos., župnik. (P. Laško.) 75 (75). — **Jurkloster.** Kocjančič Anton, žpk. 17 (30). — **Sv. Lenart.** Kosi Jakob, žpk. (P. Laško.) 62 (71). — **Loka.** Šket Mihael, župnik. 84 (92). — **Marija širje.** Kristovič M., proviz. (P. Zid. most.) 31 (34). — **Sv. Marjeta.** Bohak Jakob, župnik. (P. Rimske Toplice.) 42 (41). — **Sv. Miklavž.** Čebašek Jakob, žpk. (P. Laško.) 38 (39). — **Razborje.** Župni urad. (P. Loka.) 14 (22). — **Št. Rupert.** Jager A., žpk. (P. Sv. Jurij ob j. ž.) 54 (60). — **Trbovlje.** Gorogranc Mart., kapl. 300 (310). — **Hrastnik.** Katol. del. prosvetno društvo. 18 (21).

11. **Sv. Lenart v Sl. gor.** **Sv. Ana.** Šeško K., žpk. 112 (72). — **Sv. Anton.** Škof Fr., žpk. 110 (110). — **Sv. Benedikt.** Gomilšek Fr. Sal., žpk. 270 (253). — **Sv. Boltenk.** Lasbacher J., žpk. 63 (62). — **Sv. Jurij.** Bosina Iv., žpk. 158 (145). — **Sv. Lenart.** Janžekovič Jos., dek. 95 (97). — **Marija Snežna.** Bošte Anton, žup. upr. 66 (25). — **Negova.** Bratkovič Fr., župnik. (P. Ivanjci.) 120 (112). — **Sv. Rupert.** Bakan Štefan. (P. Sv. Lenart v Slov. gor.) 48 (68). — **Sv. Trojica.** P. Ernst Jenko, žup. upr. 115 (95).

12. **Dolnja Lendava.** **Dol. Lendava.** Herman Ferdo, kaplan. 16 (29). — **Beltinci.** Zalar Al., kpl.

363 (363). — **Benice.** Marušič Matevž. (P. Dol. Lendava.) 6 (4). — **Bogojina.** Baša Ivan, žpk. 73 (70). — **Črenšovci.** Čačič Jožef, žpk. 58 (82). — **Peteševci.** Jelen Jožefa. (P. D. Lendava.) 5 (5). — **Strehovci.** Bojnc Franc. (P. Dobrovnik.) 9 (12). — **Turnišče.** Greif Ivan, župni uprav. 77 (84). — **Velika Polana.** Rantaša Anton. (P. Črenšovci.) 45 (43). — **Hotiza.** Zadravec Matija. (P. Dol. Lendava.) 9 (4).

13. **Ljutomer.** **Ljutomer.** Lovrec And., župnik. 234 (222). — **Apače.** Cilenšek Ivan, žpk. 62 (70). — **Cezanjevci.** Ferik Mih., eksp. (P. Ljutomer.) 51 (61). — **Sv. Jurij.** Štuhc Fr., žpk. 162 (159). — **Kapela.** Meško Martin, kanonik in župnik. (P. Radenci.) 120 (125). — **Sv. Križ.** Weigl Jos., dekan. (P. Križevci.) 324 (306). — **Mala Nedelja.** Ostrž Fr., žpk. 109 (110). — **Gor. Radgona.** Gaberc Mart., žpk. 315 (240). — **Veržej.** Perovšek Janez, ž. upr. (P. Križevci.) 54 (61).

14. **Marenberg.** **Marenberg.** Messner Ivan, žpk. 62 (43). — **Brezno.** Sagaj Marko, žpk. 30 (30). — **Kapla.** Lovrenčič V., žpk. (P. Brezno.) 45 (42). — **Muta.** Hurt Fr., župnik. 48 (41). — **Sv. Ožbolt.** Brdnik Bl., žpk. (P. Brezno.) 31 (24). — **Remšnik.** Pavlič Vid, žpk. (P. Marenberg.) 30 (20). — **Pernice.** Gešman Peter. (P. Muta.) 14 (16).

15. **Maribor levi breg.** **Maribor.** **Stolna.** Moravec Fr., st. žpk. 241 (261). — **Bogoslovje.** Dr. Cukala Fr., st. kan. 55 (49). — **Frančiškani.** Franciškanski vratar. 475 (561). Jagodič L. 31 (—). — **Sv. Barbara.** Potočnik Josip, žpk. 52 (52). — **Sv. Duh.** Rožman Jakob, žpk. (P. Selnica.) 36 (32). — **Gornja sv. Kungota.** Magdič Fr., žpk. 8 (28). — **Kamnica.** Božiček Fr., žpk. (P. Maribor.) 128 (121). — **Sv. Križ.** Kren Franc, žpk. (P. Maribor.) 64 (67). — **Sv. Marjeta.** Frangež Jern., župnik. 83 (80). — **Sv. Martin.** Lajnsič A., žpk. 63 (62). — **Sv. Peter.** Krevh Matko, žpk. (P. Maribor.) 67 (91). — **Selnica.** Čiuha F., žpk. 50 (150).

16. **Maribor desni breg.** **Sv. Magdalena.** Stergar Ant., dekan. 690 (520). — **D. M. v Puščavi.** Nadrah Ign., žpk. (P. Sv. Lovrenc pri Mrb.) 49 (38). — **Limbuš.** Bračič And., žpk. 50 (64). — **Sv. Lovrenc.** Oblak Jan, župnik. 75 (77). — **Ruše.** Pšunder Ferd., žpk. 182 (225). — **Studenci.** Oo. kapucini. 60 (58).

17. **Mežiška dolina.** **Prevalje.** Riepl Matej, dek. 135 (139). — **Guštanj.** Rehar Jos., žpk. 95 (88). — **Črna.** Razgoršek V., žpk. 101 (108). — **Št. Danijel.** Božič Fr., župnik. (P. Prevalje.) 40 (40). — **Javorje.** Viternik L., župnik. (P. Črna.) 6 (9). — **Koprivna.** Hojnik Ivan, žpk. 40 (35). — **Kotlje.** Serajnik Iv., žpk. 55 (48). — **Mežica.** Hornbök Iv., žpk. 142 (142). — **Strojna.** Božič Fr., žpk. (P. Prevalje.) 10 (10).

18. **Murska Sobota.** **Murska Sobota.** Jerič Ivan, kaplan 70 (—). — **Horvat Štef.** kateh. 45 (66). — **Pavlič Lojze,** profesor. 15 (27). — **Cankova.** Oberžan Drag., kaplan. 6 (5). — **Gor. Lendava.** Bednarik Rud., župnik. 27 (28). — **Gor. Petrovci.** Cirič Ant., žpk. 10 (10). — **Sv. Jurij.** Berden And., kapl. (P. Rogoševci.) 6 (13). — **Kančovci.** Benkovič M. Št. (P. Prosenjakovci.) 3 (4). — **Krog.** Titan Fr. (P. Murska Sobota.) — (11). — **Martjanci.** Horvat J., žpk. 28 (28). — **Pertoča.** Varga Štefan, kaplan. (P. Rogoševci.) 28 (2). — **Sv. Sebeščan.** Szupi Jož. 14 (—). — **Tišina.** Krantz Jož., župnik. (P. Rankovci.) 67 (57). — **Veliki Dolenci.** Župni urad. 4 (1). — **Večeslavci.** (P. Rogoševci.) — (1).

19. **Nova cerkev.** **Nova cerkev.** Žagar Pavel, kanonik. (P. Vojnik.) 80 (83). — **Črešnjevice.** Urleb Franjo, žpk. (P. Vojnik.) 12 (17). — **Dobrna.** Lunder Viktor, prov. 79 (80). — **Frankolovo.** Čech Vaclav,

žpk. (P. Vojnik.) 34 (31). — **Sv. Jošt.** Potokar Greg., soprov. (P. Dobrna.) — (7). — **Šmartin.** Ozvatič Fr., žpk. 54 (51). — **Vitanje.** Musi Jože, žpk. 102 (101). — **Vojnik.** Toman Janez, dekan. 172 (160).

20. **P t u j.** Ptuj. Mestna nadžupnija. Dr. Žagar Iv., inf. proš. 117 (115). — **Sv. Peter in Pavel.** P. Alfonz Svet, župnik. 219 (235). — **Sv. Andraž.** Alt Ivan, žpk. 109 (96). — **Hajdina.** Skuhala Vek., žpk. (P. Ptuj.) 122 (100). — **Sv. Lovrenc.** Sinko Jožef, žpk. (P. Jursinci.) 88 (71). — **Sv. Marjeta.** Sketa Ivan, dekan. 175 (166). — **Sv. Marko.** Hlastec Franc, žpk. (P. Ptuj.) 114 (114). — **Polenšak.** Poplatnik J., žpk. (P. Moškanjci.) 62 (62). — **Sv. Urban.** Razbornik Iv., žpk. 86 (100). — **Vurberg.** Kokelj Al., žpk. 75 (76).

21. **Rogatec.** Rogatec. Šalomon Fr., dekan. 60 (65). — **Sv. Ema.** Plepelec J., žpk. (P. Pristava.) 28 (26). — **Sv. Florijan.** Malajnar Karel, župnik. (P. Rogatec.) 18 (13). — **Kostrivnica.** Savič Janko, žpk. (P. Podplat.) 62 (56). — **Sv. Križ.** Korošec Fr., nžpk. (P. Rog. Slatina.) 214 (212). — **Sv. Peter.** Pučnik A., župnik. (P. Podplat.) 30 (28). — **Sv. Rok.** Veranič Ant., žpk. (P. Rogatec.) 22 (26). — **Stoprce.** Pichler Al., žpk. (P. Rogatec.) 29 (30). — **Zetale.** Lorber Jurij. 10 (17). — **Rotar** Milko, org. 62 (35).

22. **Stari trg. Šmartin.** Lenart Iv., nadžpk in dek. (P. Slovenjgradec.) 131 (115). — **Dolič.** Uličnik M., župnik. (P. Mislinje.) 40 (39). — **Št. Ilj.** Roškar Davorin, župnik. (P. Mislinje.) 103 (100). — **Št. Jan.** Župni urad. (P. Meža.) 15 (13). — **Stari trg.** Jurko Ivan, žpk. 134 (140). — **Sv. Miklavž.** Treiber Franc, župnik. (P. Slovenjgradec.) 32 (28). — **Pameče.** Trinka Ant., žpk. (P. Slovenjgradec.) 33 (38). — **Sv. Peter.** Vrhnjak Al., žpk. (P. Meža.) 50 (37). — **Podgorje.** Pečnik Fr., žpk. (P. Slovenjgradec.) 35 (30). — **Razbor.** Kodrič Jož., žpk. (P. Slovenjgradec.) 40 (42). — **Sele.** Meško Ks., žpk. (P. Slovenjgradec.) 25 (23). — **Slovenjgradec.** Čizek Al., žpk. 80 (80). — **Sv. Vid.** Repolusk Frid., žpk. (P. Mislinje.) 48 (40).

23. **Šaleška dolina. Škale.** Msgr. Rotner Iv., dek. (P. Velenje.) 134 (130). — **Bele vode.** Essenko Anton, žpk. (P. Šoštanj.) 27 (23). — **Št. Ilj.** Schreiner Franc, žpk. (P. Velenje.) 65 (65). — **Št. Janž.** Weiß Matej, župnik. (P. Velenje.) 43 (36). — **Sv. Mihael.** Gril Pavel, žpk. (P. Šoštanj.) 281 (301). — **Šmartno.** Potokar G., žpk. (P. Velenje.) 109 (74). — **Zavodnje.** Rožman J., žpk. (P. Šoštanj.) 18 (18). — **Zg. Ponikva.** Gorišek J., žpk. (P. Zalec.) 125 (96). — **Velenje.** 1 (1).

24. **Šmarje pri Jelšah. Šmarje.** Lom Franc., žpk. 157 (153). — **Dramlje.** Sigl Jož., žpk. 36 (39). — **Sv. Jurij ob j.ž.** Mikuš Val., žpk. 200 (182). — **Kalobje.** Šveglj Pet., žpk. (P. Sv. Jurij ob j.ž.) 42 (33). — **Ponikva.** Kociper Ant., žpk. 102 (102). — **Sladka gora.** Ivanc Iv., žpk. (P. Šmarje pri Jelšah.) 42 (39). — **Slivnica.** Rabuza Jakob, žpk. 32 (23). — **Sv. Štefan.** Močnik Franc, žpk. (P. Šmarje pri Jelšah.) 16 (13). — **Št. Vid.** Župni urad. (P. Grobelno.) 25 (24). — **Zibika.** Jelšnik Iv., žpk. (P. Pristava.) 51 (57). — **Žusem.** Palir I., žpk. (P. Loka pri Zsumu.) 14 (9).

25. **Velika Nedelja. Velika Nedelja.** Horvat Fr., dekan. 150 (149). — **Ormož.** P. Ciril Lekšan, žpk. 216 (172). — **Sv. Boltenk.** Molan Franc, župnik. 60 (45). — **Sv. Lenart.** Zadravec Pet., žpk. (P. Vel. Nedelja.) 41 (41). — **Sv. Miklavž.** P. Anzelmo Polak, žpk. 100 (57). — **Središče.** Cajnkar Jak., žpk. 200 (115). — **Svetinje.** Bratušek Fr., žpk. (P. Ivanjkovci.) 120 (87). — **Sv. Tomaž.** Zemljič Mat., žpk. 156 (172).

26. **Videm. Videm.** Medvešek Ivan, dekan. 107 (104). — **Brežice.** Jurhar Mart., žpk. 236 (250). — **Artiče.** Šribar Josip, župnik. 36 (35). — **Bizeljsko.**

Adamič-Rudolf, kapl. 108 (123). — **Dobova.** Pernat Ant., žpk. 41 (52). — **Kapele.** Kolenc Leopold, žpk. (P. Dobova.) 28 (30). — **Koprivnica.** Doberšek Fr., žpk. 59 (54). — **Pišce.** Toplak Fr., žpk. 108 (109). — **Rajhenburg.** Kaplanija. 110 (200). — **Sevnica.** Kuk Jos., kaplan. 123 (130). — **Sromlje.** Pečnak J., žpk. 43 (48). — **Zabukovje.** Stoklas Matija, žpk. (P. Sevnica.) 12 (22). — **Zdole.** Šoba A., žpk. (P. Videm.) 30 (40). — **Senovo.** Škoberne J. 17 (—).

27. **Vuzenica. Vuzenica.** Hüttner Drago, dek. 57 (69). — **Sv. Anton.** Letonja Fr., žpk. (P. Vuhred.) 21 (17). — **Sv. Primož.** Dolinar Ivan, župnik. (P. Vuzenica.) 24 (21). — **Ribnica.** Fišer And., žpk. 113 (117). — **Trbonje.** Pohraški Ferdo, žpk. (P. Vuzenica.) 31 (33). — **Vuhred.** Hrašovec H., žpk. 33 (33).

28. **Zavrče. Zavrče.** Podvinski Anton, dekan. 145 (140). — **Sv. Andraž.** Škamlec Ogn., župnik. 62 (72). — **Sv. Barbara.** Vogrin Janez, žpk. 112 (112). — **Sv. Trojica.** Jazbinšek Fr., žpk. (P. Podlehnik.) 51 (70). — **Sv. Vid.** Soklič Jakob, žpk. 89 (60).

Skupno število udov: 22.946 (21.957).

Ljubljanska škofija.

1. **Cerknica. Cerknica.** Juvanec Jožef, dekan. 269 (236). — **Babno polje.** Črnuželj Anton adm. (P. Stari trg pri Rakeku.) 25 (27). — **Begunje.** Ježek M., župnik. 127 (122). — **Bloke.** Švigelj Viktor, župnik. (P. Nova vas pri Rakeku.) 87 (77). — **Grahovo.** Wester Al., župnik. 75 (73). — **Planina.** Lovšin Iv., župnik. 95 (103). — **Stari trg.** Hafner Jern., župnik. 250 (240). — **Sv. Trojica.** Žužek Karel, žpk. (P. Nova vas pri Rakeku.) 41 (34). — **Unec.** Martinčič And., žpk. 48 (45). — **Sv. Vid.** Pucelj Janez, žpk. (P. Begunje pri Cerknici.) 81 (51).

2. **Kamnik. Kamnik.** Špendal Iv., kaplan. 204 (196). — **Dob.** Ambrožič Franc, kaplan. 113 (111). — **Domžale.** Bernik Franc, žpk. 135 (128). — **Gozd.** Selan Mat., ž. upr. (P. Kamnik.) 34 (34). — **Groblje.** Misijonišče. (P. Domžale.) 51 (42). — **Homec.** Mrkun Anton. (P. Radomlje.) 81 (80). — **Komenda.** Zabu-kovec Jan., župnik. 162 (140). — **Mekinje.** Čadež Viktor, žpk. (P. Kamnik.) 97 (94). — **Mengeš.** Kušar Fran, župnik. 160 (146). — **Motnik.** Majdič Fr. Ks., žpk. 64 (81). — **Nevlje.** Rihar L., žpk. v pok. (P. Kamnik.) 47 (43). — **Radomlje.** Šiška J., dek. in žpk. v pok. 26 (34). — **Rova.** Golmajer Fr., žpk. (P. Radomlje.) 29 (29). — **Sela.** Župni urad. (P. Kamnik.) 36 (35). — **Skaručina.** Dežman Jan., kurat. (P. Št. Vid nad Ljubljano.) 32 (26). — **Sp. Tuhinj.** Opeka Ivan, župnik. (P. Šmartno v Tuhinju.) 57 (57). — **Stranje.** Langerholz Jan., župnik. (P. Kamnik.) 51 (41). — **Špitalič.** Mezeg Ant., žpk. (P. Motnik.) 34 (34). — **Tunice.** Razboršek J., žpk. (P. Kamnik.) 50 (54). — **Vodice.** Janc Peter, žpk. 175 (176). — **Vranja peč.** Knol Adolf, žpk. (P. Kamnik.) 62 (62). — **Zg. Tuhinj.** Burnik Janez, žpk. (P. Šmartno v Tuhinju.) 53 (55).

3. **Kočevje. Kočevje.** Fister Fr., kapl. 108 (116). — **Banjaloka.** Medved Anton, žpk. (P. Nova sela.) 14 (64). — **Fara pri Kostelu.** Staré A., žpk. 90 (90). — **Nemška Loka.** Rogelj Jož., žpk. 5 (5). — **Osilnica.** Omahna J., žpk. 40 (43). — **Spodnji Log.** Župni urad. (P. Nem. Loka.) 8 (8). — **Stara cerkev.** Jamnik A. 18 (—). — **Zdihovo.** Kapš Rud., župni upr. (P. Gor. Mozelj.) 6 (6).

4. **Kranj. Cerklje.** Dolinar Franc, dekan. 159 (145). — **Kranj.** Škerbec Matija, žpk. 341 (339). — **Besnica.** Pokorn Fran, žpk. (P. Kranj.) 50 (48). — **Duplje.** Žvan Fran, žpk. 56 (48). — **Goriče.** Železny

Al., žpk. (P. Golnik.) 53 (55). — **Jezerško.** Drunecky Jan., žpk. 55 (53). — **Št. Jošt.** Kokel Fr., eksp. (P. Kranj.) 23 (23). — **Kokra.** Dimnik Martin, žup. upr. 34 (16). — **Kovor.** Rozman Jurij, žpk. (P. Tržič.) 33 (30). — **Križe.** Hartman Josip, župnik. 190 (178). — **Lom.** Govekar Fr., župnik. (P. Tržič.) 48 (50). — **Mavčiče.** Marčič Val., žpk. (P. Smlednik.) 111 (111). — **Naklo.** Župni urad. 81 (76). — **Olševke.** Škerbec Matej, č. kanonik, dekan v pok. (P. Predvor.) 36 (33). — **Podbrezje.** Vondrašek V., žpk. 79 (79). — **Predvor.** Lakmayer Fr., žpk. 125 (121). — **Predoslje.** Zupanc Ign., žpk. (P. Kranj.) 96 (93). — **Smlednik.** Cegnar Josip, žpk. 146 (139). — **Šenčur.** Piber Iv., župnik. 101 (105). — **Hrastje.** Zmrzlikar Jožef. (P. Kranj.) 30 (26). — **Št. Urška gora.** Ogrizek Jak., žpk. (P. Cerklje p. Kranju.) 30 (31). — **Šmartin.** Šarec Al., žpk. (P. Stražišče.) 144 (117). — **Trboje.** Cuderman Ivan, župnik. (P. Smlednik.) 30 (31). — **Trstenik.** Dr. Arnejc Janko, žpk. (P. Golnik.) 58 (49). — **Tržič.** Vovk Anton, žpk. 322 (301). — **Voglje.** Rajčević Fr., žpk. (P. Šenčur.) 32 (30). — **Vesovo.** Brešar Jos., žpk. (P. Cerklje p. Kranju.) 77 (76). — **Započe.** Koželj Fr., župnik. (P. Smlednik.) 21 (20).

5. **Leskovec.** Leskovec. Štrukelj Alojz, kapl. 170 (170). — **Boštanj.** Rakovec Engelb., žpk. 45 (48). — **Bučka.** Francič Janez, žpk. 30 (50). — **Cerklje.** Žust Jak., žpk. 79 (70). — **Čatež.** Kmet Mih., žpk. (P. Brežice.) 30 (34). — **Sv. Duh.** Župni urad. (P. Krško.) 58 (73). — **Št. Jernej.** Lesjak Ant., žpk. 91 (86). — **Kostanjevica.** Stanonik Ant., žup. upr. 87 (96). — **Sv. Križ.** Zupanc Andrej, župnik. 65 (80). — **Krško.** Filipič J., žpk. 121 (118). — **Raka.** Škerjanec Martin, žpk. 100 (102). — **Studenec.** Štrubelj Ivan, žpk. (P. Sevnica.) 45 (35). — **Skocijan.** Anžič Jožef, žpk. 48 (53). — **Velika Dolina.** Gnjazda Janez, žpk. (P. Jesenice na Dol.) 33 (45).

6. **Litija.** Šmartno. Rihar Matej, dekan. 182 (182). — **Dobovec.** Pogačar Jan, ž. upr. (P. Trbovlje.) 31 (29). — **Dole.** Filler Vacl., žpk. 37 (46). — **Hotič.** Payšič Fr. Ks., župnik. (P. Litija.) 13 (15). — **Janče.** Dobnikar J., župnik. (P. Litija.) 21 (19). — **Javorje.** Javornik Tom., žup. upr. (P. Šmartno pri Litiji.) 50 (56). — **Št. Jurij.** Vodopivec Ivan, žpk. (P. Radeče pri Zid. m.) 50 (26). — **Kresnice.** Dolinar Jan., žpk. 45 (43). — **Št. Lambert.** Rupnik Karel, župnik. (P. Sava.) 20 (21). — **Litija.** Kralj Fran., ž. v p. 159 (172). — **Polšnik.** Kovič Jernej, ž. upr. (P. Sava.) 34 (33). — **Prežganje.** Stupica Jos., žpk. (P. Litija.) 29 (27). — **Prmskovo.** Plešic Anton, žpk. (P. Šmartno pri Litiji.) 33 (27). — **Radeče.** Lovšin Anton, župnik. 127 (137). — **Sava.** Širaj A., žpk. 30 (28). — **Svibno.** Selan A., žpk. (P. Radeče pri Zid. m.) 41 (38). — **Štanga.** Zidaršič Ant., žpk. (P. Litija.) 40 (40). — **Zagorje.** Sitar Val., žpk. 188 (176).

7. **Ljubljana, mesto.** Stolna. Vindišar Ivan, stolni vikar. 277 (280). — **Sv. Jakob.** Barle Janez, m. žpk. 312 (319). — **Mar. oznan.** Dr. o. Gvido Rant, župnik. 447 (484). — **Prosvetna zveza.** 129 (109). — **Uršulinke.** Cegnar J., šp. 13 (12). — **Trnovo.** Hostnik Ant., kapl. 371 (391). — **Nova založba.** 200 (161). — **Sv. Peter.** Petrič Janko, žpk. 615 (604). — **Splošna bolnica.** Slana Ign., kurat. 73 (69). — **Umobolnica.** Orehek Mila 26 (23). — **Sv. Krištof.** P. K. Zakrajšek. 134 (129). — **Spodnja šiška.** P. Pij žankar. 263 (231).

8. **Ljubljana, okolica.** Brezovica. Lavrič And., žpk. 152 (135). — **Črnuče.** Tomelj Ant., žpk. (P. Jezica.) 118 (125). — **D. M. v Polju.** Müller Jan., žpk. 266 (258). — **Dobrova.** Hauptman P., župnik.

105 (108). — **Golo.** Kunauer Jan., žpk. (P. Studenec-Ig.) 7 (6). — **Ig.** Klemenčič Jan., žpk. (P. Studenec-Ig.) 106 (101). — **Sv. Jakob.** Novak Jožef, župnik. (P. Dol pri Ljublj.) 72 (78). — **Ježica.** Košir Franc, žpk. 172 (176). — **Sv. Katarina.** Pavlin Andr., žpk. (P. Medvode.) 29 (28). — **Preska.** Oblak Val., žpk. (P. Medvode.) 110 (124). — **Rudnik.** Pfajfar Iv., žpk. (P. Ljubljana.) 50 (56). — **Sora.** Kajdiž Valentin, žpk. (P. Medvode.) 130 (119). — **Sostro.** Poljak M., žpk. (P. Hrušica pri Ljubljani.) 150 (145). — **Šmartin.** Lesar Jan., žpk. 110 (110). — **Tomišelj.** Zajc Fr., žpk. (P. Studenec-Ig.) 33 (32). — **Vič-Glince.** P. Teodor Tavčar, žpk. 370 (360). — **Št. Vid n. Lj.** Zabret Val., dekan. 450 (465). — **Belec Fran.** prof. 62 (59). — **Želumlje.** Erjavec Iv., žpk. (P. Studenec-Ig.) 35 (34).

9. **Loka.** Stara Loka. Mrak Matija, dekan. (P. Škofja Loka.) 133 (123). — **Bukovščica.** Bnedičič Jak., žpk. (P. Selca.) 47 (48). — **Dražgoše.** Pfajfar Ant., žpk. (P. Železniki.) 40 (37). — **Davča.** Kopitar Andrej. (P. Sorica.) 29 (27). — **Javorje.** Klopčič Jos., župnik. (P. Poljane.) 54 (44). — **Sv. Lenart.** Mevželj Janko, žpk. (P. Selca.) 51 (48). — **Leskovic.** Kos Matej, župnik. (P. Gorenja vas.) 38 (37). — **Lučine.** Poljanec Iv., ž. upr. (P. Gorenja vas.) 36 (33). — **Nova Oselica.** Tome Alojz, ž. upr. (P. Gorenja vas.) 29 (32). — **Poljane.** Tavčar Matej, žpk. 169 (154). — **Reteče.** Meršolj Janez, žpk. (P. Škofja Loka.) 93 (84). — **Selca.** Šušteršič Franc, žpk. 200 (184). — **Sorica.** Mikuž Jan., žpk. 42 (43). — **Stara Oselica.** Gogala Iv., žpk. (P. Gorenja vas.) 80 (80). — **Škofja Loka.** Podbevšek Jernej, žpk. 265 (264). — **Trata.** Brajcek Josip, župnik. (P. Gorenja vas.) 58 (62). — **Zali log.** Hribar Anton, žpk. (P. Železniki.) 55 (59). — **Žabnica.** Verce Josip, žpk. (P. Škofja Loka.) 74 (74). — **Železniki.** Noč Ivan, žpk. 80 (78). — **Žiri.** Logar Josip, žpk. 179 (153).

10. **Moravče.** Moravče. Jerman Anton, kapl. 180 (192). — **Blagovica.** Štrekelj Jak., žpk. (P. Lukovica.) 50 (50). — **Brdo.** Slak Matija, župnik. (P. Lukovica.) 69 (63). — **Čemšenik.** Dagarin Mat., žpk. (P. Medija-Izlake.) 80 (53). — **Češnjice.** Perko Pav., župnik. (P. Šmartno v Tuhinju.) 12 (11). — **Dol.** Kastelic Matija, žpk. 97 (90). — **Sv. Gora.** Žganjar Ig., župnik. (P. Vače.) 27 (30). — **Št. Gotard.** Pfajfar Franc, žpk. (P. Trojane.) 57 (57). — **Sv. Helena.** Rihtaršič Jan., žpk. (P. Dol pri Ljubljani.) 103 (100). — **Ihan.** Kepec Janez, žpk. (P. Domžale.) 75 (76). — **Izlake.** Osolnik Fr., eksp. (P. Medija-Izlake.) 56 (61). — **Kolovrat.** Sušnik Janko, žpk. (P. Medija-Izlake.) 47 (46). — **Krašnja.** Brecljnik Al., žpk. (P. Lukovica.) 47 (45). — **Sv. Križ.** Komlanec Anton, župnik. (P. Moravče.) 30 (25). — **Sv. Ožbolt.** Vadnjal Ant., žpk. (P. Trojane.) 30 (30). — **Peče.** Borštnar Janko, žpk. (P. Moravče.) 27 (30). — **Sv. Planina.** — (—). — **Sv. Trojica.** Markič Jože, duh. (P. Dob.) 23 (24). — **Vače.** Rihar Ivan, žpk. 62 (56). — **Vrhopolje.** Jerše Valent., ekspozit. (P. Moravče.) 22 (24). — **Št. Vid.** Marješič Filip, ekspozit. (P. Lukovica.) 29 (28). — **Zlatopolje.** Kranjc Jožef, žpk. (P. Lukovica.) 23 (22).

11. **Novo mesto.** Novo mesto. Kek Fr., vikar. 232 (213). — **Bela cerkev.** Omahen Ign., žpk. 45 (38). — **Brusnice.** Šesek Ivan, žpk. 58 (53). — **Črmošnjice.** Oražem Jan., kpl. 11 (12). — **Mirna peč.** Bukovec Mart., kapl. 105 (103). — **Podgrad.** Česenj And., žpk. (P. Novo mesto.) 25 (25). — **Poljane.** Lobe Janko, žpk. (P. Toplice.) — (6). — **Prečna.** Šmidovnik Ant., žpk. 82 (73). — **Soteska.** Volc Al., žpk. (P. Straža.) 27 (30). — **Stopiče.** Žitnik Franc, župnik. (P. Novo mesto.) 61 (55). — **Št. Peter.** Vovko Fran., žpk. 82

(113.) — Šmarjeta. Perko Ivan, žpk. 65 (84). — Šmihel. Pečnik Ivan, kapl. (P. Novo mesto.) 188 (184). — Toplice. Erzar Franc, žpk. 82 (124). — Vavta vas. Bartel Bertold, žpk. (P. Straža.) 52 (59). — Gor. Sušice. Zorec Fr., žpk. (P. Toplice.) 7 (5).

12. Radovljica. Radovljica. Fatur Jak., dek. 150 (139). — Begunje. Zevnik Mih., žpk. 74 (70). — Bled. Oblak Jan., župnik. 151 (149). — Boh. Bela. Drolc Martin, župnik. 125 (120). — Boh. Bistrica. Krajec Andrej, žpk. 103 (136). — Brezje. P. Bonav. Resman. 105 (106). — Breznica. Koprivec Peter, žpk. (P. Žirovnica.) 104 (102). — Dobrava. Klavžar Janez, žpk. (P. Podnart.) 63 (60). — Dovje. Pečarič Franc, župnik. (P. Mojstrana.) 113 (112). — Gorje. Knific Jož., žpk. 176 (185). — Jesenice. Kastelic Anton, žpk. 322 (258). — Kamna gorica. Zorko Fr., žpk. 121 (94). — Koprivnik. Kres Jos., ž. uprav. (P. Boh. Bistrica.) 70 (56). — Koroška Bela. Zbontar M., žpk. (P. Javornik.) 171 (170). — Kranjska gora. Čuk Karel, žpk. 127 (127). — Sv. Križ. Krašna Fr., ž. upr. (P. Jesenice na Gor.) 45 (45). — Kropa. Kanduž Fr., žpk. 57 (61). — Lesce. Župni urad. 47 (70). — Leše. Ahačič Matej, žpk. (P. Brezje.) 55 (52). — Ljubno. Juvan Fr., župnik. (P. Podnart.) 32 (34). — Mošnje. Bleiweis Fr., žpk. (P. Radovljica.) 54 (54). — Ovišje. Očepek Jožef, žpk. (P. Podnart.) 20 (19). — Ráteče. Lavtižar Jos., župnik. (P. Kranjska gora.) 76 (72). — Ribno. Kramar Janez, žpk. (P. Bled.) 95 (84). — Srednja vas. Golf Ant., žpk. 155 (155). — Zasip. Demšar Anton, žpk. 43 (32).

13. Ribnica. Ribnica. Skubic Anton, dekan. 308 (265). — Dobrépolje. Presetnik Franc, kaplan. 126 (136). — Dolenja vas. Škulj Karol, žpk. 86 (72). — Draga. Lončar Fr., župnik. 23 (26). — Gora. Habjan Jan. (P. Sodražica.) 22 (22). — Sv. Gregor. Krumpetar Franc, župnik. (P. Ortnek.) 97 (93). — Loški potok. Pravhar Jos., žpk. 184 (181). — Rob. Zabukovec Tom., žpk. 48 (60). — Sodražica. Traven Fr., žpk. 163 (159). — Struge. Orehek Andrej, žpk. 65 (60). — Škocijan. Zupančič Iv., žpk. (P. Turjak.) 83 (63). — Turjak. Hiti Franc, župnik. 37 (36). — Velike Lašče. Ramovš Jakob, župnik. 148 (144). — Vel. Poljane. Noč Ivan, žpk. (P. Ortnek.) 24 (19). — Grčarice. Klemenčič Pavel. (P. Dolenja vas.) 4 (4).

14. Semič. Metlika. Cerar Gregor, prošt. 192 (185). — Adlešiči. Peček Al., župnik. (P. Črnomelj.) 81 (38). — Črnomelj. Bitnar Pavlin, žpk. 187 (150). — Dragatuš. Novak Jos., žpk. 20 (33). — Planina. Wittne H., žpk. (P. Črnomelj.) 2 (2). — Podzemelj. Jereb Rem., žpk. (P. Gradac.) 65 (45). — Radovica. Novak Matija, žpk. (P. Metlika.) 36 (35). — Semič. Erklavec Rajnerij, kaplan. 105 (89). — Sinji vrh. Župni urad. (P. Vinica.) 11 (14). — Stari trg. Zupančič Fr., žpk. 28 (27). — Suhor. Pavlovčič Jak., dek. 45 (40). — Vinica. Kos Lovro, žpk. 51 (96).

15. Šmarje. Šmarje. Pešec Franc, dekan. (P. Šmarje-Sap.) 83 (92). — Javor. Klinec Jern., žpk. (P. Dol. Hrušica.) 36 (40). — Št. Jurij. Medved Ant., žpk. (P. Grosuplje.) 63 (58). — Kopanj. Kogovšek Ivan, župnik. (P. Grosuplje.) 53 (44). — Lipoglav. Pečarič Martin, žpk. (P. Šmarje-Sap.) 30 (39). — Polica. Bambič Joško, žpk. (P. Višnja gora.) 45 (41). — Št. Vid. Hladnik Janez, žpk. 274 (269). — Stična. Bolcar Bened., ž. uprav. 101 (108). — Višnja gora. Kristanc Leon, žup. uprav. 143 (142). — Žalna. Šolar Josip, žpk. (P. Višnja gora.) 63 (55). — Grosuplje. Ravnikar Anton, eksp. 16 (—).

16. Trebnje. Trebnje. Tomazič Ivan, dekan. 160 (171). — Čatež. Povše Henr., žpk. (P. Vel. Loka.)

58 (56). — Mirna. Vrankar Jos., župnik. 77 (74). — Mokronog. Bukowitz H., žpk. 115 (71). — Sv. Križ. Erzsin Leop., žpk. 81 (76). — Sv. Trojica. Vidmar Fr. Ks., župnik. (P. Tržišče.) 48 (50). — Št. Janž. Črnilec Janez, župnik. 134 (118). — Št. Lovrenc. Oblak Anton, žpk. (P. Velika Loka.) 101 (106). — Št. Rupert. Natlačen P., žpk. 141 (135). — Trebelno. Štritof Anton, župnik. 67 (79).

17. Vrhnika. Vrhnika. Kete Janez, dekan. 395 (394). — Bevke. Poljšak Anton, eksp. (P. Vrhnika.) 73 (72). — Borovnica. Strajhar Ivan, žpk. 80 (89). — Črni vrh. Dovč J., žpk. (P. Polhov gradec.) 45 (43). — Horjul. Nastran Fr., žpk. 154 (116). — Hotedražica. Jarec Al., žpk. 45 (38). — Dol. Logatec. Remškar Val., žpk. 117 (112). — Gor. Logatec. Supin Karel, ž. upr. 86 (84). — Podlipa. Gnidovec Josip, župnik. (P. Vrhnika.) 32 (32). — Polhov gradec. Štrukelj Janez, žpk. 90 (88). — Preserje. Perčič Mihael, žpk. 75 (68). — Rakitna. Zajc Karel, žpk. 23 (33). — Rovte. Sušnik Mat., žpk. 98 (90). — Št. Jošt. Nagode Jos., žpk. (P. Vrhnika.) 45 (46). — Vrh. Ramšak Fr., ž. upr. (P. Rovte.) 47 (46). — Zaplana. Mihelčič Iv., žpk. (P. Vrhnika.) 36 (33).

18. Žužemberk. Žužemberk. Mali Gr., kapl. 141 (108). — Ajdovec. Žust Ig., žpk. (P. Žužemberk.) 35 (36). — Ambrus. Zavbi Iv., žpk. (P. Zagradec.) 50 (53). — Dobrnič. Rebol Blaž, žpk. 114 (110). — Hinje. Porenta Anton, žpk. (P. Struge.) 19 (17). — Sela. Podlipnik Jos., žpk. (P. Zagradec.) 20 (21). — Šmihel. — (—). — Zagradec. Petrič Gabr., župnik. (P. Zagradec.) 52 (48).

Skupno število udov: 25.860 (25.115).

Ostale jugoslovanske škofije.

1. Beograjska nadškofija in druge.

Beograd. Repič Fr., ravn.; Repič Srčan, Repič Borut. — Medved Dav., žpk.; dr. Korošec Ant., min.; Smodej Franjo, Vodopivec Hil., msgr. dr. Wagner, Jug. ak. društvo sv. Cirila in Metoda, Jug. And., Franjevački samostan Zemun, Krčmar O. F., dr. Šuman J., dr. Pavletić Avgust, Golia Drag., dr. Rapotec Franjo, Radanović Jos., Flere Pavle, dr. Jež Franjo, Ulaža Tom., Buković Ivo, Klemenjak Pet., Liković Berta, Oblak Jan., Furlan Nežika, Oblak Jos., Kajnovič Slavica, Rakušček Pavlina, Ekonomides Lali, Selan Ivan, Mešiček Fr., Bardun Fr., Mastnjak Elizab., Erjavec M., Simonič Marija, Serjanc Julka, Stajnos Lojza, Jakše Greta, Zalesjak Vinko, Berdnik Jos., Kobe Gustav, Kislinger Ign. Švajger, Janežič Apol., Jagodnik Ivanka, Rogina Ana, Hostnik Jožefa, Knafelc Stanko, Mešič Stanko, Bradaška Fides, Plantarič Al., Tepina Mar., Janežič Pavla, Rot Joško, Kobola Kristina, Orliški krožek, Novak Ivanka, Gorše Julij., Kunst Neža, Kotnik Ana, Lenarčič Lojze, Lasnik Ana, Kidrič Amalija, Lukežič Anastazija, Meden Fr., Kobula Rozalija, Kobula Kristina, Repe M., Čop Kat., Blažin Ivanka, Moškon Ant., Resnik J., Pustovrh Fani, Šuler H., Vuče Rezi, Spacapan M., Pavlin Mar., Simonič J., Jernejčič Jož., Vršnik Franc, dr. Wigele Zdravko, Skrinar Mira, dr. Mašič Stanko, Wagner, Janežič Marjeta, K. usmiljenih sester Barič St.

87
Bačka Palanka. Sever T. (P. Bačka Palanka.) 1
Čoka. Hočevan Stefan. (P. Čoka.) 1
Debar. Sušmelj M. F. (P. Debar.) 1
Kragujevac. Kolman F., major. (P. Kragujevac.) 1
Kula. Beg Fr., knjižov. fin. dir. (P. Kula.) 1
Kumanovo. Vahter Mih., vet. (P. Kumanovo.) 1

Lebane. Czurda Dr., pregl. f. k. (P. Lebane.) 1
Stari Bečej. Kovatić Lud. (P. Stari Bečej.) 1
Novi Sad. Klenovšek Karlo, apel. sodn.; Štupnik Franc, Vindiš Štefan, *Hardin Lud.*, Zupanc Janko, K epic Ant., Hrovat Hinko, Pivk Leop., Trampuž Jožef. (P. Novi Sad.) 9
Plevlje. Smrekar Lojze. (P. Plevlje.) 1
Požarevac. Pivk Stevo; Pejić Radivoje, profesor. (P. Požarevac.) 2
Subotica. Fabčić Jos., Nester I. (P. Subotica.) 2
Veliki Bečkerek. Janko Anton, Kastelic T., Bezek; Vodušek Lovro, kap. II. kl.; Kosi Franjo, činov.; Šolske sestre »Notre Dame«, dr. Schneider J., zobozdr.; Hvalić Jos., želez. nač.; Ogrin Alojzij, Veselko Mart., žel. pol. ag. (P. Vel. Bečkerek.) 10
Vršac. Pirkmajer Gabriel. (P. Vršac.) 1
Zaječar. Bezjak Franjo. (P. Zaječar.) 1
Zemun. Mazi Fr., Vrečko Jak. (P. Zemun.) 2
Ruma. Kristl Ferdo. (P. Ruma.) 1
Sekić. Dr. Hočev ar Janko, min. pom. s. p.; Banovšek Silvija. (P. Sekić.) 2

Število družnikov: 1 dosmrtni, 125 letnih.

2. Bosenske škofije.

Sarajevo. Slovenski klub, Jenko Iv.; Urlep Janko, prof.; Šubić Jos., Perhaj Jože, Raker Anton, Pfeifer Val., Hude Alojz, Mušić Fr., dr. Pren Ferdo, dr. Kržišnik Ant., Robek Fr., Sušnik Stanko, Kos Franjo; Poljanec Fr., prof.; Elijon Rok, Potočnik Ant., Pušnik Mih., Skorčič Fr., Berzin Fr., Kladnik Pav., Jenko Josip, Albert Anton, Stipančič Franj, Jurišić Alojzij, Curk Ivana; Višnar Matevž, bančni prokurist. (P. Sarajevo.) 27
Alipašinmost. Paravan Fr., Pahor Ignacij Vajdner Julka. (P. Alipašinmost.) 3
Banja Luka. *Samostan o. trapistov*, Baumkircher Fr., Godnič Ivan, Pavšić Silvester, Primc Kristina, Smrekar Alojzij, Kocman Stanko, Sirotišče sv. Bernarda (3 izt.), Samostan ss. Milosrdnica. Kern Ivan. (P. Banjaluka.) 12
Doboj. Mauhar Anton. (P. Doboj.) 1
Drvar. Krašovec Ivan. (P. Drvar.) 1
Fojnica. Vričko Riko, ravn.; Franjevački samostan; dr. Zekić Franjo, sodn.; Lutman Evgen, uradn.; Koselj Jakob, ž. mojst.; Jerebinšek Franjo, žand. nar.; Fuks Jurij, šum. (P. Fojnica.) 7
Han Kumpanija Vitez. Ceznar Đuro. (P. Han Kumpanija Vitez.) 1

Modrica. Don Kotnik Ivo. (P. Modrica.) 1
Mostar. Nartnik Andr., voj. žpk.; Verhunc Fr., s. nadsv.; Zupančič Jož., av. kap.; Grebner Alb., Škerlj Jos., Blažek Matija, adm. kap.; Završnik Fr., urar; Bakula; Pučko Fr., vet. por.; Godec Jos., art. por.; Cotman Iv., Hirsch Drago, av. posl.; Tomšić Jože, drž. m.; Blaznik Janko, štrus Ladisl., Košutnik Viktor, aviat. naredniki; Klinc Ivan, av. podnar.; Sirotišče. (P. Mostar.) 18

Odžak. Mohorić Anton, žpk.; Jurić Franjo, žpk.-dekan. (P. Odžak.) 2

Podlugovo. Globankar Lamb. (P. Podlugovo.) 1
Srnetica. Kuk M., Petrić F. (P. Oštrej.) 2

Tuzla. Jemc Anton, Degan Jurij, Merver Iv., Tratnik Lavoslav, Hartman Josip, Pangršić Ivan, Hauptman Fr., Žerjav Iv., Lavre Mih., Plesnikar M., Dobnik Mih., Čadež Mih., Čibej Al., Miklavčič G., Pristav Iv., Kosjek Mar. (P. Tuzla.) 16
Vareš. Černe Franciška. (P. Vareš.) 1

Visoko. Starman Jos., Starman Mar., Kert Mar., Gruškovnjak Ant., Gruškovnjak Fr., Domicelj

Ivana, Pungert Ivana, Sajović Ivan, dr. Mikolji V., Črnologar Ign. (P. Vareš.) 10

Zavidovići. Vrh Mihael. (P. Zavidovići.) 1

Zenica. Čop Ivan, Hodnik Mart. (P. Zenica.) 2

Število družnikov: 1 dosmrtni, 105 letnih.

3. Dalmatinske škofije.

Dubrovnik. Dr. Malnerič Mart., Udir Jos., don Liepopili, Jamnik Fr., Dolenc Janko, Srebotnak Fr., don Capurso Karlo, Vardjan Ant., dr. Nemec Jos., Miklav Mici, Koren Jos., Kopriva Ant., Jadrić Ivo, Grebenc Oton, Skvarča Ljud., don Fabris Sp., Durjaja Albin, dr. Bjelovučić. (P. Dubrovnik.) 18

Knin. Mlakar Janez, orožnik. (P. Knin.) 1

Mokošica. Žlebnik Al. (P. Mokošica.) 1

Pučišće. Don Krstinić Fr., žpk. (P. Pučišće.) 1

Rab. Petriš Anton, žpk. v p.; Ravnikar Fr., upr.; Okrevališče »Jadran«. (P. Rab.) 3

Starigrad. Karnar Ed., ravn. gr. šk.; Ivanović don Niko, kat. gr. šk.; Makjanić don Ivo; Plančić Fran, šef d. ur.; Rutar Fr., davkar; Raukar Ivan, kr. m.; Jamnik Fr., pregl. fin. str.; (P. Starigrad.) 7
Skradin. Oprčkal Miroslav. (P. Skradin.) 1

Število družnikov: — dosmrtnih, 32 letnih.

4. Djakovska škofija.

Djakovo. Poderžaj Fr., b. ur.; dr. Herman Fr., rektor; Sokol Jos., kanonik; dr. Belić Matija, odv.; dr. Peetlić Mat., prof.; Vodopija Jozo, ravn.; dr. Wünscht Mart., odv.; dr. Gjelatović Pav., žpk.; Wolf Avg., duh.; Sečkar Ivan, Puhl Fab., prebend.; Martić Fr., učit.; Milković Fr., as. ph.; Poznić Jan., Ocvirk Leop., Stare Fr., koralisti; Jug Mih., želez.; Homotar Naco, urad. (P. Djakovo.) 18

Bizovac. Pozlep Slavko. (P. Bizovac.) 1

Brod n. S. Božglav Franč., Brenc Stanislav, Beğuš Olga, Bat Raf., Bat Rom., Pogačnik Ljudm., Novak Jos., Delez Ant., Viduč Pavla, Rehar Izidor, Erat Apolonija, Viltužnik Dragica, Škrabut Inez, Duradbegović Marija. (P. Brod n. S.) 14

Erdevik. Vigele Franjo. (P. Erdevik.) 1

Osijek. *Živko Mihajlo*, žpk.; Putrih o. Hinko, vikar; Vražić Jos., Besetzky Rob., poč. kanonika; dr. Pelc Stj., Medved Ant., prof.; Mikulić Andrija, um. sv.; Sokičić Jos., prof.; Ogrizek Janja; Ogrizek Ivan, veletrg.; Ogrizek Karlek, trg.; Deutschbauer Stj., Horvat Ivan, Kasper Fr., župniki; Usmiljenke u Sirotištu, Marijine sestre; Machulka Milotin, um. ravn.; Ferk o. Joak., gvard.; Lorenčić o. Iv., Pašavić o. Grga, Koren br. Vid, Knjižn. III. reda, Kapuc. sam. (5 izt.), Horvat Fr., Rutar Ivanka, Kravos Anton; Kamnikar Josip, uč. glasbe; Sestre v »Vinkov Dom«, Ivičić Ad., dušobr. u boln.; Rogar Franja, Pošinger Kat., Vovčina Fr., Pivec Pavlina. (P. Osijek.) 37

Vinkovci. Sever Franjo, Resinović Josip, Kokošar Fr., Margon Jos., Vrh Iv., Kovatić Fr., Trošt Al., Malgoj And. (P. Vinkovci.) 8

Vrdnik. Babnik Rud., Dolinar Al., Babnik A., Godler Anton., Podlesnik Ant., Skobe Iv., Kerenc Franciška, Boh Janez, Zdovc Martin, Kovač Mart., Čitaonica rudarskih radenika. (P. Vrdnik.) 11

Število družnikov: 1 dosmrtni, 89 letnih.

5. Škofija Krk.

Krk. Dr. Srebrnić, škof; Drninić Jakob, st. dekan; Zahija Pet., kanon.; Mrakovčić Iv., kancl.; Lapanja Vek., upr. car.; Dobršek And., trg.; Školaris Fr., red.; Žić Jak., trg.; Rajčić Olga, učit.; Srebernić

K., Brusiš Viljem, Šolske sestre Kanajt, Žić Anton, Ivančiče, Aleksandrovo. (P. Krk.) 13

Vrbnik. Kropec Štefan. (P. Vrbnik.) 1

Število družnikov: — dosmrtnih, 14 letnih.

6. Senjska škofija.

Glina. Žužek Fr. (P. Glina.) 1

Gračac. Zdobc Avg., Stopar Al., Geriolet Jos., Rigler Al., Robić Ivan. (P. Gračac.) 5

Kastav. Lazić Jul., kateh.; Brnčić Mate, Turk Josipa, Ivančić Ivana, Osvalt Mar., Jurinčić Bruno, Košir Ante, žpk.; Sitionić Šime, prof.; Bačić Anast., Bačić Val.; Hvala Adolf, župnik; Sinčić Iv., Dukić Milena, Sironić Met., Šusteer Ana. (P. Kastav.) 15

Otočac. Planina Fr., prof. (P. Otočac.) 1

Aleksinica. Obrstar Ign., ž. upr. (P. Pazarište.) 1

Senj. Kremžar Neža. (P. Senj.) 1

Trsat. Troha o. Mih., Franjevački samostan, Treći red sv. Franje, Grgić Fr., Golob Fr., Gobec Ant., Štrukelj Pet., Smerdel Mihael, Ljubić Janko, Nemec Ivana, Bezeljak Apolonija, Vičić Ivana, Hočevar Ivanka, Mršnik Ana, Meriga Marija, Stupar Marija. (P. Trsat.) 16

Zamet. Ponikvar Adolf, Plivalić Elizabeta, Osojnik Franc. (P. Zamet.) 3

Studena. Koruza Iv. (2 izt.). (P. Sv. Matej.) 2

Število družnikov: 3 dosmrtni, 42 letnih.

7. Škofija Skopje.

Bitolj. Tumpej And., župk.; Husova Mara, Šmuc Radoslav, Strgulje Martin, dr. Pertot Ivan, Emešić Ant., Herrman Jož., Bezjak Jan., Vrhovšek Sim., Marinčić Matija, Ramšak Fr., Mikolić Janko, Voigrinec Slavko, Vodenik Jožef, Krumpak Janez, Jamnikar Jan., Kraljić Pav., Skoberne J., dr. Marič Ado, Lukež Vladimir, Čolnik Vlad., Redžić Marija, Cimperšek Tončka, Vinčar Hinko, Veršić Martin, Premk Franc, Kogoj Jož., Kobal Fr., Zemljič Jakob, Urekar Mar., Dušej Jož., Verčko Lovr., Peček Duš., Soršak Al., Pirc And., Tavzes Vlad., Demšar Janko, Arko Al., Lavrenčić Al., Teraš Jan., Vrečko Karel, Rup Št., Napast Jož., Cvetko Št., Šoštarčić Jož., Saje Al., Novak Fr. (P. Bitolj.) 47

Skopje. Buković o. Anton, duh. pomoć.; dr. Janžeković Fr., Krčmar Mirko, Ilvar Franc. — Suštar Fr. (P. Skopje.) 5

Število družnikov: 2 dosmrtna, 50 letnih.

8. Zagrebska nadškofija.

Zagreb. Fras Rado, Erjavec Iyan, Glavina Fr., or. nar.; Maurer Št., or. podn.; Meršnik Jože, žel. ur.; Kikl Ljud., Senker Karlo, uradn. — Legan Ivo, Kastelic Robert, Černé Jos., Mrak Hinko, Švara Al., Konrad Jos., Maček Ant., Mrak Vid, Kosi Josip, Tivadar A., Lemut F., Skvarci Ana, Sila Št., Mihevc Fr., Maček Mat., Fatur Iv., Kranjčić S., Semec Iv., Šušelj Avg., Božić Ern., Praznik Al., Zupančić Fran, Asič Jos., Škert Fr., Jančić Jakob, Prapnik Anton, Kolarić Al., Štok Stanislav, Močivnik Al., Rebec Jos., Obad Jos., Pongrac Fr., Pirc Fr., Pausić Štef., Ložnik Iv., Repić Slavko, Sagadin Fran, Petrovčić Fani. — Meršol Milka, Milosrdne sestre, Ožir Mih., Geč Jerica, Panič Anton, Pleninger Terez.; Prosen Jos., prof. — Tonejčec Iv., Prezelj Alb., Hostnik Edo, Vilman Vinko, Praznik Iv., Gruden Iv., Korče Fr., Schrott Alfr., Grilanc Fr., žel. uradniki. — Vršić M., Vizjak Josipa, Vidrajs Anica, dr. Mikolić St. S., Zgorelec Josip. (P. Zagreb.) 66

Cernik. Habjan o. Benvenut. (P. Cernik.) 1

Čakovec. Tišler o. Timotej, Magdalenić Iv., Šoltić Ana, Gjumbir Tomaž, Šimon Jeronim, Hari Josip, Posavec Andrija, Jug Marija, Špiranec Mih., Špiranec Fr., Sopčić Karlo, Dokša Jos., Blazinarić Franjo, Kovačec Petar, Korunek Stejpan, Kulterer Filip. (P. Čakovec.) 16

Dugaresa. Rovšnik Matija, Rovšnik Jurij, Pader Andr., Trost Ant., Osebič Maks, Grebenšek Luka, Petelinšek Matevž, Novak Jož., Smid Ivan, Vošnjak Mih., Vidmar Viktor, Rež Mar., Volgemuth Mar., Kovač Alojz., Šimnic Mar. (P. Dugaresa.) 15

Goričan. Kristović Jos., kapelan; Pavličić Julka, trg.; Šercer A., trg. (P. Goričan.) 3

Gor. Mihaljevec. Tkalec Franjo, župnik (19 izt.). (P. Macinec.) 19

Grabrovnjak. Novak Tomaž, Dvanajščak Ant., Kristofić Viktor, Kristofić Filip, Novak Josip. (P. Grabrovnjak.) 5

Sirač. Kokot Adam, krojač. (P. Sirač.) 1

Koprivnica. Dom presv. Srca Jezusovega. (P. Koprivnica.) 1

Ljubeševci. Majsec Josip, župnik (2 izt.). (P. Novi Marof.) 2

Makarska. Morauc Vj., trg. (P. Makarska.) 1

Molve. Žniderski Ter., učit. (P. Molve.) 1

Mursko Središče. Levačić Ivan, Kerznar M., Levačić And., Ravnikar Ivan, Hrovath Mih., Palnec Ant., Muhvič Jan., Muhvič Jak., Novak Jos., Bračko Josip, Poznič Francišek, Solari Martin, Cezar Ivana. (P. Mursko Središče.) 13

Našice. Petrović A. Josip, Vindiš J. Janez. (P. Našice.) 2

Podturen. Zavrl Marija; Poje Josip, trgov.; Tropša Martin. (P. Podturen.) 3

Štrigova. Zadravec Fr., Ambuš Štef., Blovič Barba, Belovič Mart., Belovič Ivana, Golenko Avg., Kutnjak Mart., Lovrenčić Iv., Lopuh Imbro, Nemec Ant., Raus Imrij, Šranc Tom., Terčič L., Trstenjak Jož., Podgorelec Ant., Zanjeković Mar., Bogdan Jul., Horvat Ivan, Kerman Ivanja, Kristofić Albert, Rojko Št. — Valentič Matija, Smolković M., Stojko Al., Novak Karel, Zavod sv. Ivana, Nemec Vinko, Zadravec Mart., Slomšek Apol., Kutnjak P., Alt Ant., Žličar Ant. (P. Štrigova.) 32

Varaždin. Makuc Jos., priv. veter.; o. Goričan Cir., o. Reberc Ivan. (P. Varaždin.) 3

Varaždinske Toplice. Zadravec Alojzij, zač. kons. žpk.; Kuković Gabr., ravn.; Hajduković Jos., žpk.; Kociper Drag., kapl. (P. Varaždinske Toplice.) 4

Vrapče. Jošt Radovan, kateh.; Horvat Fr., žpk.; dr. Marjetič Jože, Stermšek Iv., želez.; Krulc Iv., Krulc Ana, Salmić Jožefina bolnič.; Perhavec Iv., železn. (P. Vrapče.) 8

Zlatar. Mlinar Ant., kapl.; Noršić Al., žpk.; Albrecht Anton, kapl.; Cimmerman Kat., Habjanič Fr., fin. podp. (P. Zlatar.) 5

Rogaševci. Nemec Janez, Nemec Jožefa. (P. Rogaševci.) 2

Dobrovnjak. Cverlin Vinko, ppregl. fin. kontr. (P. Dobrovnjak.) 1

Število družnikov: 4 dosmrtni, 205 letnih.

Italija.

Število družnikov: 22 dosmrtnih, 54 letnih = 76.

Razne države.

Avstrija.

Donawitz. *Glastovec Ivan*, kovač; *Marenk*
Adalbert, Rozman Anton, Košir Ant., Simič Janez,
Delavec Fr., Waihofer Katarina. 7
Graz. Čitalnica. 1
Kainbach. *Šmavc Franc* 1
Kaindorf. *Petek Neža*, Tušek Jožef, Kaušek
Roza, Rafolt Terezija. 4
Knittelfeld. *Kuttin Karolina*; *Schnider Alojzija*. 2
Fürstenfeld. Grohs Johanna. 1
Wien. *Dr. Picigas Leopold*, *Pirnat Bern.*, *Gabler*
Tončka, *Kafka Nežka*, *Neudorfer Franca*, *Vresk*
Johanna. 6
 Število družnikov: 4 dosmrtnih, 18 letnih = 22.

Nemčija.

Kellersberg. *Svetlin Franc*. 1
Gladbeck. *Pokovec Fran*, *Kostanjevec Ant.*,
Dobravec Antonija, *Urh Jernej*, *Jurič Ant.*, *Česka*
Ivana, *Kovač Ivan*, *Kovač Iv. ml.*, *Skrabar Frid.*,
Gorše Ivan, *Vernik Mih.*, *Potočnik Fran*, *Zapušek*
Tomaž, *Gervol Anton*, *Vodenik Franc*, *Jurečič Fr.*,
Jerina Janez. 17
Hamborn. *Čič Josip*, *Malis Anton*, *Kočan Joh.*,
Višnar Jak., *Kodra Ant.*, *Karničnik Bern.*, *Ciserle*
Franč., *Domenšek Mar.*, *Golad Gregor*. — Društvo
 sv. Barbare, *Burnik Jakob*, *Oražem Peter*,
Vidovšek Fort., *Škorjanc Jan.*, *Šušter Fr.* 15
Hausen Raitbach. *Arh Veronika*. 1
Mannsbach bei Stolberg. *Flamm Hermina*. 1
Plorzhheim. *Wolf Agnes*. 1
 Število družnikov: — dosmrtnih, 36 letnih.

V Franciji in Nemčiji

je 246 članov. Žal pa, da imen posameznikov
 pred natiskom Koledarja nismo prejeli.

Razni kraji.

Mons. (Belgija.) *Rev. Mee Pía Regali*. 1
Praha. (ČS.) *Ing. Arh Ivan*, *dr. Herić Franc*, *dr.*
Volkar Andrej; *Skrbinšek Jožef*, *prof.*; *Cvetnić L.*;
dr. Murko Mat., *prof.*; *dr. Žmave Ivan*, *višji sv.*
univ. knj.; *Vali Lovr.*, *sopr. tov.*; *Koudelka Al.* 9
Kreutzwald. (Francija.) *Turšič Ferdinand*. 1
Mericourt-Coron. (Francija.) *Zupančič Rudolf*. 1
Meuth et Moselle. (Fr.) *Gabrovšek Josip*. 1
Aumetz. (Francija.) 150
Lens. (Fr.) *Oblak Jožef*. 1
Plovdiv. (Bolg.) *Štrajhar Alojzij*. 1
Sofia. (Bolg.) *Zabkar Anton*. 1
Mogita. (Poljska.) *Konvent oo. Cystersów*. 1
 Število družnikov: 2 dosmrtna, 165 letnih.

Amerika.

I. Združene države (U.S.A.)

Colorado (Colo.) *Leadville.* *Rev. J. M. Trunk*
 (6 izt.), *Jamnik John*, *Jamnik Mat.*, *Rus Neža*, *Rus*
Martin, *Ponikvar Anton*. — **Pueblo.** *Rev. Zupan C.*,
O. S. B. (12 izt.), *Spilar Joe*, *Jerman Katie*, *Anžič*
Luis, *Princ Ana*, *Mehle M.* — **Salida.** *M. Drobnik*
Katarina. 29
Connecticut (Colo.) *Bridgeport.* *Rev. Golob Mih.*,
 (5 izt.). 5
Illinois. (Il.) **Chicago.** *Amerikanski Slovenec*
 (200 izt.), *Cherne Frank*. — **Clarendon Hills.** *Mrs.*

Kosak Mar. — **La Salle.** *Rev. Saloven Fr.* (2 izt.).
 — **Morris.** *Rev. Plaznik John*. — **Waukegan.** *Mrs.*
Kern Ivana. 206
Kansas. (Kan.) **Cherryvale.** *Mrs. Stepanich Agn.*
 — **Fredonia.** *Mr. Banbich Jenny*. 2
Michigan. **Detroit.** *Mrs. Banks Ana*. 1
Minnesota (Min.) **Chisholm.** *Rev. Schiffrer John*
E., *Globočnik Frank*, *Kočever Frank*, *Bovic John*,
Pustovrh J. — **Eveleth.** *R. Leskovec A.* (5 izt.),
Kvaternik And. — **Fairbault.** *Rev. Vilman Anton*.
 — **New Duluth.** *Mrak Nick*. — **Rice.** *Rev. Trobec*
John, *Justin John*, *Hudovernik Matevž*, *Legat John*,
Fečre Mar., *Seliškar Frank*. — **Sant Michael.** *Rev.*
Miks A. — **Soudan.** *Nemanich Geo.* — **St. Paul.**
Rt. Rev. Mons. Ogulin Ant.. 17
New York. (N. Y.) **Little Falls.** *Mrs. Petkovšek*
Jenny. — **Worcester.** *Mrs. Hren Mary*. 2
Ohio (O.) **Barberton.** *Zalar John*. — **Bridgeport.**
Hočever Mih. z druž., *Hočever A.* z druž., *Hoge P.*
z druž., *Gregorič Fr.* z druž., *Fabian Jos.* z druž.,
Puharič Alojz. z druž., *Kocman Ana* z druž., *Ocvirk*
Ant. z druž., *Simončič Jos.* z druž. 9
Oregon (Or.) **Molalla.** *Mrs. Kokelj Fr.* — **Oregon**
City. *Gerkman Mary*. — **Portland.** *Subic Geo.* —
West Linn. *Plantan Mar.* — **Pennsylvania.** **Allison**
Park. *Miss Levar Josephine*. — **Forest City.** *Sivic*
John, *Svigelj Mar.*, *Osolin John*, *Molek Anton*,
Gerčman Frank, *Markel Alojzij*, *Kovačič Karol*,
Novak Frank, *Grum Matija*, *Janežič Anton*. 10
Johnstown. *Tomec Andr.*, *Rev. Miklavčič Alfonz*,
Hren Anton, *Male Frank*, *Rovan Mar.*, *Pešič Mar.*,
Gunde Agn., *Ključar Terezija*, *Pečjak Berta*. —
Keesport. *Rev. Kebe Mat.* 10
Pittsburgh. *Golobič John* (5 izt.), *Rev. Skur*
Josip, *Valenčič Josip*, *Mravlinec Matej*, *Habjan*
Anton, *Basel Josip*, *Šmuc Benjamin*, *Golobič Josip*,
Stempaher George, *Vidina Mih.*, *Tomec Viljem*,
Kopmare Al., *Pavlakovič Mat.*, *Flajnik Ana*, *Fortuna*
Josipina, *Berkovec Fr.*, *Sadar Ant.*, *Balkovec*
Jos., *Bohor Mih.*, *Persetič Frank*, *Adlešič Josip*,
Butkovec Jos., *Starešinič George*, *Spišič Frank*,
Kunič Frank, *Dolmovič Jos.*, *Gašperič John*, *Hudak*
Frank, *Veselič George*, *Berdik Mart.*, *Hlebec John*,
Pavlešič John, *Baznik Ant.*, *Goldi Jos.*, *Berkovec*
Gasp., *Simič John*, *Bubaš Jos.*, *Veselič Jos.*, *Gorup*
Pet., *Rihtaršič Matevž*, *Pecman Mart.*, *Pikel Mat.*,
Moravec Jos., *Ivanec Mat.*, *Kobi John*, *Mihelčič*
George, *Ulčar Frank*, *Flajnik Nik*, *Radovič John*,
Bohorič Jos., *Ivanušič Frank*, *Lavrič Jak.*, *Zbašnik*
Anton, *Koritnik Frances*, *Krotec Jos.*, *Cadonič Fr.*,
Starešinič John, *Cadonič Mar.*, *Nemanič Anton*,
Stojdohar John, *Pugelj Ant.*, *Zelnikar Ant.*, *Antlogar*
Mart., *Kogovšek Konr.*, *Čič Rozi*, *Valenčič Frances*,
Brožič Francis, *Levstik Simon*, *Bubaš George*,
Henrihar Alojz, *Pecman Frank*, *Gerlovič Mar.*, *Škof*
John, *Dekleva Anton*, *Šute Mat.*, *Gorišek Agnes*,
Lubič Josip, *Bukovinski John*, *Vajdetič Martin*,
Vidina Jos., *Vidina Mat.*, *dr. Skur Ant.*, *Zelko John*.
 — **West Aliquippa.** *Rev. Potočnik Rudolf*. 88
Washington (Wash.) **Enumclaw.** *Verhovnik Neža*.
 — **Puyallup.** *Malnerič Mat.* 2
Wisconsin. (Wisc.) **Willard.** *Rev. Novak John*,
Familiy Holy, *Košak Luis* (2 iztis), *Govek Frank*,
Tolen Mar. 6
Wyoming. **Rok Springs.** *Rev. Zaplotnik John L.*,
Bračun Anton, *Cukale Fr.*, *Jereb Jernej*, *Leskovec*
Mat., *Mrak John*, *Potočnik Frank*, *Radošević Mar.*,
Tomšič Josip. — **Kemorer.** *Podlesnik Konstantin*.
 — **Houghton.** *Rezek Anton*. 10

Lemont. (Ill.) Rev. *Snoj Benigen*, Rev. Ferlin J. K., Rev. Kavčič Blanko, Rev. Hajšek Odilo, Rev. Glavnik Salezij, Rev. Sovinsky Bonav., Rev. Hoge Bened., Rev. Gabrenja Edv., fr. Petrič Pij, fr. Estok Gabr., fr. Marinšek Marcel, fr. Heinricher Gavdenc., br. Jagodič Fidel, br. Dimnik Bonifacij, br. Šavelj H., br. Žnidaršič Vikt., br. Somrak Akurzij, br. Fedran Metod, br. Dzurilla K., Fraus Iv., Terstenjak Bl. 21

Berwyn. (Ill.) Darovec Alois. 1

Joliet. (Ill.) Rev. Plevnik John (2 iztisa), *Klepec Jožef* Rev. Butala M. J., Rev. Šolar Venc., O. S. B., Šolske sestre Sv. Franciška, Adamič John, Adamič Leopold, Ambrož Val., Ancel Pet., Avsec Franciška, Babič Matija, Bahovec Gertr., Blut M. (2 izt.), Bolte Ant., Brožič Jož., Bučar Ana, Bučar Frank, Bučar Mat., Butala Kat., Čavko Ant., Čop Vek., Čulík Frank, Dornik Franč., Dragovan John, Duša Fr., Fabian Jož., Ferkol Fr., Fink Ana, Flajnik George, Flajnik Mar., Frankovič Mih., Gale Alojz, Gašperič Mat., Geršič Kat., Glavan Ant., Golobič Anton, Gorec Neža, Gregorič Karol., Grošelj Neža, Hočevar Frank, Jakša Martin, Jelenič Ant., Jeriša Jož., Jerman John, Jerman Jož., Juričič Martin, Kastelic Eliz., Klemenčič Jož., Klepec Jož., Kodrič Ter., Konda Urš., Korevec Ant., Kozoglav Janez, Kozoman Marko, Kralj Marija, Kramarič John, Kramarič Mart., Kristan Mar., Lavrič Fr., Leban J., Liberšer Jožef, Lilek Ant., Longflos John, Loparc Ana, Lukančič Al., Mahkovec John, Mali Marg., Marentič Ana, Metoš Marija, Mikulič Jož., Muhič Ant., Muhič Jož., Muhič Tom., Muren Franciška, Mušič Mart., Nemanič Anton st., Nemanič Mar., Omota Mat., Panian Jožef, Papež Frank, Papež J., Papič John, Pečaver Mart., Petric Mar., Pirc Frank, Pirc Jernej, Planinc Leop., Plut Aleš, Popek Jakob, Puc Kat., Rifel John, Rogina Ana, Rus John, Rus Jož., Rus Jož., Skubic Jak., Skubic Jož., Slapničar Jož., Solnce Jakob, Sterniša Al., Stonič George, Struna Fr., Šega Jak., Šetina Mar., Silc Rud., Škul Fr., Šraj Ant., Štanfel Št., Štefanič Ana, Štefanič P., Štiglic Fr., Šušteršič John, Terlep Fr., Traven John, Uršič Mih., Vertin Jož., Vertin Steve, Videtič Mart., Vidic Jož., Vidmar John, Vrščaj Mar., Wardjan El., Zalar Jož., Zafetel John, Želko Barbara, Želko Fr., Živec Fr., Žmajč Mih., Žnidaršič Marko, Zupančič Fr., Ancel Jož., Verščaj John, Terlep Jož., Beber John, Ogulin Ušula, Bauer Barb., Muren Louis, Kuleto Rud., Skedel Fr., Judnič Mat., Legan Jožef, Košmerl Louis, Jansekovič Louis, Kozlevčar Ana, Marenče Fr., Rogl Ana, Mustar Johana, Gregorič Ign., Bambič Ivana, Govednik Frank, Kocjančič A., Grahek John, Želko Fr., Mačak Mih., Erjavec Jož., Angel Ter., Sladič Alojzija. 159

Ellinwood. (Kans.) Rev. *Podgoršek A. P.*, župnik v pokoju. 1

Greaney. (Minn.) Babich Ign., Skraba Pet., Kason Jože, Starič Ant., Novak Mart., Žgajnar Jož., Flak Ign., Bauc Frank. — **Hopper.** Preschern Mar. (2 izt.). — **Aitkin.** Burgštaler Andrej. 11

Brooklyn. (N. Y.) Anžlovar Anton, Beljan Anton, Burgar Francka, Cvetkovič John, Česarek Al., Čik Marija, Felicjan Josip, Hodnik Jos., Grum Jernej, Kerkovič Jos., Murn Mart., Nakerst Pavel, Slabič Jak., Starin A., Skrabe Jos., Murn J., Curl M., Neimenovani. 18

Illinois. (Ill.) *Chicago.* Pogačnik Frank, Satolovič Marija, Oblak Jos., Zunich Agnes, Beribak Josip,

Grum John, Terselich John, Jerina Frances, Kregul Katarina, Gruden Louis, Praprotnik Mar., *Gottlieb John*, Koren Fran. 13

Denwer. (Co.) Rev. Judnič J., župnik; Baudek Ivanka, Blatnik John, Bojc And. in Katar. 4

Gowanda. (N. Y.) Andolšek Štefan. 1

New York. Rev. B. Winkler, Danich M., Petek P., Vilar A., Remec C., Tomec M., Hude I., Ogrinec P., Zabret M., Svensg E., Jakopič A., Končan M., Paulič V., Grill M., Jeglich J., Holešek J., Kočar M., Likar J., Kobilca V., Keršmanec R., Zobec M., Zidar M., Paulič K., Češko K., Daniel M., Ovsar R., Jazbec M., Kožar J., Mehar Iv., Vojska Fr., Čagran M., Vidic A. 32

Laurium. (Mich.) Mr. Ruppe Josip. 1

Omaha. Playh Frank Anton, Brodarič Tom., Broderik Peter. 3

Gilbert. Rev. *Bilban M.* 1

Cleveland. (O.) *Repar Meri, Karlinger Charles.* Grdina Josip, Slovenska knjigarna (10 izt.), Rev. Jaeger Matija, Rev. Ponikvar Mih., dr. Oman Mih., dr. Kern F. J.; Zupan Iv., uredn. glasila KSKJ.; Grdina Ant., Štamfel Jos., Anžlovar Ant., Weiss Mih., Grdina Jožefa, Modic Jos., Lach Apoloniya, Potokar Ivan, Rezelj Josip, Novak Leop., Brancelj Fr., Mahne Mar., Grebenc Rozi, Oberstar Ivanka, Flajnik Matija, Debeljak Alojz, Spilar Ana, Ogrin Jos., Trček Ivan, Novak Ant., Kosten Fr., Cook M., Kapelar Iv., Bašca Ant., Hrovat Jos., Zupanc Ivan, Cerkvenik Rud., Frankovič Ant., Sajovic Franc, Koželj Ivanka, Sever Ivan, Hrvatini Jurij, Jemc Jos., Stušek Mar., Gornik Mar., Mulec Jak., Kolar Ivana, Valtar Ana, Pikš Jos., Mestek Marj., Kadunc Ivan, Avsec Mar., Breskvar Fr., Novak Pavla, Anžlovar Ant., Umek Fr., Rogel Iv., Širaj Mar., Pirc Franc, Bajt And., Cernelič Ivan, Udovič Iv., Čermelj Mar., Pogorelec Matija, Topariš Fr., Volf Iv., Tomič Rozi, Božek Franč., Strniša Ant., Koren Alojz., Golič A., Modic Mar., Istinič Mar., Fink Mar., Kavaž Matija, Perko Ivana, Perša Ivan, Kenik Fr., Zandar Marija, Pirš Franč., Pintar Ivana, Fidel Anton., Setnikar Mih., Demojzes Viktorija, Kristofelc Ivana, Meglič Jos., Gregorač Ant., Bizjak Rozi, Bogovič Marija, Koseli Zof., Jerina Jak., Suhadolnik Ivan, Joger Fr., Opeka Jos., Svigel Fr., Pekolj Mar., Hočevar Mat., Bele Alojzij, Kavčič Ivan, Malovrh Jurij, Zabkar Metod, Brodnik Ivan, Tanko Iv., Sulc Jos., Mišič Fr., Slapnik Ign., Grčar Hel., Levstek Iv., Jakopič Marjeta, Žaren Urš., Markulija Št., Smolko Jurij, Hrvat Iv., Zalaznik Iv., Novak Mar., Baraga Franc, Lach Fr., Zulič Iv., Petkovšek Ter., Mlinar Matija, Prišel Ivana, Žigon Jak., Gorše Erazem, Dragolič Fr., Zakrajšek Ant., Glavič Jos., Hace Bl., Zakrajšek Jak., Kern Fr., Šebenik Val., Kostanjšek Anton, Pucelj Ant., Hočevar Iv., Kalčič Ant., Kastelic Ant., Juratovac Frances, Jaksetič Anton, Knap Jakob, Grdina Mar., Čebular Alojz., Mišmaš Jos., Čitalnica Colinwood, Knaus Jernej, Brinšek Iv., Ponikvar J., Petkovšek Fr., Arko Jos., Štrumbel Ivana, Mohorčič Fr. z druž., Gornik Iv., Marolt Fr., Perme Frances, Peterlin Iv., Potočnik Ant., Lužar Ant., Skebe Jera, Močilnikar Fr., Bukovnik John, Svete M., Nečimar Fr., Sodnik Fr., Miklaučič Alojzija, Urbančič Roz., Pirc Marijan, Čelesnik Fr., Opaškar Eliz., Potočnik Mar., Mihelčič Mar., Lokar Ivan, Gobec Helena, Rožnik Mar., Trobentar Ter., Princ Ter., Zorman Iv., Hočevar Fr., Cerček Iv., Pustolnik Mar., Tutin Iv., Dubič Matija, Svetlin Ciril, Tomažin Damijan,

Pelan Fr., Mally Hel., Cimperman Jos., Lavrič Ant., Vahčić Ant., Krajnc Jožefa, Zakrajšek Fr., Eržen Ivana, Mišič Fr., Lach Fr., Kotnik Jožefa, Omerza Mar., Modic Fr., Knap Mar., Kokalj Iv., Lužar Ign., Kovačič Ma., Kovačič Val., Smole Marj., Lach Mar., Dolenc And., Pihler Ana, Skulj Franc., Pirc Franc., Drenšek Ana, Zobec Franc in Neža, Knez Mihael, Zupančič, Dunda Jos., Zagar Bl., Pierce Fr., Medja Sim., Mlakar Jos., Blankuš Frank, Kovačič Sabina, Mantz Fr., Pišek John, Hočevan Fr., Petche Mar., Gruđen Ter., Šate Ana, Terpin Ernest, Kastelc Al., Bohinc Frank, Tahija Amalija, Gornik Ivana. — **Sv. Lovrenc.** Rev. O m a n J. J., Rev. Gnidovec Alb., Aidišek Ant., Blatnik Mar., Barle Mar., Blatnik Fr., Bizjak Pet., Česnovar Mar., Čampa Vera, Evans J., Filipovič Mar., Gliha Fr., Gliha Ant., Grden Louis, Godec Fr., Glavič Fr., Gričar Agn., Gross Jožefa, Gnidovec Mike, Hočevan Jos., Habjan Fr., Hočevan Josip, Jerič Josip, Jesenovič John, Janežič John, Krečič Fred, Kenik Rud., Kožel Fr., Kastelic Frank, Kreševič Ana, Kozumplik Just., Kužnik Fr., Kordan A., društvo Krka, Kaplan John, Kmet J., Košak R., Kenik Jos., Lindič Fr., Lozar Christ, Lekan Terez., Kistančič Avg., Mauer Mar., Maltar Ana, Mirtel M., Misserko Avgust, Mervar Tom., Okoren Ign., Perko Agn., Petrič John, Perko John, Perko Fr., Planinšek Fr., Prhne Mar., Peskar Ant., Papež Jernej, Prhne Frances, Plut Jos., Peskar Marjeta, Resnik Jakob, Štrekar John, Štepic Jožefa, Smrekar Fr., Šuštaršič John, Slamnik Agn., Šraj Ant., Slak And., Škufca Jos., Urbančič Jera, Turk Josip, Tomazin Anton, Vencel Fr., Vrček Mike, Vrček Jos., Valenčič Ant., Winter John, Zupanc Marj., Zrimšek Jos., Zagorc Mar., Zupančič M. — Rev. Slaje Mil an (5 izt.), Anzlin Mar., Berlan Mih., Brezar Mar., Ferjančič Ivana, Krastar Mar., Ivančič Mar., Ivančič Josip, Jerkič Louis, Kovačič Fr., Kralj Mar., Kogovšek P., Mesec John, Možina Angela, Novak Mar., Ostanek Ant., Pančur George, Pirc Ant., Perko John, Princ Mar., Ponikvar Ana, Mislej John, Rakar Martin, Stermole Urš., Starich Jos., Sedej Ter., Smrekar Mar., Skebe Charles, Šepce Fr., Skolar Ana, Škerl Mar., Terček Mali, Zaman Jožefa, Zupančič Mar., Prostor Mar. — **Barborton.** Rev. B o m b a c h A n t. L., Beg Fr., Brunski Ana, Caserman Jak., Krantz Ant., Lekšan J., Okoliš A., Peternel J., Petrič M., Pristo Kat., Podpečnik Jožef, Rataj John. 317

Bridgeville. (Pa.) St. Barbara. Rev. M o d e j A. F., (3 izt.), Dernovšek Luk., Rainer Mart., Kos Marij., Scurich Fr., Martinčič John, Krek John, Čadež Jak. — **Wilkes Barre.** M o s s e r A n t o n, Rogel John, Resnik Fr., Kostelc Hel., Zagorc Anton. 15

Sheboygan. (Wisc.) Kržišnik Marija. 1

Rock Springs Wyoming. Kržišnik Angela. 1

Število družnikov: 5 dosmrtnih, 995 letnih = 1000.

Buenos Aires. Naglich Miguel. 1

S. Paulo. Dernovšek Ant., Ambroz Janez. 2

Peru. Onout Jakob. 1

Število družnikov: — dosmrtnih, 4 letnih = 4.

Afrika.

Aleksandrija. Sulič Pepina (2 izt.), o. Č a d e ž A d., (19 izt.), Plestel Rozalija. 22

Bacos-Ramleh. Br. Koban Lourenc. 1

Cairo. Stanet Eugen (3 izt.), Slovensko društvo (19 izt.) 22

Lydenburg. (Transvaal.) P. Musar Josip. 1

Število družnikov: 3 dosmrtni, 43 letnih = 46.

Imenik novih dosmrtnih udov.

Do konca junija 1929 so vstopili kot dosmrtni člani tile udje in pristopnino vplačali v Matico:

3377. P. Eržič Fortunat, Milano . . .	Din	300—
3378. P. Vičič Teodoro, Milano . . .	»	300—
3379. Knjižnica kulturnega odseka		
3380. Delavske zbornice, Maribor . . .	»	600—
3381. Šola na Senovem	»	600—
3382. Stane Franc, Mežica	»	300—
3383. Nastranc Leopold, Selca	»	300—
3384. Podbregar Pavle, Vrhpolje	»	300—
3385. Zgorelec Josip, Zagreb	»	300—
3386. Rev. Snaj Benignus, Lemont	»	300—
		Din 3.300—

Imenik umrlih dosmrtnih udov.

Naznanili so se nam tile dosmrtni člani, ki so zapali v Gospodu ter se priporočajo v molitev in blag spomin:

916. Jarc Martin (2901), župnik na Prežganjem.

917. Koblar Anton (595), dekan, Kranj.

918. Arlič Karel (2755), župnik, Dobrna.

919. Kolenc Ivan (2320), poslovodja, Celje.

920. Pečovnik Franc (3111), Ljubno.

921. Križaj France (2637), Sora.

922. Kozjan Neža (3190), Božakovo.

923. Strgar Tomaž (640), šmiklavž p. Slovenjgradcu.

924. Knific Franc (988), Hraše.

925. Voda Marija (2961), Sv. Urban pri Ptuj.

926. Pogačnik Alojzij (1500), Ljubljana.

927. Vozlič Leopold (1834), Marija Snežna.

928. Oražen Andrej (1295), Guštanj.

929. Puconja Franc (1484), Ljutomer.

930. Dr. Pipuš Radoslav (1129), Maribor.

931. Terbaj Andrej (1392), profesor, Gorizia.

Pregled udov Družbe sv. Mohorja 1929.

Škofije in dežele	Šteje udov				
	do-smrt.	letnih	vkup	od 1. 1928	
				več	manj
Krška škofija . . .	95	2.479	2.574	91	.
Lavantinska škofija . . .	529	22.417	22.946	989	.
Ljubljanska škofija . . .	756	25.104	25.860	745	.
Ostale jugosl. škof. . .	11	663	674	61	.
Italija	22	54	76	—	—
Razne države	6	219	225	—	42
Amerika	4	1000	1004	497	.
Afrika	3	43	46	15	.
Skupaj	1.426	51.979	53.405	2.398	42
				več 2.356	

Ugankarjem. Med našimi oglasi se nahajata dva rebusa. Rešilci naj pošljejo rešitve najkasneje do konca meseca marca 1930 upravi Družbe sv. Mohorja v Celju. Dvajset izžrebanih rešilcev dobi po eno knjižno nagrado.

MOHORJEVO KNJIGO V VSAKO HIŠO!

Naši bralci so gotovo opazili, da se Mohorjeva družba v zadnjih letih prav posebno trudi, da bi dvignila število svojih članov. Uspeh — mimogrede rečeno — ni izostal: samo v letih 1927, 1928 in 1929 smo napredovali skoro za 13.000 udov. Danes pa hočemo spregovoriti nekaj besed o vzrokih, zakaj smo polagali tako važnost na to, da se dvigne število Mohorjanov.

Te vzroke lahko prav za prav povemo v enem samem stavku: za svojo dolžnost smatramo, vabiti ljudi k pristopu k naši družbi, ker smo trdno prepričani, da ima vsak naročnik od tega samo korist in da bo vsak novi Mohorjan hvaležen tistemu, ki ga bo pripravil do tega, da bo pristopil. O tem si lahko popolnoma prepričan, da storiš slehernemu lepo uslugo, ko ga nagovoriš, naj se vpiše v Mohorjevo družbo. Kajti dobra knjiga ti dela prijetno družbo v dolgih zimskih večerih, pripoveduje ti povesti, uči te zgodovine, seznanja te z zanimivostmi iz vsega sveta, uči te skrbeti za tvoje zdravje in za zdravje tvojih dragih. Koristi pa nimaš samo ti sam, tudi ne samo tisti, ki sedaj živé s teboj, ampak knjiga ostane včasih pri hiši lahko desetletja in vzgaja tudi bodoči rod. Lahko rečemo, da se ljudje iz tistih hiš, koder imajo knjigo v hiši, navadno prav ugodno razlikujejo od tistih, ki so doma iz hiše brez knjige.

Članstvo pri Mohorjevi družbi bo napravilo iz tebe zavednega Slovenca, oziroma te bo v narodni zavesti utrdilo. Koledar ti daje vsako leto pregled čez našo majhno, a lepo zemljo, kaže ti vse kraje, kjer prebiva naš narod v večjem številu. S temi ljudmi se boš čutil od leta do leta bolj sorodnega, bolj z njimi zraslega. In če te bo usoda privedla v kraje, kjer prebivajo Hrvatje in Srbi, ali pa tudi preko meje naše države med Nemce in Francoze, bo šla Mohorjeva knjiga s teboj in te bo spominjala na to, kam spadaš. Ne boš se tako hitro odtujil svojemu narodu, kakor to žal le pre pogosto opažamo med našimi izseljenci. Ne bo se več dogajalo, da je n. pr. tega ali onega Slovenca v tujini čez nekaj let že skoro sram, da je Slovenec. Vedi: vrednost človeka se sodi po tem, koliko zlahta drži skupaj, vrednost naroda pa po tem, koliko ves narod drži skupaj. Če ne boš čislal v tujini svoje narodnosti in svoje domovine, pač tudi tujina tebe ne bo cenila.

Če premišljaš o tem in sličnem, dragi bralec, potem se ne boš čutil, zakaj želimo tako iskreno, naj bi prišla Mohorjeva knjiga v vsako hišo. Lansko leto smo objavili v Koledarju statistiko Mohorjanov, koliko odstotkov prebivalstva je v posameznih župnijah, včlanjenega v Mohorjevo družbo. Videli smo, da pride v vsej Sloveniji približno na vsakih 25 prebivalcev en Mohorjan. Če računamo, da šteje ena rodbina približno šest ljudi, potem bi bila četrtna vseh rodbin v Sloveniji že včlanjena v Mohorjevo družbo. Imamo pa v Sloveniji že sedaj župnije, kjer pride na šest oseb že en Mohorjan, kjer je torej že sedaj Mo-

horjeva knjiga v vsaki hiši. Imamo pa tudi župnije, kjer pride en Mohorjan šele na 50, 80, 100 ali še več župljanov. V tem oziru obstaja med posameznimi pokrajinami velika razlika. Na to razliko smo hoteli opozoriti in pokazati slovenskemu narodu tako rekoč njegovo sliko v zrcalu, iz katere bo videl, kako daleč je še od tega cilja, da bi prišel po en Mohorjan vsaj na vsakih deset do dvanajst prebivalcev.

Ta statistika pa ni bila pomembna samo za Mohorjevo družbo, ampak je ta zemljevid tudi velevažen spomenik za proučevanje prosvetnih in gmočnih razmer med Slovenci. Po njej opazimo okraje, ki so res tako revni, da premnogi kar ne zmorejo utrpeti dveh »kovačev« za petero knjig. So pa kraji, kjer ni bogastva, pa je naročnikov zelo veliko, in so kraji, kjer je gmočno stanje prebivalstva zelo dobro, pa je knjig le premalo. Stoji pa eno: kjer je mnogo dobrih knjig, je mnogo dobrih pa tudi brihtnih, izobraženih ljudi. In nazadnje je res, kar je rekel dokaj reven kmečki gospodar: Je že tako: kakor ima tobakar za kajo svoj denar, ga ima vsak Mohorjan, tudi zelo reven, za te dobre in tako poceni knjige. S knjigo je že tako: Kdor začne brati, se mu odpira vedno nov svet in se mu vzbuja vedno večja želja, da bi videl in vedel še in še. Kdor pa nič ne bere, se duševno poleni in obzorje se mu skrči; živi od praznega klepetanja, knjiga pa mu je odveč.

Dragi bralec! Morebiti se bo tudi tebi ponudila prilika, da boš mogel kaj storiti za širjenje Mohorjeve knjige. Prosimo te, da porabiš tako prilžnost. V splošnem lahko rečemo: večjo dobroto storiš bližnjemu, če ga pregovoriš, da se naroči na Mohorjeve knjige, nego če mu podariš 20 dinarjev. Tega denarja bi bil bližnji vesel enkrat, morebiti še prav kratek čas, Mohorjevih knjig bo pa cele tedne vesela vsa njegova družina in še poznejši rod, kateremu se bo nabrala kar mimogrede lepa knjižnica v hiši.

Še to: Lani mi je pisal prijatelj iz Amerike tole: »Za božič mi nisi mogel napraviti večjega veselja, kakor da si mi poslal Mohorjeve knjige. Vsa družina je kar planila po njih!« Kaj bi mu bil mogel poslati za 20 dinarjev čez morje? Takorekoč nič. Razveselite tudi vsi drugi za božič svoje sorodnike in znance, ki jih imate v tujini, s tem, da jim za božič pošljete Mohorjeve knjige, ki jih zase naročite v dveh izvodih.

In še na nekaj vas moram opozoriti. Po vsem svetu se širi na željo sv. Očeta Katoliška akcija. To je izpodbujanje vernikov, da bi vsak na svoj način skušal kaj storiti, da se širi božje kraljestvo na zemlji: mir Kristusov v kraljestvu Kristusovem. Glej, kdor širi dobro knjigo in zanjo agitira, ta vrši brez dvoma na prav lep način delo Katoliške akcije. Stopite vsi člani Mohorjeve v vrsto agitatorjev za dobro knjigo!

Star Mohorjan.

Pisma				Tiskovine				Vzorci				Poslovni papirji				Navadne in povzete nakaznice				Vrednostna pisma			
do	tuz.	inoz.*		do	tuz.	inoz.**		tuz.	inoz.			tuz.	inoz.			do	franko	dost.†		do	tuz.	inoz.	
g	Din	p	Din	p	g	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	Din	p	Din	Din	p	Din	p
20	1	—	3	—	50	—	25	—	50	—	50	1	—	1	—	3	—	50	100	1	—	5	—
40	1	50	4	50	100	—	50	1	—	—	50	1	—	1	—	3	—	50	500	2	—	5	—
60	2	—	6	—	150	—	75	1	50	—	75	1	50	1	—	3	—	100	1000	5	—	5	—
80	2	50	7	50	200	1	—	2	—	1	—	2	—	1	—	3	—	300	3000	10	—	5	—
100	3	—	9	—	250	1	25	2	50	1	25	2	50	1	25	3	—	500	5000	10	—	—	—
120	3	50	10	50	300	1	50	3	—	1	50	3	—	1	50	3	—	1000	6000	11	—	—	—
140	4	—	12	—	350	1	75	3	50	1	75	3	50	1	75	3	50	2000	7000	12	—	—	—
160	4	50	13	50	400	2	—	4	—	2	—	4	—	2	—	4	—	3000	itd.	—	—	—	—
180	5	—	15	—	450	2	25	4	50	2	25	4	50	2	25	4	50	4000	81000	1	—	—	—
200	5	50	16	50	500	2	50	5	—	2	50	5	—	2	50	5	—	5000	Prip. obvest. ali dost.†	3	—	3	—
do					do																		
2 kg	50	50	151	50	2 kg	10	—	20	—	—	—	—	—	10	—	20	—						

Paketna tarifa

				Paketna tarifa											
				z obvestnino (= 50 p)						z dostavnino (= 5 Din) †					
				do teže kg	brez	do 100	do 500	do 1000	do 5000	do teže kg	brez	do 100	do 500	do 1000	do 5000
				Din vrednosti						Din vrednosti					
Dopisnice	—	50	1 50	1	6:50	7:50	8:50	11:50	16:50	1	11:—	12:—	13:—	16:—	21:—
Priporoka	3	—	3 —	5	10:50	11:50	12:50	15:50	20:50	5	15:—	16:—	17:—	20:—	25:—
Povratnica	3	—	3 —	10	20:50	21:50	22:50	25:50	30:50	10	25:—	26:—	27:—	30:—	35:—
Ekspresnina	3	—	6 —	15	30:50	31:50	32:50	35:50	40:50	15	35:—	36:—	37:—	40:—	45:—
Reklamacije	3	—	6 —	20	40:50	41:50	42:50	45:50	50:50	20	45:—	46:—	47:—	50:—	55:—
Pokaznina	—	50	— —												

* V Italijo stanejo vsa pisma 50, dopisnice 25 par manj. ** Za Češkoslovaško in Italijo veljajo tuzemske pristojbine, dopustna teža v Italijo 3 kg.

* V Italijo stanejo vsa pisma 50, dopisnice 25 par manj. ** Za Češkoslovaško in Italijo veljajo tuzemske pristojbine, dopustna teža v Italijo 3 kg.

Za ločenke se računa dvojna težna pristojbina. — Za ekspresne pakete je pristojbina z dostavnino za 1 Din višja. — Pri povzetnih paketih se še prištejejo nakazniške pristojbine.

† Vsakršne paketne in denarne pošiljke dostavljajo na dom tele pošte: V Sloveniji in Dalmaciji: Celje, Ljubljana, Maribor, Dubrovnik, Knin, Kotor, Makarska, Metković, Sinj, Split. Vse druge dostavljajo pakete samo do 3 kg teže in 1000 Din vrednosti, denarna pisma in nakaznice do 1000 Din, v Dalmaciji do 250 Din. Na Hrvaškem in prejšnj. madžarskem ozemlju dostavljajo paketne in denarne pošiljke: Brod na S., Čakovec, Djakovo, Novi Sad, Novi Vrbas, Osijek, Pančevo, Ruma, Senta, Sisek, Sombor, Subotica, Sušak, Varaždin, Vel. Kikinda, V. Bečkerek, Vinkovci, Vršac, Zagreb, Zemun. Druge pošte dostavljajo samo vrečnike v obsegu 1 dm³ in denar do 1000 Din. V Bosni in Hercegovini dostavljajo v večjih mestih vse pošiljke, drugod pa samo manjše pakete v obsegu 1 dm³ in vse denarne pošiljke. V Srbiji dostavljajo Beograd, Leskovac in Niš vse pošiljke, drugod obveščajo.

Pripombe.

Navadno se plačajo poštne pristojbine vnaprej ob predaji na pošti, in sicer za pisemske pošiljke z navadnimi poštnimi znamkami (frankovnimi znamkami), za pakete, nakaznice itd. pa v gotovini.

Za nefrankirane ali nezadostno frankirane pisemske pošiljke se naslovljencu zaračuna kot porto dvakratni manjkajoči del pristojbine, pri inozemskih pošiljkah najmanj 10 zlatih cent., t. j. tačas 1 Din.

Ako pošilja nefrankirano kaka oblast, ustanova itd., plača prejemnik za pošiljko le navadni franko. Ekspresne pošiljke (do 1000 Din vrednosti in 55 kg teže) se dostavljajo le tedaj po posebnem slu, če stanuje prejemnik v kraju, kjer je pošta.

Poštni nalogi (samo za tuzemstvo) do 1000 Din s pisemsko pošto. Pristojbina znaša kakor za priporočeno pismo iste teže in 50 par pokaznina. Izdajna pošta odbije od zneska pristojbino za nakaznico in 25 par za golic (nakaznico).

Položnice. Za pisemsko sporočila na nakaznici treba plačati 50 par. Za prejemna potrdila pridavnih položnicah se plača 50 par ali 1 Din, kakršno potrdilo pač zahteva vplačnik, ali z dopisnico ali s pismom.

Za nakaznice, denarna pisma in pakete od državnih oblasti in ustanov, naslovljene na urade in oblasti, ki

so poštne prosti, se ne plača niti dostavnina niti obvestnina. Za denarna pisma in pakete, naslovljene na vojaške, gojence vojaške akademije, orožnike ali pa poštoleže, se plača samo obvestnina.

Sprejemni list (potrdilo) se dobi za vsakršno priporočeno denarno in paketno pošiljko. Pošiljatelj naj pregleda, ali so na listu vsi podatki pravi in ali sta na njem poštni pečat in uradnikov podpis. Nato naj ga shrani za morebitno reklamacijo itd.

Poštinska prostost.

Drž. šole in cerkvene oblasti (župni uradi) vseh priznanih veroizpovedb so oproščeni poštne in priporočne v medsebojnem prometu in v prometu z drž. oblastmi, uradi in organi. Službeno priporočeno se smejo pošiljati samo važni, nenadomestljivi spisi. Občinski uradi so za spise na vojaške oblasti in referente oproščeni poštne in priporočne. Krajevni šolski odbori so oproščeni navadne poštne z vsemi javnimi in drž. oblastmi, uradi in ustanovami. Delodajalci so oproščeni poštne za navadna pisma na Okrožne urade za zavarovanje delavcev ter njih poslovalnice in sodišča. Obrtne zadruge so poštne proste za dopise, ki se tičejo javne službe ali se pošiljajo na uradni poziv državnim oblastvom, uradom in ustanovam.

Povzetne pošiljke.

Za pisemske pošiljke (razen vzorcev) in vrednostna pisma s povzetjem do 1000 Din se plača poleg drugih pristojbin še 50 par pokaznine. Od izterjanega zneska se odbije pristojbina za nakaznico in 25 par za golicco (nakaznico). Za promet z Avstrijo, Češkoslovaško, Nemčijo itd. veljajo inozemske pristojbine in še nekateri drugi pogoji.

Za pakete s povzetjem (do 5000 Din) se plača poleg pristojbin za težo, vrednost (ločenko, ekspres), tudi še za nakaznico, všteti morebitno dostavnino ali obvestnino. Izdajna pošta nakaže povzetni znesek.

Raznovrstne druge pristojbine.

Za odjavo (obvest, o nevročljivosti) paketa 50 par. Za izplačilno potrdilo 3 Din. Kot ležnino se plača od vsakega paketa, ki od dneva prihoda odn. dostave aviza (spremnice) leži na pošti nad 3 dni, 1 Din na dan. Za izplačilno pooblastilo (dvojniki nakaznice), izdano po krivdi naslovnika, 5 Din kolkovine za prošnjo in še 4 Din v znamkah. Te pristojbine je plačati tudi za podaljšanje izplačilnega roka nakaznic, ki po krivdi stranke niso bile izplačane meseca vplačitve ali naslednji mesec.

Za vrnitev ali preklis pošiljke, premembo naslova, znižanje ali črtanje povzetja se plača 3 Din; pri pošiljkah v inozemstvo 6 Din.

Za zaposlane ali vrnjene pošiljke se plača pri paketih pristojbina za težo in vrednost kakor tudi dostavnina ozir. obvestnina; pri denarnih pisemih samo dostavnina oziroma obvestnina; pri vseh drugih pošiljkah nič. Izkaznica o istovetnosti 10 Din.

Brzovjavne pristojbine.

Brzovjavna golica stane 50 par.

V notranjem prometu kraljevine SHS se plača za vsako besedo privatne brzovjavke 50 par, najmanj pa za vsako brzovjavko 5 Din. Za hitno brzovjavko se plača za vsako besedo Din 1'50, za vsako hitno brzovjavko pa najmanj 15 Din. Pristojbina za potrdilo brzovjavke (priznanico) znaša 1 Din.

Brzovjavke za evropsko inozemstvo. Vsaka beseda stane: na Madžarsko Din 1'76, v Avstrijo in Rumunijo Din 1'98, v Italijo Din 2'31, na Češkoslovaško in v Švico Din 2'75, v Francijo Din 2'97, v Nemčijo Din 3'08, v Rusijo Din 5'83. Pri vsaki brzovjavki se računa ena beseda več, pri hitnih se računa ta beseda trikratno. Za brzovjaven odgovor se lahko plačajo pristojbine primerno prometu naprej.

Splošne poštno določbe.

Naslov vsake pošiljke mora biti čisto in razločno (s črnilom) napisan, tiskan itd. z latinico ali cirilico in mora imeti vse potrebne podatke (polna imena, kraj, ulico, vas, hišno številko, zadnjo pošto, državo, pokrajino), da se more pošiljka hitro in zanesljivo odpraviti ter dostaviti pravemu prejemniku. Na pisemskih pošiljkah naj bodo znamke čiste (še ne rabljene ali izrezane) in nalepljene vedno na zgornjem desnem kotu naslovne strani. Priporočljivo je tudi, napisati na zadnjo stran svoj naslov.

Pismo ne sme na nobeno stran presežati 45 cm in mora biti zaprto tako, da je vsebina dobro zavarovana in da se brez vidne poškodbe ovitka ne more vzeti ven. Če priloži pošiljatelj tiskovini, vzorcu itd. pismo ali drugo sporočilo, mora te pošiljke zapeti in frankirati kot pismo, da ga pošta ne kaznuje.

Dopisnice (razglednice), ki jih izdelujejo privatniki, se morajo po obliki, kakovosti papirja ujemati z državnimi dopisnicami in ne smejo biti večje ko 15×10,5 cm, ter ne manjše ko 10×7 cm.

Slike, dobrodnele znamke in drugi okraski iz tankega papirja se smejo nalepljati le na zadnji strani in na levem delu naslovne strani.

Kdor hoče tiskovine, poslovne papirje, blagovne vzorce in mešane pošiljke poslati po navedenih znanih pristojbinah, mora pošiljke pošti predati odprte, t. j. spravljene v pasico, povezani ovitek, škaflo itd., da se uradnik lahko prepriča, ali ni priloženo pismo ali kako drugo nedovoljeno pismeno sporočilo.

Za tiskovine se smatrajo knjige, brošure, muzikalije, fotografije in drugi razmnožki, ki so napravljeni na papirju s tiskom ali na drug mehaničen način, samo ne s pretiskom ali s pisalnim strojem. Zavoj ne sme na nobeno stran presežati 45 cm ali zvit materiček 75 in 10 cm. Tiskovine se ne smejo izpremeniti ali izpopolniti s podatki osebnega dopisovanja. — Dovoljeno pa je: v časnikih itd. članke označiti s črtami, na izrezkih iz časopisov napisati naslov in številko časopisa in kdaj in kje je bil izdan; na posetnice napisati voščilo, zahvalo ali drug izraz vljudnosti z največ 5 besedami ali pa običajnimi klicami: p.f., p.c. itd.; na vabilih omeniti namen, kraj in čas sestanka; na cenikih, reklamnih oglasih spremeniti številke; na knjige, brošure, muzikalije, slike itd. napisati posvetila (dedikacije) in priložiti račun; na položnicah nad napisom »Položnica« zapisati beležke vknjiženja, ki se nanašajo na vplačitve.

Poslovni papirji so spisi in listine, ki nimajo značaja osebnega in stvarnega dopisovanja, stara pisma, prevodi, tovarni listi, rokopisi za knjige, časopise ali muzikalije, neocenjene naloge učencev, poselske knjižice itd. Izmere itd. glej pri tiskovinah.

Kot blagovne vzorce odpravlja pošta majhne količine raznega blaga in druge majhne predmete, ki nimajo nobene prodajne vrednosti, ne merijo v svojih smereh več ko 45, 20 in 10 cm in če je vsebina tako zavarovana, da ne more poškodovati drugih poštnih pošiljk ali poštnih uslužbencev.

Mešane pošiljke imenuje pošta tiskovine, blagovne vzorce in poslovne papirje, če jih isti pošiljatelj na istega naslovnika pošilja pod skupnim ovitkom. V takih primerih mora vsak predmet zase odgovarjati predpisom o teži, razsežnosti itd.

Pri nakaznicah mora pošiljatelj vse dele razločno izpolniti s črnilom po predtisku; izbrisati ali popraviti ne sme nič. To velja tudi za denarna ali vrednostna pisma. Taka pisma v uradnih ovitkih je treba zapečatiti najmanj z dvema pečatom, v privatnih ovitkih pa najmanj s petimi pečati in napraviti tudina naslovni strani čitljiv barvni odtisk pečatnika.

Paketi. Natančno vsebino, morebitno vrednost, povzetek in druge pripombe (ekspres, pazil itd.) je treba zapisati na spremnico in na paket. Oprema pošiljk mora biti glede na njihovo vsebino, težo, vrednost in daljavo pota primerno trpežna. Zavite oziroma zaprte morajo biti tako, da se ne pride do vsebine brez vidne poškodbe zavoja ali pečatov.

Paketi, katerih vrednost je označena s 600 Din in več, morajo biti tam, kjer se konci zavojne tvarine stikajo, zadostno zapečateni. Razločen barvni odtisk pečatnika se mora napraviti tudi na odrezku poštno spremnice. Vrvca mora biti primerno močna, ne sme imeti vozlov in oba konca vrvice je treba zapečatiti.

Za ločenke se smatrajo paketi, s katerimi mora pošta zaradi vsebine (razlomljivo blago, žive živali itd.) posebno previdno ravnavati ter bolj paziti; pošiljke v neprimerni obliki (košare, opletene steklenice itd.) in paketi, ki so daljši od 110 cm ali katerih obseg presega 180 cm; vendar pa ne smejo biti daljši ko 2 m, ozir. njih obseg ne sme presežati 240 cm.

SEJMI

V Sloveniji.

Dnevi pomenijo vobče letne in živinske sejme. — Pri srezih in krajih, ki so zaznamovani z zvezdico *, je opomniti tole: Ako pade sejm na nedeljo ali zapovedan praznik, se vrši sledeči delavnik; dnevi v oklepajih () pomenijo sejme samo za blago.

Ljubljanska oblast:

Mesto in srez Ljubljana.

Ljubljana (mesto). Vsako prvo in tretjo sredo vsakega meseca sejm za živino; če je v sredo praznik, se vrši sejm dan poprej; vsako sredo in soboto tržni dan. — Čušperk. 11. marca, 5. septembra. — Dolsko. Ponedeljek po tihi nedelji, 21. okt. (sv. Uršula). — Grosuplje. 25. aprila, 29. septembra. — Horjul. 26. marca, 12. julija, torek po roženvenski nedelji. — Ig. 27. februarja, 20. marca, ponedeljek po beli ned., četrtek po bink., 10. avgusta, 11. nov. — Šmarje. Torek po sv. Florijanu, 16. avgusta. — Vrhnika. Prvi poned. v postu, torek po veliki noči, poned. pred vneboh., poned. pred Telovim, 25. jul., 6. nov., 27. dec.

Srez Brežice.*

Brežice. 14. febr., ponedeljek po sv. Florijanu, 13. junija, 10. avg., 6. nov., soboto pred božičem; vsako soboto prašičji sejm. — Dobova. 31. januarja, 26. marca, 25. apr., 10. jul., 13. sept., 9. decembra. — Golobinjek. 14. sept. — Kapela. 17. jan., 10. marca, 17. apr., 7. jun., 17. avg., 17. sept. — Pišce. 19. febr., 8. jul., 1. avg., 6. okt., 3. nov. — Planina. 11. jan., 1. marca, 12. maja, 15. jun., 12. jul., soboto pred ang. ned., 15. okt., 3. dec. — Rajhenburg. 29. jan., veliki četrtek, poned. pred bink., dan po sv. Petru in Pavlu, 26. avg., 10. okt. — Sevnica. 14. februarja, poned. po tihi nedelji, tretjo sredo po veliki noči, 22. junija, 16. avg., 21. okt., 6. decembra. — Videm. 21. jan., 20. febr., 1. aprila, 21. maja, 3. avg., 26. okt., 16. dec. — Zabukovje. 3. aprila, 18. julija, 20. sept., 6. nov. (vsi za živino). — Zdole. 15. marca, 24. apr., 15. jul., 15. sept. — Žigarski vrh. 21. jun., 1. sept.

Srez Črnomelj.

Črnomelj. Prvi četrtek v mesecih jan., febr., maj, avg. in sept. veliki sejmi za blago in živino; ako je ta dan praznik, je sejm drugi četrtek. Torek po 1., 2., 3. in 4. kvat. nedelji, torek po cvetni ned., torek po veliki noči, torek po sv. Petru in Pavlu, torek po sv. Simonu in Judi. Vsak četrtek sejm za prašičke. — Gradec. 21. jan., 11. marca, 13. maja, 8. jul., 9. sept., 25. novembra. — Metlika. Torek po sv. Treh kraljih, torek po svečnici, torek po sv. Jožefu, torek po beli ned., torek po bink., torek po sv. Marjeti, torek po vel. Gosp., torek po sv. Mihaelu, torek po sv. Martinu, torek po sv. Miklavžu. Vsak poned. za prašičke. — Planina. 1. maja, poned. po angelski ned. — Semič.* 14. febr., 15. marca, 26. apr., 15. jun., 24. jul., 12. okt. — Stari trg pri Poljanah. 18. marca, 13. jun. — Vinica. Poned. po Izpr. Pavla, poned. po tihi ned., drugi poned. po beli ned., poned. pred bink., poned. po sv. Marjeti, poned. po Mar. Imenu, poned. po 4. oktobru.

Srez Kamnik.

Kamnik. 20. jan., 12. marca, 9. jun., 24. avgusta, 15. okt., 4. dec. — Blagovica.* 25. jan., 20. avg. — Dob. 14. febr., 15. jun., 10. avg., 28. dec. — Domžale. 4. jan., 4. maja, 26. jul., 25. nov. — Gor. Tuhinj. 20. febr.,

3. marca, 3. apr., 12. jul., 21. sept. — Krašnja. 5. avg., 21. dec. — Lukovica. 3. febr., 26. marca, 27. apr., 9. sept., 18. okt. — Mengeš. 9. febr., 6. marca, 25. maja, 5. jul., 29. sept., 6. nov., 13. dec. — Moravče. Dan sv. Matija, velikon. poned., 16. maja, 21. jun., torek po sv. Jern., 11. nov. — Motnik. 12. febr., tretji pon. v postu, 22. apr., 2. jun., sredo po roženv. ned. — Skaručina. 15. apr., 1. sept., 28. okt. — Št. Gotard pri Trojani. Petek pred cv. ned., 5. maja, 25. maja, 2. jul., 11. nov.

Srez Kočevje.

Kočevje. 20. jan., 20. marca, 4. maja, 15. junija, 25. jul., 24. avg., 16. okt., 30. nov., 31. decembra. — Dolenja vas. 14. febr., 30. maja, 5. julija, 4. sept. — Kočevska Reka. 16. maja, 2. julija. — Koprivnik. 12. maja, 20. julija. — Loški potok. 3. febr., 4. apr., 7. junija, poned. po mali Gosp. — Mala gora. 5. apr., 25. maja, 1. jun., 30. jun. — Mozelj. 25. apr., 20. maja, 28. jun. — Ribnica. 2. jan., velik. poned., 24. junija, poned. po 2. avg., 21. sept. — Sodražica.* 22. jan., četrtek pred sv. Gregorjem, četrtek pred sv. Janezom Nep., 22. jul., 2. sept., četrtek pred sv. Terezijo. — Stari log. 13. julija. — Trava. 1. maja, poned. po 4. jul., 10. avg. — Turjak. 12. marca, 30. novembra. — Vel. Slevica pri Vel. Laščah.* 27. apr., 28. sept. — Velike Lašče. Poned. pred sv. Matijem, četrtek pred bink., 21. jun., 9. sept., 6. nov. — Vel. Poljane.* 1. marca, 15. sept. — Videm (Dobropolje). 17. jan., 1. maja, 31. avg., 5. dec. — Vrhovec. Četrty poned. po veliki noči, 5. avg. — Zdenska vas. Poned. po tihi nedelji, 13. jun., 17. jul., sredo po roženv. ned.

Srez Kranj.

Kranj. Prvi ponedeljek v mesecih maj, sept., okt., nov., dec. letni sejmi za živino in blago in vsak ponedeljek tedenski sejmi za živino in blago. — Cerklje. 17. jan. (sv. Anton), petek pred cvetno nedeljo, 16. avg., 21. okt. letni sejmi za živino in blago. — Jezero. Prvi ponedeljek po mali Gosp. — Hotemaže. Petek pred cvetno nedeljo, 13. junija. — Hotavlje. 25. aprila, 16. avgusta. — Poljane. 5. maja, 18. okt. — Škofja Loka. 3. febr., 17. marca, 24. apr., 24. jun., 16. avg., 29. sept., 25. nov.; ako je ta dan nedelja ali preddan praznik, se vrši sejm poprej v soboto ozir. v petek. — Tržič. 18. febr., 16. maja, poned. pred vneboh.; (pri Sv. Trojici) poned. pred Telovim, 23. junija, 26. julija, 30. sept. — Železniki. 17. jan., torek po veliki noči, 10. avg., 30. novembra. — Jezero, Hotemaže, Hotavlje, Poljane, Škofja Loka, Tržič in Železniki nimajo živinskih sejmov, oziroma se ne vrše.

Srez Krško.

Krško. 3. februarja, 18. marca, 4. maja, 4. jul., 25. novembra, soboto pred ang. nedeljo, ponedeljek po sv. Lukežu. — Boštanj. Prvo soboto v postu, 31. maja, soboto po sv. Urhu, torek pred povišanjem sv. križa. — Brunik. Petek pred cvetno nedeljo, 13. junija. — Bučka. 24. febr., 25. apr., poned. pred 24. jun., poned. pred 24. sept., 11. nov. — Bušča vas. Torek po beli nedelji, torek po bink., 9. sept., 12. nov. — Drnovo. 12. marca, 24. jun., 29. sept. — Kostanjevica. 17. jan., 31. maja, poned. po tihi ned., ponedeljek po sv. Jakobu, poned. po sv. Mihaelu, kvat. poned. v dec. — Leskovec. Ponedeljek pred sv. Jurijem, 26. jul., 14. avg. — Mokronog. 28. okt., 9. dec., soboto pred tiho nedeljo, soboto po Srcu

Jezusovem, soboto pred sv. Jernejem, tretjo soboto v sept. — Radeče. 25. jan., prvi poned. v postu, poned. pred sv. Jurijem, 25. maja, 27. jun., 17. jul., 9. avg., 1. sept., 11. okt., poned. po sv. Mart., 27. dec. — **Slanč vrh.** Poned. po sv. Urhu. — **Studenc.*** 31. marca, 16. maja, 8. avg., 30. okt. — **Škocijan.** Vsak kvat. četrtek, 15. apr., 15. jul. — **Št. Jernej.** 12. aprila, 24. avg., četrtek po svečnici, poned. po sv. Trojici, poned. po vernih dušah. — **Št. Janž.** Prvi kvat. torek, poned. po 24. jun., tretji kvat. torek. — **Topolovec.** Bink. torek, 7. sept. — **Trebelno.** Soboto po vel. noči. — **Vel. Cirknik.** Prvi petek v postu, sredo pred bink. — **Vesela gora.** 12. marca, 27. apr., 27. okt., četrtek pred bink., soboto pred 8. sept.

Srez Laško.*

Laško. 24. febr., vel. četrtek, binkoštni torek, 24. jun., 24. avg., 21. sept., 11. nov., 21. dec. — **Dol.** 10. marca, 25. apr., 31. jul., 3. okt. — **Jurklošter.** 1. febr., 1. jul., 4. okt., 13. dec. — **Sv. Lenart** nad Laškim. Cvetno soboto, 5. jul., 16. sept., 4. nov. — **Loka pri Zid. mostu.** 13. marca, 22. maja, četrtek po Telovem, 5. avg., poned. po Mar. Im., 17. okt. — **Šmarjeta.** 21. marca, 15. jul., 7. sept., 9. oktobra. — **Trbovlje.** 3. febr., 17. marca, 18. okt., 5. dec.

Srez Litija.

Litija. Zadnji poned. v jan. (živ.), poned. po sred. nedelji, 4. maja, poned. po sv. Rešnj. Telesu, 13. jul. (živ.), 22. avg. (živ.), poned. po sv. Mih., poned. po sv. Nikolaju. — **Brezovo.** Četrtek po veliki noči, soboto po sv. Urhu, četrtek po mali Gosp. — **Dole pri Litiji.** 26. marca, prvi četrtek po sv. Rešnj. T., 5. avg. — **Kotredež.** 17. jan., 12. marca, dan sv. Jošta. — **Krka.** Poned. po sv. Treh kr., 1. marca, 16. maja, 5. avg. — **Javorje.** Torek po tihi ned., 24. avgusta. — **Martinja vas.** Ponedeljek pred sv. Miklavžem. — **Mišji dol.** 13. decembra. — **Podbukovje.** Poned. sv. Urhu. — **Radohova vas.** 2. jan., pustni poned., torek po bink., 18. okt. — **Stična.** Veliki četrtek, ponedeljek po vnebohodu, 20. avgusta, 25. nov. — **Šmartno pri Litiji.** Po sv. Treh kr. (živ.), torek po 14. febr., torek po cvetni ned. (živ.), ponedeljek po 25. jul., torek po 8. sept., ponedeljek po 11. nov. — **Št. Lambert.** 14. febr., 22. maja, 17. septembra. — **Št. Vid pri Stični.** Sredo po veliki noči, 15. junija, poned. po mali Gosp., drugi poned. po sv. Mihaelu. — **Tirna.** 1. maja, 9. jun., 9. jul. — **Trebeljevo.** 18. marca in v poned. pred kvat. nedeljo v sept. — **Vače.** Poned. po beli nedelji, torek po sv. Trojici, 16. avg., 30. nov. — **Veliki Gaber.** 30. apr., 4. jul., 26. avg., 30. okt. — **Višnja gora.** 21. jan., poned. pred pustno ned., poned. po prvi, drugi in tretji kvatni ned., poned. po cvetni ned., 24. jun., 26. jul., 1. sept., poned. po vseh svetih, poned. pred četrto kvat. ned. — **Zagorje.** 9. febr., četrtek pred cv. ned., 12. maja, 30. jun., 29. avg., 3. nov., 31. dec. — **Zubina.** Dan sv. Matija in 21. okt.

Srez Logatec.

Begunje. 18. marca, 8. okt. — **Cerknica.** Dan sv. Matija, poned. po sred. ned., 26. jul., 2. nov. — **Dol. Logatec.** 3. jan., 12. marca, 24. okt. — **Gor. Logatec.** — 7. febr. za živino in blago, dan po vnebohodu, poned. po roženv. ned., 13. dec. — **Grabovo.** 9. febr., 22. marca, 17. apr., 15. nov. — **Hotedrišica.** 5. apr., 21. nov. — **Lož.** 19. febr., 15. marca, 4. maja, 10. jun., 16. avg. (sv. Rok), 28. okt., 5. dec. — **Nadlesk** pri Ložu. 28. marca, 20. sept., 15. okt. — **Nova vas** na Blokah. 1. marca, 24. maja, 22. avg., 29. sept. — **Planina.** Dan sv. Jurija, 13. julija, 16. avg., 30. nov.

— **Rakek.** 30. jan., 2. aprila, 30. junija, 16. sept. — **Rovte.** 14. marca, 24. junija, 10. avgusta, 29. sept. — **Sv. Helena v Rovtah.** Ponedeljek po tihi nedelji, torek po roženv. nedelji. — **Št. Vid na Blokah.** Ponedeljek po sv. Gregorju, ponedeljek po sv. Vidu, poned. po sv. Jerneju. — **Unec.** Dan sv. Antona, prvi ponedeljek marca. — **Vrh.** Poned. po tretji nedelji po vel. noči, 27. julija, 9. sept. — **Žerovnica.** Ponedeljek po sv. Treh kraljih, 14. febr., sredo pred bink., 15. dec. (vsi za živino). — **Žiri.** Sred. sredo, sredo po vel. noči, 13. jun., 4. jul., 21. oktobra.

Srez Novo mesto.

Novo mesto. Prvi ponedeljek vsakega meseca sejm za živino; vsak poned. (ako praznik, sledeči delavnik) sejm za prašiče; torek po sv. Antonu, torek pred sv. Jurijem, torek po sv. Jerneju, torek po sv. Lukežu, prvi torek v adv. — **Kandija.** Četrtek po 15. vsak. meseca, ozir. 15., ako je četrtek in delavnik. — **Črmošnjice.** Sv. Matije, 24. jun., 12. sept. — **Lukovk.** 16. maja, ponedeljek po sv. Jakobu. — **Mirna.** 24. junija, 2. nov. — **Mirna peč.** Ponedeljek po sv. Jožefu, 31. maja, 30. junija, 29. sept., 29. dec. — **Smuk.** 10. marca. — **Sv. Lovrenc.** 10. avgusta, 23. nov. — **Toplice.** Četrtek po sv. Matiju, četrtek po sv. Florijanu, 27. julija, 14. avgusta, četrtek po roženv. nedelji. — **Trebnje.** 13. jun., 13. jul., 16. avg. — **Vel. Brusnice.** Delavnik pred sv. Jožefom, sobota pred kvat. nedeljo v sept. (za živino). — **Velika Loka.** 12. maja, 25. julija. — **Zagradec.** Soboto po vel. noči, 7. sept. — **Žužemberk.** 3. febr., 17. marca, dan sv. Jurija, dan po vnebohodu, 9. jun., 14. jul., 9. avgusta, 14. sept., 28. oktobra, 6. decembra.

Srez Radovljica.

Radovljica. 12. marca, dan sv. Jurija, torek po bink., (26. jul.), 28. okt., 13. dec. — **Bitnje.** 26. julija, — **Bohinjska Bistrica.** 1. maja, (24. junija), 18. okt., (6. dec.). — **Jesenice.** 4. maja, 22. julija, prvi ponedeljek oktobra, 2. nov. — **Kamna gorica.** 10. avg., 4. dec. — **Kranjska gora.** Prvi torek po veliki noči, drugo ned. okt. — **Kropa.** 19. julija, 6. nov. — **Lesce.** Dan sv. Matija, torek po vel. noči, 29. sept., 21. okt. — **Mojstrana.** 23. novembra. — **Podkoren.** Drugo nedeljo oktobra. — **Rateče.** Četrto nedeljo oktobra. — **Sp. Gorje.** Petek pred cvetno ned., 11. novemb.

Mariborska oblast:

Mesto in srez Celje.*

Celje (mesto). Vsako sredo in soboto svinjski sejm; letna sejma: 21. okt., 30. nov. — **Dobrna.** Poned. po svečnici, kvat. četrtek v sept., 6. dec. — **Dramlje.** 2. apr., 22. okt. — **Frankolovo.** 17. marca, 24. sept. — **Sv. Jurij ob Južni žel.** 2. jan., 10. febr., 12. marca, 23. aprila, 4. maja, poned. po letnih in jes. kvatrah, 22. junija, 12. avg., 28. oktobra, 19. nov., 10. dec. — **Sv. Lovrenc pri Prožinu.** Poned. po ang. ned., soboto po brez. spoč. Dev. Mar. — **Nova cerkev.** Poned. po sv. Treh kraljih, četrtek po vel. noči, poned. po Telovem, 6. nov. — **Sv. Ožbolt.** 21. marca. — **Petrovče.** 17. jan., 4. marca, 2. julija, 14. septembra. — **Svetina.** Poned. po Mar. Snežni, 25. maja. — **Teharje.** 21. jan., 22. febr., dan po ozn. Marijinem, 26. jul., 12. okt., 19. decembra. — **Velika Pirešica (Pernov).** 21. marca. — **Vojnik.** Poned. pred sveč., poned. po beli ned., 16. maja, 4. julija, 7. sept., 18. oktobra. — **Zalec.** 14. febr., 13. junija, 25. julija, 29. avgusta, 4. okt., 13. dec. — **Zibika.**

20. marca, poned. po ang. ned. — Vransko. 3. marca, drugo sredo po vel. noči, 29. sept., 15. novembra. — Braslovče. Poned. pred sv. Matijem, cvetni petek, poned. pred sv. Matevžem, poned. pred sv. Martinom. — Sv. Jurij pod Taborom. 29. jan., 10. marca, 7. sept., 21. nov. — Sv. Pavel pri Preboldu. Živinski sejmi: 3. apr., 6. sept., 4. nov.

Srez Dolnja Lendava.

Dolnja Lendava. 25. jan., 27. marca, 17. aprila, 16. junija, 28. julija, 28. avgusta, 28. oktobra, 18. decembra ter vsak torek svinjsi sejm. Ako pade veliki sejm na torek, tedaj se vrši svinjski sejm nasl. dan. — Beltinci. 20. jan., 24. (prest. l. 25.) febr., 25. apr., 27. jun., 15. jul., 5. nov. — Bojčina. 25. febr., 20. marca, 19. maja, 20. julija, 4. septembra, 16. nov. — Črenšovci. 14. marca, poned. po 3. maju, poned. po 14. sept., 20. okt. — Dobrovnik. 6. apr. (goveji), poned. po Telovem, 25. jul., 2. oktobra. — Dokležovje. 18. jun., 21. avg. — Turnišče. Četrtek pred cvetno ned., drugi poned. po vel. noči, četrtek pred bink., 12. jun., četrtek pred vel. Gosp., drugi dan po mali Gosp., 4. okt.; vsak četrtek svinjski sejm. Ako pade veliki sejm na četrtek, tedaj se vrši svinjski sejm naslednji dan.

Srez Gornji grad.*

Gornji grad. (6. febr.), 4. maja, 28. oktobra. — Ljubno. (19. marca), (1. maja), (24. jun.), (26. avg.), (19. nov.) — Luče. (25. maja). — Mozirje. 22. jan., 24. apr., bink. torek, 15. jun., 16. avg., poned. pred malo Gosp., 18. okt. — Rečica ob Savinji. 17. marca, 4. jul., 21. sept., 6. nov. — Šmartno ob Paki. 22. marca, 11. novembra.

Srez Konjice.*

Konjice. 5. jan., 9. febr., 1. marca, vel. četrtek, križ. sredo, 24. jun., 31. jul., 31. avg. poned. po Mih., 4. novembra, 3. dec. — Vitanje. Sredpostno sredo, 25. maja, 20. julija, 14. sept., 2. nov., 27. dec. — Oplotnica. 3. marca, 25. aprila, 15. jun., poned. po škap. ned., 16. avg., drugi poned. po roženv. ned., 11. nov. — Loče. 23. febr., poned. po tihi ned., bink. torek, 13. jun., 13. jul., 15. okt., 24. nov. — Zreče. 30. jun., poned. po prvi nedelji v septembru.

Srez Ljutomer.

Ljutomer. Živ. sejm: 8. jan., 9. apr., 11. junija, 9. jul., 13. avg., 12. nov.; kram. in živ. sejm: 19. febr., 20. marca, 21. maja (tudi konjski), 17. septembra, 17. decembra; samo konjski in živinski sejm: 8. oktobra. — Cven. 7. sept. — Gor. Radgona. 3. febr., 25. maja, 10. avg., 15. nov. — Sv. Križ. Poned. po tihi ned., 3. maja, 26. jul., 6. nov. — Mala Nedelja. Četrtek pred nedeljo presv. Trojice, 21. okt. — Veržej. 6. maja, 29. sept., 30. nov. — Sv. Jurij ob Ščavnici. 3. febr., 25. apr., 21. nov. — Sv. Duh. 24. avgusta, 13. dec. — Negova. (8. sept.) — Sv. Peter. 17. jan., (29. junija), 30. jun., 21. sept.

Mesto in srez Maribor levi dravski breg.*

Maribor (mesto). Vsak 2. in 4. torek v mesecu sejm za živino; če je v torek praznik, se vrši živinski sejm dan poprej. Vsak petek sejm za prašiče; če je v petek praznik, se vrši svinjski sejm dan poprej. Vsako sredo in soboto je tržni dan. — Sv. Lenart v Slov. gor. 20. jan., 26. marca, poned. po beli ned., 19. maja, 24. jun., 2. avg., 5. sept., 4. okt., 6. nov. — Marija Snežna na Velki. (20. maja), 6. avg. — Sv. Trojica v Sl. gor. 20. marca, poned. po sv. Trojici, 28. avg., poned. po tretji kvat. ned.

Srez Maribor desni dravski breg.

Fram. 26. jul., 21. sept. — Poljčane. Poned. po kvat. ned. v postu, poned. po cvetni ned., poned. 13. maja, soboto 22. jun., 10. jul., 29. avg., 12. okt., 15. nov. — Slov. Bistrica. 24. febr., veliki petek, 4. maja, 4. jun., 25. jul., 24. avg., 14. sept., 28. okt., 21. nov. — Spodnja Polskava. 2. febr., 10. marca, 30. jun., poned. po 3. avg., 9. sept. — Studenice pri Poljčanah. 25. jan., četrty poned. po vel. noči, 13. dec.

Srez Murska Sobota.

Murska Sobota. Poned. pred pustno nedeljo, drugi poned. pred vel. nočjo, četrty poned. po vel. noči, 24. jun., 24. avg., 15. okt., 6. dec. — Cankova. Poned. po cvetni nedelji, poned. po ned. sv. Trojice, 24. sept. in 11. nov. — Hodoš. 10. marca, 5. julija, 19. avg., 5. okt. — Križevci. 16. apr., 4. jun., 27. okt. in vsako prvo soboto v mescu svinjski sejm. Ako je na soboto praznik, je svinj. sejm prejšnjo soboto. — Martinjaci. 6. maja, 6. avgusta, 23. oktobra. — Prosenjakovci. 15. marca, 6. jun., 2. sept., 28. nov. — Puconci. 28. maja, 10. jul., 10. sept., 10. nov. — Rakičan. (Gov.) 26. marca, torek pred bink., 2. jul., 16. avg., 8. okt. — Tišina. 10. apr., 7. sept.

Srez Prevalje.

Prevalje. Četrtek pred sv. Urbanom (25. maja), četrtek po sv. Jeronimu (30. sept.); letna in živinska sejma. — Guštanj. 17. jan. (sv. Anton) in na tiho ned. sejma lokalnega pomena ob priliki cerkvenega opravila; 24. aprila (sv. Jurij) živinski sejm; 24. junija, 1. sept., 18. oktobra in 25. nov. (sv. Katarina) letni sejmi. — Črna. Poned. po sv. Florijanu, god sv. Ožbalta (5. avgusta), god sv. Uršule; letni in živinski sejmi; če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši sledeči delavnik. — Dravograd. 20. marca, 9. maja, 15. jun., 2. avg., 21. sept., 3. nov.; vsi živinski sejmi. — Kotlej. 25. maja (sv. Urban) in 13. jul. živinska sejma. — Mežica. 25. jul., 4. dec. — Marenberg. Četrty poned. po božiču, 1. marca, ponedeljek pred cv. nedeljo, bink. torek, 21. junija, 31. julija, 29. sept., 11. nov. — Sv. Lovrenc na Pohorju. Poned. po križevi ned., poned. po sv. Lovrencu in 15. okt. — Muta. 1. maja, 17. julija, 29. avg., 28. oktobra. — Remšnik. 2. julija, 24. sept. — Ribnica. 10. aprila, poned. po 24. jun., poned. po 21. okt. — Vuzenica.* Prvo soboto v postu, 24. aprila, 4. jul., 16. avgusta, 10. okt., 6. dec. — Vuhred. 10. marca, 4. sept.

Mesto in srez Ptuj.*

Ptuj (mesto). Živinski sejmi: za konje in rogato živino vsak prvi in tretji torek v mesecu, za parkljarje vsako sredo; tržni dan je vsak petek; letni kramarski sejmi se vrše: 23. aprila, 5. avg., 25. novembra. — Sv. Andraž v Slov. gor. 13. junija, 30. nov. — Ptujška gora. 18. marca, veliki torek, soboto pred križ. nedeljo ali pa soboto po veliki noči, 2. julija, 14. avgusta. — Sv. Lovrenc na Dr. polju. 12. marca, 27. jun., 10. avgusta, 29. sept. — Sv. Lovrenc v Slov. gor. Sredo pred vnebohodom, 31. julija, soboto pred roženv. ned. — Sv. Boltenk, obč. Trnovska vas. 30. junija, 2. sept. — Sv. Urban. 25. maja, 25. julija. — Breg pri Ptuj. Drugi poned. v maju, 6. junija, drugi poned. v juliju, 26. avgusta, drugi ponedeljek v septembru. — Ormož. Cvetni petek, poned. po Jakobovem (25. jul.), na Marti-novo (11. novembra), vsak prvi poned. v mesecih jan., febr., marec, maj, junij, julij, september, okt., december (ako pade na enega teh poned. praznik,

se vrši sejm na drugi poned.), svinjski sejmi vsak torek v tednu. — **Sv. Tomaž.** 21. junija, 29. avgusta, 28. oktobra, 3. decembra.

Srez Slovenjgradec.*

Slovenjgradec. 25. jan. (spr. sv. Pavla), 12. maja (sv. Pankr.), 10. avg. (sv. Lovr.), 19. nov. (sv. Eliz.); samo živin. sejmi so vsako drugo soboto v postu ter vsak prvi ponedeljek v sept. in okt. — **Št. Ilj pod Turjakom.** 20. apr., 2. jul., soboto pred ang. nedeljo. — **Sv. Lenart pri Št. Ilju pod Turj.** Pustni poned., 1. jun., 13. okt. — **Št. Ilj pri Velenju.** Poned. po tihi ned., 4. avgusta, 21. sept. — **Št. Janž pri Dravogradu.** 15. apr., 13. junija, poned. po Im. Marije. — **Šoštanj.** Četrtek pred pustom, velikonočni torek, 22. junija, 12. julija, 22. septembra, ponedeljek pred sv. Katarino. — **Velenje.** Četrtek po pepelnici, 1. maja, ponedeljek pred binkošti, 18. julija, 24. avgusta, 24. oktobra.

Srez Šmarje pri Jelšah.

Šmarje pri Jelšah. Poned. po sv. Treh kralj., 20. marca, 3. poned. po vel. noči, 21. jun., 17. avg., poned. po Im. Mar., 4. dec. — **Dobje.** Soboto pred belo ned., 16. julija, sredo pred prazn. Im. Mar., 25. nov. — **Sv. Filip v Veračah.** 14. jan., 22. febr., 1. maja, 25. maja, 17. jul., 29. avg., 16. oktobra. — **Sv. Gora pri Sv. Petru pod Sv. gor.** 4. avg., 17. sept. — **Koprivnica.** 25. jan., 3. marca, 13. jul. — **Kostrivnica.** 10. marca, 25. apr., 15. jun., poned. po sv. Jak., soboto pred roženv. nedeljo. — **Kozje.** 24. februarja, 26. apr., 13. jun., 25. julija. — **Lemberg.** Poned. po sredpostni sredi, cvetni petek, 12. maja, sredo pred Telovim, ponedeljek po sv. Ulrihu, 5. avgusta, 25. okt., 25. nov. — **Lesično.** Poned. po vseh svetih. — **Loka pri Žusmu.** 13. apr., 20. jul., 25. avgusta, 12. sept. — **Sv. Miklavž v Polju.** 8. maja, 6. dec. — **Sv. Peter pod Sv. gorami.** 5. febr., 6. marca, 15. apr., 23. maja, 21. okt., 13. dec. — **Pilštanj.** 9. februarja, 8. marca, 16. maja, 9. jun., poned. po Rok., 29. sept., — **Podčetrtek.** 17. marca, veliki torek, 1. julija, 10. avgusta, 1. okt., 21. nov. — **Podsreda.** 24. junija, 21. sept., 18. okt., 19. nov. — **Ponikva.** 14. februarja, četrti poned. po vel. noči, sob. pred sv. Mart.; živinski sejmi: 27. jun., 1. avg., sredo po roženv. ned. — **Pristava (Sv. Ema).** Torek po bink., 17. okt. — **Rogatec.** 24. febr., 21. marca, poned. po beli ned., poned. pred vneboh., 25. maja, 12. jul., 24. avgusta, 14. sept., 30. nov. — **Slivnica (Sv. Urban).** Prvi četrtek po bink., 22. julija, poned. po roženv. ned. — **Stara Sv. Gora.** Soboto pred tiho ned., bink. soboto. — **Št. Vid pri Grobelnem.** 14. marca, 17. junija, 20. septembra — **Tinsko.** Tretji ponedeljek po binkošti, 2. julija, ponedeljek po angelski nedelji. — **Zagorje.** 31. julija.

Medjimurje (kotarska oblast Čakovec).

Čakovec. Cvet. poned., 29. jun., 3. avg., 25. nov. — **Draškovec.** Sreda po Jurjevem, 7. in 16. avgusta, 11. nov. — **Kotoriba.** 9. marca, 27. jun., 30. sept., 30. nov. — **Nedeljšče.** 15. jun., poned. po ang. ned. — **Prelog.** Bink. torek, poned. po Jakobovem. — **Rac-Kaniža.** 16. maja, 24. jun., 10. avg., sredo po beli ned. — **Mursko Središče.** 1. maja, 20. avgusta, 26. oktobra. — **Štrigova.** 19. marca (sv. Jožefa dan) 22. jul., 30. septembra, 4. decembra. — **Sv. Helena pri Čakovcu.** 18. avg., 22. septembra. — **Sv. Rok pri Čakovcu.** Na Rokovo in Mihaljevo.

Na Koroškem.

Št. Andraž. Cvetni petek, 3. maja, 28. avgusta, 30. nov. — **Beljak.** Ponedeljek po sv. Treh kraljih, poned. po sv. Lovrencu. — **Borovlje.** Poned. pred sv. Jožefom, sv. Martina dan (11. nov.). — **Celovec.** Prvi poned. v aprilu (če je ta dan praznik, se vrši prejšnji poned.), poned. po sv. Uršuli (za živino); vsak četrtek tržni dan. — **Dobrla ves.** Ponedeljek pred sv. Lukom (ako sv. Luka ni na poned.), poned. pred sv. Janezom Nep. — **Grebinj.** Poned. po tihi nedelji, poned. pred bink., poned. pred sv. Terezijo (15. okt.). — **Sv. Jakob v Rožu.** Poned. po mali Gosp. — **Labod.** 12. marca, 4. maja, 24. avg., 27. dec. — **Sv. Lenart.** Velikon. torek, bink. torek, 10. avgusta, 28. okt. — **Št. Mohor.** Cvetni poned., torek po bink., 28. okt. — **Nemški Bleiberg.** 21. avg. — **Št. Pavel.** 25. jan., velikonočni torek, bink. torek, 29. sept. — **Pliberk.** Poned. po sv. Treh kraljih, poned. po sredpostu, poned. po sv. Medardu, poned. po sv. Egidiju, poned. po sv. Lenartu. — **Podgorje.** Binkoštni torek. — **Podkloster.** 4. maja, ponedeljek po vseh svetih. — **Rožek.** 29. septembra. — **Svinec.** Torek pred cvet. ned., torek pred bink., 29. sept., 27. decembra. — **Trg (Feldkirchen).** Poned. po najdbi sv. križa, 24. apr. — **Velikovec.** Sredo po jes. kvat., nedeljo in poned. pred sv. Mikl. — **Št. Vid n. Gl.** Ponedelji po Im. Jezus., ponedeljek po sv. Mihaelu (29. sept.); vsak sejm traja štiri tedne. — **Železna Kapla.** 1. maja, 2. julija, 16. avgusta, 28. oktobra.

V Julijski krajini.

Koroško.

Naborjet. Ponedeljek pred Vsemi svetimi. — **Pontabelj.** 30. jun., 16. okt. — **Trbiž.** Prvo soboto v aprilu, 30. jun., 16. okt., prvo soboto v oktobru. — **Ukve.** Zadnji poned. v marcu in septembru.

Kranjsko.

Črni vrh. Sv. Jurija dan, poned. po mali Gosp. — **Ilir. Bistrica.** Prvi poned. v juniju, ponedeljek po sv. Juriju, prvi poned. po mali Gospojnici in poned. po sv. Martinu. — **Idrija.** Kramarski sejmi na velik. sredo in dne 5. in 15. dec., živinski in kramarski sejm 16. maja, 15. okt. — **Spodnja Idrija.** Sv. Roka dan. — **Prem.** Ponedeljek po sv. Gregorju, poned. pred malo Gospojnico, ponedeljek po sv. Uršuli. — **Postojna.** Poned. po vneboh., sv. Luka dan, 24. avg., 3. dec. in prvi dan vsakega meseca. — **Senožeče.** 11. marca, 11. aprila, 11. maja, četrtek po binkošti, 11. junija, 12. julija, 11. avg., poned. po kvat. nedelji v sept., 11. sept., 11. okt. — **Sorica.** Sv. Luka dan (za živino). — **Slap pri Vipavi.** Poned. vel. tedna, 22. novembra, sv. Lucije dan. — **Šturije.** 1. febr. — **Št. Peter na Notranjskem.** 15. februarja za živino in blago, 17. marca, 18. aprila (kramarski, za govedo in konje), ponedeljek po sv. Rešnjem Telesu, 9. avg. in četrtek po nedelji rožnega venca. — **Št. Vid pri Vipavi.** 14. marca, sv. Vida dan, 20. novembra. — **Trnovo.** Ponedeljek po sv. Treh kraljih, 24. junija, ponedeljek po sv. Petru in Pavlu, 19. oktobra. — **Vrhopolje pri Vipavi.** 22. januarja, sv. Primoža dan. — **Vipava.** Pustni ponedeljek, prvi poned. v sept., dan sv. Simona in Juda. — **Zagorje.** 10. marca, torek po binkošti, 17. septembra, kvatni ponedeljek v decembru.

O p o m b a. Čitatelje prosimo, naj nam naznajo netočnosti glede sejmov.

V KANADO in ZDRUŽENE DRŽAVE

Največje podjetje sveta.

75 parnikov, 36.000 km železnic, 200.000 uradnikov, hoteli, brzojavi, banke, farne, zemljišča.

CANADIAN PACIFIC
STEAMSHIPS-RAILWAYS-HOTELS-EXPRESS

Tedenski odhod s slovitimi "EMPRESS"-parniki iz HAMBURGA - ANTWERPNA - CHERBOURGA - LIVERPOOLA. — Potniki potujejo naravnost iz Ljubljane. Vožnja po odprtem morju traja samo štiri dni. Vsa potrebna pojasnila radi predpisov vseljenja in izseljenja daje brezplačno zastopstvo za Slovenijo Josip Zidar, Ljubljana, Dunajska cesta 30.

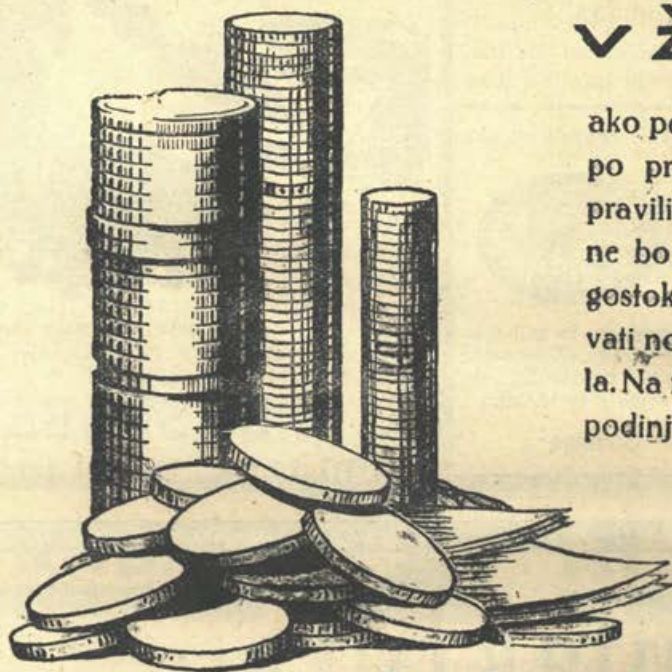
Brzojavke: GACANPAC.

Telefon št. 27-59.

ZASTOPSTVO ZA SLOVENIJO:
JOSIP ZIDAR
LJUBLJANA, Dunajska cesta šte. 31.

MNOGO DENARJA

Vam ostane
v žepu,

ako perete perilo
po preizkušenih
pravilih. Nič več
ne bo treba po-
gostokrat kupo-
vati novega peri-
la. Na tisoče gos-
podinj. ve, da je

Schichtov način pranja

najbolj praktična metoda na svetu. Perilo se čez noč namoči v raztopini praška za pranje „Ženska hvala“. Zjutraj se perilo nalahno izpere s Schichtovim JELEN milom, a ko se v raztopini tega mila še prekuha, oprano je brez men-
canja in drgnjenja. Perilo postane belo kot sneg, ker „Ženska hvala“ in JELEN milo odnašata nesnago. Vsak oprani kos postane kot nov, a tako pranje niti najmanj ne škodi perilu.

3krat tako dolgo

kot druge vrste trajajo

štrange, uzde, vrvi za seno, povodci in drugo vrvarsko blago od

**Tovarne motvoza in vrvarne d. d.,
Grosuplje pri Ljubljani.**

To blago se razlikuje od drugih po tem, da ima privezano rdečo oznako, kakor jo kaže tale slika (pajk v sredini mreže in z napisom:

GROSUPLJE).

Prepričajte se in zahtevajte pri Vašem trgovcu vse vrvarsko blago s tako marko in zadovoljni boste in prihranili si mnogo denarja.

To blago je priporočeno za kmetovalce od

**Kmetijske šole
na Grmu.**

Ta varstvena znamka

garantira za najboljšo kvaliteto. - Zahtevajte vse vrvarske izdelke samo s to znamko.

Štrange

Mnogo
denarja
si lahko
prihranite,

če kupujete blago za moške in ženske obleke, perilo, posteljno opremo itd. v veliki trgovini z blagom

A. & E. SKABERNE
LJUBLJANA, Mestni trg št. 10.

Manufaktura

modno blago, moško in žensko perilo, vse potrebščine za krojače in šivilje v bogati izbiri priporoča

Valentin Hladin

Celje, Prešernova ulica 14
(poleg nemške cerkve)

Oglejte si mojih 18 izložb in upoštevajte naše ugodne cene. Pri obisku z dežele znaten popust.

S. Holobar

slikar
črkoslikar
pleskar in ličar

Celje

za Kresijo 4a

Telefon interurb. 137.

SLIKANJE cerkvá, dvoran, sob, gledaliških odrov v poljubnem slogu in v najmodernejši izpeljavi // Tehnika v radiranju in strcanju Posebni oddelek za ČRKOSLIKARSTVO na steklo, pločevino in les // Svetlobne reklame PLESKANJE in imitiranje lesa in marmorja DUCO - LIČENJE avtomobilov in vseh drugih vozil // Vzorci in proračuni vedno na razpolago

SO LI OZDRAVLJIVE PLJUČNE BOLEZNI?

S tem izredno važnim vprašanjem se bavijo pač vsi oni, ki jih muči ASTMA, TUBERKULOZA na pljučih in v grlu, OMOTICA, KATAR na pljučih, zastareli KAŠELJ, ZASLEZENJE, dolgotrajna HRIPAVOST in se doslej niso mogli ozdraviti. Vsem takim bolnikom dopoljšemo popolnoma zastoj KNJIGO S SLIKAMI iz peresa gospoda dr. med. Guttmanja, bivšega šefzdravnika zdravilišča Finsen o predmetu: „SO LI OZDRAVLJIVE PLJUČNE BOLEZNI?“ Da nudimo možnost vsakemu bolniku, da si preskrbi pojasnilo o stanju svoje bolezni, smo se odločili poslati vsakemu to knjigo zastoj in poštnine prosto v korist splošnosti.

Pišite dopisnico z natančnim naslovom na
PUHLMANN & CO., BERLIN Nr. 417.
Müggelstrasse 25—25 a.

KAJ RABITE?

Za čiščenje vina, žganja, piva, sadjevca itd.?
Za napravo domače pijače?
Za uničevanje podgan in miši?
Za pokončavanje škodljivcev na drevju, hmelju, trti itd.?
Za sirjenje mleka in barvanje surovega masla?
Za govedo, konje, prašiče, drobnico itd.?

Samo zanesljiva sredstva: želatino Laine in prašek Jullien!
Že tisočkrat preizkušeni „Sadovin“ v prahu ali ekstraktu!
Izborna pasto „Mortorat“.

Vsestransko zanesljivo delujoča sredstva, ki jih priporočamo za vsevrstne bolezni; pošljemo tozadevna navodila. Vporabljajte izdatno sirilo in barvo „Kolbut“! Omislite si tudi termometer!

Najbolje Vam služi krmilni in redilni prašek! Neznaten izdatek se Vam obilno povrne, ker bo Vaša živina lepo rejena. Le taka živina je odpornejša proti boleznim!

MI NUDIMO:

Zelena francoska vinovica

„JUPITER“

je najboljšo domače sredstvo, ki naj ne manjka v nobeni hiši. Zahtevajte jo povsod ali pa jo naročite naravnost od nas.

Obrnite se zaupno na našo tvrdko, ki Vam da brezplačno raznovrstne strokovne nasvete, pojasnila itd.

Drogerija „SANITAS“ Celje

Postrežba solidna!

Aleksandrova ulica šte. 5.

Cene nizke!

LJUBLJANA, Dunajska cesta 5.

Zaloga vsakršnih zdravilnih zelišč, obvezil in kirurških predmetov, toaletnih in lepotilnih potrebščin, kemikalij za razne obrti itd.

Vse fotografske potrebščine si lahko izberete v našem ceniku, ki je Vam zastoj na razpolago. Izdali smo slovensko učno knjigo „Kako se naredi fotografirati“.

Čuvajte in branite svoje zdravje!

Naši dedje so imeli prav, ko so našim staršem nasvetovali, rekoč: „Dobro upoštevajte staro pravilo in usposobite svoje telo z dnevno nego, da bo moglo odgnati boleznin in premagati obolenja, ki so morda že nastopila.“ Poglejte, mi prinašamo tu nekaj takih pravil za

bolne in zdrave,

ki naj bi se splošno uporabljala, ker so se ta pravila izkazala vedno kot najuspešnejša.

Zjutraj

ko zapustiš posteljo, oteri vse dele telesa, mišice in sence s pravim Fellerjevim Elsa-fluidom, ki blaži bolečine. To deluje zelo blagodejno, čisti in oživilja, daje odpornost napram prehlajenju, nahodu itd. ter — pomešan z vodo — z grgranjem in izpiranjem preprečuje nevarna obolenja dihalnih organov, nadalje vratne boleznin, hripavost in sluzavost, istočasno pa vzdržuje zobe zdrave, ker pomori škodljive bacile.

Zvečer

preden greš počivat, je mazanje s Fellerjevim Elsa-fluidom največja dobrota za utrujeno in izčrpano telo, posebno za ljudi, ki jih muči revmatizem, ki imajo slabe živce, ki slabo spijo ali trpijo od trganja v udih ter na bolečinah v obrazu in na celem telesu. Tako otiranje ugodno poživlja krvotok in splošno dvigne dobro telesno zadovoljstvo. Obenem je Fellerjev blagodišeči Elsa-fluid pravtako uspešno sredstvo tudi proti gripi in nalezljivosti raznih drugih boleznin.

Doma

pa se rabi Fellerjev Elsa-fluid že 33 let kot preizkušeno domače sredstvo v stotinah slučajev. Tudi pri nezgodah in tam, kjer je res nujno potrebna hitra pomoč, je vedno najbolj zanesljivo sredstvo.

Na potovanju

je zopet Fellerjev Elsa-fluid oni, ki blaži bolečine in je enako dobro sredstvo zaščite pri zunanji kot znotranji uporabi. Nekoliko kapljic na sladkorčku zelo dobro stori in deluje pomirljivo na pokvarjen želodec ter gotovo pomaga pri motnjah ali težavah, posebno pa pri morski boleznin. Enako izborno deluje proti glavobolu, migreni, zobobolu itd. Treba je zato, da ima vsakdo Fellerjev Elsa-fluid vedno in povsod pri sebi in da ga uporablja za uničenje bacilov v vodi za umivanje. Neštevilne so dobrote, ki Vam jih daje Fellerjev Elsa-fluid!

Fellerjev, z zakonom zaščiteni Elsa-fluid, ta izvrsten kozmetični preparat, se dobiva v lekarnah in podobnih trgovinah v poskusnih steklenicah po D 6.—, v dvojnih steklenicah po Din 9.—, ali v specialnih steklenicah Din 26.—.

Če se naroči po pošti, je cenejše, ako je to večja množina naenkrat. S poštnino in ovijanjem vred stane 9 poskusnih ali 6 dvojnih odnosno 2 specialni steklenici Din 62.—, dalje 18 poskusnih ali 12 dvojnih ali 4 specialne steklenice Din 102.— in 54 poskusnih ali 36 dvojnih odnosno 12 specialnih steklenic pa samo Din 250.—.

Za želodec, za izboljšanje prebave, pa so najboljše Fellerjeve Elsa-kroglice, ki čistijo, 1 zavoje (6 škatlic) Din 12.—.

Naročila naj se pošiljajo točno napisana na naslov:

EUGEN V. FELLER, lekarnar, DONJA STUBICA štev. 589 (Hrvatska).

Doktor Kavčuk pri stalnem omizju

v gostilni pri „Zelenem drevesu“.

Če se ves dan težko dela in se je od prvega petelinjega klica pa do solnčnega zahoda na nogah, se že pripeti, da noge predčasno opešajo.

In to ni nič čudnega. Predstavljajte si vendar, ljudje božji, kaj bi bilo, ako bi bicikelj ne imel gumijastih obročev. No, to kolo bi lahko hitro treščili med staro železje.

Tudi pri ljudeh ni mnogo drugače. Kdor hodi po trdih usnjenih petah, ki so mnogokrat povrhu še podkovane, zadobi pri vsakem koraku prav pošten sunek. Ako se tudi tak posamezen sunek ne čuti, pa vpliva stotisoč takih sunkov prav izrazito na kosti.

Zato, ljudje božji, ker rabite ves ljubi dan svoje noge, in ker rabite iste zdrave in močne, nosite **PALMA-kavčukpete**. Ta kavčuk je namreč kakor pnevmatika. Pri vsem tem je še poceni, zdrži trikrat toliko kakor usnjena peta in ohranja itak drago obutev.

S **PALMA-kavčuk-petami** hodite prijetno prožno in varujete svoje noge. Dobi se jih povsod in vsak čevljar jih namesti v par minutah.

Kdor nosi **PALMA-kavčuk-pete**, lahko prenaša nadloge in napore dnevnega dela do visoke starosti. Imel bo pri tem vedno zdrave in močne noge.

Ljudje božji, mislite na to, kadar ste trudni!

Velika zaloga kmečkega manufakturnega blaga

Franc Dobovičnik, Celje

Gosposka ulica št. 15.

Trgovina ima lastno tovarno za izdelovanje odej (kovtrov).

Lastno izdelovanje delavskega perila.

Edini vir za dober nakup!

Prodaja na drobno in na debelo! oooooo Krojači en gros-cene!

Tovarna hranil
Mlini za dišave

„ADRIA“

GLINCE, pošta Vič,
priporoča

svoje prvovrstne izdelke:

ADRIA žitno kavo SLADKO dvojno sladno kavo
META rženo kavo. INDIA - dišave.

Največje in najstarejše domače podjetje te stroke.

Brzjavke: Adria Vič.

Telefon 3340.

Prometni zavod za premog d. d.
Ljubljana, Miklošičeva c. 15/1

prodaja najugodnejše v vagonih
pošiljkah premog za domačo in
industrijsko kurjavo ter za kovače.

Koks vseh vrst za kovače,
livarje itd.

Tudi za že znane stvari je potreben pouk!

Med gospodinjstvi opravili je eno najvažnejših opravil — pranje. Upoštevati je pač treba temeljna pravila pranja, ki jih marsikatera gospodinja rada prezre ali pa se pusti voditi po navodilih, ki so le njej v škodo. — Kakor znano, delimo pranje v tri ločena opravila: v **namakanje**, v **pranje**, ki obstoja iz namiljanja, mencanja in kuhanja, ter končno v **izplakovanje**. Namakanje naj se vrši v mlačni, predvsem pa v mehki vodi. Trda voda je tista, v kateri je mnogo mineralnih raztopin, predvsem magnezije in apnenca. Milnica (raztopljeno milo) se v taki vodi zveže kemično z apnencem in tvori takozvano apnečevo milo, ki je za pranje brez učinka. V trdi vodi se torej najprej del drugega mila porabi za izločitev apnenca in šele nadaljnje milo pride v prid pranju. Mehke vode so le v nekaterih delih Dolenjske in Štajerske. Najbolj mehka voda pa je deževnica ali kapnica. Kjer pa take ni, naj se trda voda omehča s kuhinjsko sodo; tako izločimo apnenec s ceneno sodo in prihranimo dragoceno milo za njegov pravi namen! Po zadostni namaki se preide k pravemu pranju, t. j. perilo se **namili** in **zmenca**. Milanje se vrši na lahno in vedno s plosko stranico. Ko je perilo prvič oprano, se **prekuha** ter nato **izplakuje**. Ako je voda mehka, se izplakovanje lahko vrši v mrzli vodi. Pri trdih vodah so pa potrebne tri vode, in sicer prva zelo vroča, druga mlačna in šele poslednja mrzla. To je naš nadvse enostaven in za vsako gospodinjstvo zelo koristen način pranja. Mnogo gospodinj pa pere perilo z raznimi praški, v veri, da gre hitreje in lažje. Opo-

zarjamo pa, da so vse te prednosti le navidezne. So pralni praški, ki vsebujejo samo sodo in nekoliko odstotkov pralnega mila. Ti milni praški imajo nalogo vodo samo omehčati, vendar je omenjeni naš način mnogo cenejši. Večinoma vsebujejo pralni praški še kem. snovi, ki perila ne operejo, ampak obelijo na način oksidacije. Pranje z milom pa je mehaničen proces: majčkeni delci milnice se vrinejo med vlakna tkanine in umazanijo, prah itd., ter odločijo in voda jih nato odplavi. Kemičnih praškov razjedajoči kisik pa tkanine in madeže sicer obeli,

Tkanina pri kateri vlakna niso načeta.

Tkanina z že načetimi vlakni.

(Vse pod močno povečavo.)

odstrani jih pa le **samo milo!** Oksidacija je iz-gorevanje, zato pri tem zelo trpé vlakna, na katere uničujoče deluje. Ako so vlakna načeta je gotovo, da trpi vsa tkanina in —

perilo je uničeno! Vsako perilo predstavlja vrednost. Paziti je torej, da se to vrednost ohrani. Zato uporabljaj pri pranju poleg mehke vode in solnca edinole milo. Kar se mila samega tiče, Vam zelo priporočamo domače milo znamke GAZELA ali pa še boljše terpentinsko milo Gazela. To milo ima v svežem stanju 64% maščobnih kislin, osušeno seveda še mnogo več, je vedno enako dobre kvalitete, strogo nevtravno ter da obilno in hitro peno. A. K.

Težki časi

Stermecki po sledečih nizkih cenah: nikel „Ostara“ ura 48 Din, nikel „Roskopf“ 106 Din, srebrna z enim pokrovom 235 Din, z dvojnimi „Vigilant“ 275 Din, damska nikel ura 100 Din, budilka z enim zvonom 65 Din, z dvema 75 Din, stenska ura 130 Din. Da se ura ne izgubi, je treba veržice, lepo dekle ali mlada žena pa rabi uhane in prstane, kar vse najdete v velikem ilustrovanem ceniku z nad tisoč slikami, ki se pošlje na zahtevo vsakomur zastoj. Za ure se garantira tri leta. Kar ne ugaja se zamenja ali vrne denar.

VELETRGOVINA R. STERMECKI, CELJE,
ŠTEV. 219 (SLOVENIJA).

LESNA izvozna trgovina rezanega in tesanega lesa

■ Stalen nakup kostanjevega lesa in smrekove skorje za tanin.

Zelo ugodne cene. - Takojšnje plačilo.

ERNEST MARINC

CELJE, Zrinjskega ul. št. 4.

Telefon 136.

Popravila
vseh vrst
orožja se
izvršujejo
najsolid-
neje in
najočneje

Lovske puške, pištole, revolverje, flobertice,
municijo itd. dobite vedno in najceneje pr tverdi

ALBERT RUTAR

trgovina orožja, municije in lovskih potrebščin

CELJE, Slomškov trg 4,
za farno cerkvijo.

Račun poštne hran. 11.165.

Telefon štey. 2412.

Popolnoma varno naložite denar v VZAJEMNI POSOJILNICI

r. z. z o. z.

V LJUBLJANI

na Miklošičevi cesti poleg hotela „Union“.

Hranilne vloge se obrestujejo najugodneje.

Varnost nudijo lastna palača, večina delnic hotela
„Union“, hiše in zemljišča.

Krediti v tekočem računu.

Posojila proti poroštvu, vknjižbi na posestva itd.
Denar se nalaga lahko tudi po poštinih položnicah.

ZADRUŽNO **PODJETJE**

NOVA ZALOŽBA

R. Z. Z. O. Z.

**KNJIGARNA IN TRGOVINA
S PISARNIŠKIMI POTREBSČINAMI**

V LJUBLJANI

**Kongresni trg št. 19
(poleg nunske cerkve) ob Zvezdi**

NOVA ZALOŽBA ima vedno v zalogi vse knjige: šolske, znanstvene, leposlovne in tudi molitvenike.

NOVA ZALOŽBA (poleg nunske cerkve) ima tudi antikvariat: prodaja in kupuje že rabljene knjige vseh vrst, tako leposlovne, slovenske, nemške in tudi molitvenike itd.

NOVA ZALOŽBA prodaja vsakovrstne šolske in pisarniške potrebščine: zvezke, peresa, svinčnike, risalno orodje, papir za risanje, ameriške žurnale, blagajniške knjige, glavne knjige, kopirne knjige.

NOVA ZALOŽBA ima vedno v zalogi (za darila otrokom in odraslim primerno) tudi nalivna peresa, tintnike, pisalne garniture, preproste in dragocene. Pismeni papir v največji izbiri.

**Prodajalcem po deželi daje primerne
popuste.**

Na drobno in na debelo!

Telef. interurb. 175 ■ Brzo-
javke: Mohorjeva Celje

Račun pri poštni hranilnici
■ v Ljubljani štev. 11.233 ■

MOHORJEVA TISKARNA V CELJU

R. Z. Z. O. Z.

KNJIGOVEZNICA

■ se priporoča ■
za vsa v knjigo-
veško stroko spa-
dajoča dela, kot
vezanje vsako-
vrstnih knjig,
revij i. t. d.

izvršuje vsa tiskarska
dela: knjige, časopise,
uradne, trgovske, in-
dustrijske, društvene
in zasebne tiskovine
lično, točno in po
nizkih cenah

PREŠERNOVA UL. 17

Knjigarna

in trgovina s papirjem
ter pisarn. potrebščinami
nudi veliko izbiro molitvenih,
šolskih, leposlovnih, znan-
stvenih in poslovnih knjig,
papirja, šolskih zvezkov itd.
Zaloga tiskovin za župnije
in občinske urade

ja

m+e

+

bol

Tr

e

Pojle K

bo

ne

Kupuj razborito — pa boš kupil poceni in vendar dobro!

Na tisoče
raznih predmetov za
vse namene najdete
v velikem, brez-
plačnem letošnjem
katalogu tvrdke
H. SUTTNER.

V trgovinah največkrat nimamo dovolj časa za temeljito razmišljanje, potem pa doma obžalujemo, zakaj nismo izbrali kaj drugega.

Velike vrednosti

v tem je letošnji katalog svetovne razpošiljalnice H. SUTTNER, ki nam s svojimi nad 1000 slikami nudi možnost, da moremo doma mirno preudariti in določiti, česa potrebujemo. Ta prednost je nenadkriljiva. In ta veliki letošnji katalog lahko

dobite Vi brezplačno,
ako ga z dopisnico zahtevate.
V njem boste našli vsakovrstne
najlepše in najnovejše
izume sedanjosti:

predmete praktične uporabe, stvari
za dom in pa oblačila, ki jih morete

brez rizike

naročiti, ker se neugajajoče blago
lahko zamenja ali pa se denar
vrne. Ogromni promet omogoča,
da tvrdka H. SUTTNER prodaja

vse predmete najceneje

a vendar najboljše kakovosti. Zato
zahtevajte še danes brezplačni
letošnji

KATALOG

svetovne razpošiljalnice

H. SUTTNER

Ljubljana, štev. 201

(Slovenija).

Aparat za britje
štev. 12.207, fino po-
nikljan, z 2 reziloma,
jako lepo izdelan, samo
Din **22**—.

Dunajska
ročna harmonika
št. 13.116, na 10 tipk,
2 basa, dvoslišne, veli-
kost $24 \times 11\frac{1}{2}$ cm, z
10 pregibi na mehu,
lepa izvedba, samo
Din **168**—.

Gosli, citre, mandoline,
gramofoni
in druga ostala glas-
bila v veliki izbiri.

Žepni nožiči, britve,
škarje, aparati
za striženje las in
brade itd.

Orodje
kakor stružce, kladiiva,
klešče, svedra itd.
Kuhinjske priprave,
gladilniki, jedilno
orodje, garniture itd.

Halje,
dežne plašče za dame,
gospode in otroke.

Perilo,
nogavice, garniture za
postelje in mize, pre-
šite odeje itd.

Obleke
za gospode in dečke,
po najnovejšem kroju
in v najboljši kakovosti.

Čevlje
za dame, gospode in
otroke itd.

Razpošilja se po po-
vzetju ali ako se denar
naprej pošlje.

SLOVENE

**Katoliški
Slovenci in
Slovenke!**

Naročajte in čitajte samo katoliški dnevnik! Ne trpite brezverskega ali versko mlačnega časopisa v svoji družini!

izhaja vsak dan

razen ob ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Vsako nedeljo ima prilogo »Ilustr. Slovenec«, 8 strani slik v bakrofisku.

Stane mesečno 25 Din

in se plačuje naprej. Naročite si ga za 8 dni brezplačno na ogled. Zadostuje dopisnica. Naslov:

»Slovenec«, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna

DOMOLJUB

se tiska vsak teden v 40.000 izvodih, kakor noben tednik v Jugoslaviji.

Radi svoje poljudne besede, številnih novic iz domačih in tujih krajev, napetih daljših in krajših povesti, zlasti pa radi svojih stalnih prilog:

Gospodar, Mati in gospodinja, Novice v slika

je »Domoljub« najboljši priljubljeni list v Sloveniji. Zato ga ima vsaka dobra krščanska hiša. Stane na leto Din 38— ter se naroča na naslov:

»Domoljub«, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna

Naroči se lahko z dopisnico!

Vsakovrstne ure, zlatnina in srebrnina po nizki ceni pri

L. VILHAR, URAR, LJUBLJANA, SV. PETRA C. 36

**KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE**

PREJ

K. T. D.

v Ljubljani, Kopitarjeva ul. 6

priporoča svojo veliko zalogo trgovskih poslovnih knjig, šolskih zvezkov in ris. blokov

JOŠ. OLUP, Ljubljana

Stari trg 2, na vogalu

Trgovina z manufakturnim blagom, velika izbira oblek lastnega izdelka čeških in domačih tovarnih sukna in hlačevine. Velika zaloga klubov, čepic in raznega perila. Moje geslo je: Dobro blago, nizke cene.

Priporoča svojo gostilno „POD TRANČO“

„JAVOR“ - LOGATEC

Lesna industrija, Gabrijel Oblak, Slovenija

Izdeluje vsakovrstno pohištvo iz trdega in mehkega lesa, kakor spalnice, jedilnice, kuhinje itd.

Z jamstvom proti razsušitvi.

Cene zmerne!

Brzjavni naslov: Javor Logatec — Telefon int. 8

Zares dobro se kupi ali naroča pri trdku

R. MIKLAUC, pri Škofu v Ljubljani

BLAGO ZA MOŠKE
IN ŽENSKO OBLEKE

**DRUŽINSKA PRATIKA
ZA LETO
1930**

se dobiva po-
vsod za ceno

Din 5.—

**NAJ CENEJŠI
LJUDSKI
KOLEDAR**

PAPIROGRAFIJA DRUŽBA
Z O. M. Z.
LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA 10

En gros prodaja papirja — Stalna zaloga papirja vseh vrst — Konkurenčne tvorniške cene

Najvarneje in najugodneje se nalaga denar pri
pupilarno varnem zavodu, ki obstoja že 65 let

CELJSKA MESTNA HRANILNICA

v CELJU, Krekov trg

(v lastni palači pri kolodvoru).

Za hranilne vloge jamči poleg premoženja
hranilnice **še mesto Celje** z vsem premo-
ženjem in z vso davčno močjo.

Prihrankom rojakov v Ameriki, denarju nedoletnih, ki
ga vlagajo sodišča, ter naložbam cerkvenega in občin-
skega denarja posveča posebno pažnjo.

Hranilnica daje posojila na zemljišča po najnižji obrestni
meri. — Vse prošnje rešuje brezplačno.

Kmetovalci! Najboljše kose, srpe, motike in poljsko orodje; zanesljivo kaljiva semena —

Mizarji! Okove za pohištvo in stavbe, fino orodje —

Kleparji! Pocinkano, cinkovo pločevino in kositer za spajanje —

Gospodinje in gostilne! Kuhinjsko posodo, jedilno orodje, „Weckove“ kozarce za vkuhanje sadja in sočivja, pristni malinovec, najfinejšo žgano in sirovo kavo, čaj, fini rum, pristno slivovko in brinjevec

kupite najbolje pri ➡

Jos. Jagodiču, Celje, Glavni trg 15.

Nakup kuhanega masla, suhih gob in drugih poljskih pridelkov.

Priporočamo
modno in konfekcijsko trgovino
Terezije Kuder, nasl.
Drago Cerlini
Celje, Glavni trg št. 14.
Solidna postrežba! Zmerne cene!

POSOJILNICA V PTUJU

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

— ustanovljena 1883. leta —

uraduje v Narodnem domu v Ptuj.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po kolikor mogoče visoki obrestni meri. Daje posojila proti vknjižbi na zemljišča, pa tudi proti poreštvu — brez vknjižbe.

Poštni čekovni račun v Ljubljani št. 11.019.

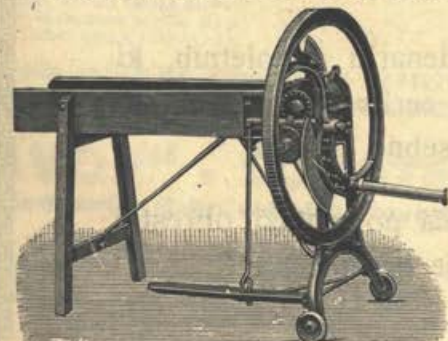
K. & R. Ježek

Maribor

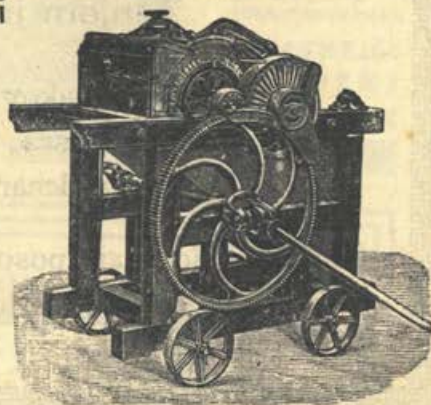
Poljedelski stroji

➡ vseh vrst ➡

Razni plugi, brane, sejalni stroji, kosilni stroji, obračevalci za seno, vitlji, ročne in viteljne mlatilnice kakor tudi najmodernejša čistilne mlatilnice, lokomobile na bencin, reporeznice, slamoreznice, grozdni in sadni mlini, preše itd. itd.

Prospekti
brezplačno.

**Vi mečete
denar
skozi
okno**

ako pred nakupom blaga za moške ali ženske obleke ne pregledate vzorce iz **veletrgovine R. STERMECKI** in se prepričate, da je izbira velikanska, kvaliteta najboljša in cene mnogo nižje kakor povsod drugod. Pišite še danes na **veletrgovino**

R. STERMECKI, CELJE, štev. 219 (Slovenija)

po vzorce od sukna, kamgarna in ševjota za moške obleke in zimske suknje, modernih kasha, pliša, velourja in raznega barhenta, platna, šifona in razne druge manufakture, kateri se pošljejo vsakomur poštne prosto na ogled. Ilustrovani cenik z več tisoč slikami se pošlje na zahtevo zastonj.

RIHARD KRAUPNER CELJE, Glavni trg 6.

**Zaloga vseh vrst sveč,
kanditov, čokolade ter
medenega peciva.**

KAROL USSAR

MARIBOR, Plinarniška ulica št. 17

izdeluje vse vrste tehtnic
in prevzame vsa v to stroko
spadajoča popravila. : :

Najboljši v materialu in konstrukciji so:

šivalni stroji in kolesa

znamke „GRITZNER“ in „ADLER“

za dom, obrt in industrijo, ter pletilni
„DUBIED“ in pisalni „URANIA“ le pri

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA,

blizu Prešernovega spomenika, ob vodi.

Telef.-interurb. 2913.

**Brezplačni pouk
v vezenju!**

Solidna postrežba!

Čekovni račun št. 12005.

Večletno jamstvo!

Mesečna odplačila!

Nizke cene!

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod
Uzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Dunajska cesta št. 17

sprejema: V požarnem oddelku: zavarovanja vseh posloplj in premakljivih predmetov, ki se poškodujejo po ognju, streli in po eksploziji svetilnega plina, po znano nizkih cenah. — V življenjskem oddelku: zavarovanja na doživetje in smrt v vseh sestavah, zavarovanja na otroške dole, rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnejšimi pogoji.

Podružnice: Sarajevo, Vojvode Stepe obala 42; Zagreb, Mihanovičeva ulica 2/II; Celje, Cankarjeva ulica 4; Split, Ulica XI. Puka 22; Beograd, Poenkareva 2/I.

Ceniki in pojasnila z obratno pošto brezplačno.

Zanesljivi posredovalci se vedno sprejemajo.

HOTEL
„EVROPA“

Celje

Procvrstni hotel

s najboljšo kavarno in restavracijo.

Priznana najfinejša štajerska vina.

Denar naložite

najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

**KMETSKI
 HRANILNI IN POSOJILNI DOM
 V LJUBLJANI**

REGISTROVANA ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO
TAVČARJEVA (SODNA) ULICA št. 1.

Brzjavke: „Kmetiskidom“.
 Račun poštne hranilnice št. 14.257. Telefon št. 2847.

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 6%, pri tromesečni odpovedi po 7½% **brez odbitka davka na rente.**

Stanje vlog okroglo Din 30.000.000.—.

Jamstvo za vse vloge presega večkratno vrednost vlog.

Strankam nudi brezplačno poštne položnice za nalaganje denarja. — Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja.

Posojila daje proti poročstvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji. **Blagajniške ure:** Ob delavnikih od 8—12½ in od 3—4½, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12½ ure.

VESELJE V HIŠO prinese le dober GRAMOFON

Kje bi ga kupil? Kje drugje kakor v centrali za splošno gramofovino

A. Rasberger, Ljubljana

Miklošičeva cesta 34, blizu glavnega kolodvora.

Največja, najstarejša specialna trgovina te stroke v Jugoslaviji. Pridi in oglej si to velikansko zalogo gramofonov in plošč najboljših vrst. 500 aparatov in 15.000 plošč vedno na razpolago. Nespametno je metati denar proč za manjvredne izdelke, ako imaš pri stari domači firmi najboljše blago na izbiro.

Za vsak prodani aparat dveletno jamstvo. Vsa popravila na različnih gramofonih izvršujemo v naši delavnici. V zalogi imamo tudi vse posamezne gramofonske dele.

Zamenjava starih rabljenih plošč

Kdor nas ne more obiskati, naj si naroči cenik!

SVOJ DENAR nalagate najboljše in najvarneje pri

SPODNJEŠTAJERSKI LJUDSKI POSOJILNICI

R. Z. Z. N. Z.

V MARIBORU, Gosposka ulica 23.

Obrestuje hranilne vloge vedno po najugodnejši obrestni meri!

 Najceneje in v najboljši kakovosti dobite:

kuhinsko posodo, emajlirano in aluminijasto; porcelan in steklenino od preprostega do najfinejšega; vse gospodinske in gospodarske potrebščine, nadalje orodje za vse gospodarske in industrijske stroke, okovje za stavbe in pohištvo, pločevino, vso železnino, nosilke, cement, železje in prvovrstne češke ploščice za štedilnike in kopalnice, kompletne kopalnice in stranišča — le pri trdku

≡ B. ŽILIČ ≡

Ljubljana

Dunajska cesta št. 11 (poleg Figovca).

Na drobno! Zahtevajte ponudbe! Na debelo!

Trajna kuhinjska razstava!

Nova radost življenja s pravilno nego telesa.

Hibe, katere kazijo zunanost človeka, je treba odstraniti ne samo radi lepote, temveč tudi radi zdravja in duševnega razpoloženja.

Proti vsem hibam kože je Fellerjeva kavkaška pomada za zaščito lica in kože, ona hrani, obnavlja in pomlajuje vello, hlapovo in hrapavo kožo lica, vratu in rok. Ona daje koži gladkost, mehkost, čistost in elastičnost. Ona odpravi gube, brazgotine, zajedalce in prišče. Radost je videti, kako hitro izginejo solnčne pege. Elsa-pomada varuje kožo od škodljivih vplivov vetra, vlage, prahu in sopare. Tisoči žensk ji zahvaljuje svojo do starosti ohranjeno lepoto in mladeniško svežost. En lonček stane Din 12.—. Poština in omot se računa posebej.

Za poskus dva lončka ene ali po en lonček obeh Elsa-pomad z omotom in poštino Din 40.—, a to samo, ako se pošlje denar naprej, ker po povzetju stane poština Din 10.— več.

Prava mila lepote in zdravja.

Fellerjeva Elsa-mila so divno dehtea, štedljiva v uporabi, oplemenjujejo kožo in vsebujejo delotvorne sestavine, ki so potrebne za zdravje in lepoto. Imamo 6 vrst Elsa-mila:

Elsa-lilijno mlečno milo, zelo fino cvetno milo, naredi kožo mehko in nežno. Istotako Elsa-milo lilijne kreme.

Elsa-milo z rumenjakom, pravo blago milo, tudi za najnežnejšo deco.

Elsa-glicerinsko milo

se uspešno uporablja za raskavo kožo.

Elsa-boraksovo milo, izvrstno proti solnčnim pegam, kožnim izpuščajem in mozoljem.

Elsa katranovo milo desinficira in deluje posebno dobro na lase in kožo na glavi, posebno pri otrokih.

Elsa-milo za britje, katero obenem desinficira in omehta dlake, se jako peni in ne draži kože.

Po pošti za poskušnjo 5 komadov Elsa-mila v lastni izbi, s poštino in omotom Din 52.—.

Priporoča se denar poslati naprej, ker po povzetju stane poština 10 Din več. Ako se ti preparati dodajo pošiljkam Elsa-pomade ali Elsa-mila, se prihrani poština. Sicer se zaračunajo stroški kar najceneje.

Naročila naslavljajte točno napisana na:

EUGEN V. FELLER, lekarna, STUBICA DONJA št. 589 (Hrvatska).

Za nego las,

jačenje in hranjenje kože na temenu se rabi Fellerjeva močna Elsa-pomada za lase (Tanochina pomada), ki dovaja koreninam in tlem las novo hrano, tvori bujno rast ter preprečuje prhljaj, izpadanje las in prehitro plešo, lasje postanejo mehki in gibčni. En lonček Din 12.—. Omot in poština posebej.

Za umivanje glave in las samo Fellerjev dehteči Elsa-Shampon. Oduševljeni boste. Omot Din 3'50.

Za kožo na glavi, okrepitev lasišča in proti prhljajem je Elsa-alkohol; stori lase mlade in lepe. Ena steklenica Din 27'50. Omot in poština posebej.

Mladeniško svežost in zdrav izgled

daje koži tekoče lilijino mleko „Elsa“, ki je idealno sredstvo za lepoto. Steklen. Din 13'20.

Zdravstveni puder dr. Klugerja (znamke Hega) je najfinejši kar je v pudrih dobiti. Škatla Din 27'50. Puder v dozah za dame Din 4'40. Šminke rdeče in bele po D 3'30.

Trajni vonj Elsa-kolonjske vode poživlja in osveži. D 16'50.

Za usta in zobe ni boljšega kakor Elsa voda za usta. Vzdržuje zobe čiste, osvežuje, desinficira, odpravlja slabi duh iz ust, utrjuje zobno meso ter preprečuje zobobol. Steklenica Din 16'50. K temu **najboljša krema za zobe „Elsadont“**, čisti zobe, da so beli kakor sneg, in prepreči vsako gnilobo zob. Tuba stane Din 8'80.

K vodi za pranje, h kopelim in za izpiranje ust so odlični dodatki „Elsa“-toaletne pastile in „Elsa“-toaletni prašek. Karton Din 10.—.

Zadružna gospodarska banka

d. d.

Telefon
štev. 2057, 2470, 2979

v Ljubljani

Brzjavke:
Gospobanka Ljubljana

Miklošičeva cesta 10, v lastni palači nasproti hotela Uniona.

Poštnohranilnični čekovni račun Ljubljana štev. 11.945.

Vlog nad Din 400.000.000 (ena milijarda šeststo milijonov kron).

Kapitala in rezerv skupaj je nad Din 16.000.000.—.

Podružnice:

**Bled, Celje, Djakovo, Kočevje, Kranj, Maribor,
Novi Sad, Sombor, Split, Šibenik.**

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, oddaja v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge na tekoči račun kakor tudi na vložne knjižice ter preskrbuje točno vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Ameriški oddelek: Direktne zveze z ameriškimi bankami. Glavni korespondenti: American Express Company 65, Broadway, New York, ter njene podružnice in agencije po vseh večjih mestih Zedinjenih držav; Anglo South American Bank Ltd., London, ter po važnejših mestih Južne Amerike. Commercial Bank of Australia Ltd., London, ter po vseh važnejših mestih Avstralije in Nove Zelandije; National Bank of South Africa, London, Pretoria.

Urejevanje ameriških zapuščin.

Prodaja srečk Državne razredne loterije.

Svoj denar nalagate najbolje in najvarneje pri Kmečki hranilnici in posojilnici v Ptuj

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

— Minoritski trg šte. 3. —

Obrestuje hranilne vloge vedno po najugodnejši obrestni meri!

— Daje posojila na vknjižbo, poroštvo in tekoči račun. —

FABIANI & JURJOVEC

v LJUBLJANI, Stritarjeva ulica št. 5

se p. n. občinstvu priporoča pri nakupu blaga
za moške in ženske obleke.

Največa izbira svilenih šerp in rut,
perja, puha in žime.

Popolne opreme za neveste.

Postrežba solidna.
Nizke cene.

Lutzove, Monolit- in Divan-peči

hitro ogrete, malo kuriva, dolgotrajna
in prijetna gorkota.

Emajlirane tablice z napisi za uloce,
hisne številke, poklice, blago, oblasti itd.

Šamotež, najcenejša šamota za peči
in stedišnike.

Elektromotorji CONZ Altona-Bahrenfeld, svetovno znani
prvovrstni fabrikat, konkurenčne cene.

Ing. GUZELJ, Ljubljana VII.
Sv. Jerneja cesta št. 5. Telefon št. 3252.

ZAHTEVAJTE veliki brezplačni CENIK!

Po 3 tednih poskušnje lahko denar in poštnino
nazaj zahtevate.

Din 98.—, 5letno jamstvo.

Št. 1121 Din 98.—, odprta, z notranjim pokro-
vom proti prahu.

Št. 1130 Din 120.—, zaprta s 3 pokrovi.

Poštnine prosto ali pa se le malenkostno zaračuni.

NOVOST!

8 prednosti moje Roskopf prec. ure!

1. Os iz nikljanega jekla, neprelomljiva.
2. Antimagnetično kompozicijsko spiralno pero.
3. Vse potrebne osi tečejo v kamnih.
4. Trenje balančne osi v vseh legah izravnano,
torej precizen tek.
5. Močni zobje navijalnih koles.
6. Pravi nikeljasti okrov, hermetično zaprt
z drugim notranjim pokrovom.
7. Nizka cena pri najboljši kakovosti; natančno
preiskana, regulirana in repasirana.
8. Vsak odjemalec lahko uro po 3 tednih po-
skušnje zamenja ali pa se denar s poštnino
vred vrne.

Ce je pa čez leta uporabe potrebno po-
pravilo, se izvrši to zastonj, ker se samo po-
samezni deli, ki so vedno v zalogi, izmenjajo.
Prosi se, ta tehnična pojasnila ne smatrati
za nepotrebno reklamo. — Te ure so v zalogi
tudi negravirane in čisto gladke.

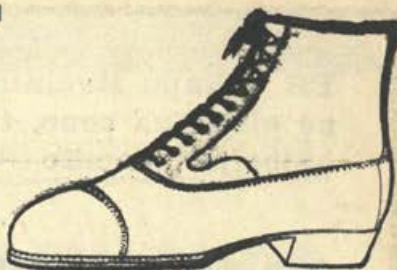
Specialna trgovina
samo boljših švicarskih ur:

A. KIFFMANN,
MARIBOR št. 4a

— pri švicarski tvornici ur. —

Ne glejte

samo na ceno, ampak tudi na dobro kvaliteto. Kdor potrebuje čevlje, naj takoj zahteva zastoj novi veliki ilustrovani cenik od industrije čevljev **R. Stermecki**, kjer si lahko izbere res garantirano trpežne čevlje, pristen ročni izdelek, po sledečih cenah: iz kravine 149 Din, teletine 172 Din, boks 180 Din, gorski 186 Din, lovski 243 Din, gojzerji 259 Din, šport 468 Din. Razen tega najdete v ceniku moderne luksuzne damske in trpežne otroške čevlje po mnogo nižjih cenah kakor drugod. — Kar ne ugaja se zamenja ali vrne denar.

Industrija čevljev in veletrgovina R. Stermecki, Celje, št. 219 (Slov.)

„SLAVIJA“

jugoslovanska zavarovalna banka

centrala v Ljubljani

zavaruje proti škodam zaradi požara, tatvine, telesnih nezgod itd. pod ugodnimi pogoji in izplačuje odškodnine točno.

Podružnice po vsej kraljevini SHS.

Konrad Kager

pasar, zlatar in optik
Celje, Gosposka ul. 10

podjetje za napravo vseh vrst cerkvenih predmetov, kakor: kelihov, monštranc, ciborijev, lestencev, večnih luči itd. Prenovljenje istih. Pozlačenje v ognju in galvanično posrebrejenje, ponikljanje itd.

Specialni oddelek za okrogel in ovalen kovinotisk, cizeliranje in graviranje, umetna livarna.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Delniška glavnica

50.000.000 Din ::

Ustanovljena 1900

Centrala: LJUBLJANA, Dunajska cesta

:: Skupne rezerve

nad 10.000.000 Din

Naslov za brzojavke: BANKA — Štev. telefona: 2861, 2413, 2502, 2503

PODRUŽNICE:

Brežice

Kranj

Novi Sad

Rakek

Slovenj-

Celje

Maribor

Novo mesto

Sarajevo

gradec

Črnomelj

Metković

Ptuj

Split

Šibenik

Naslov brzojavkam za podružnice: LJUBLJANSKA BANKA

Priporoča se za vse bančne posle

Pri nakupu šivalnih strojev
ne glejte na ceno, temveč na
najboljšo znamko — in to je „PFAFF“!

PFAFF -šivalne stroje

za rodbino, obrt in industrijo ter z večletno garancijo
kupite ugodno in tudi na obroke pri trrdki

IGN. VOK, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 7

Podružnici: Celje, Novo mesto.
Pouk v vezenju brezplačen!

Priporočam svoje prvovrstne izdelke trgovskih knjig in šolskih zvezkov.

Vedno v zalogi: ameriški
žurnali, blagajniške knjige,
glavne knjige, štrance, bloki,
odjemalne knjižice, spomin-
ske knjige, kopirne in komi-
sijske knjige ter raznovrstni
šolski zvezki.

ANTON JANEŽIČ v LJUBLJANI,
Florijanska ulica št. 14.
Industrija trgovskih knjig in šolskih zvezkov.

1000 dinarjev Vam izplačam, ako
svojih **kurjih oči**, bradavic, trdo kožo, izrastke
in žulje z mojim — mi-
lijonkrat preizkušenim
in zdravniško priporo-
čenim „**RIA**“-balza-
mom v teku 3 dni ne
bi odstranili brez bole-
čin, brez nevarnosti, brez
noža in brez izžiganja.

»Po 15letnih mukah sem bil končno v 36 urah rešen kurjih
oči, proti katerim mi niso koristila mnoga druga sredstva.
Prejmite mojo najsrčnejšo zahvalo. Prosim, pošljite za moje
rojake 12 lončkov „RIA“ — piše prof. T. v B.

Cena (z jamstvenim pismom): 1 lonček 12 Din,
3 lončki 28 Din, 6 lončkov 48 Din, 12 lončkov
85 Din. Na tisoče zahval in zdravniških priznanj!

Reši si lase! Nič več pleše!

„**Radio**“-balzam za okrepitev
lasišča — preprečuje prhljaj, pre-
hitro osivelost in izpadanje las.
„Radio“ krepi živce na glavi in
stvarja obilico las. „Radio“ pre-
seneča s svojo hitro učinkovi-
tostjo pri mladih in starejših, pri
ženskah in moških in otrokih —

zato je zdravniško posebno priporočljiv. Na
tisoče zahval! Novi lasje raste že po tretji uporabi!

»Prosim še 36 steklenic za moje prijatelje. „Radio“ bom
najtepleje priporočala« — piše gospa F. K., Landskron.

Cena 12 Din, za 3 steklenice 28 Din. — Vsi gornji
predmeti se naročajo pri:

Dr. Nic. Kemeny, Košice, Postfach 12, BL 31 (ČSR).

Pupilarno varen zavod — najbolj varna naložba!

OBLASTNA HRANILNICA MARIBORSKE OBLASTI

**Centrala: Maribor,
Trg Svobode šte. 3**

Telefon šte. 281

Račun pri Poštni hranilnici
— šte. 12.863

**Podružnica: Celje,
Cankarjeva cesta št. 11**

nasproti pošte

(prej Južnoštajerska hranilnica)

Telefon šte. 93

Račun pri Poštni hraniln. šte. 10.727

Sprejema vloge na knjižice in v tekočem računu. Obreduje najugodnejše. Vloge sprejema tudi po pošti. — **Za varnost vlog jamči mariborska oblast** s svojo davčno močjo in z vsem svojim premoženjem. — **Dovoljuje posojila:** hipoteke na prvo mesto in komunalna, na amortizacijo ali v tekočem računu; na menice proti eskomptu. Izvršuje vse v denarno stroko spadajoče transakcije. — Položnice strankam na razpolago.

**Ramnoseška
industrija** ==

(ustanovljena leta 1860)

ALOJZIJ VODNIK

LJUBLJANA, poleg gl. kolodvora.

Cerkvena dela:

oltarji, prižnice, obhajilne mize itd. — Marmornate plošče za pohištvo, elektro-monterje, strojarje, trgovske pulte, mesnice, kopalnice, stopnišča in veže v vseh barvah. Nagrobnj spomeniki, mavzoleji, rodbinske grobnice, kapele. Kameniti lijaki za kuhinje. Marmornati kamni za salone in za elegantna stanovanja.

„ADRIA“ ČEVLJI

**CEVLJARNA „ADRIA“, CELJE
(NARODNI DOM)**

Zahtevajte cenik!

Primešaj krmi „Mastin“

Skoro petdeset let se že uporablja to sredstvo za krmljenje živine in se odlikuje v tem, da ne vpliva samo po svoji edino pravi sestavi na odebelitev in omastitev, ampak deluje tudi jako ugodno na prebavne organe tistih živali, ki si po pravkar prestalih boleznih ne morejo opomoči in bi sicer zapadle propasti in poginu. Poleg tega je Mastin edino varnostno sredstvo zoper vse bolezni, ki tako pogosto uničujejo živali in na ta način onesrečujejo in pogubljujejo kmetovalce. Uporablja pa se tudi ob pomanjkanju krme, kjer se nadomestnim krmilnim sredstvom primeša dvojna množina Mastina med tednom. Zaradi teh odličnih lastnosti je Mastin odlikovan na vseh velikih mednarodnih razstavah z odlikovanji, diplomami in kolajnami, kakor v Rimu, Parizu, Wienu in Londonu. Jasen dokaz neprecenljive vrednosti in zanesljivega uspeha Mastina pa so tudi brezštevilna zahvalna pisma, ki prihajajo vsa leta obstoja Mastina dan za dnem. — Cena: 5 škatel 46 Din poštne prosto.

Sladin

je po okusu in redilnosti najboljša, zdrava hrana za dojenčke, rekonvalescente in odrasle, ki pri vsakdanji uporabi ne pripomore samo do zadobitve in ohranitve zdravja, ampak prihrani pri gospodinjstvu mnogo denarja pri izdatkih za kavo, čaj, sladkor in mleko, katere popolnoma nadomestuje. Sladin vsebuje vse vrste redilnih snovi, kakor sladkor, beljakovine, proteine itd., združene, ker se pripravljajo iz sladu, ki je brez dvoma ena najvažnejših redilnih snovi. Sladin je radi tega preizkušen in ocenjen na podlagi zdravniških izjav in cele vrste pismenih zahval zdravim in bolnim odjemalcev kot okrepjujoče hranilno sredstvo, radi česar se sam najbolje priporoča. — Cena: 5 škatel 80 Din poštne prosto.

Pomnoženi restitucijski fluid, umivalna voda za konjske ude	1 steklenica 20 Din
Železnato vino s kino, daje moč in kri slabotnim in šibkim	1 steklenica 25 Din
Turistin ali protinski cvet zoper trganje v vseh delih telesa	1 steklenica 20 Din
Krčne kapljice zoper krč v želodcu in črelih	1 steklenica 6 Din
Senna Sarsaparilla čaj, vsestransko priznani čistilni odvajalni čaj	1 škatlica 12 Din
Marijacejske kapljice, želodčne, krepé želodec	1 steklenica 7 Din
Ribje olje, pravo norveško	1 steklenica 10 Din
Olympin-Creme, daje lepo polt	1 lonček 15 Din

Vsa nadaljnja navodila in pojasnila Vam daje brezplačno:

Lekarna Trnkóczy, Ljubljana, št. 3169, zraven rotovža.

Ljudska posojilnica v Ljubljani

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

obrestuje hranilne vloge vedno po najugodnejši obrestni meri,
vezane vloge pa po dogovoru brez kakega odbitka.

Svoje prostore ima posojilnica tik za frančiškansko cerkvijo
v lastni palači, zidani še pred vojno iz lastnih sredstev.

Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvo in drugo
lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi
z neomejenim jamstvom za vloge vsi člani z vsem svojim
premoženjem, ki presega večkratno vrednost vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad 160 milijonov dinarjev.

Jugoslovanska izdelovalnica slovenskih, nemških in „kromatičnih“ harmonik pravega domačega izdelka, za katere jamčim 2 leti!

Sprejemam vse vrste harmonik v popravilo. Majhna popravila izvršim takoj. Proti doplačilu tudi zamenjam nove harmonike za stare. Pri meni dobite tudi vse potreščine za harmonike.

F. KUCLER, izdelovatelj harmonik postaja DRENOV GRİČ, pošta Vrhnika.

V zalogi imam vedno najboljše harmonike. Ne glejte na ceno, kadar kupujete harmonike, ampak le na fino domačo izdelavo. — Vsak dober igralec danes že ve, da so Kuclerjeve harmonike izdelane po najnovejšem modelu in se nanje veliko laže in boljše igra kot na vsake druge. — Ne kupujte prej harmonik iz inozemstva, dokler si niste ogledali naš najnovejši model. Kupujte le pri domači trdk!

Franjo Vehovar

Celje ♦ Tovarna pohištva

Zaloga: Glavni trg št. 12.

Izvršuje vsakovrstno kakor tudi luksuzno pohištvo po naročilu in po konkurenčnih cenah.

LEKARNA „PRI ZLATEM JELENU“

Mr. Ph. R. Sušnik

Ljubljana, na Marijinem trgu.

Telefon Štev. 2115.

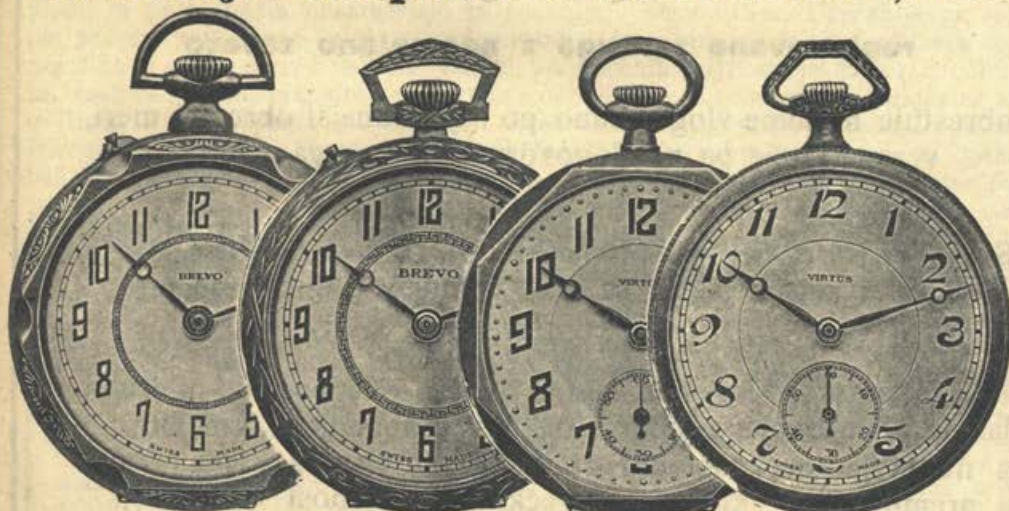
Dobro, moderno urejena lekarna.

Zaloga vseh domačih in tujih zdravilnih sredstev, mineralnih vod, obvezil, kirurških in mineralnih predmetov. — Zdravniške ordinacije se izvršujejo točno in natančno po predpisih.

Poštno pošiljatve vedno obratno.

Oblastveno koncesionirana oddaja strupov.

Zahtevajte brezplačni CENIK s 1000 slikami!

Št. 1293.

Št. 1294.

Št. 1295.

Št. 1292.

Elegantna tenka nikljasta Roskopf-ura, 3let. jamstvo **75 Din**
Ista v boljši izvedbi, 6letno jamstvo **90 Din**

Elegantna tenka cilindur-ura iz čist. niklja, 3letno jamstvo **99 Din**
Ista v boljši izvedbi, 6letno jamstvo **120 Din**

Specialist samo za boljše ure: A. RIFFMANN, Maribor 4b.

Obleka napravi človeka, ampak samo, ako je moderna, trpežna in fina. Tako pa lahko dobite, ako takoj pišete dopisnico na **veletrgovino R. Stermecki** po veliki ilustrovani cenik, kjer se nahajajo obleke po sledečih nizkih cenah: moška obleka 310, 420, 540, 600 Din, zimska suknja 570, 650, 820 Din, površnik 360, 540, 630 Din, hlače delavske 58, 82 Din, iz kamgarna 105, 120, 225 Din, iz sukna 120, 190 Din. otroški kostumi 58, 100, 150 Din. Ogromna zaloga, velika izbira in nizke cene so tudi za klobuke, perilo, kravate, dežnike in sploh vse, kar spada k moški garderobi, samo zahtevajte takoj veliki ilustrovani cenik z več tisoč slikami zastonj od

VELETRGOVINE IN INDUSTRIJE KONFEKCIJE R. STERMECKI, CELJE, št. 219 (Slov).

Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar. Naročila čez 500 Din poštne prosta.

Brata Naglič

tovarna ščetk in čopičev
Šmarca - Kamnik

- izdelovanje vseh vrst ščetk, ročno in strojno, raznih čopičev in „Record“-metel.
- „Record“-metla — najboljše in najtrpežnejša metla sedanosti!

Pletilne stroje

različnih tovarn, za ročni in motorni pogon, potrebščine, strokovni pouk, aparate za vzorčno pletenje na navadnem stroju ter vijala naj-novejšega izuma nudi nad 20 let obstoječa trdka

F. KOS, Ljubljana
Židovska ulica 5.

Franc Strupi v Celju

priporočam

svojo bogato, zalogo steklene ter porcelanaste posode, svetiljk, ogledal, raznovrstnih šip, raznih lepih okvirov itd.

Preuzemam usakršna
steklarska dela

Najsolidnejše cene
in točna postrežba

Na drobno!
Na debelo!

ENERGIN železnato kina-vino krepi — čisti — osvežuje **kri!**

ENERGIN železnato kina-vino je potrebno
odraslim in otrokom,
zdravim in bolnim!

Na tisoče in tisoče priznanj dobiva Laboratorij ALGA, Sušak,
za svoje izdelke. — Prečitajte, pa se boste prepričali!

Zdravniki trdijo, da je za okrepitev dovolj: za otroke 3 velike steklenice, za odrasle
3—6 velikih steklenic.

Cenjeni

Laboratorij „ALGA“

Sušak.

Prosim Vas, da mi izvolite poslati za
mojo uporabo, ker dirja tukaj malarija in
ker delujejo Vaša zdravila zelo dobro:
6 velikih steklenic „ENERGINA“, železo
vsebujočega kina-vina.

To zdravilo sem jemal doslej in morem
reči, da mi je storilo zelo dobro.

Ravno tako Vas prosim, da dostavite
skupno s to pošiljateljico ali pa posebej
mojemu Nadškofjskemu Sirotišču — Arci-
biskupija, Bar. Črna gora, nekoliko ste-
klenic „ENERGINA“, železo vsebujočega
kina-vina za krepitev krvi, ter nekoliko
steklenic „ALGA“ proti reumatizmu, kar
Vam bo dobri Bog naplačal.

Toplo pozdravljam g. direktorja, ki sem
ga tamkaj spoznal, in pošiljam Vaši cenj.
in dobrotnorni tirdki svoj blagoslov.

Udani Vam

† NIKOLA, nadškof.

IZJAVA.

Gospodin Selišek, posjednik iz
Zaprešića, došao je k meni sa svojom
bolesnom kćerkom, koja je bila slabo-
krovna i mršava, a nije htjela uzi-
mati nikakove lijekove.

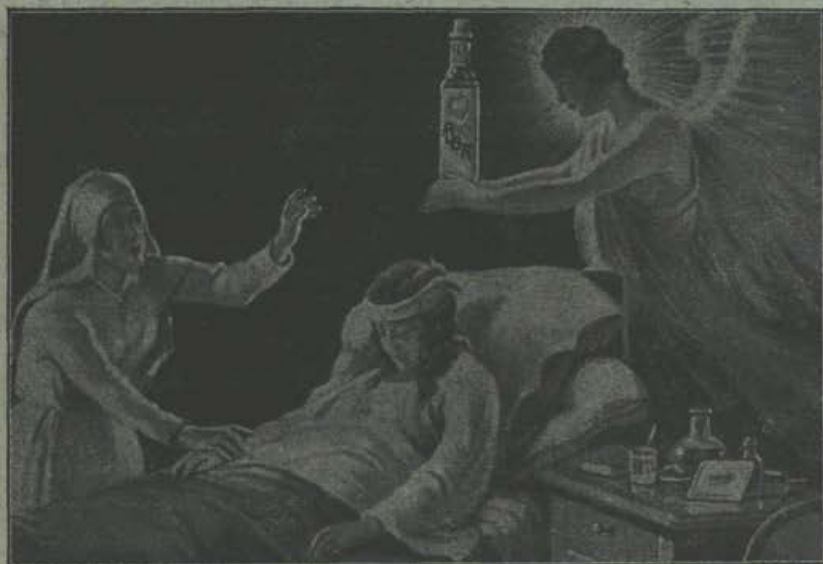
Preporučio sam joj željezovito
vino ENERGIN.

Uspjeh je bio odličan, dijete se
je potpunoma oporavilo i dobilo na
težini 4 kilograma.

Željezovito kina-vino ENERGIN
mogu preporučiti svim slabokrvnim
osobama.

Dr. O. WESELKO,
ZAGREB.

Revmatični bolniki!

Imejte popolno
zaupanje
v preparat:

ALGA

ki že po prvem
nadrnjenju
ukloni bolečine

ALGA ukloni
vse
revmatične bole-
čine, vse bolečine in
trganje po kosteh,
mišicah, sklepih, po
zobeh in v glavi,
išlas in omotico.

POMNITE: pri influenci, gripi, sploh pri vsakem prehladu naj Vam bo neizogibna dolžnost, še tisti
večer bolnika nadrgniti z ALGO po vratu, rokah in nogah, in preprečili ste s tem mnogo težkih obolenj,
ker ALGA osvežuje, vročina popusti, spanje je mirno in zdravo.

Starci in starke! Masirajte se z ALGO zvečer in zjutraj. ALGA daje življensko radost in svežost!
Dobiva se v lekarnah in drogerijah: 1 steklenica s točnim navodilom Din 16.—.

Po pošti pošlje Laboratorij ALGA, Sušak.

4 stekl. Din 77.—, 8 stekl. Din 131.—, 14 stekl. Din 205.—, 25 stekl. Din 320.—. Za naročbo odtrgajte
in porabite spodnjo dopisnico.

Tukaj odtrgaj ali izreži!

Na vsako, tudi najmanjše naročilo po tej karti Vam pošljemo 1—2 koledarja za l. 1930 v dar.

„**ENERGIN**“ železnato kina-vino:
zoper malokrvnost, bledico, živčne sla-
bosti, pomanjkanje teka, za malarične.

„**ALGA**“ je preparat zoper revma-
tizem, glavobol, zobobol, omotico itd.

„**VALE**“ tablete zoper kašelj, pljučni
katar in zoper prehlad.

„**MAGNA**“ purga-prašek za pre-
bavo in čiščenje črevesja.

Tiskovina.

para

Laboratorij
„**ALGA**“

SUŠAK

ENERGIN železnato kina-vino

je povrnilo zdravje že tisočem bolnikov!!

Zelo uglednemu

Laboratoriju „ALGA“

na Sušaku.

Izjavljam, da sem z Vašim prav dobrim zdravilom „ENERGIN“, železo vsebujočim kina-vinom, ki ga je uporabljal moj sin, popolnoma zadovoljen. Kakor razvidite iz slike, je danes moj sin po uporabi 6 velikih steklenic močan in zdrav.

Okrevanje se je pokazalo najprej v dobrem apetitu, zdravem izgledu lica ter na telesni teži, ki stalno narašča. — Vaš lek „ENERGIN“, železo vsebujoče kina-vino, hvalijo tukaj mnogi, ker so uspehi hitri in sigurni. Prepričan o sijajnih uspehih, ga priporočam vsem, kjerkoli morem. Kjer je potrebna krepitev telesa in krvi, tam naj naročijo „ENERGIN“.

VIS.

Hvaležni JURAJ DOROTIC.

Otroci, ki so po uporabi 3 steklenic ENERGIN-kina-vina dobili izvrsten apetit, zdravo barvo lica in pridobili na teži telesa 4 do 5 kg. Na tisoče staršev zahvaljujejo dobro zdravje svojih otrok samo ENERGIN-u!

ENERGIN je zelo potreben tudi otrokom, ki pohajajo šolo, ker jih ščiti pred raznimi nalezljivimi boleznimi.

Uglednemu

Laboratoriju „ALGA“

na Sušaku

Pošiljam Vam svojo sliko iz hvalečnosti ter v spomin iz zadovoljstva, ker mi je Vaš preparat „ENERGIN“, železo vsebujoče kina-vino, vrnil zdravje. Že pri prvi steklenici sem ugotovilboljšanje svojega zdravja; dobil sem dober apetit; sedaj pa se čutim po uporabi 6 steklenic popolnoma zdravega in dobro izgledam. Pridobil sem na teži 5 kilogramov.

Toplo lahko priporočam vsem to izvrstno zdravilo. Prepričan sem namreč, da mora pomagati vsakomur, kdor je malokrvn, tako je dobro. — Prijateljski pozdrav, s spoštovanjem

BAČ (Bačka).

Anton VORGIĆ.

ENERGIN železnato kina-vino

je torej potrebno Vam in Vašim otrokom!

Naročila sprejema:

LABORATORIJ „ALGA“, SUŠAK.

Ročne harmonike,
nemški model od Din 85.—
dalje, — dunajski model od
Din 179.— dalje.

Gramofoni od Din 345.— dalje.
Gitarnе citre od Din 192.—
dalje.

Ustne harmonike od Din 7.50
dalje.

Klarinet od Din 120.— dalje.

8 dni

na ogled Vam polijemo vsak
instrument! — Ako Vam ne
ugaja, ga zamenjamo.

DAMO VAM popolnoma zastonj

veliki katalog že nad 30 let po vsem svetu znane
tvrdke Meinel & Herold, tovarne glasbil, katerih
kakovost se z več kot 20.000 priznanji in zahval-
nimi pismi naravnost poveljuje. — Vi kupite
direktno iz tovarne mnogo ceneje

iz sledečih razlogov:

1. Mi imamo svoje jugoslovansko tovarniško
skladišče v Mariboru; torej ne bo nikakih carinskih
stroškov niti stroškov za inozemsko poštnino.

2. Če naročite iz inozemstva, Vam je popolnoma
nejasno, koliko denarja bo treba izdati, dokler
blago ne dospě, in razen tega morate še dolgo
čakati. Mi Vam postrežemo takoj in cena Vam
je znana že vnaprej.

3. V inozemstvu naročen instrument dospě lahko
tudi pokvarjen. Kaj potem? Inozemstvo je daleč,
pri nas pa Vam je to malenkost, ker smo tukaj,
v deželi.

Torej: najprej zahtevajte naš veliki katalog
in šele potem se odločite. Pišite sedaj takoj na
največjo razpošiljalno tvrdko glasbenih instru-
mentov v Jugoslaviji:

MEINEL in HEROLD

Tovarna glasbil, gramafonov in harmonik,
podružnica MARIBOR št. 241.

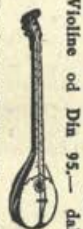

Gitarne od Din 207.— dalje.

Trompete od Din 505.— dalje.

Flaute, okarine, saksofoni,
ustne harmonike itd. v
ogromni izbiri.

Violine od Din 95.— dalje.

Tambure od Din 98.— dalje.
Mandoline od Din 136.— dalje.

Popolna garancija
za vsako
glasbilo!

Elegantna

Din 120.—

poceni

dobra URA

točno po sliki!

Zahtevajte moj veliki cenik
s 1000 slikami brezplačno!
Noben riziko! Po 14 dneh
poskušnje vrnem celotni
znesek s poštnino vred, če bi
roba ne ugajala! — Ker so
vsi posredniki deli vedno v
zalogi, se izvrši popravilo
brezplačno. To uro ne za-
menjajte z urami, ki se
ponujajo s kričečo reklamo.
Prvovrstna, solidna švicar-
ska roba!

A. Kiffmann,
Maribor, št. 4a

pri švicarski tovarni ur.
Specialist samo boljših ur.

Št. 1292: pravi nikljasti okrov, natančno po sliki,
posebno tenka, elegant., s cilind. kolesjem
in kamnima, 3 letno jamstvo, Din 120.—.

Manufakturna in konfekcijska trgovina

Ivan Mastnak
Celje
Kralj Petrova cesta
15

Fine moške suknjene obleke že za Din 340.—

Lepe suknjene deške obleke že za Din 135.—

Lekarna Mr. Ph. Leo Bahovec

Moderno urejena lekarna, katere odgovarja vsem predpisom higijene.

Ustanovljena 1536 l. LJUBLJANA, Kongresni trg 12.

Telefon 2615. **Lekarna Mr. Ph. Bahovec**

je vedno dobro založena z vsemi in vedno svežimi domačimi in tujimi zdravilnimi sredstvi, mineralnimi vodami, obvezili ter kirurgičnimi in mineralnimi predmeti.

Zdravila na recepte se izvršujejo točno in natančno po predpisih.

Izdajajo se zdravila na recepte vseh bolniških blagajn.

V zalogi so tudi vsa in **na najboljše zdravila za živino.**

Posebno za **metljava** živino se priporoča zanesljivo, francosko zdravilo »Fužeržinju«.

Zaščitni znak:

Edinole v tej lekarni se izdeluje **pravi**, že povsod poznani, kri čistilni in kri osvežujoči **„Planinka“** zdravilni čaj, ki se pripravlja iz najboljših planinskih zdravilnih zelišč.

„Planinka“ zdravilni čaj namreč s tem, da čisti in prenavlja kri, izbornu učinkuje pri slabi prebavi želodca, zaprtju telesa, napihovanju, slabotnemu delovanju črev, hemeroidih (zlati žili), poapnenju žil, izpuščajih, žolčnem kamnu in obojenju mokračne kisline. Preprečuje kislinno (zgago), vzbuja apetit.

„Planinka“ zdravilni čaj se dobi v vseh lekarnah; zahtevajte pa izrečno **„Planinka“** čaj, ki se ne prodaja odprto, temveč samo v plombranih zavojih po **Din 20**— z napisom: **Lekarna Mr. Ph. L. Bahovec, Ljubljana**, ker so samo taki paketi pravi. Samo ta lekarna pa pošilja tudi po pošti, in sicer: 4 pak. za Din 70—, 8 paketov za Din 140—, 12 paketov za Din 190— če se pošlje denar naprej, po povzetju se podraži za 10 Din.

Ramnoseštvo

F. & J. KULLICH

CELJE

Aškerčeva ulica 8

Velika zaloga nagrobnih spomenikov iz marmora in granita ter umetnega kamena. Nagrobni okviri. Izdelovanje cementnih cevi od 10 do 60 cm. Plošče za pohištvo v vseh barvah. Izdelki za cerkve in stavbe.

**Najnižje cene!
Solidno delo!**

Pri nakupu blaga za obleke se Vam izplača vožnja v Ljubljano, ako pri trdki **R. MIKLAUC** nakupite blaga za Vas in Vašo družino. Razpošiljajo se tudi vzorci. ▲▲ Velika zaloga modnih kamgarnov in sukna za moške obleke in suknje. Fino svilen, volneno in perilno blago za ženske obleke in plašče. Blago za perilo in posteljno opremo, odeje itd.

R. MIKLAUC

**„PRI ŠKOFU“
LJUBLJANA**

Lingarjeva ulica
v lastnih prostorih.

Tvrdba obstoja že 60 let.

Ta ura je remek-delo

je rekel dosedaj še prav vsak, kdor si je nabavil pravo, neprekosljivo

OMIKO ali pa **IKO-uro**

že nad 32 let svetovno znane strokovnjaške (urarske) tvrdke H. SUTTNER v Ljubljani, št. 201, ki poseduje lastno tovarno ur in so te ure resnično mojstrska dela urarske umetnosti. Pomniti je treba: taka ura je

ura za vse življenje!

Pišite še danes tvrdki H. Suttner dopisnico in zahtevajte letošnji veliki katalog, ki Vam ga nemudoma dpošlje

povsem brezplačno!

Ta cenik Vam more nuditi obilo radosti. Z malim trudom pa morete dobiti tudi

dragocena darila brezplačno,

o čemer se lahko prepričate v omenjenem katalogu, ki vsebuje mnogo zanimivih slik, in to vsakovrstnih

ur za dame in gospode, verižice,

prstane, uhane, razne nakite ter

predmete za darila iz srebra in

iz zlata itd.,

a cene, navedene v katalogu, Vas bodo prepričale, da teh predmetov ne morete nikjer tako poceni in tako dobro kupiti, kakor edinole pri dobroznani

svetovni razpošiljalnici ur:

H. SUTTNER v Ljubljani, št. 201.

Samo 49 ^{Din} _{60 p}

stane prava švicarska anker-remontoir ura št. 100 s točno uravnanim strojem.

Nadalje stane

samo 69 ^{Din} _{20 p}

prava švicarska anker-remontoir ura znamke „Roskopf“ šte. 111 s prima strojem in z radium-svetlikajočim kazalnikom in kazalci.

Št. 3720 je

ura-zapestnica z usnatim jermenom, jako dobrim strojem in fine kakovosti ter stane

samo Din 98.—.

Prava anker-budilka šte. 105

s solidnim strojem, fino ponikljana, 16 cm visoka, stane

samo

64 ^{Din} _{20 p}

Nihalne ure, kuhinjske ure ter stenske ure itd. so v veliki izbiri v katalogu.

Razpošilja se po povzetju ali če se denar naprej pošlje.

3—10letno jamstvo.

Brez rizike — kar bi ne odgovarjalo, se zamenja ali pa denar vrne!

Najbolj varno naložite denar v največjem denarnem zavodu Mariborske oblasti:

CELJSKA POSOJILNICA D. D.

ki posluje v lastni palači Narodni dom v Celju.

Lastna glavnica in rezerve znašajo nad 10,000.000 Din.

Stanje hranilnih vlog nad 75,000.000 Din.

Hranilne vloge obrestuje najugodnejše in izplačuje točno.

Posojila daje na vknjižbo in poroštvo po najboljših pogojih.

Podružnici v Mariboru in v Šoštanju.

Lastna hmeljarna v Šoštanju

za konzerviranje in skladiščenje hmelja.

NAJLEPŠE, NAJMODERNEJŠE UREJENO ZDRAVILIŠČE V KRALJEVINI S.H.S.!

Zdravilišče ROGAŠKA SLATINA

Svetovnoznani zdravilni vrelci: „TEMPEL“, „STYRIA“, „DONAT“

Zdravljenje vseh želodčnih in črevesnih bolezni, bolezni mehurja, žolčnih kamnov, srca, ledvic in jeter.

Pred- in posezona: od 1. maja do 15. junija in od 1. do 30. septembra. Glavna sezona: od 15. junija do 31. avgusta. — Najboljši čas za zdravljenje je v pred- in po glavni sezoni!

Cene zmerne. Izven glavne sezone znatni popusti. Igra vojaška godba. Največji komfort. Radio. Zdravniki - specialisti. Röntgen. Prometne zveze zelo ugodne. Na železnici posebni popusti.

Razpošiljanje mineralne vode.

Zahtevajte prospekte!

RAVNATELJSTVO ZDRAVILIŠČA.

L. MIKUŠ, Ljubljana

== Mestni trg števil. 15 ==

priporoča svojo zalogo

dežnikov

in sprehajalnih palic.

Popravila točno in solidno!

Ustanovljeno 1. 1839.

Ste že videli naš

Voigtlander

Voigtlander

foto- in kino-cenik
novosti MAJ 1930 ?

Dopošlje se Vam franko.

Drogerija GREGORIČ,

LJUBLJANA,

Prešernova ul. 5.

LJUDSKA POSOJILNICA

REGISTROVANA ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO

U CELJU

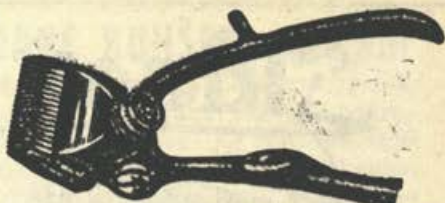
na vogalu Kralja Petra ceste in Vošnjakovc ulice

je največji kmečki združni
denarni zavod na Štajerskem
Pri njej je denar najvarneje
naložen in se ugodno obrestuje

== Uloge nad 75.000.000 Din ==

Slab vtis

napravi človek, ako nima
lase pravilno ostržene in
ni gladko obrit; temu se pa
lahko izognete, ako pišete takoj z dopisnico na veletrgovino
Stermecki po novi veliki ilustrovani cenik, kjer najdete laso-
strižnike po 35, 42, 75 Din, britve 21, 32, 45 Din, brivne
aparate 17, 22, 30, 60 Din, škarje za lase striči 14, 26, 30,
34 Din, škarje za gospodinjstvo 9, 14, 20, 27 Din, žepne nože
2-50, 6, 8, 15 Din, škarje za nohte in kožo, škarje za šivilje in krojače, brivne čopiče, brivno milo,
puder, parfum, razne pomade in mnogo drugih predmetov za negovanje kože in obraza. Kar ne ngaja
se zamenja ali vrne denar. Naročila čez 500 Din poštnine prosto.

Veletrgovina R. STERMECKI, CELJE, šte. 219 (Slov.)

„NAŠA SLOGA“

LJUBLJANA, Poljanski nasip 10

Izdeluje in prodaja cerkvene potrebščine:

**mašne plašče,
pluviale,
baldahine,
zastave za Marijine družbe,
bandere,
monštrance,
kelihe, ciborije,
svečnike itd.**

Vse potrebščine za čast. gg. duhovnike.
Cene nizke, postrežba točna.

Ure, zlato, srebro, optika.

Strokovna delavnica za vsa popravila
ur, zlatnine, gramofonov itd.

Žepne ure, stenske ure, budilke, veri-
žice, prstane, uhane, jedilno orodje,
razna darila, za krst, birmo, poročne
prstane, naočnike, toplomere, baro-
metre, žepne bater., briljante, bisere.

Prodaja najceneje

ANTON LEČNIK, CELJE, Glavni trg
(pri veliki uri).

Kupuje staro zlato in srebro.

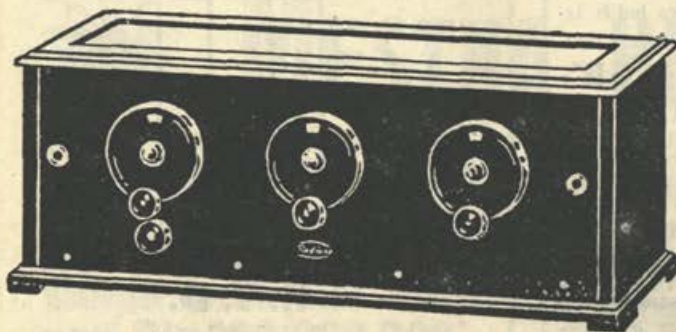
Radijska oddajna postaja Ljubljana

Telefon 3190

Miklošičeva cesta 5

Telefon 3190

Naša dolžnost je

oskrbeti Vam najboljši aparat, ki
Vam donša dan za dnem govore
in godbo vsega sveta v Vašo sobo.
Oglasite se zato, preden si nabavite
radijski aparat, v našem prodajnem
paviljonu poleg hotela „Union“ v
Ljubljani ali pa pri našem za-
stopniku v Vašem kraju.

**Največja radijska
trgovina v Sloveniji!**

Zastopstvo kvalitetnih
izdelkov „RADIONE“.

RADIO LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 5.

**Špecialna trgovina
pisalnih strojev**

THE REX CO

Ljubljana, Gradišče 10

Telefon 22-68

Zahtevajte prospekte!

Komercijalna banka

d. d.

Podružnica Ljubljana.

Afilijacija Banke češkoslovaških legij, Praga.

Poštnočekovni račun št. 13.320

Telefon št. 2005

Naslov za brzojavke: Komerobanka.

Obavlja vse bančne posle najkulantneje, prodaja srečke Vojne škode in druge državne srečke na obroke ter proti fiksnemu naročilu. Daje kredite vseh vrst in eskontira menice. Obrestuje vloge na hranilne knjižice in tekoči račun po dogovoru najugodnejše.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.

**Zahtevajte moj velik cenik
s 1000 slikami brezplačno!**

Novost!

Nobena popravila, ker so vsi deli vedno v zalogi in se izmenjava zastoj izvrši! Poštne prosto ali pa se zaračuna samo malenkostno.

**Roskopf-Patent ura za
železniško službo**

 Din 49^{.-}
enaka, nekoliko boljše izvršitve, s 3 letnim jamstvom **Din 68^{.-}**

Prvovrstna budilka
z 1 zvoncem **Din 64^{.-}**
z 2 zvoncema **Din 69^{.-}**

Triletno jamstvo.

A. KIFFMANN,

MARIBOR št. 4a

pri švicarski tvornici ur.
Specialist prvovrstnih ur.

**SALDA - KONTE
ŠTRACE - JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.**

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

**KNJIGOVEZNICA
K. T. D.**

**V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE.**

Zahtevajte

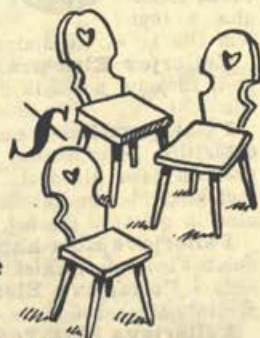

Kolinsko cikorijo

FRANC KUNŠEK, fotograf

Izvršujem vse vrste slik in razglednic kakor tudi povečane slike in pokrajinske razglednice v najmodernejši izdelavi // Društva in večje skupine dobé popust // Na željo pridem na dom; polnih stroškov ne zaračunam Slike za polne liste in legitimacije izvršim takoj

CELJE, Cankarjeva ulica šte. 9 nasproti pošte.

K

E^{Z=S}
DA

RABI

~~Ž~~

MESTNA HRANILNICA V MARIBORU

**Stanje hranilnih vlog
nad Din 100.000.000⁺**

obrestuje vloge na hranilne knjižice in v tekočem računu po 5%, večje in na trimesečno odpoved vezane pa po 7%. Rentni davek za vlagatelje plačuje sama in jih ne odteguje vlagateljem. Hranilnica je pupilarno varen zavod, za katerega jamči mestna občina Maribor-ska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Raditega nalagajo pri njej sodišča Maribor, Gornja Radgona, Murska Sobota in Dolnja Lendava denar mladoletnih otrok in varovancev vobče, oblastva svoje depozite in cerkve svoj cerkveni denar.

Dolgo življenje

zahteva redno negovanje zdravlja.

Močni in sveži bomo ostali, ako bomo delali tako, kot so delali naši starši in dedje z velikim uspehom. Rabimo priljubljeni **Fellerjev Elsa-fluid**, ki je po 33 letih vsestransko p eskušán. Zanesljivo blaži bolečine, a telo drži močno in zdravo. Dobiva se v lekarnah in sorodnih trgovinah. Poizkusna stekleničica stane 6, dvojna 9, specialna 26 Din.

Fellerjevo Elsa-riblje olje, pravo in okusno, krepí vsakega, a posebno slabokrvne žene in otroke. Povzroča hiter porast teže ter daje zdrav in svež videz. Velika steklenica 22 Din. Zavojnina in poštnina posebej.

Fellerjevo Elsa-Kina-železnato vino za slabokrvne in bledične osebe, potrebne okrevanja. Steklenica Din 16'50. Zavojnina in poštnina posebej. Železnati liker (Hegaferin) Din 19'80. Ramenesca Din 5'30 in Din 19'80.

Fellerjev Elsa-zagorski sok proti kašlju in prsnim bolečinam. Steklenica Din 18'20. Zavojnina in poštnina posebej. — Apneno-železni sirup Din 18'20. — Čaj za prsa in proti kašlju Din 6'60. — Prašek proti kašlju (Flakerpulver) Din 6'60. — Hega-sladkorčki za prsa in proti kašlju Din 8'80.

Fellerjeve Elsa švedske kapljice (želodčni liker) pospešujejo prebavo in dajejo izreden apetit. Steklenica Din 18'20. Zavojnina in poštnina posebej. — Balzam (življenjski eliksir, Din 5'—. — Seehofer-kapljice Din 8'80. — Razne kapljice, kakor: Hoffmannove, melisne, kamelične, cimetne za Din 5'30 in 19'80.

Fellerjeve Elsa-kroglice so zelo blago sredstvo za okrepitev želodca, pospešitev prebave in pravilno odvajanje. One ne dražijo črev, a odvajanje je lahko in pospešeno. En zavitek (6 škatlic) Din 12'—. — Sol za želodec in prebavo Din 5'50. — Čaj za čiščenje krvi Din 6'60. — Ricinovo olje Din 5'— in Din 17'60. — Prašek za prebavo Din 8'80. — Zavojnina in poštnina posebej.

Fellerjeve Elsa - sladkorne pastile proti glitstam pri otrokih, pa tudi pri odraslih; škatlica z 10 kroglicami stane samo Din 11'—.

Tudi Vi potrebujete

gotovo nekatere navedenih, tekot mnogih let preizkušenih pravih Fellerjevih preparatov

Proti kurjim očesom, žuljem itd. Vam pomaga brez bolečin, brez britve, brez nevarnosti zastrupljenja krvi in zanesljivo učinkujoči

Fellerjev Elsa - turistički obliž, mali karton D 4'40, veliki karton D 6'60, dalje

Elsa-turistička tekoča tinktura, steklenica s čopičem Din 11'—. Zavojnina in poštnina posebej.

Fellerjev Elsa-pratek za posipanje proti znojjenju telesa in nog. Škatlica s sitom Din 7'70.

Fellerjev Elsa-mentolni klinček (Migrauentist). Z enostavno potezo odstranjuje v kratkem času glavobol, migreno, a se rabi tudi proti ubodom žuželk. Kos 10 Din. Zavojnina in poštnina posebej.

Fellerjeve Elsa-kapljice za zobe hitro ublažijo bolečine. Steklenica Din 7'70. — Stalna nega s **Fellerjevo Elsadont** zobno kremo prepreeuje zobobol. Tuba Din 8'80.

Fellerjeva Elsa-voda za oči krepí vid. Steklenica Din 5'50. — Zavojnina in poštnina posebej.

Najmočnejše francosko žganje, originalna Radium-marka. Velika steklenica 19'80 D. — Mast proti ozeblinam 11 Din. — Mast za rane 11 Din. — Žganje za gošto 11 Din.

Fellerjev gozdni vonj 'Elsa' (parfum za zobe) napolni vsak prostor z divnim vonjem, razkužuje posebno bolniške prostore. Steklenica Din 16'50.

Dr. Heiderjev prašek za zobe D 6'60. Pasta za zobe, tuba Din 8'80. Šetka za zobe Din 11'20. Fini parfumi z vonji raznih cvetov v originalnih stekleničah po Din 27'50. Dišesca blazinica za obleko in perilo Din 6'—. Mazilo za brke Din 5'50. Šampon Din 3'30. Pomada za ustnice Din 1'70 in Din 3'30. Najfinejši glicerín Din 5'50.

Sredstvo proti nepotrebnim dlakam „Depilatorium“ odstranjuje z vsakega mesta nezaželene dlake. Din 35'—. Zavojnina posebej.

Elsa-prah proti mrčesu, proti muham, bolham, ščurkom, rusom, ušem, stenicam. Velika doza Din 17'60. Brizgalka za ta prah Din 25'—. Tinktura proti stenicam Din 17'60.

Strup proti mišim in podganam „Floxx“-zrnca Din 8'80.

Elsa-hranilni prašek za živino je veselje vsakega gospodarja. Krepak dodatek dnevni hrani za konje, govedo, ovce, svinje in perutino. Karton 8 Din. Mazilo za konje 19 Din.

Za Vaše lase je pravi blagoslov, ako za umivanje uporabljate najboljši: Elsa-Shampon, velika porcija Din 3'30.

Čim več se naroči skupaj, tem več se prišteje na poštnini. Naročila je treba razločno nasloviti na

EUGEN V. FELLER, lekarnar v DONJI STUBICI št. 589 (Hrvatska).

Peri s **Persil**-om

in ravnaj pravilno!
Je sicer zelo enostavno, toda važno:

Raztopi Persil
v mrzli vodi.

Napravljeno razto-
pino ulij v kotel
napolnjen z mrzlo
vodo.

Perilo rahlo vlagaj in
pusi, da počasi zavre.
¼ ure kuhati zadostuje.

Potem dobro izperi
najprej v topli in za-
tem v mrzli vodi.

**Poskusite tako! Videli bode-
te: Persil izpolnjuje, kar obljubuje!**

Zahtevajte povsod le „Hubertus“

navadno
in terpentinsko milo od
CELJSKE MILARNE
d. z o. z.
CELJE
ki je najboljša in najcenejša!

KAREL JEZERNIK & DR.

CELJE

Pisarna: Breg št. 25 in Prešernova ulica št. 5.
Konto pri „Prvi Hrvatski Štedionici“ v Zagrebu,
podružnica Celje.

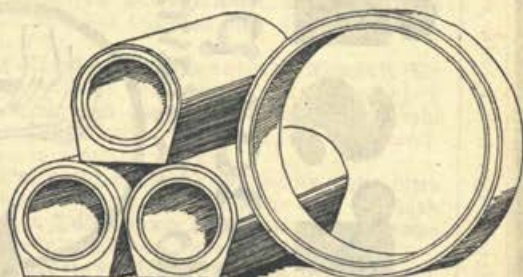
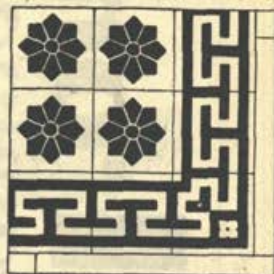
Podjetje za izdelovanje vsakovrstnega cementnega blaga. — Prodaja cementa na drobno in na debelo.

Postrežba kulantna

Cene
nenavadno nizke!

Dobava takojšnja!

Ogromna zaloga!

Kmetijska družba za Slovenijo

je najstarejša (že iz leta 1767) ter največja in najbolj razširjena kmetijska korporacija v Sloveniji.

Kmetijska družba za Slovenijo ima namen, pospeševati vse panoge kmetijstva z zgledi, podporami, poukom in preskrbovanjem gospodarskih potrebščin. Njeno glasilo je ilustrovan gospodarski list

„Kmetovalec“

ki izhaja že 46 let in prinaša poučne kmetijske spise, kmetijske novice, družbene vesti in poročila ter odgovore na razna gospodarska vprašanja. Ta list se pošilja vsakemu udu brezplačno. — Ud Kmetijske družbe za Slovenijo plača letno samo

20 dinarjev udnine.

Za pismene pošiljatve je naslov:

Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg 3.

G. F. SCHNEITER

podjetje za gradbo vodnih turbin
ŠKOFJA LOKA, SLOVENIJA

izdeluje:

„Francis“-turbine vseh vrst in
„Pelton“-kolesa za vsakojake
razmere za pogon električnih central,
tovarn, mlinov, žag in različnih drugih
obratov, **avtomatične precizij-**
ske regulatorje na oljnati pritisk
in zrak, **zatvornice**, kompletne
opreme za žage in mline,
transmisije itd.

Prvovrstne reference.

Zdravila za ljudi in živali.

Preizkušene lastne specialitete z natančnimi navodili.

Hočevarjeva aromatična železnata tinktura. Zoper slabo prebavo, slabokrvnost in oslabelelost, 1/2 litrska steklenica Din 20.—. Porabiti in naročiti je 3 steklenice.

Leotihin kroglice z železom. Živčna hrana za živčno oslabele, nerazvne ter od duševnega in telesnega dela izmučene. Skatla 24 Din.

Hočevarjev želodčni prašek. Učinkuje pri želodčnem katarju, to je: pri tiščanju in bolečinah v želodcu, pri tiščanju in bolečinah v želodcu, pri tiščanju in bolečinah v želodcu.

želodčnem krču, kislem izpahovanju in bijuvanju. Skatla 20 Din.

Protinski ovet. Preizkušeno zdravilo zoper revmatizem in trganje. Steklenica 14 Din.

Prsni čaj in prsni sok. Zoper kašelj in bolečine v prsih. Oboje 16 Din.

Migrenol. V 10 minutah učinkujoče tablete zoper glavobol, trganje in vročico. Cevka z desetimi tabletami 15 Din.

Za domače živali.

Sadnikarjev zdravilni prašek zoper obolenje prašičev. Sigurno zdravilo zoper boleznin pri prebavilih, ki čisti in odvaja iz njih kužne bacile. Pospešuje tek in rezo živali ter zabraja izbruh rdečice. Zavoj 12 Din, 10 zavoj 100 Din.

Bosulin-svečice. Edino zdravilo zoper samnično vnetje pri govedih. Zanesljivo zoper jalovost krav in telic. Skatla z 12 kosl 30 Din.

Protikataralni prah za konje. Zanesljivo zoper konjski kašelj, težko dihanje in izgubo teka. Skatla 20 Din.

Na vprašanja odgovorjam brezplačno! V zalogi vsa druga zdravila! Izdeluje in razpošilja samo:

Lekarna Mr. Stanko Hočevar, Vrhnika 111.

Čuvajte se ponaredb, zato naročajte le pri meni!

Tvrdba za glasbila vseh vrst:

Wolf & Co, Klingenthal, Sachsen 484

dobavlja svoje godalne instrumente že nad 20 let v vse jugoslovanske dežele.

Violine . . . od Din 69.- naprej	Citre od Din 120.- naprej	Piščali na boben od Din 48.- naprej
Violončelo » » 507.- »	Harmonike » » 66.- »	Bobne . . . » 36.- »
Kitare . . . » 165.- »	Trobente » » 385.- »	Koncertne citre » 179.- »
Mandoline » » 103.- »	Klarinete » » 124.- »	Gramofonske plošče . . . od Din 22.- »
Gramafone » » 235.- »	Piščalke . . » » 90.- »	
Lutne . . . » » 295.- »	Fantare . . » » 227.- »	

Znatno znižane cene! Direktna dobava! Največje ugodnosti!

Dobavitelj nešteti poklicnih godbenikov, godb in društev. Največja izbira harmonik, orglic, bandon., koncertin., violin, kitar, mandolin, luten, citer, lesenih in medenih pihal, signalnih instrumentov, lajn, gramofonov, gramofonskih plošč itd. Naročnina od Din 300.— dalje poštne prosta. Dopisnica se frankira z Din 1.50, pismo z Din 3.—.

Neomejena varnost!

Neomejena varnost!

KRANJSKA HRANILNICA V LJUBLJANI

Knaflava ulica šte. 9 (eno minuto od glavne pošte)

najstarejša hranilnica v Jugoslaviji, ustanovljena leta 1820, sedaj last Ljubljanske oblasti, katera jamči za vse njene obveze z vsem svojim premoženjem in davčno močjo, sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju brez odbitka rentnega davka ter izposoja denar na podlagi pravil na hipoteke in menice po zelo ugodni obrestni meri. — Stanje vlog konec julija 1929: okrog 90,000.000 Din.

Jos. Vranjek, dežnikarna
CELJE, Kralj Petrova cesta 13,

priporoča svojo bogato zalogo solčnikov in dežnikov po najnižjih konkurenčnih cenah.

Na drobno.

Na debelo.

Prevzema in izvršuje vsa popravila in preobleke točno in solidno.

**PAVEL
HERIČKO**

**LOŃAR
IN PEČAR**

MARIBOR

TATTENBACHOVA ULICA

GALANTERIJA

nogavice za dame, gospode in otroke, srajce, ovratniki, **kravate**, triko-perilo, puloverji, sprehajalne palice, dežniki, nahrbtniki, ženske torbice, razne ščetke in ogle-dala, dišeča mila, razni **trakovi** in **vezenine**; **kompletne potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje in tapetnike**. Cepilni noži, škarje za trte, Solingen noži in škarje itd. samo pri tvrdki

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

(blizu Prešernovega spomenika, ob vodi).

Čekovni račun št. 12.005. — Telefon št. 2913.

Cene solidne!

Na veliko in na malo!

Postrežba točna!

Perje

garantirano higljen. čiščeno; mešano kg 48 Din, boljše 72 Din, fino belo 105, najfinejše belo 240, puh sivi 130, beli 360, zima za madrace 34-50, 55 in 70 Din, afrik 4-50, cvilh za žimnice 30, 35, 46, 58 Din, platno za rjuhe 30, 36, 44-50 Din, laneno 51, gotovi madraci 360, 850 Din, pernice 460, 670 Din, zglavniki 138, 270 Din, klotaste odeje 165, 200, 280, in 370 Din, flanelaste odeje 47, 90, 110 Din, zastori „madras“ 78, 89, 102 Din, posteljne garniture 280, 360, 420 Din, preproge meter 22, 30, 36 Din, razpošilja samo v solidni, dobri kvaliteti veletrgovina

R. STERMECKI, CELJE, štev. 219 (Slovenija).

Pri uredbi celih hotelov, zavodov in bolnic se stavijo proračuni po izjemnih engros cenah. Naročila čez 500 Din poštnine prosto. Cenik z več tisoč slikami zastoj.

Zdravilišče

toplice DOBRNA pri CELJU

(mariborska oblast)

Naravne termalne ogljikove kopeli 37° C. — Zdravljenje srca, živcev, ženskih bolezni, revmatizma. Od 15. aprila do 15. junija kakor tudi od 1. septembra do 31. oktobra stane 20 dnevno zdravljenje Din 1.860.—. V tem znesku je zapopadeno stanovanje, kopeli, hrana, zdravnik in vožnja z avtom iz Celja na Dobrno in nazaj.

Za javno sezijo zahtevajte PROSPEKTE pri upravi zdravilišča.

Za slabokrvne, bledične, oslabele je najboljšje zdravilo

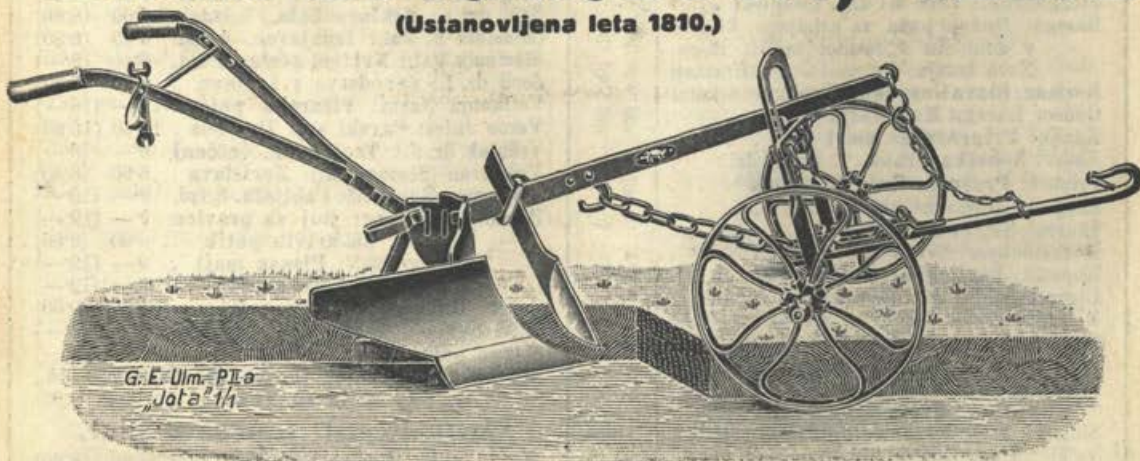
ŽELEZNATO KINA-VINO

iz lekarne „PRI KRIŽU“, Mr. FEDOR GRADIŠNIK, CELJE, palača Ljudske posojilnice. Kralja Petra cesta. — Istotam dobite tudi vsa druga zdravila, obvezilni material, kirurške potrebščine, mineralne vode, medicinalni konjak itd. — Pošilja se tudi po pošti.

**Veletrgovina
z železnino**

D. RAKUSCH, CELJE

(Ustanovljena leta 1810.)

**Zastopstvo in zaloga svetovnoznanih EBERHARDT-ovih plugov.
Velikanska izbira vseh hišnih in gospodarskih predmetov.**

Oddelek za steklo in porcelan pri tvrdki JUL. WEINER-ja nasl., CELJE, Glavni trg št. 17.

Zastopstvo in skladišče v Mariboru: KÜHAR in ZEMLIČ, Maribor, Aleksandrova cesta št. 74.

Zaloga Družbe sv. Mohorja v Celju.

Cene so v dinarjih: nižje za ude, v oklepajih za neude in po knjigarnah. Vse knjige se dobijo tudi vezane.

Knjige nabožne vsebine.

Ehrlich dr. L.: Katoliška Cerkev, kraljestvo božje na zemlji. 8 zvezki, broš., vkup 21.— (28.—)	
vez. v polplatno	42.— (56.—)
vez. v celoplatno	48.— (64.—)
Jeglič dr. A. B.: Mesija. S slik., broš. 19-50 (26.—)	
vez. 45.— (60.—)	
— V boj za temelje kršč. vere! 6-60 (8-80)	
— V boj za kršč. resn. in čedn.! 6-60 (8-80)	
— V boj za kršč. življenje! 6-60 (8-80)	
Lampe dr. Fr.: Jeruzalemski romar. S podob.	
Dva snopiša vkup.	6-60 (8-80)
Lesar Ant.: Prilike p. Bonaventure 6-60 (8-80)	
Lesar dr. Jos.: Apostoli Gospodovi. I. in II. del, vsak po	5-70 (7-60)
Podgorc V.: Razlaganje cerkv. leta ali Slovenski Goffine	9.— (12.—)
Rogaš-Torkar: Življenje svetnikov in svetnic. Stara, popravljena, druga izdaja, I. in II. del, broš., vsak del po	16-50 (22.—)
vez. v polsnuje, vsak del po	48-60 (64-80)
Seigerschmied J. M.: Pamet in vera. I., II. in III. del, vsak po	9.— (12.—)
Skuhala J.: Življenje našega Gospoda Jezusa Kristusa. S podobami	6-60 (8-80)
Slomšek A. M.: Pastirski listi	6-60 (8-80)
Stolz-Majar: Križana usmiljenost ali življenje sv. Elizabete. Tretja izdaja	18-90 (25-20)
Šmuc J.: Nebeška krona. Druga izd. 7-80 (10-40)	
Zoré dr. Jan. Ev.: V tem znamenju boš zmagal! S podobami	6-60 (8-80)
— Življenje svetnikov. Nova izdaja. S podob. 1.—6. zv., broš., vsak po	7-20 (9-60)
I. del (1.—5. zv.), vez.	57.— (76.—)

Vezani molitveniki.

Finžgar F. S.: Vere mi daj, Gospod! 20.— (28.—)	
Baraga: Dušna paša za kristjane, ki želé v duhu in v resnici moliti Boga. Nova izdaja. Priredil Jožef Rozman	
Rozman: Slava Gospodu! Z velikimi črkami	
Goedic: Lurška Mati božja	rd. obr. 30.— (40.—)
Karlin: Priprava na smrt	rd. obr. 30.— (40.—)
Kosar: Nebeška hrana. I. in II. del	rd. obr. 30.— (40.—)
Pristov: Presveto Srce Jezusovo	rd. obr. 30.— (40.—)
Skupoli: Duhovni boj	rd. obr. 30.— (40.—)
Škufca: Šmarnice (1886)	rd. obr. 30.— (40.—)
Hockenmayer: Sveta spoved	rd. obr. 30.— (40.—)
Kopatin: Pasijonski molitvenik	rd. obr. 30.— (40.—)
Ligvorj Alfonz M.: Resnice za večnost	rd. obr. 30.— (40.—)
Meschler: Trije temeljni nauki	rd. obr. 30.— (40.—)
Pagani: Presveto Rešnje Telo	rd. obr. 30.— (40.—)
Podgorc: Evangeljska zakladnica	rd. obr. 30.— (40.—)
Seigerschmied: Krščanska mati	rd. obr. 30.— (40.—)
— Sveta družina	rd. obr. 30.— (40.—)
Slomšek A. M.: Krščansko devišvo. 2. izd. Volčič: Šmarnice (1892), samo z rd. obr.	rd. obr. 30.— (40.—)
Walter: Sveti rožni venec	rd. obr. 30.— (40.—)
Žgur: Marija Devica Majnikova kraljica	rd. obr. 30.— (40.—)

Slovstvena knjižnica.

Zigon dr. A.: Francé Prešeren, 1. zv., Prešernova čitanka, 2. zvezek, broš. po 48.— (64.—)	
vez., vsak zvezek po 55-80 (74-40)	
1. in 2. zvezek skupaj broš. 90.— (120.—)	
vez. 100.— (134.—)	

Poučne in zabavne knjige.

Ušeničnik dr. A.: Knjiga { broš. 22.— (29-30)	
o življenju { vez. 28.— (37-30)	
Pitamio dr. Leonid: Država, broš. 100.— (135.—)	
vez. napol. v platno 108.— (144.—)	
vez. v platno 114.— (152.—)	
— Slovarček k Državi broš. 3-75 (5.—)	
Kneipp-Podgorc: Domači zdravnik. S podobami broš. 26-10 (34-80), vez. 33.— (44.—)	
Vedenik dr. H.: Kako si ohranimo ljubo zdravje. S podob. Trije zvezki, vsak po 6.— (8.—)	
Pengov Fr.: Podobe iz narave. II. zv. 6.— (8.—)	
Sket dr. J.: „Kres“, VI. letnik 1886 26-10 (34-80)	
„Mladika“, I. 1924 do 1928, broš. po 112.— (112.—)	
— I. 1924 do 1928, vez., vsak po 152.— (152.—)	
Brinar Jos.: Lisica Zvitorepka. Živalske pravljice za mladino. Drugo izdanie	14-70 (19-60)
Meško Ks.: Mladim srcem. II. zvezek 7-80 (10-40)	
III. zvezek	4-50 (6.—)

Povesti (Slovenske Večernice).

Cigler Jan.: Deteljica. 4. izdaja	6-60 (8-80)
— Ogljenica. 3. izdaja	4-80 (6-40)
Detela dr. Fr.: Hudi časi. S slikami 12-90 (17-20)	
— Takšni so! S slikami	6.— (8.—)
— Vest in zakon (Sl. Več. 80. zv.) 10-20 (13-60)	
Finžgar F. S.: Strici	8.— (10-80)
Jaklič Fr.: V graščinskem jarmu	7-20 (9-60)
— Peklena svoboda	10-20 (13-60)
Kostanjevec J.: Življenja trnj. pot 6.— (8.—)	
Krek dr. J.: Izbrani spisi. } broš. po 28.— (37-60)	
II. zv. 1. in 2. snopič } vez. „ 34.— (45-60)	
Lah Ivan: Uporniki	9.— (12.—)
Lésar A.: Perpetua. 3. izdaja	6-60 (8-80)
Ozvald dr. K.: Za vsak dan. 1. zv. 6-30 (8-40)	
Parapat J.: Robinson starši. 4. izd. 9.— (12.—)	
Pregelj dr. Iv.: Peter Pavel Glavar 8-30 (4-40)	
Sket dr. J.: Miklova Zala. 5. izdaja 6-60 (8-80)	
Slemenik F. Val.: Izdajavec. 2. izd. 6-60 (8-80)	
Slemenik Val.: Krížem sveta. 2. izd. 6.— (8.—)	
Sorli dr. I.: Sorodstvo v I. členu	6-60 (8-80)
Velikonja Narte: Višarska polena 12.— (16.—)	
Verne Jules: Carski sel. Dva dela 12-60 (16-80)	
Vošnjak dr. J.: Troje ang. češčenj 6.— (8.—)	
Vuk Ivan (Starogorski): Zorislava 6-60 (8-80)	
Wieseman-Zupančič: Fabijola. 3. izd. 9.— (12.—)	
Zbašnik dr. Franc: Boj za pravico 9.— (12.—)	
— (Zaljski): Na krivih potih	6-60 (8-80)
— (Malograjski): Pisana mati	9.— (12.—)
— Za srečo	9.— (12.—)
Zorec: Domačija na Tímenici	7-20 (9-60)
Mati božja dobrega sveta. 2. izd. 6.— (8.—)	
Razne povesti	9.— (12.—)
Slovenske Večernice 41., 42., 49., 51., 52., 53., 55., 57., 59., 64. in 72. zvezek . po 6-60 (8-80)	

Življenjepisi. Koledarji i. dr.

Hrovat p. Fl.: Franc Pirc	6-60 (8-80)
Medved dr. A.: Ant. Martin Slomšek 11-10 (14-80)	
Pirnat M.: Juri baron Vega	2-70 (3-60)
Vončina dr. L.: Friderik Baraga	6-60 (8-80)
Koledar za leto 1902, 1903, 1906, 1907, 1911, 1915, vsak po	11-10 (14-80)
— za leto 1918, 1919, 1920, 1921, 1923, 1924 in 1927, vsak po 6-60 (8-80)	
— za leto 1925, samo vez.	13-50 (18.—)
— za leto 1930	12.— (16.—)

Zaloga Družbe sv. Mohorja v Celju.

Cene so v dinarjih: nižje za ude, v oklepajih za neude in po knjigarnah. Vse knjige se dobijo tudi vezane.

Mohorjeva knjižnica.

1. Remec Alojzij: Užitekarij, broš. 3-90 (5-20)
vez. 9- (12-)
2. Platon: Sokratov zagovor, broš. 14-10 (18-80)
vez. 21-60 (28-80)
3. Kotnik dr. Frau: Storijske, broš. 14-10 (18-80)
vez. 21-60 (28-80)
4. Baar-Hybásek: Križev pot, broš. 14-10 (18-80)
vez. 21-60 (28-80)
5. Tolstoj: Knez Serebrjani, broš. 31-20 (41-60)
vez. 40-20 (53-60)
6. Jaklič: Zadnja na grmadi, broš. 18- (24-)
vez. 26-10 (34-80)
7. Vadnjak: Otoški postržek, broš. 10-20 (13-60)
vez. 17-10 (22-80)
8. Tominec: Sonce in senca, broš. 18- (24-)
vez. 26-10 (34-80)
9. Pengov-Ratajec: Kemija, broš. 13-50 (18-)
vez. 20-40 (27-20)
10. Pregelj Iv.: Božji mejniki, broš. 8-10 (10-80)
vez. 15- (20-)
11. Niccodemi D.: Učiteljica, broš. 6- (8-)
vez. 12-90 (17-20)
12. London J.: Kristof Dimač, broš. 28-40 (35-20)
vez. 34-80 (46-40)
13. Kmetova: Sv. Francišek As., broš. 30- (40-)
vez. 39- (52-)
14. Dickens: Božična pesem, broš. 8-10 (10-80)
vez. 15- (20-)
15. Malešič Matija: Kruh . . . broš. 21- (28-)
vez. 30- (40-)
16. Šteska: Slov. umetnost I., broš. 30- (40-)
vez. 39- (52-)
17. Lagerlöf: Krist. legende, broš. 21- (28-)
vez. 28-20 (37-60)
18. Bertelli: Jurček-Kozam., broš. 20- (28-)
vez. 27- (36-)
19. L.-O.: Moj mladi Hlaček, broš. 9- (12-)
vez. 16-20 (21-60)
20. Pirjevec: Slovenski možje, broš. 30- (40-)
vez. 39- (52-)
21. Orozy: Za Cezarja . . . broš. 30- (40-)
vez. 39- (52-)
22. Malešič M.: Živa voda . . . broš. 15- (20-)
vez. 22-50 (30-)
23. Jeglič C.: Naše prijateljice broš. 27- (36-)
vez. 34-20 (45-60)
24. Turšič Leopold: Tiho veselje, broš. 21- (28-)
vez. 25- (34-)
25. Kranjec S.: Kako smo se zedinili, broš. 12- (16-)
vez. 12- (16-)
26. Jalen Janez: Ovčar Marko, broš. 26-40 (35-20)
vez. v celoplatno 36-90 (49-20)
27. Pregelj I.: Peter Markovič, broš. 16-20 (21-60)
vez. v celoplatno 27- (36-)
28. Savinšek: Grče . . . broš. 15- (20-)
vez. 21- (28-)
29. Riha-Bradač: Palček . . . broš. 12- (16-)
vez. 17- (22-60)
30. London: Kralj Alkohol, broš. 21- (28-)
vez. v celoplatno 33- (44-)

Pesmarice in pesmi.

- Gregorčič Simon: Poezije . . . 11-10 (14-80)
vezano . . . 24- (32-)
Lovrenčič dr. J.: Brstje . . . 6- (8-)
Meško Ksaver: Mati . . . 3- (4-)

Zgodovina.

- Andrejka: Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini
I. 1876. S podobami, vez. . . 42- (56-)
Gruden dr. Jos.: Zgodovina slovenskega naroda.
S slik., I. do 6. zvezek, vsak po 11-10 (14-80)
I. - 6. zvezek, vkup . . . vez. 108- (144-)
Mal dr. Josip: Zgodovina slovenskega naroda.
7. in 8. zvezek . . . vsak po 15- (20-)
Kranjec S.: Zgodovina Srbov, broš. 21- (28-)
vez. 28- (37-60)
— Dodatek h knjigi Zgodov. Srbov 3- (4-)
Križanič dr. Iv.: Zgodovina sv. katoliške cerkve.
I., II. in III. del, vkup . . . 22-80 (30-40)

Zemljepisi. Potopisi.

- Jehart dr. Anton: Iz Kalre v Bagdad, I. in II. snopič,
broš. vsak po 30- (40-)
I. in II. snopič vkup vez. 68- (90-60)
Karlin dr. A.: V Kelmorajn. S pod. 9- (12-)
Lavtizar J.: Pri severnih Slovanih 9- (12-)
Trunk J. M.: Amerika in Amerikanci. Bogato
ilustrirana knjiga. Samo vez. 97-50 (130-)

Naravoslovje. Kmetijstvo.

- Brecelj dr. Ant.: Čuda in tajne življenja. S po-
dobami . . . broš. 12- (16-)
vez. 21- (28-)
Cerne Fr.: Živinoreja, . . . broš. 80- (108-)
vez. 90- (120-)
Dular Fr.: Domači živalozdravniki 26-10 (34-80)
Erjavec Fr.: Naše škodljive živali 7-20 (9-60)
— Domače in tuje živali v podobah. II. zv.:
Ptice (I. zvezek je pošel) . . . 13-50 (18-)
Lakmayer Fr.: Umni čebelar . . . 19-50 (26-)
Povše F.: Umni kmetovalec, 2., 3. sn. 9- (12-)
Rohrman-Dular: Gospodarski nauki 12- (16-)
Turk J.: Travnistvo. S pod., I. snop. 6- (8-)
— 2. snopič . . . 10-20 (13-60)

Šolske knjige. Slovarji.

- Breznik dr. Anton: Slovenska slovnica za srednje
šole. Tretja izdaja, vez. . . 34- (34-)
Podkrajšek H.: Obrtni slovar, vez. . . 45- (60-)
Sket-Podboj: Slovenisches Sprach- und Übungs-
buch. 8. Auflage. Vez. . . 30- (40-)
— Slovarček Taschenwörterbuch. 19-50 (26-)
Poljanec dr.: Prirodopis živalstva. 60- (60-)

Po znižani ceni se dobijo te knjige:

- Lampe-Krek: Zgodbe sv. pisma. 8 podob. I. del:
Stari zakon (1.-9. zvez.); II. del: Novi
zakon (10.-18. zv.); polnjsnje z rdečo obrezo,
vsak del po . . . 135- (180-)
celo usnje z rdečo obrezo po 180- (240-)
preprosto vez. v polplatno po 63- (84-)
prepr. polnjsnje ali celoplatno po 69- (92-)
Posamezni zv. 1-18, vsak po 3- (4-)
Bartel-Janežič: Deutsch-sloven. Handwörterbuch.
Fünfte Aufl. Vez. . . 90- (120-)
Aljaž Jak.: Slovenska pesmarica. I. ali II. zvezek.
Tretji natisk, broš. vsak po . 12- (16-)
vez. vsak po . 18- (24-)
I. in II. del vkup vez. . . 33- (44-)
Kocijancič Št.: Kristusovo življenje in smrt. Dva
dela. 2. izdaja, vkup broš. . . 21- (28-)
oba dela vkup vez. v polplatno 52-50 (70-)
polnjsnje 72- (96-)

Oddelek za studij

II 1825/1930

059.2=863

1000022457

OSREDNJA KNJ. CELJE

C06155 #